

पुस्तकालय एवं सूचना विज्ञान शब्दावली (अंग्रेजी-हिंदी-कश्मीरी)

Library and Information Science Glossary (English-Hindi-Kashmiri)

लायब्रیری اینڈ انفارمیشن سائنس اصطلاح نامہ (انگلش-ہندی-کشمیری)

भारत सरकार
वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग
मानव संसाधन विकास मंत्रालय
(उच्चतर शिक्षा विभाग)

GOVERNMENT OF INDIA

Commission for Scientific and Technical Terminology
Ministry of Human Resource Development
(Department of Higher Education)

पुस्तकालय एवं
सूचना विज्ञान शब्दावली
(अंग्रेजी-हिंदी-कश्मीरी)

Library and Information Science
Glossary
(English-Hindi-Kashmiri)

लायब्रیری اینڈ انفارمیشن سائنس اصطلاح نامہ
(انگلش-ہندی-کشمیری)

वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग
मानव संसाधन विकास मंत्रालय
(उच्चतर शिक्षा विभाग)
भारत सरकार

Commission for Scientific and Technical Terminology
Ministry of Human Resource Development
(Department of Higher Education)
Government of India

© भारत सरकार
© Government of India

प्रथम संस्करण, 2018
प्रथम ई-संस्करण, 2019

मूल्य :

प्राप्ति स्थल :

1. बिक्री एकक
वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग
पश्चिमी खंड-7, रामकृष्णपुरम
नई दिल्ली - 110066
फोन नं - 011-26105211
2. प्रकाशन नियंत्रण, भारत सरकार
सिविल लाइन्स, दिल्ली - 110054
फोन नं. - 011-23817823, 23819689

प्रकाशक :

वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग
मानव संसाधन विकास मंत्रालय
(उच्चतर शिक्षा विभाग)
पश्चिमी खंड-7, रामकृष्णपुरम
नई दिल्ली-110066
वेबसाईट - www.csstt.mhrd.gov.in

अध्यक्ष की कलम से

वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग, उच्चतर शिक्षा विभाग, मानव संसाधन विकास मंत्रालय, भारत सरकार, 1961 में अपनी स्थापना समय से ही, उसे सौंपे गए कार्य-भार अनुसार भारतीय भाषाओं में शिक्षा माध्यम परिवर्तन हेतु विभिन्न विषयों में भारतीय भाषाओं की मानक शब्दावली तथा विश्वविद्यालय स्तरीय विभिन्न विषयक पुस्तकों का निर्माण एवं प्रकाशन करता आ रहा है। इस दीर्घ अवधि में आयोग ने विभिन्न आवश्यक विषयों से संबंधित अंग्रेजी-हिंदी तथा अन्य भारतीय भाषा शब्दावलियों का निर्माण एवं प्रकाशन किया है। इक्कीसवीं सदी के सूचना प्रौद्योगिकी के इस दौर में शिक्षा एवं ज्ञानार्जन के साधन को सद्यः उपलब्धता में क्रांतिकारी परिवर्तन आया है। ई-गवर्नेंस, ई-व्यवसाय एवं डिजिटल इंडिया जैसे क्रिया-कलाप दैनंदिन जीवन के अंग हो गए हैं। ऐसे में आयोग ने भी इन अधुनातन साधनों का उपयोग करने का निश्चय किया। इस क्रम में आयोग द्वारा निर्मित सभी शब्दावलियों, परिभाषा-कोशों का ई-संस्करण आपको सहज रूप से उपलब्ध कराने के उद्देश्य से ई-बुक निर्माण योजना पर कार्य प्रारंभ किया गया है। इसी उद्देश्य की पूर्ति हेतु 'पुस्तकालय एवं सूचना विज्ञान शब्दावली' (अंग्रेजी-हिंदी-कश्मीरी) का ई-बुक का संस्करण प्रकाशित किया जा रहा है।

मुझे इस शब्दावली का ई-संस्करण आप सबको सुलभ कराते हुए अत्यंत हर्ष हो रहा है। इसी भांति आयोग द्वारा अन्य विषयों के भी हिंदी तथा अन्य भारतीय भाषाओं की शब्दावली, परिभाषा-कोशों का ई-संस्करण प्रकाशित करने के कार्य भी प्रगति पर है। आयोग को सौंपे गए महत्वपूर्ण दायित्व में से एक दायित्व, निर्मित शब्दावलियाँ प्रयोक्ताओं तक पहुँचाने का रहा है। इलेक्ट्रॉनिक माध्यम से आयोग अपने प्रकाशनों के प्रचार-प्रसार में अधिक प्रभावशाली होगा। मुझे आशा है आयोग द्वारा किए जा रहे इस प्रयास से निर्मित शब्दावलियाँ जन-जन तक पहुँचेगी साथ ही सभी जिज्ञासु इस ई-संस्करण का अधिक से अधिक लाभ उठा सकेंगे।

प्रो. अवनीश कुमार
अध्यक्ष

पुस्तकालय एवं सूचना विज्ञान शब्दावली (अंग्रेजी-हिंदी-कश्मीरी)
ई-शब्द संग्रह निर्माण से संबद्ध आयोग के अधिकारी

प्रधान संपादक

प्रोफेसर अवनीश कुमार

अध्यक्ष

संपादक

डॉ. संतोष कुमार

सहायक निदेशक

विषय सूची

प्रस्तावना	iv
Introduction	vi
تعارف	viii
संपादकीय	x
Editorial	xii
گوڈ کتھ	xiv
वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग द्वारा स्वीकृत शब्दावली निर्माण के सिद्धांत	xvi
Principles for Evolution of Technical Terminology Approved by the Commission for Scientific and Technical Terminology	xix
اصول ارتقا اصطلاح نامہ تسلیم شد از سی ایس ٹی	xxii
शब्दावली के निर्माण से संबंधित विशेषज्ञ	xxv
संपादन एवं समन्वय	xxvii
शब्दावली	1-283

प्रस्तावना

ज्ञान-विज्ञान के प्रचार-प्रसार तथा विश्वविद्यालय स्तर पर शिक्षण माध्यम के रूप में हिंदी तथा अन्य भारतीय भाषाओं के विकास के लिए माननीय राष्ट्रपति जी के आदेश से भारत सरकार के मानव संसाधन विकास मंत्रालय के अधीन सन् 1961 में वैज्ञानिक तकनीकी शब्दावली आयोग की स्थापना की। अब तक आयोग ने विभिन्न विषयों की तकनीकी शब्दावली का निर्माण, अखिल भारतीय शब्दावली, परिभाषा कोशों, चयनिकाओं, पाठमालाओं तथा विश्वविद्यालय स्तर की हिंदी तथा अन्य भारतीय भाषाओं की पुस्तकों के निर्माण संबंधी विविध प्रयास किए हैं और इसी के अंतर्गत सन् 1992 में बृहत पारिभाषिक शब्द-संग्रह (मानविकी और सामाजिक विज्ञान) का कंप्यूटरीकृत परिवर्धित तथा अद्यतन संस्करण प्रकाशित हुआ।

भारत एक बहुभाषी देश है और ज्ञान सम्पदा सभी भाषाओं में उपलब्ध है। संस्कृत तथा हिंदी के साथ-साथ अन्य भारतीय भाषाओं का ज्ञान भण्डार भी सुसमृद्ध है। अतः आयोग ने हिंदी भाषा और अन्य भारतीय भाषाओं के संवर्धन तथा शिक्षण माध्यम के रूप में अपनाने हेतु तकनीकी शब्दावली का निर्माण, परिभाषा कोशों का निर्माण तथा अन्य भारतीय भाषाओं की पुस्तकों के निर्माण संबंधी विविध प्रयास किये हैं। आयोग ने अन्य भारतीय भाषाओं में विभिन्न विषयों जैसे अर्थशास्त्र (अंग्रेजी-बोडो), आयुर्विज्ञान (अंग्रेजी-ओड़िया), इतिहास (अंग्रेजी-ओड़िया), कंप्यूटर विज्ञान (अंग्रेजी-बोडो) आदि के कोश तैयार किए हैं। साथ ही विभिन्न विषयों के कोश अन्य भारतीय भाषाओं जैसे - डोगरी, कन्नड़, असमिया, तमिल, तेलगु, संथाली, मणिपुरी, पंजाबी, गुजराती आदि में तैयार किये जा रहे हैं।

आयोग का प्रयास है कि सभी भारतीय भाषाओं में सभी विषयों में शब्दावलियां, परिभाषा कोश, विश्वविद्यालय स्तर की पुस्तकें आदि उपलब्ध हों। इसी उद्देश्य को ध्यान में रखते हुए आयोग ने विभिन्न विषयों की प्रमुख शाखाओं में अन्य भारतीय भाषाओं में शब्दावली निर्माण की योजना का सूत्रपात किया है। इस योजना के अंतर्गत आयोग द्वारा पुस्तकालय एवं सूचना विज्ञान की शब्दावली कश्मीरी भाषा में प्रकाशित की जा रही है।

इस महत्वपूर्ण परियोजना को सफल बनाने में इससे जुड़े विषय-विशेषज्ञों, भाषाविदों तथा आयोग, विश्वविद्यालयों, मंत्रालयों और संस्थानों के अधिकारियों का योगदान प्रशंसनीय रहा है, जो प्रत्यक्ष और परोक्ष रूप से इसमें सहायक अथवा इससे संबद्ध रहे हैं। मैं विशेष रूप से डॉ. संतोष कुमार, सहायक निदेशक, जो इस योजना के प्रभारी हैं, को धन्यवाद व्यक्त करता हूँ, जिनके अथक प्रयासों से यह शब्दावली उपलब्ध हो सकी।

नई दिल्ली
2018

प्रोफेसर अवनीश कुमार
अध्यक्ष

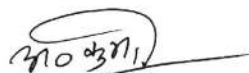
Introduction

Commission for Scientific and Technical Terminology was set up on 1st October by the Presidential order of 1960, through a resolution of the Government of India to propagate and expansion of knowledge and production of university level text books in Indian languages. Various efforts have been made by the CSTT in relation to evolve technical terminologies in various subjects, Pan-Indian Terminologies, Definitional Dictionaries, Monographs, Digests, Readings and production of university level text books. In this series, Comprehensive Glossary of Humanities and Social Sciences has been published.

India is a multilingual country and its treasure of knowledge is available in Sanskrit and Hindi alongwith all other Indian languages. Therefore, CSTT has already published glossaries, definitional dictionaries, university level text books in various subjects in Hindi and other Indian languages as Economics (English-Bodo), Medical (English-Odia), History (English-Orria) etc and simultaneously the works in other Indian languages in various subjects like Assamia, Telugu, Santhali, Manipuri, Punjabi, Gujarati is going on. The objective of the CSTT is to prepare glossaries, definitional dictionaries, study material in all other Indian languages. Keeping in view of these objectives, CSTT started preparing glossaries, definitional dictionaries in other Indian languages also. Under this scheme, the Glossary of Library and Information Science in Kashmiri language is being published.

I express my grateful thanks to the experts of library and information science and officials of the Ministry and the

Commission who have been associated to prepare this glossary. In this regard, I convey special thanks to Dr Santosh Kumar, Assistant Director, CSTT, who is the incharge of this project, for his sincere efforts and hard work.

Professor Avanish Kumar
Chairman

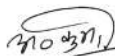
تعارف

ساینسی تہ ٹیکنالوجی اصلاح سازی ہند کمیشن آو اولہ اکتوبر 1960 صدر محترم سُنڈ اکہ حکم نامہ پتہ بارسس یہ حکم نامہ آو ہندوستانی سرکار دسی پاننا ونہ آمہ اکہ قرار داد پتے برونہہ کُن - امہ قرار دادک مقصد اوس علمس وسجار دنس ستی ستی یو نیورسٹی سطحس پیٹھ ملکہ چین علاقائی زبانن اندر نصابی کتابہ چھا پنہ۔

یہ حکم نامہ جاری سپدنہ پتے آیہ سی ایس ٹی ٹی طرفہ مختلف زبانن اندر ٹیکنیکی اصطلاحن پیٹھ مبنی کتابہ چھا پ کرنک سنز کرنہ۔ یمن منز توضیحی لغت ، مانو گراف ، رسالہ ، علمی مواد تہ یو نیورسٹی درجہ نصابی کتابہ شامل آسہ، امہ علاو آیہ بیو مینیٹیز تہ سوشل سائنس شعبن ستی سیتی منسلک حاشیہ لغت تہ چھا پ کرنہ۔ ہندوستان چھ ژکہ اکہ کثیر زبانی ملک تہ بیہتیک علمی سرما یہ چھ باقی ہند وستانی زبانن لِر لور سنسکرت تہ ہندی یس منز تہ رڑھرتھ۔ اوے تہ چھ سی ایس ٹی ٹی ناوک ادارن گوڈے یونیورسٹی ہندین مختلف شعبن سیتی وا بستہ کتابہ مذکورہ زبانن اندر چھا پمژ مثالی معاشیات (انگریزی۔ بوڈو)، طب (انگریزی۔ اوڈیا)، تواریخ (انگریزی۔ اوڈیا) تہ سیتی چھ یم کامہ سنتھالی، منی پوری، پنجابی تہ گجراتی زبانن منز تہ زیر تکمیل۔

سی ایس ٹی ٹی ٹی یک چھ مقصد ز حاشیہ لغت ، توضیحی لغت تہ درسی مواد گڑھ ہندوستان چین دویمین زبانن منز دستیاب سپدن۔ یوہے جذبہ نظر تل تھوتھ کور سی ایس ٹی ٹی ناوکی ادارن حاشیہ لغت تہ توضیحی لغت ترتیب دُنک سلسلہ شروع تہ اتھی حکمت عملی تحت چھ لائبریری تہ اطلاعاتی سائنسچ حاشیہ لغت کاشر زبانه اندر شائع کرنک سنز کرنہ یوان

مے پیٹھ چھ واجب ز بہ کر لائبریری تہ اطلاعاتی سائنس تہ کاتھر
زبانہ ہندین ماہرن سیتی سیتی منسٹری چہ کمیشن کین ذمہ دار افسرن
ہند شکریم یم یہ اصطلاح نامہ تہ حاشیہ لغت ترتیب دنس سیتی سو
دلہ آوری آسی۔ بہ چھس ڈاکٹر سنتوش کمار اسٹنٹ ڈائریکٹر سی ایس
ٹی ٹی سند خصوصن سپاس گزار ہیند محنتہ تہ نگرانی ستی یہ کام خوش
اسلوبی سان اند واڑ۔

پروفیسر اونیش کمار

چیرمین

संपादकीय

शब्दावली निर्माण का कार्य भाषा आधुनिकीकरण कार्यक्रम का एक अंग है। शब्दावली का विकास एक अविरल प्रक्रिया है क्योंकि ज्ञान और तकनीकी शब्द दोनों का विकास साथ-साथ होता है। ज्ञान की कोई भी खोज स्वभावतः भाषा से नई शब्दावली, अभिव्यक्ति या शैली की अपेक्षा करती है। शब्दावली की एकरूपता तथा भाषा वैज्ञानिक सिद्धांतों के आधार पर शब्दावली निर्माण तथा ज्ञान-विज्ञान के प्रचार-प्रसार तथा विश्वविद्यालय स्तर पर शिक्षण माध्यम के रूप में हिंदी तथा अन्य भारतीय भाषाओं के विकास के लिए वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग की स्थापना की गई।

अब तक आयोग ने विभिन्न विषयों हिंदी तथा अन्य भारतीय भाषाओं में तकनीकी शब्दावली निर्माण के प्रयास किये हैं जैसे बोडो, उड़िया, मणिपुरी आदि तथा अन्य भाषाओं में जैसे तेलगु, तमिल, संथाली, डोगरी, पंजाबी, गुजराती आदि भाषाओं में कार्य चल रहा है। आयोग का प्रयास है कि सभी भारतीय भाषाओं में सभी विषयों में शिक्षण सामग्री उपलब्ध हो। इसी उद्देश्य को ध्यान में रखते हुए आयोग ने विभिन्न विषयों में अन्य भारतीय भाषाओं में शब्दावली निर्माण की योजना का सूत्रपात किया। इस योजना के अंतर्गत आयोग द्वारा पुस्तकालय एवं सूचना विज्ञान की शब्दावली कश्मीरी में प्रकाशित की जा रही है।

शब्दावली विकास का कार्यक्रम हाथ में लेते ही आयोग ने सबसे पहले अखिल भारतीय स्तर पर तकनीकी शब्द-निर्माण के लिए सिद्धांत निश्चित किये। आयोग ने सभी राज्य सरकारों की उन संस्थाओं को भी इन सिद्धांतों का पालन करने का निर्देश दिया जो अपनी-अपनी भाषाओं में तकनीकी शब्दावली का निर्माण कार्य कर रही थीं।

प्रस्तुत शब्द-संग्रह में अंग्रेजी वर्णक्रमानुसार प्रविष्टियों के साथ हिंदी तथा कश्मीरी पर्याय दिए गए हैं। शब्दावली को तैयार करने में यह ध्यान रखा है कि पुस्तकालय एवं सूचना विज्ञान के स्तानक एवं स्नातकोत्तर स्तर पर प्रयोग में आने वाले शब्दों को स्थान मिले। फिर भी संभव है कि कुछ ऐसे शब्द जाने-अनजाने में सम्मिलित होने से रह गए हों, जिन्हें पाठकों की दृष्टि से इस शब्दावली में समाविष्ट किया जाना अपेक्षित होता। यदि ऐसे शब्दों

की ओर ध्यान दिलाया गया तो अगले संस्करण में उन्हें सम्मिलित करने का प्रयास किया जाएगा।

मुझे पूर्ण विश्वास है कि यह शब्दावली पुस्तकालय एवं सूचना विज्ञान विषय के स्नातक एवं स्नातकोत्तर विद्यार्थियों, अध्यापकों, प्रश्नपत्र निर्माताओं तथा इस विषय में रुचि रखने वाले पाठकों के लिए ज्ञानवर्धक एवं उपयोगी सिद्ध होगी।

मैं उन सभी विद्वानों, विषय-विशेषज्ञों, भाषाविदों एवं आयोग के अधिकारियों एवं कर्मचारियों, जिन्होंने इस कोश के निर्माण, समन्वय एवं संशोधन कार्य में सहयोग दिया उन सबके प्रति कृतज्ञता ज्ञापित करता हूँ। अंत में मैं आयोग के अध्यक्ष प्रोफेसर अरुण कुमार को आभार व्यक्त करता हूँ, जिन्होंने इस शब्दावली के निर्माण में व्यक्तिगत रुचि लेकर इसे प्रकाशन हेतु शीघ्र तैयार कराया।

इस दिशा में पाठकों के सुझावों का स्वागत किया जाएगा और अगले संस्करण में सुझावों को कार्यान्वित करने का प्रयास किया जाएगा।

नई दिल्ली
2018

डॉ. संतोष कुमार
सहायक निदेशक

Editorial

The work of terminology development is the part of language modernization programme. Development of terminology is a continuous process, since the development of knowledge and technical words goes simultaneously. Any new development in knowledge makes new demands on the language in terms of terminology, expression and style. Commission for Scientific and Technical Terminology was established to develop uniformity of terminology, evolution of technical terms on the basis of linguistics principles and development of Hindi and other Indian languages for the change of medium of instruction.

CSTT has already developed glossaries in Hindi and other Indian languages such as Bodo, Odia, Manipuri etc. and works in other languages like Telugu and Tamil, Santhali, Dogri, Punjabi, Gujarati is going on. CSTT is striving to develop study material in all subjects and in all languages. Keeping in view this objective, the scheme of preparation of glossaries in other Indian languages was started. Under this scheme, the glossary of Library and Information Science in Kashmiri language is being published.

CSTT laid down the principles of evolution of technical terminology and instructed to all the institutions under the state governments and those who were engaged in evolution of terminology work in the other Indian languages to follow the instructions.

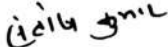
In this glossary, English words are given in alphabetical order with their Hindi and Kashmiri equivalents. Those words were incorporated in this glossary which are used at under-graduate

and post-graduate levels. In spite of this, it may be possible that some important words may be left out. If these words are brought to the notice, these words would be incorporated in the next edition.

I am confident that this glossary would be beneficial for the under-graduate and post-graduate students, subject teachers, paper setters and those who have interest in the subject.

I express my gratitude to all the eminent scholars, subject experts, linguists and officials of Ministry and the Commission. I also express my deep gratitude to the Chairman of CSTT, who took personal interest to prepare this glossary for publication.

In this regard, suggestions of readers are welcome and efforts would be made to incorporate these suggestions in the next edition.

(Dr. Santosh Kumar)
Assistant Director

گوڈ کتھ

اصطلاح سازی ہنز کامہ ووتھ بو دین چھ ژکہ تمہ سانہ مشنک حصہ -
بیمیک مدعا ہندوستانی زبانہ جدید تہ ترقی یافتہ بنا ون چھ
اصطلاح سازی چھے اکھ دایمی عمل - علمی ترقی منز چھ ٹیکنیکی
اصطلاحن بند ووتلن ضروری بنان۔ علمچ جد لیاتی عملہ منز چھ لسانی
اعتبار نوین لفظن، ونتین، محاورن تہ ترکیبن بند زاین لبن لازمی -
سائنسی تہ ٹیکنیکی اصطلاحن ہند کمیشن آو بیمہ لسانی اصولن ہنز بنیاد
پیٹھ اصطلاحن بند ہشن تہ ٹیکنیکی اصطلاحن بند ارتقا موکھہ بارسس۔
امہ علاو چھ اتھ ہندی تہ باقے ہندوستانی زبانن اندر تربیتی بدلاوانس
ستی ستی یم ترقی یافتہ تہ کامل بنا ونچ ذمہ واری تہ مٹہ۔

سی ایس ٹی ٹی ین ڈر گوڈے ہندی تہ دویمین ہندوستانی زبانن اندر
حاشیہ لغت ترتیب یمن منز بوڈو، اوڈیا، منی پوری، بیتر زبانہ شامل چھ
امہ علاو چھے تلگو، تامل، سنٹھالی، ڈوگری تہ پنجابی، گجراتی زبانن
اندر تہ یہ کام جاری۔ سی ایس ٹی ٹی چھ سارنہ علمی شعبن منز درسی
مواد تیار کرنک سنز کران۔ یوبے جذبہ مد نظر تھا وتھ دیت سی ایس
ٹی ٹی ادارن باقے زبانن منز حاشیہ لغت ترتیب دین شروع۔ اتھی حکمت
عملی تحت چھ کائرسس منز لائبریری تہ اطلا عاتی سا نسیج حاشیہ لغت
چھا پ کرنہ یوان۔

سی ایس ٹی ٹی ادارن کری ٹیکنیکی اصطلاحن ہنداختراع خاطر کینہہ
اصول وضع۔ اصطلاح سازی ہنز عملہ سیتی یم ریاستی سرکارن ماتحت
ادار یا فرد چھ یمن آیہ یم اصول پانہ نا ونکی ہدا یت دنہ۔ یتھ حاشیہ
لغتس منز چھ انگریزی لفظ اچھر واریاہ شامل کرنہ آمتی تہ ہندی تہ
کائرسس منز چھ پھندی مترادف دنہ آمتی یم چھ یم لفظ پھند ورتاوا اسی
انڈر گریجویٹ تہ پوسٹ گریجویٹ سطحس پیٹھ کران چھ۔ یتھ چھ ممکن

ز کینہہ اہم نقطہ آسن تراونہ آمتی۔ یودوے تم تہندس مشاہدس منز آیہ تم ین
-تیلہ دویمس شمارس منز شامل کرنہ

مے چہ پوریقین ز یہ حاشیہ لغت گڑھ انڈر گریجویٹ تہ پوست
گریجویٹ سطحہ کین بچن ہند خاطر فاید مند ثابت ۔ امہ علاو تُلن
سبجکٹ تہ سوال نامہ ترتیب دنہ والی استاد تہ اتہ فاید۔

بہ چہس تم سارنہ مفکرن، سبجکٹ ماہرن، زبان دانن تہ منسٹری
تہ کمیشن کین کارندن ہند وڑھ وانجہ شکر یہ ادا کران یہند محنتہ تہ رُکہ
سیتی یہ کام اند واڑ۔ اتہ زمرس منز چہ اسی پرن والین ہندین مشورن
خوش آوے کران تہ سیتی روز سانی یہ کوشش زآیند شمارس منز یہ
تہندین مولہ لین مشورن جاے دنہ ۔

اساتذہ کرام

ڈاکٹر سنتوش کمار

اسسٹنٹ ڈائریکٹر

वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग द्वारा स्वीकृत शब्दावली निर्माण के सिद्धांत

1. अंतरराष्ट्रीय शब्दों को यथासंभव उनके प्रचलित अंग्रेजी रूपों में ही अपनाना चाहिए और हिंदी व अन्य भारतीय भाषाओं की प्रकृति के अनुसार ही उनका लिप्यंतरण करना चाहिए। अंतरराष्ट्रीय शब्दावली के अंतर्गत निम्नलिखित उदाहरण दिए जा सकते हैं:
  - (क) तत्वों और यौगिकों के नाम, जैसे - हाइड्रोजन, कार्बनडाइआक्साइड, आदि।
  - (ख) तौल और माप की इकाइयाँ और भौतिक परिमाण की इकाइयाँ, जैसे - डाइन, कैलॉरी, ऐम्पियर, आदि।
  - (ग) ऐसे शब्द जो व्यक्तियों के नाम पर बनाए गए हैं, जैसे - मार्क्सवाद (कार्ल मार्क्स), ब्रेल (ब्रेल), बार्थकाट (कैप्टेन बार्थकाट), गिलोटिन (डॉ. गिलोटिन) गेरीमैंडर (मि. गेरी) एम्पियर (मि. एम्पियर फारेनहाइट तापक्रम (मि. फारेनहाइट आदि)।
  - (घ) वनस्पति विज्ञान, प्राणिविज्ञान, भूविज्ञान आदि की द्विपदी नामावली।
  - (ङ.) स्थिरांक, जैसे - π , g आदि
  - (च) ऐसे अन्य शब्द जिनका आमतौर पर सारे संसार में व्यवहार हो रहा है, जैसे- रेडियो, पेट्रोल, रेडार, इलेक्ट्रान, प्रोटॉन, न्यूट्रान, आदि।
  - (छ) गणित और विज्ञान की अन्य शाखाओं के संख्यांक, प्रतीक, चिह्न और सूत्र, जैसे - साइन, कोसाइन, टेन्जेन्ट, लॉग, आदि (गणितीय संक्रियाओं में प्रयुक्त अक्षर रोमन या ग्रीक वर्णमाला के होने चाहिए)
2. प्रतीक, रोमन लिपि में अंतरराष्ट्रीय रूप में ही रखे जाएँगे परंतु संक्षिप्त रूप नागरी और मानक रूपों में भी, विशेषतः साधारण तौल और माप में लिखे जा सकते हैं, जैसे - सेंटीमीटर का प्रतीक cm हिंदी में भी ऐसे ही प्रयुक्त होगा परंतु नागरी संक्षिप्त रूप से.मी. भी हो सकता है। यह

सिद्धांत बाल-साहित्य और लोकप्रिय पुस्तकों में अपनाया जाएगा, परंतु विज्ञान और प्रौद्योगिकी की मानक पुस्तकों में केवल अंतरराष्ट्रीय प्रतीक, जैसे - cm ही प्रयुक्त करना चाहिए।

3. ज्यामितीय आकृतियों में भारतीय लिपियों के अक्षर प्रयुक्त किए जा सकते हैं, जैसे - क, ख, ग या अ, ब, स परंतु त्रिकोणमितीय संबंधों में केवल रोमन अथवा ग्रीक अक्षर ही प्रयुक्त करने चाहिए, जैसे- साइन A, कॉस B, आदि।
4. संकल्पनाओं को व्यक्त करने वाले शब्दों का सामान्यतः अनुवाद किया जाना चाहिए।
5. हिंदी पर्यायों का चुनाव करते समय सरलता, अर्थ की परिशुद्धता, और सुबोधता का विशेष ध्यान रखना चाहिए। सुधार-विरोधी प्रवृत्तियों से बचना चाहिए।
6. सभी भारतीय भाषाओं के शब्दों में यथासंभव अधिकाधिक एकरूपता लाना ही इसका उद्देश्य होना चाहिए और इसके लिए ऐसे शब्द अपनाने चाहिए जो-
  - (क) अधिक से अधिक प्रादेशिक भाषाओं में प्रयुक्त होते हों, और
  - (ख) संस्कृत धातुओं पर आधारित हों।
7. ऐसे देशी शब्द जो सामान्य प्रयोग के पारिभाषिक शब्दों के स्थान पर हमारी भाषाओं में प्रचलित हो गए हैं, जैसे - telegraphy/telegram के लिए तार, continent के लिए महाद्वीप, post के लिए डाक, आदि इसी रूप में व्यवहार में लाए जाने चाहिए।
8. अंग्रेजी, पुर्तगाली, फ्रांसीसी, आदि भाषाओं के ऐसे विदेशी शब्द जो भारतीय भाषाओं में प्रचलित हो गए हैं, जैसे - टिकट, सिगनल, पेन्शन, पुलिस ब्यूरो, रेस्तरां, डीलक्स, आदि इसी रूप में अपनाए जाने चाहिए।
9. अंतरराष्ट्रीय शब्दों का देवनागरी लिपि में लिप्यंतरण- अंग्रेजी शब्दों का लिप्यंतरण इतना जटिल नहीं होना चाहिए कि उसके कारण वर्तमान देवनागरी वर्णों में नए चिह्न व प्रतीक शामिल करने की आवश्यकता पड़े। शब्दों का देवनागरी लिपि में लिप्यंतरण अंग्रेजी उच्चारण के अधिकाधिक अनुरूप होना चाहिए और उनमें ऐसे परिवर्तन किए जाएं जो भारत के शिक्षित वर्ग में प्रचलित हों।

10. **लिंग** - हिंदी में अपनाए गए अंतरराष्ट्रीय शब्दों को, अन्यथा कारण न होने पर, पुल्लिंग रूप में ही प्रयुक्त करना चाहिए।
11. **संकर शब्द** - पारिभाषिक शब्दावली में संकर शब्द, जैसे guaranteed के लिए गारंटी, classical के लिए 'क्लासिकी', codifier के लिए 'कोडकार' आदि के रूप सामान्य और प्राकृतिक भाषाशास्त्रीय प्रक्रिया के अनुसार बनाए गए हैं और ऐसे शब्द रूपों को पारिभाषिक शब्दावली की आवश्यकताओं तथा सुबोधता, उपयोगिता, और संक्षिप्तता का ध्यान रखते हुए व्यवहार में लाना चाहिए।
12. **पारिभाषिक शब्दों में संधि और समास** - कठिन संधियों का यथासंभव कम से कम प्रयोग करना चाहिए और संयुक्त शब्दों के दो शब्दों के बीच हाइफन लगा देना चाहिए। इससे नई शब्द-रचनाओं को सरलता और शीघ्रता से समझने में सहायता मिलेगी। जहाँ तक संस्कृत पर आधारित 'आदिवृद्धि' का संबंध है, 'व्यावहारिक', 'लाक्षणिक', आदि प्रचलित संस्कृत तत्सम शब्दों में आदिवृद्धि का प्रयोग ही अपेक्षित है परंतु नवनिर्मित शब्दों में इससे बचा जा सकता है।
13. **हलंत** - नए अपनाए हुए शब्दों में आवश्यकतानुसार हलंत का प्रयोग करके उन्हें सही रूप में लिखना चाहिए।
14. **पंचम वर्ण का प्रयोग** - पंचम वर्ण के स्थान पर अनुस्वार का प्रयोग करना चाहिए। परंतु lens, patent, आदि शब्दों का लिप्यंतरण लेंस, पेटेंट न करके, लेन्स, पेटेन्ट या पेटेण्ट ही करना चाहिए।

Principles for Evolution of Terminology

Approved by the Commission For Scientific and Technical Terminology

1. 'International terms' should be adopted in their current English forms, as far as possible and transliterated in Hindi and other Indian languages according to their genius. The following should be taken as example of international terms.
  - (a) Names of elements and compounds, e.g. Hydrogen, Carbon dioxide, etc. ;
  - (b) Units of weights, measures and physical quantities, e.g. dyne, calorie, ampere, etc.
  - (c) Terms based on proper names e.g., Marxism (Karl Marx). Braille (Braille), Boycott (Capt. Boycott), Guillotine (Dr. Guillotin, Gerrymander (Mr. Gerry), Ampere (Mr. Ampere), Fahrenheit scale (Mr. Fahrenheit). etc.
  - (d) Binomial nomenclature in such sciences as Botany, Zoology, Geology etc.;
  - (e) Constants, e.g., π , g, etc.;
  - (f) Words like radio, radar, electron, proton, neutron, etc., which have gained practically world-wide usage.
  - (g) Numerals, symbols, signs and formulae used in mathematics and other sciences e.g., sin, cos, tan, log etc. (Letters used in mathematical operation should be in Roman or Greek alphabets).
2. The symbols will remain in international form written in Roman script, but abbreviations may be written in Nagari and standardised form, specially for common weights and measures, e.g., the symbol 'cm' for centimeter will be used as such in Hindi, but the abbreviation in Nagari may be सें.मी. This will apply to books for children and other popular works only, but in standard works of science and technology, the international symbols only like cm., should be used.

3. Letters of Indian scripts may be used in geometrical figures e.g., क, ख, ग or अ, ब, स but only letters of Roman and Greek alphabets should be used in trigonometrical relations e.g., sin A, cos B etc.
4. Conceptual terms should generally be translated.
5. In the selection of Hindi equivalents simplicity, precision of meaning and easy intelligibility should be borne in mind. Obscuratism and purism may be avoided.
6. The aim should be to achieve maximum possible identity in all India languages by selecting terms.
  - (a) common to as many of the regional languages as possible, and
  - (b) based on Sanskrit roots.
7. Indigenous terms, which have come into vogue in our languages for certain technical words of common use, as तार for telegraph/telegram, महाद्वीप for continent, डाक for post etc. should retained.
8. Such loan words from English, Portuguese, French, etc., as have gained wide currency in Indian languages should be retained e.g., ticket, signal, pension, police, bureau, restaurant, deluxe etc.
9. **Transliteration of International terms into Devanagari Script**—The transliteration of English terms should not be made so complex as to necessitate the introduction of new signs and symbols in the present Devanagari characters. The Devanagari rendering of English terms should aim at maximum approximation to the standard English pronunciation with such modifications as prevalent amongst the educated circle in India.
10. **Gender**—The International terms adopted in Hindi should be used in the masculine gender, unless there are compelling reasons to the contrary.
11. **Hybrid formation**—Hybrid forms in technical terminologies e.g.,

गारंठित for 'guaranteed', क्लासिकी for 'classical', कोडकार for 'codifier' etc., are normal and natural linguistic phenomena and such forms may be adopted in practice keeping in view the requirements for technical terminology, viz., simplicity, utility and precision.

12. **Sandhi and Samasa in technical terms**—Complex forms of Sandhi may be avoided and in cases of compound words, hyphen may be placed in between the two terms, because this would enable the users to have an easier and quicker grasp of the word structure of the new terms. As regards आदिवृद्धि in Sanskrit-based words, it would be desirable to use आदिवृद्धि in prevalent sanskrit tatsama words e.g., व्यावहारिक, लाक्षणिक etc. but may be avoided in newly coined words.
13. **Halant**—Newly adopted terms should be correctly rendered with the use the 'hal' wherever necessary.
14. **Use of Pancham Varna**—The use of अनुस्वार may be preferred in place of पंचम वर्ण but in words like 'lens', 'patent', etc., the transliteration should be लेन्स, पेटेन्ट and not लेंस, पेटेंट or पेटेण्ट.

اصطلاح ورتاونكى اصول

يم سٹينڈنگ كميشن برائے سائنسى ته تيكنيكى اصطلاح ناوكى ادارن منظور كرمته چه -

1 - موجود انگرېس منز ورتاونه ښه والى " عالمى اصطلاح " گڙهن يوت پلم تيوت صوتى ته معنوى بيت نهنا ونه وراى بندي ته باقے زبانن منز پانه نا ونه ښى يته زن تهئند مدعا ته مزار برقرار روز. " عالمى اصطلاحن " بنز مثا له چه يته كنى:

(ا) جز ته مركب والى اصطلاح مثاله با ڀڙوجن، كاربن ڏانى آكسا ڀڙ بيتر؛

(ب) مينه تو لنكى بانه، ميڙ ته عملى گرنڊ مثاله ڏاين ' كيلورى ' ايمپير بيتر؛

(ج) تم اصطلاح يهنز بنياد خاص نا وتين پيٿه چه مثاله ما ركسزم ، بريل ' بو كاٿ ' گويلٿون گرے فيڏر ، ايمپير ، فارنهيا ڀٿ سكيل؛

(د) سا ڀنسكى كينبه ڏلفضى ناو مثاله بائى، زالوجى، جيا لو جى بيتر

(و) برقرار روزن واڃن طبعى عمل " ڀے " ته " جى " بيتر؛

(ه) عالمى سطحس پيٿه ورتاونه ښه والى ريڏيو ، پٿرول ايلڪٽران، پروٿان نيوٿران، بوى معروف ته ويدي لفظ ؛

(ز) علم رياضيا تس منز ورتا ونه ښه والى معروف اصطلاح مثاله

نيومرلز، سُمبلس ، سائنز، ته فارمولا بيتر ته سا ئنسى علومن منز ورتاون ښه والى اصطلاح مثاله سين ، كاس ، ٿين ، لاگ، علم رياضيا تس منز استعمال سپدن والى اظهار ته اصطلاح گڙهن رومن يا يو نانى اچهرن منز دنه ڀن .

2: علامت ته اظهار گڙهن عالمى ورتا وكى پاٿهى رومن اچهرن منز ڏنه ڀن مگر ڙهو ٿرن گڙه نا گرى ته معيارى فارمه منز ڏنه ڀن خصوصاً عام اوزا ڀن ته ميڙن بند ناو مثاله سينٿى ميٿر علامت گڙه يته ڀاٿهى بنديس منز ته ورتا ونه ڀن . وون گو نا گرى منز بيكو امچ ڙهوٿرن س ته م باوته يو ڀے طريقه بيكو اسئ ڀڃن بنزن كتابن ته باقيو علاو سا ئنسى لفظ راشس منز ته ورتا وته

3: بند وستانی لکھا یہ بند اچھر بیکوآسی جیو میٹری بندی آکار ووتلا ونس منزتہ پانناوتہ مثالے ک ، کھ ، گ ، آ ، ب ، بہ ، ووں گوو رومن تہ یو نانی اچھر گڑھن ٹرگنا مینٹری بندی اظہار با ونہ موکھ کامہ لا گنہ ین مثالے سائن اے ، کاس بی بیتر

4: تصوراتی اصلاح گڑھن پھر نہ ین۔

5: بندی لفظن بندی مترادف ژھا رنہ وِز گڑھ معنی یچ نرمی، ژھوٹرن سلا ست ذہنس منز تھا ونہ ین۔

6: سا رنے بند وستانی زبانن اندر یمن اصطلا حن بنز رڑھر نہ با پتھ گڑھ یہ مقصد نظر تل تھا وُن۔

(ا) یہ گڑھ تقریبین سا رنے علا قائی زبانن منز مشترکہ آسن۔
(ب) امکی مول گڑھ سنسکرت زبانہ منز آسن۔

7: کینٹن ٹیکنیکی لفظن یم مقامی مترادف گرنہ آہ۔ مثا لے "تار" ٹیلی گراف خاطر، "مہا دیپ" براعظم خاطر، "ڈاک" پوسٹ خاطر، گڑھن بر قرار روزن۔

8: یم انگریزی ، پر تو گیزی تہ فرانسیسی متضاد لفظ بندوستانی زبانن اندر عام پاٹھی ورتا ونہ یوان چھ یم گڑھن تھے پاٹھی لیکھنہ ین مثالے ٹکٹ، سگنل، پرسن، پولیس، بیرو، ریسٹورنٹ، ڈیلکس، بیتر۔

9: عالمی اصطلاحن بند دیو ناگری رسم لخطس منز نقل کرن۔ دیو ناگری رسم خطس منز گڑھنہ انگریزی اصطلاحن بند نقل پیچید تہ مبہم آسن یتھ ز مروجہ دیو ناگری رسم خطس منز گڑھن نو علامٹ، اظہار، تہ ونتی متعارف کرنہ ین۔ دیوی ناگری رسم خطس منز انگریزی اصطلاح پھر نہ وِز معیاری انگریزی تلفظک خیال کرنہ ین تہ یہ بدلاو گڑھ بندوستان کین پری متین لیکھتیس طبقس ویہ وُن آسن۔

10: جنس۔

عالمی اصطلاحن گڑھ بندی زبانہ بند مراز تہ ما حولہ مطابق جنس با ونہ ین۔

11: दु زبان ते مخلوط صورت-

ठिकिनीक्या اصطلاحन बन्नु डू रानी वुरु म्थाले 'क्लसकल' ख़ातर क्लासकी ते 'कु डूफ़ानर' ख़ातर कुडू कार बीतर च़े फ़ुरी ते लسانی اصولन ताबे- یم اصطلاح گڑھن - وون گوو अठे वरतावस मन्नु ग़ुह सा ठिकिनीक्या ضرुवते म्थابق वरतावने ین دگی ، موزونیت ते ठुहुठरन ठुके असु-.

12: सन्देही ते समा सा रानन मन्नु ठिकिनीक्या اصطلاح-

ग़ार मीभ ते बीचीड सन्देही लफ़ु ग़ुह मन्सुख करनी- मरकब लफ़न दरमीन ग़ुह ठुहराव दने ین - अमे स्ती बीके परन वुल लफ़ कین दुशुनी معنوی नुवने अकین अनरी मन्नु ग़ुहे- असु नुमो सन्सकुरत " अदुवद " लफ़ یم ग़ुह یتھے पाठुही मवुद सन्सकुरतस वरतावने ین म्थाले " वीवुवारी ते लकशुनक बीतर " वीवु कसम लफ़ु ग़ुह मन्सुख करने ین ते یمهنदी भं पले معने ठुहा रनچ ग़ुह कुशुश करने ین-

13: मा तरावे -

नुवन पानना वने अमतीन اصطلاحन ग़ुह म्थाले मा तरावे ضرुवते म्थابق स्ती तेहा वने ین -

14: पन्चम वरनक वरताव-

" पन्चम " वरना ग़ावे ग़ुह " अवनसुवार " वरता वने ین " बीथुन्ठ " बजा یم ग़ुह बन्दी یم मन्नु " बीथुन्ठ " , ने के " बीथुन्ठ " वरता वने ین -

پوستکالای و سؤچنا ویاان شہداوولی نیرمان سے संबہدیت ویشہبج

<p>Prof. S.M. Shafi Ex. Head, Deptt. of Library & Information Science University of Kashmir, Srinagar (J&K)</p>	<p>پرو. اس.ام. شافی پوے ویاااااااااا، پوستکالای اوے سؤچنا ویاان ویااا، کشمیر ویشوویداااا، شراانار (اامم-کشمیر)</p>	<p>پروفیسر ایس 'ایم' شفیع سابقہ صدر، ڈپا رٹمنٹ آف لائبریری اینڈ انفارمیشن سائنس؛ یونیورسٹی آف کشمیر سرینگر (جے اینڈ کے)</p>
<p>Prof. W. A. Alvi. Ex. Head, Deptt. of Library & Information Science University of Kashmir, Srinagar (J&K)</p>	<p>پرو. ڈبلیو.ا.آلوی پوے ویاااااااااا، پوستکالای اوے سؤچنا ویاان ویااا، کشمیر ویشوویداااا، شراانار (اامم-کشمیر)</p>	<p>پروفیسر ڈبلیو 'اے 'علوی؛ سابقہ صدر، ڈپا رٹمنٹ آف لائبریری اینڈ انفارمیشن سائنس؛ یونیورسٹی آف کشمیر سرینگر (جے اینڈ کے)</p>
<p>Mr. Reyaz Rufai Ex. Librarian, Allama Iqbal Library University of Kashmir, Srinagar (J&K)</p>	<p>شرا. ریااا رفاا پوے پوستکالایااااااا، اللماا ااااااااااا، کشمیر ویشوویداااا، شراانار (اامم-کشمیر)</p>	<p>جناب ریاض رفاا سابقہ لائبریرین، علامہ اقبال لائبریری، یو نیورسٹی آف کشمیر سرینگر (جے اینڈ کے)</p>
<p>Prof. Shad Ramzan. Ex. Head, Deptt. of Kashmiri. University of Kashmir, Srinagar (J&K)</p>	<p>پرو. شاد رمااان پوے ویاااااااااا، کشمیری ویااا، کشمیر ویشوویداااا، شراانار (اامم-کشمیر)</p>	<p>پروفیسر شاد رمضان سابقہ صدر، کشمیری ڈپا رٹمنٹ 'یونیورسٹی آف کشمیر سرینگر (جے اینڈ کے)</p>
<p>Mr. Basheer Ahmad Teli, Ex. Head, Library Division, Sheri Kashmir University of Agriculture Sciences, Srinagar (J&K)</p>	<p>شرا. بشیر اہماد تلی پوے ویاااااااااا، پوستکالای ویااا، شرا کشمیری کڑبہ ویاان ویشوویداااا، شراانار (اامم-کشمیر)</p>	<p>جناب بشیر احمد تلی سابقہ صدر، لائبریری ڈویژن، شیر کشمیر یو نیورسٹی آف ایگریکلچر سائنسز، سرینگر (جے اینڈ کے)</p>

<p>Dr. Shafaqat Altaf Assistant Professor Deptt. of Kashmiri. University of Kashmir, Srinagar (J&K)</p>	<p>ڈॉ. شفاقت االتاف سہ پروفسر، کشمیری ویباغ، کشمیر ویشوویڈیالو، شہنار (آؤمؤ-کشمیر)</p>	<p>ڈا کٹر شفقت الطاف سینئر اسسٹنٹ پروفیسر، کشمیری ڈپا رٹمنٹ، یو نیورسٹی آف کشمیر سرینگر (آے اینڈ آے)</p>
<p>Dr. Shabir Ahmad Ganaie Sr. Assistant Professor Deptt. of Librery & InformationScience University of Kashmir, Srinagar (J&K)</p>	<p>ڈॉ. شہیر اہماد گنائی ورسٹ سہ پروفسر، پوسٹکالو ے و سؤنا وناان ویباغ، کشمیر ویشوویڈیالو، شہنار (آؤمؤ-کشمیر)</p>	<p>ڈا کٹر شہیر احماد گنائی سینئر اسسٹنٹ پروفیسر، ڈپارٹمنٹ آف لا ئیریری اینڈ انفارمیشن سائنس، یو نیورسٹی آف کشمیر سرینگر (آے اینڈ آے)</p>
<p>Dr. Sameer Gul Sr. Assistant Professor Deptt. of Librery & InformationScience University of Kashmir Srinagar (J&K)</p>	<p>ڈॉ. سامیر گول ورسٹ سہ پروفسر، پوسٹکالو ے و سؤنا وناان ویباغ، کشمیر ویشوویڈیالو، شہنار (آؤمؤ-کشمیر)</p>	<p>ڈا کٹر سمیر گل سینئر اسسٹنٹ پروفیسر، ڈپا رٹمنٹ آف لا ئیریری اینڈ انفارمیشن سائنس، یو نیورسٹی آف کشمیر سرینگر (آے اینڈ آے)</p>
<p>Mr. Nadim Akhtar Khan Sr. Assistant Professor Deptt. of Librery & InformationScience University of Kashmir, Srinagar (J&K)</p>	<p>شہ ندم اآٹر آان ورسٹ سہ پروفسر، پوسٹکالو ے و سؤنا وناان ویباغ، کشمیر ویشوویڈیالو، شہنار (آؤمؤ-کشمیر)</p>	<p>آناآ ندم اآٹر آان سینئر اسسٹنٹ پروفیسر، ڈپا رٹمنٹ آف لا ئیریری اینڈ انفارمیشن سائنس، یو نیورسٹی آف کشمیر سرینگر (آے اینڈ آے)</p>
<p>Dr. Zahid Ashraf Wani Sr. Assistant Professor Deptt. of Librery & InformationScience University of Kashmir, Srinagar (J&K)</p>	<p>ڈॉ. آاہد اآرف وانی ورسٹ سہ پروفسر، پوسٹکالو ے و سؤنا وناان ویباغ، کشمیر ویشوویڈیالو، شہنار (آؤمؤ-کشمیر)</p>	<p>ڈا کٹر زاہد اآرف وانی سینئر اسسٹنٹ پروفیسر، ڈپا رٹمنٹ آف لا ئیریری اینڈ انفارمیشن سائنس، یو نیورسٹی آف کشمیر سرینگر (آے اینڈ آے)</p>

संपादन एवं समन्वय

प्रमुख संपादक
प्रोफेसर (डॉ.) अवनीश कुमार
अध्यक्ष

संपादक
डॉ. संतोष कुमार
सहायक निदेशक

प्रकाशन
श्री शिव कुमार चौधरी
सहायक निदेशक

A

abacus	गिनतारा	گنتار، حساب مشق
aberrant copy	सदोष प्रति	بے ڈنگ نسخہ
abbreviated catalogue card	संक्षिप्त प्रसूची पत्रक	مختصر فہرست کارڈ
abbreviated entry	संक्षिप्त प्रविष्टि	مختصر اندراج
abbreviated title	संक्षिप्त शीर्षक	مختصر عنوان
abbreviation	संक्षेपण, संक्षिप्त रूप	مختصر لفظ
abridged dictionary	संक्षिप्त शब्दकोश, लघु कोश	مختصر ڈکشنری، مختصر لغت
abridged edition	लघु संस्करण	مختصر ایڈیشن، مختصر اشاعت
abridgement	संक्षिप्ति	مختصر نویسی
abridger	संक्षेपक	مختصر نویس
absolute location	निरपेक्ष स्थान	حتمی مقام، حتمی جاے
absolute size	यथार्थ आमाप	حتمی ناپ، حتمی میڑ
abstract	सार	متن، لب لباب
abstract bulletin	सार बुलेटिन	متن نامہ
abstract classification	अमूर्त वर्गीकरण	متنی درجہ بندی، متنی باگنے
abstract entity	अमूर्त वस्तु	مطلق بیت، مطلق وجود، مجرد بیت
abstracting	सारकरण	متن بناون، متن سازی، متن نگاری

abstracting and indexing periodical	सारकरण एवं अनुक्रमणीकरण पत्रिका	مئن ته اشاريه رساله
abstracting bulletin	सार बुलेटिन	مئن نامه
abstracting periodical (=abstract periodical)	सार पत्रिका	مئن رساله
abstracting service	सार-सेवा	مئنئى خدمت
abstraction	सार ग्रहण	بر تر
abstract journal	1. सार पत्रिका 2. शोध-सार पत्रिका	مئن رساله
abstractor	सारकर्ता	مئن نگار
academic library	शैक्षिक पुस्तकालय	درسى كتاب گر
academy publication	अकादमी प्रकाशन	ادارجاتى اشاعت، اکيد مى اشاعت
access	अभिगम, पहुँच	واانتيار
accessibility	अभिगम्यता, पहुँच	واانتاور
accessible	अभिगम्य	دسياب
accession	1. परिग्रहण 2. अभिगमन	اندراج
accession arrangement	परिग्रहण व्यवस्था	اندراج ترتيب
accession bulletin	परिग्रहण बुलेटिन	اندراج نامه
accession date	परिग्रहण तिथि	اندراج تاريخ
accession department	परिग्रहण विभाग	اندراج محكمه
accessioning	परिग्रहण प्रक्रिया	اندراج کرن
accession list	परिग्रहण सूची	اندراج فهرست
accession number	परिग्रहण संख्या	اندراج نمبر، اندراج شمار

accession number section	परिग्रहण संख्या अनुभाग	اندراج نمبر کمر
accession order	परिग्रहण क्रम	اندراج ترتیب
accession record	परिग्रहण अभिलेखन	اندراج رकारڈ ' اندراج یادداشت
accession register	परिग्रहण पंजी, परिग्रहण पंजिका	اندراج رجسٹر ' اندراج کہاتہ
accession section	परिग्रहण अनुभाग	اندراج سیکشن ' اندراج حصہ
access point	अभिगम बिंदु	واتن نشانہ ' واتن جاے
access time	अभिगम काल	واتن وق
access tools	अभिगम साधन	واتن ' واتن ترکیب
accommodation	1. समंजन 2. आवास, स्थान	گنجایش، جاے
accompanying material	सह-सामग्री	سیتی مواد
accomplish	सम्पन्न करना	پُر کرن ، مکمل کرن
accountability	जवाबदेही	جواب د ہی، پرژھ گار
accounting	लेखाकरण	کہاتہ داری
accounting programme	लेखा क्रमादेश	کہاتہ داری برنامہ
accreditation	प्रत्यायन	تسلیم ، منظور
accumulation	संचय	سومبراون
acquisition	संप्राप्ति	پراونیار ، حاصل کرن ' حصول
acquisition control	संप्राप्ति नियंत्रण	پراون گنڈ ' حصول گنڈ
acquisition department	संप्राप्ति विभाग	پراون محکمہ ' حصول محکمہ

acquisition work	संप्राप्ति कार्य	پراون کار حصول کار
acronym	परिवर्णी (शब्द)	ژھوٹرن (اچھری)
act	अधिनियम	عملون' ایکٹ
action-actor-tool principle	क्रिया-कर्ता साधन सिद्धांत	عمل - عامل - ول اصول
action period	क्रिया अवधि	عملہ کال
action element	सक्रिय अवयव	عملہ جز
actual search	वास्तविक खोज	اصل ژھانڈ
actual time	वास्तविक समय	اصل وز
add device	योजक युक्ति	جمع ترکیب
added copy	इतर प्रति	جمع شدہ نسخہ
added entry	इतर प्रविष्टि	بریمانہ اندراج
adder	योजक	سومبرن کار
add instruction	'जोड़िए' निर्देश	جوڑنک ہدایت
addition	1. जोड़, योग 2. परिवर्धन 3. नवागत	سومبرن، جمع کرن، جوڑن
additional class index entry	अतिरिक्त वर्ग निर्देश प्रविष्टि	مزید ورگہ اشاریہ اندراج
additional copy	अतिरिक्त प्रति	بریمانہ نسخہ
additions	1. नवागत प्रकाशन 2. परिवर्धन	پریر، اضافہ
address bus	पता बस	پتہ گز
address code	पता कोड	پتہ نشانہ
'add-to' instruction	'में जोड़िए' निर्देश	'جمع کرنک' ہدایت

adequate	पर्याप्त	معقول
adequately	पर्याप्त रूप से	معقولیت
ad-hoc	तदर्थ	عارضی
adjacency	आसन्नता	لر لور
adjunct	अनुलग्न	لر جورته، واتته
adjustability	समायोजन-क्षमता, समायोजनीयता	रुन बاری
adjustable sheaf catalogue	समायोज्य शीफ प्रसूची	लچक دار فهرست
adjustable shelf	समायोज्य शेल्फ	लचक دار शلف
adjustment	समायोजन	रुनियार ، बरबरी
administration	प्रशासन	انتظام ، انتظامیه
administrative	प्रशासनिक	انتظامی
administrative data processing	प्रशासनिक आंकड़ा संसाधन	انتظامی موادچ پرورش
administrator	प्रशासक	ناظم ، منتظم
admission	प्रवेश	داخله
admission card	प्रवेश पत्रक, प्रवेश कार्ड	داخله कार्ड
admission slip	प्रवेश-पर्ची	داخله پرچی
adolescent library	किशोर पुस्तकालय	نو بالغن بند کتاب گر
adult encyclopaedia	प्रौढ़ विश्वकोश	بالغن بند انسकुलोपीडिया' بالغن بند قاموس
advance copy	अग्रिम प्रति	پیشگی نسخه' پیشگی کاپی
advance book	उच्चस्तरीय पुस्तक	پیشگی کتاب
advanced cataloguing	उन्नत प्रसूचीकरण	سرن فهرست سازی

advanced communication service	उन्नत संचार सेवा	واٽنيارڪ تهود سلسله
advanced feed tape	अग्रिम भरण टेप	تهود رٿن ٿيپ
advanced information system	उन्नत सूचना तंत्र	تهود اطلاعی نظام
advanced optical character reader	उन्नत प्रकाशिक संप्रतीक पठित्र	اچهر پرزناون چشم، اچهر پرزناون پرن وول
advanced scientific computer	उन्नत वैज्ञानिक अभिकलित्र	تهود سائنسی کمپیوٽر
advancement	उन्नति, विकास	تهزر، ترقی
advent	टागमन	آمد، ین
adviser (=advisor)	सलाहकार	صلاح کار (مشیر)
advisory committee	सलाहकार समिति	مشاورتی کمیٹی
advisory service	सलाहकार सेवा	مشاورتی خدمات
aerograph	वातलेखित्र	بوا پیمانہ
affiliated library	संबद्ध पुस्तकालय	منسلک کتاب گر، منسوب کتاب گر
affiliation	संबद्धता	وابستگی، الحاق
after word (=epilogue)	उत्तरवाक्य (=उपसंहार)	پوت کته
agency	अभिकरण, एजेन्सी	ایجنسی، نمایندگی
agenda	कार्यसूची	اجنڈا
agenda call card	कार्यसूची बोधक कार्ड	اجنڈا دعوتی کارڈ
agenda item	कार्यसूची मद	اجنڈا مد
agglomeration device	संकुलन युक्ति	اجتماعی ترکیب، اجتماعی آلہ، اجتماعی ول

AGRIS (International Information System for Agricultural Sciences and Technology)	(एग्रिस) इंटरनेशनल इन्फॉर्मेशन सिस्टम फॉर एग्रिकल्चरल साइन्सेज एंड टेक्नोलॉजी, कृषिविज्ञान एवं प्रौद्योगिकी अंतर्राष्ट्रीय सूचना तंत्र	علمی زرعى ساينس و ٹکنالوجى اطلاعى نظام (ایگرس)
air conditioned	वतानुकूलित	ہوا سدھار
aisle	पार्श्व वीथी	مترجاءے 'منزم جاءے
a jour binding	आ जूर जिल्द	سجولى جلد سازى
album	एलबम	البم
algebra	बीजगणित	الجبرا
algebraic manipulation	बीजीय प्रकलन	الجبرایاتى مھارت
Algol	ऐल्गॉल	الگول
Algol programming	ऐल्गॉल क्रमादेशन	الگول برنامہ
algorithm	कलन विधि, एल्गोरिथ्म	قاعدہ، الگوردم
algorithm translation	एल्गोरिथ्म अनुवाद	ترجم قاعدہ > ترجم الگوردم
alignment	संरेखन	سیزر، تنظیم 'صف بندی
allocate	नियतन करना	باگراون
allocation	नियतन	باگ्राوت
allocation of grants	अनुदान का नियतन	رقم باگ्राون
allocation register	नियतन पंजी	باگ्राون رجسٹر، बाग्राون कहा ته
all-purpose computer	सर्वोद्देशीय अभिकलित्र	پاسل کمپیوٹر
all rights reserved	सर्वाधिकार सुरक्षित	جمله حقوق محفوظ
all through alphabetization	सर्वशः वर्णानुक्रमण	سالم اچھر ترتیب

allusion book	निर्देश-ग्रंथ	تلمیحائی کتاب
almanac	पंचांग	سالنامہ، جنتری
almost enumerative classification scheme	लगभग परिगणनात्मक वर्गीकरण पद्धति	تقریبین ویڑھنا وت باگنے سکیم
almost-faceted classification scheme	लगभग मुखश्रित वर्गीकरण पद्धति	تقریبین موکھل باگنے سکیم
alphabet	1. वर्ण 2. वर्णमाला	اچھر
alphabetic	1. अक्षरात्मक 2. वर्णानुक्रमिक	اچھری
alphabetical arrangement	वर्णानुक्रमिक विन्यास	اچھری ترتیب
alphabetical catalogue	वर्णानुक्रमिक प्रसूची	اچھری فہرست
alphabetical classified catalogue	वर्णानुक्रमिक वर्गीकृत प्रसूची	اچھری باگنے فہرست
alphabetical code	अक्षरात्मक कोड	اچھری نشانہ، اچھری کوڈ
alphabetical device	वर्णानुक्रमिक युक्ति	اچھری ترکیب، اچھری ول
alphabetical file	वर्णानुक्रमिक फाइल	اچھر فائل، اچھر مٹل
alphabetical index	वर्णानुक्रमिक अनुक्रमणिका	اچھری اشاریہ
alphabetical list of subject headings	वर्णानुक्रमिक विषय-शीर्षक सूची	موضوعی عنوانک اچھری فہرست
alphabetical order	वर्णानुक्रम	اچھری ترتیب
alphabetical sequence	वर्णानुक्रम	اچھری ترتیب
alphabetical string	अक्षरात्मक शृंखला	اچھر تار
alphabetical subject approach	वर्णानुक्रमिक विषय उपागम	اچھر مضمونی رابطہ

alphabetical subject catalogue (=alphabetic subject catalogue)	वर्णानुक्रमिक विषय प्रसूची	اچھری موضوعی فہرست
alphabetical classes catalogue	वर्णानुक्रमिक वर्ग प्रसूची	اچھری ورگہ فہرست
alphabetic character set	अक्षरात्मक संप्रतीक समुच्चय	اچھری کریکٹر خاکہ، اچھری علامت خاکہ
alphabetic order table	वर्णानुक्रमिक सारणी	اچھری ترتیبی ٹیبل، اچھری ترتیبی خاکہ
alphabetic subject catalogue	वर्णानुक्रमिक विषय प्रसूची	اچھری موضوعی فہرست
alphabetisation	वर्णानुक्रमण	اچھراون
alphameric code	अक्षरांकीय कूट	اچھر عددی کوڈ
alphanumeric code	अक्षरांकीय कूट	اچھر عددی کوڈ
alphanumeric display device	अक्षरांकीय प्रदर्श युक्ति	اچھر عد دی گائشراون آلہ
alphanumeric field	अक्षरांकीय क्षेत्र	اچھر عددی فیلڈ
alphanumeric instruction	अक्षरांकीय अनुदेश	اچھر عددی ہدایت
alphanumeric keyboard	अक्षरांकीय कुंजी पटल	اچھر عددی کوترپٹ
alphanumeric keyboard device	अक्षरांकीय कुंजीपटल युक्ति	اچھر عددی کوترپٹ آلہ
alterable memory	परिवर्तनीय स्मृति	ننہاون رٹن بانہ
alternate memory	वैकल्पिक स्मृति	متبادل رٹن بانہ
alternative location	वैकल्पिक स्थान	متبادل جاے
alternative name entry	वैकल्पिक नाम प्रविष्टि:	متبادل ناو اندراج

alternative title	वैकल्पिक आख्या, वैकल्पिक शीर्षक	متبادل عنوان
alternative version	वैकल्पिक पाठांतर	متبادل طرز
ALU (Arithmetic Logic Unit)	(ए एल यू) अंकगणितीय तर्क इकाई (= अरिथमेटिक लॉजिक यूनिट)	حسابی تہ منطقی حصہ (اے ایل یو)
amalgamation	समाहित करना	رہ گز
ambiguity	संदिग्धता	مشتبہ 'روومت
ambiguous title	संदिग्ध आख्या, संदिग्ध शीर्षक	مشتبہ عنوان
AMC (Annual Maintenance Contract)	वार्षिक रख-रखाव संविदा	سالانہ رکھ رکھاؤک ٹھیکہ (اے ایم سی)
amendment	संशोधन	ترمیم
American Library Association (ALA)	अमेरिकन लाइब्रेरी एसोसिएशन (ए.एल.ए.)	امریکی کتاب گرن ہند انجمن (اے ایل اے)
amplified basic class	प्रवर्धित मूलवर्ग	تیز راوتہ بنیادی طریقہ
amplified class	प्रवर्धित वर्ग	تیز راوتہ طریقہ
amplified facet	प्रवर्धित वर्ग	تیز راوتہ موکھل
analistic arrangement	प्रकाशनानुसारी कृति-सूची	مقصدی ترتیب
analog	अनुरूप	انالاگ، قیاسی
analog computer	अनुरूप अभिकलित्र, अनुरूप कम्प्यूटर	انالاگ کمپیوٹر، قیاسی کمپیوٹر
analog convertor	अनुरूप परिवर्तक	انالاگ پھرن وول
analog network	अनुरूप जालक्रम	انالاگ زال

analog programming	अनुरूप क्रमादेशन	अनालाग برنامه
analog signal	अनुरूप संकेत	अनालाग نشانہ، اناलाگ علامت
analog to digital converter	अनुरूप से अंकीय परिवर्तक	अनालाग प्थेह ठ्जिठल प्हेरन वुल
analyse (= analyze)	विश्लेषण करना	تجزیه
analysed title	विश्लेषित आख्या	تجزیاتی عنوان
analysis	विश्लेषण	تجزیه کرن
analysis and synthesis	विश्लेषण एवं संश्लेषण	تجزیه ته ملون
analytical	वैश्लेषिक	تجزیاتی
analytical bibliography	वैश्लेषिक ग्रंथसूची	تجزیاتی کتاب نامہ
analytical cataloguing	वैश्लेषिक प्रसूचीकरण	تجزیاتی فہرست سازی
analytical classification	वैश्लेषिक वर्गीकरण	تجزیاتی باگنے
analytical engine	वैश्लेषिक इंजन	تجزیاتی انجن
analytical entry	वैश्लेषिक प्रविष्टि	تجزیاتی اندراج
analytical index	वैश्लेषिक अनुक्रमणिका	تجزیاتی اشاریه
analytical note	वैश्लेषिक टिप्पणी	تجزیاتی یاد داشت
analytical subdivision	वैश्लेषिक उपविभाजन	تجزیاتی سب ठुबजन
analytic cataloguing	वैश्लेषिक प्रसूचीकरण	तجزیاتی فہرست سازی
analytico-synthetic classification	वैश्लेषी-संश्लेषणात्मक वर्गीकरण	تجزیاتی अडरन बागنے
analytico-synthetic structure	वैश्लेषी-संश्लेषणात्मक संरचना	तجزیاتی- अडरन बनाठ
anastatic printing	चित्रअंतरण मुद्रण	तجزیاتی चहाप
ancillary subject	अनुषंगी विषय	तجزیاتی مضمون

angle bracket	कोण-कोष्ठक	زواہ بریکٹ
Anglo-American Cataloguing Rules (AACR)	ऐंग्लो-अमेरिकन कैटलॉगिंग रूल्स (ए. सी. सी. आर.) आंग्ल अमेरिकी प्रसूचीकरण नियम	اینگلو امریکن فہرست نویسی قاعد (اے اے سی آر)
annexure	संलग्नक	واٹنے، ضمیمہ
annotate	टिप्पणी करना, व्याख्या करना	وضاحت
annotated bibliography	सटिप्पण ग्रंथसूची	توضیحی کتاب نامہ
annotated catalogue	सटिप्पण प्रसूची	توضیحی فہرست
annotation	टिप्पण, व्याख्या	وضاحت، حاشیہ نویسی
annual	1. वार्षिक 2. वार्षिकी	سالانہ
annual bibliography	वार्षिक ग्रंथसूची	سالانہ کتاب نامہ
annual publication	वार्षिक प्रकाशन	سالانہ اشاعت
annual report	वार्षिक रिपोर्ट, वार्षिक प्रतिवेदन	سالانہ رپورٹ
annual stock taking	वार्षिक स्टॉक पड़ताल	سالانہ جانچ
annual stock verification	वार्षिक स्टॉक सत्यापन	سالانہ موجود جانچ
annual volume	वार्षिक खंड	سالانہ جلد ' سالنامہ
anonym	अनामक ग्रंथ	بے نام
anonymous	अनाम	بے نامی
anonymous author	अनाम लेखक	بے نام لکھاری
anonymous book	अनामक ग्रंथ	بے نام کتاب
anonymous publication	अनामक प्रकाशन	بے نام اشاعت

anonymous work	अनाम रचना	بے نام تخلیق
anopisthographic block book	एकपाशर्वमुद्रित ग्रंथ	انوپيستهو گرافک بلاک کتاب
Anteriorising Common Isolate (ACI)	पूर्वस्थापक सर्वनिष्ठ एकल	‘برونہم عام جز (اے سی ای)‘ گوڈ لوگ ،
anteriorising digit	पूर्वस्थापक अंक	برونہم عد‘ گوڈ لوگ
anteriorising value	पूर्वस्थापक मान	برونہم درجہ
anterior subdivision	पूर्ववर्ती उपविभाग, पूर्ववर्ती उपविभाजन	برونہم ذیلی حصہ
anthology	संग्रह	सुमيرن
anticipated library services	पूर्वानुमानित पुस्तकालय सेवा	پيشگی لائبریری خدمت
anticipation	पूर्वानुमान	پيشگی ‘پيش بينی
anticipatory reference service	पूर्वानुमानित संदर्भ सेवा	پيشگی حوالیاتی خدمت
anticipatory service	पूर्वानुमानित सेवा	پيشگی خدمت
antiquarian bookseller	प्राचीन पुस्तक विक्रेता	پرانہ کتاب کنن وول
antique tooling	पुरातन अलंकरण	قدیم طریقہ جلد نگاری > قدیم ٹولنگ
antiquity	प्राचीनता, पुरातनता	قدیم‘ پرانہ زمانک
aperture	द्वारक	زد‘ گد
aperture card	द्वारक पत्रक	گدی دار کارڈ‘ زد دار کارڈ
apex	शीर्ष, शिखर	تہزر‘ اعلیٰ
apex committee	शीर्ष, समिति	اعلیٰ کمیٹی
apex library	शीर्ष पुस्तकालय	اعلیٰ لائبریری
apoconym	विकृतनाम	ژ هوٹ ناو‘ اڈی ناو

apocryphal book	संदिग्धप्रमाण पुस्तक, अप्रमाण पुस्तक	مخفی کتاب (مخفی بائبل)
apograph	(मूल की) प्रति	اصل نسخه کاپی؛ اصل نسخه نقل
apostrophe	लोप-चिह्न	علامت حذف، حذفیه
appendage	संलग्नक	ضمیمه کاری
appendix	परिशिष्ट	ضمیمه
application	अनुप्रयोग	ورتाव
application area	अनुप्रयोग क्षेत्र	ورتाव दायر
application developer	अनुप्रयोग विकासक	ورتाव वुपदावक
application layer	अनुप्रयोग परत	ورتाव सत
application of computer	कंप्यूटर अनुप्रयोग	कम्प्युटरक वरताव
application-oriented language	अनुप्रयोग-मूलक भाषा	वताव जेत زبان
application package	अनुप्रयोग संकुल	वताव अवार
application programme	अनुप्रयोग क्रमादेश	वताव प्रोग्राम؛ वताव बरनामे
application programming	अनुप्रयोग क्रमादेशन	वताव प्रोग्राम एमल؛ वताव बरनामे एमल
application software	अनुप्रयोग प्रक्रिया-सामग्री, अनुप्रयोग सॉफ्टवेयर	वताव सफ्ट वर' वताव नरम अफ्रा
applied bibliography (=historical bibliography)	अनुप्रयुक्त ग्रंथविज्ञान (=ऐतिहासिक ग्रंथ विज्ञान)	एमली कताब नामे (= तारिखी कताब नामे)
appraisal	मूल्यांकन	मोले वुन' जा ये
approach	उपागम, पहुँच	रابطه' वृषर

approach material	उपागम सामग्री, परिचयात्मक सामग्री	رابطه مواد
approach point	उपागम बिंदु, उपागम स्थल	رابطه نقطه
appropriate	उपयुक्त	ثيقه، موزون
appropriate authority	उपयुक्त प्राधिकारी	مناسب اتھارٹی، مناسب اختيار
approval	अनुमोदन	منظوری
APUPA arrangement	अपूपा विन्यास	اپوپا (اے پی یو اے) ترتیب
arabic figures	अरबी अंक	عربی عدد
arabic numerals	अरबी अंक	عربی عدد
archeology	पुरातत्व	آثار قدیمه
architecture	वास्तुकला	فن تعمیر سازی
archival library	1. पुरालेख पुस्तकालय 2. पुरालेखागार	محافظه خانه کتاب گر
archives	अभिलेखागार, पुरालेखागार	محافظه خانه
area notation	क्षेत्र संकेतन	علاقایی علامت
area number	क्षेत्र संख्या	علاقه شمار
area of description	विवरण क्षेत्र	ویژهنے حصه
area studies	क्षेत्रीय अध्ययन	علاقه مطالعه
area table	भौगोलिक सारणी	علاقایی خاکه
arithmetic calculation	अंकगणितीय परिकलन	حساب کرن
arithmetic operation	अंकगणितीय संक्रिया	حساب عمل
arithmetic operator	अंकगणितीय ऑपरेटर, अंकगणितीय संकारक	حساب عامل
arithmetic overflow	अंकगणितीय अधिप्रवाह	حسابه یپ

arithmetic procedure	अंकगणितीय प्रक्रिया	حسابی قاعد
arithmetic relation	अंकगणितीय संबंध	حسابی رسته
arrangement	1. विन्यास 2. व्यवस्था, व्यवस्थापन	ترتیب
arrangement of entries	प्रविष्टियों का व्यवस्थापन	اندراج ترتیب
array	1. पंक्ति 2. सरणी	صفه وار
array of classes	वर्गपंक्ति, वर्ग सरणी	ورگه صف بندی
array processing	सरणी संसाधन	صف بندی عمل
array processor	सरणी संसाधित्र	صف بندی عمل
arrester	समापक	گرفتار کرن وول
art canvas	हल्का बुकरम	تخلیقی پارچه
art file	चित्र संचिका	آرٹ فایل، آرٹ مثل
article	1. लेख 2. अनुच्छेद 3 उपपद 4. वस्तु	مقاله، مضمون
artificial composite book	कृत्रिम संमिश्र पुस्तक	مصنوعی مرکب کتاب
artificial digit	कृत्रिम अंक	مصنوعی عدد
artificial intelligence	कृत्रिम बुद्धि	مصنوعی فہم
artificial language	कृत्रिम भाषा	مصنوعی زبان
artificial leather	कृत्रिम चर्म	مصنوعی چمر
artificially bound	कृत्रिमतः जिल्दबंदी	مصنوعی جلد بند
art of classification	वर्गीकरण कला	با گنے فن
art of illustration	चित्रनिदर्शन कला	تصویر سازی ہنر
art of the book	पुस्तक कला	کتابہ فن
art publisher	कला पुस्तक प्रकाशक	فنک ناشر

art vellum	हल्का कपड़ा, आर्ट वेलम	کٹھ بستہ فن
ascending order	आरोही क्रम	کھسے ون ترتیب
ascending sequence	आरोही अनुक्रम	کھسے ون تسلسل
ascending sort	आरोही छंटाई	کھسے ون طرز
ascertainability	निर्धार्यता	پراون قابلیت
ascertaining specific subject	विशिष्ट विषय निर्धारण	مخصوص ورگہ پراون
ASCII (American Standard Code for Information Interchange)	आस्की (अमेरिकन स्टैन्डर्ड कोड फॉर इन्फॉर्मेशन इन्टर्चेंज)	اے ایس سی آئی آئی (امریکن سٹینڈارڈ فار انفار میشن انٹر چینج)
ASCII control character	आस्की नियंत्रण संप्रतीक	اے ایس سی آئی آئی کنٹرول اچھر
ASCII keyboard	आस्की कुंजीपटल	اے ایس سی آئی آئی کی بورڈ
aspect	पक्ष	حصہ ' منظر
aspect classification	पक्ष वर्गीकरण	منظر باگنے
assembler	कोडांतरक	سومبراون وول' اسمبلیر
assembling	कोडांतरक	سومبراون' اسمبلنگ
assembly language	कोडांतरण भाषा	اسمبلی زبان
assessment	निर्धारण, आँकना	مولہ وُن
assign	समनुदेशित करना, सौंपना	کام دین' حوالہ کرن
assigned book (=reserved book)	आरक्षित पुस्तक	حوالہ دنہ آمڑ کتاب (= محفوظ سپز مڑ کتاب)
assimilated	स्वांगीकृत	شرپراوتھ
assimilation	स्वांगीकरण	شر پراون
assistance to readers	पाठक सहायता	پرن والین مد د

assistant librarian	सहायक पुस्तकाध्यक्ष, सहायक पुस्तकालयाध्यक्ष	مددگار لائبریرین، معاون لائبریرین
associated	संबद्ध	معاون، ہمراہ، سیت، منسلک
associated book	संबद्ध पुस्तक	سیت کتاب، ہمراہ کتاب، منسلک کتاب
associated book note	संबद्ध पुस्तक टिप्पणी	منسلک کتاب نوٹ، ہمراہ کتاب نوٹ
associated terms	संबद्ध पद	منسلک اصطلاحات، ہمراہ اصطلاحات
association	1. संघ 2. संस्था	انجمن
association library	1. संघ पुस्तकालय 2. संस्था पुस्तकालय	انجمن کتاب گر
association of research library	शोध पुस्तकालय संघ	تحقیقی کتاب گرن ہند انجمن
association publication	संस्था प्रकाशन	انجمن اشاعت
associative memory	साहचर्य स्मृति	منسلک یادداشت، منسلک یادداوثر
associative relation	सहचारी संबंध	منسلک رشتہ
associative storage	साहचर्य भंडारण	حمایتی رڑھرن
assortment	1. छंटाव 2. वर्ग समूहन	درجہ بندی
assumed term	गृहीत पद	انکونی اصطلاح
asterisk	तरा चिह्न	تارکھ نشانہ
astronomical almanac	खगोलीय पंचांग	فلکیاتی جنتری
astronomical calendar	खगोलीय कैलेन्डर	فلکیاتی کلنڈر
astronomical table	खगोलीय सारणी	فلکیاتی خاکہ
asynchronous	अतुल्यकालिक	ڈیجر، ناہم عصر

asynchronous communication	अतुल्यकालिक संचार	ترسیلی ڈیجر ' نا ہم عصر ترسیل
asynchronous data transfer	अतुल्यकालिक आंकडा अंतरण	مواد واتہ ناونک ڈیجر
asynchronous device	अतुल्यकालिक युक्ति	ترسیلی ڈیجر آلہ
asyndetic catalogue	असंयोगी प्रसूची (अंतर्निर्देशरहित प्रसूची)	غير متصل فهرست
atlas	मानचित्रावली एटलस	نقشه کتاب
attaching cover	संलग्न आवरण	سیٹ پوش
attendant	परिचर	مددگار
attenuation	घटाव, क्षीणन	اوڑھ
attitude	अभिवृत्ति	ویوبار
attribute	गुण	صفت
audio	श्रव्य	صدا ' آواز
audio-video cassette	दृश्य-श्रव्य कैसेट	آواز تہ شکل کیسٹ
audio-visual media	दृश्य-श्रव्य माध्यम	آواز تہ شکل و اتناون ذریعہ
auditing	1. लेखापरीक्षण 2. संपरीक्षण	حساب بیون
augmented edition	परिवर्धित संस्करण	اضافی چہاپ، بُرچہاپ
augmenting	परिवर्धन	بربر
auspices	तत्वावधान	ربری
authenticated copy	प्रमाणित प्रति	تصدیق شدہ نسخہ
author	लेखक, ग्रंथकार	لکھاری
author abstract	लेखकीय सार	لکھاری لب لباب
author analytical entry	लेखक वैश्लेषिक प्रविष्टि	لکھاری تجزیاتی اندراج

author and title catalogue	लेखक एवं शीर्षक प्रसूची	لكهاری ته عنوان فهرست
author approach	लेखक उपागम	لكهاری واته نیاور
author bibliography	लेखक ग्रंथसूची	لكهاری كتاب نامه
author catalogue	लेखक प्रसूची	لكهاری فهرست
author entry	लेखक प्रविष्टि	لكهاری اندراج
authoress	लेखिका रचयित्री	لكهاری (عورت) ' مصنفه
author index	लेखक अनुक्रमणिका	لكهاری اشاریه
authoritative	1. प्रामाणिक 2. आधिकारिक	اعتباریه
authoritative edition	1. प्रामाणिक संस्करण 2. आधिकारिक संस्करण	اعتباری اشاعت
authoritative source	1. प्रामाणिक स्रोत 2. आधिकारिक स्रोत	اختیاری ماخذ، اعتباری ماخذ
authority	1. प्राधिकार 2. प्राधिकरण 3. प्राधिकारी 4. प्राधिकारिकता 5. प्रामाणिकता	اعتبار وول، اعلى اختیاری
authority file	प्राधिकारिता फाइल	اعتباری فایل، اعتباری मल
authority list	प्रामाणिक सूची, प्राधिकृत सूची	اعتباری فهرست، اعتباری मल
authorized	अधिकृत	اختیار
authorship	कृत्तित्व	لكهاریت
author statement	लेखक विवरण	لكهاری بیان
auto abstract	स्वतःसार	ذاتی لب لباب

autobias	स्वपक्षता	ذاتی رجحان
autobias device	स्वपक्षता युक्ति	ذاتی رجحانक آلہ
autobiography	आत्मकथा	خود نوشت، سوانح
auto CAD	ऑटो कैड	خود کار سی اے ڈی
auto coding	स्वत:कूटलेखन	خود کار کوڈنگ
autograph	स्वाक्षर	ذاتی دستخط، آٹو گراف
autographed edition	स्वाक्षरित संस्करण	دستخطی ایڈیشن
autography	1. स्वाक्षरिकी 2. अनुमुद्रण	ذاتی دستخط کاری
auto indexing	स्वत: अनुक्रमणीकरण	خود کار ضمیمہ سازی
autolithography	स्वत: शिलामुद्रण	خود کار लٹो चھाप
automated	1. स्वचालित 2. स्वत:कृत	خود کار
automated bibliography	स्वत:कृत ग्रंथसूची	خود کار کتاب نامہ
automated indexing	स्वचालित अनुक्रमणीकरण	خود کار اشاریہ سازی
automated system	स्वचालित पद्धति	خود کار نظام
automatic	स्वत:	خود کار
automatic abstracting	स्वत: सारकरण	خود کار ژھوٹرن
automatic check	स्वत: जाँच	خود کار حسابہ کرن
automatic coding	स्वत: कूटलेखन	خود کار علامت سازی
automatic computing	स्वत: अभिकलन	خود کار گنزرن، خود کار کمپیوٹنگ
automatic data processing	स्वत: आंकड़ा प्रक्रमण	خود کار: ڈیٹا پراسس عمل
automatic error correction	स्वत: त्रुटि-संशोधन	خود کار: غلطیہ شیرنہ عمل

automatic indexing	स्वतः सूचीकरण	خود کار: اشاریہ سازی
automatic process control	स्वतः प्रक्रिया नियंत्रण	خود کار: عمل کنٹرول
automatic programming	स्वतः क्रमादेशन	خود کار: پروگرامنگ ' خود کار نرم افزا سازی
automatic punching	स्वतः छिद्रण	خود کار: زد کرن عمل
automatic routing	स्वतः प्रेषण	خود کار: گردش طریقہ
automatic tape punch	स्वचल टेप छिद्रक	خود کار ٹیپ: زدی کرن वول
automatic verifier	स्वतः सत्यापक	خود کار: تصدیق کرن वول
automation	स्वचालन	خود کاری عمل
auxiliary	सहायक	ڈکھ ' امدادی
auxiliary memory	सहायक स्मृति	امدادی یادداشت
auxiliary number	सहायक संख्या	امدادی عدد
auxiliary operation	सहायक प्रचालन	امدادی عمل
auxiliary publication	सहायक प्रकाशन	امدادی اشاعت
auxiliary storage	सहायक भंडारण	امدادی ذخیر
auxiliary table	सहायक सारणी	امدادی خاکہ
auxiliary title	उपशीर्षक, उप-आख्या	امدادی عنوان
availability	प्राप्यता, उपलब्धता	دستیاب ' آیتن
average slope map	औसत ढाल मानचित्र	درمیانی ڈلہ ون نقشہ
awareness	जागरूकता	زانکاری
azure tooling	समरेखीय अलंकरण	لاجوری آلہ ' آسمانی آلہ ' لاجوری ٹولنگ'

B

back board	पिछला गत्ता	पन्तम बोर्ड
back edge	पश्च कोर	पन्तम अन्द
back file	1. पूर्व फाइल 2. पूर्व अंकावली	पन्तम दफ्तर, बिक फाइल
back fly leaf	पिछला कोरा पन्ना	पन्तम सड काकड
background processing	पृष्ठभूमि प्रक्रमण	पुत मन्डर एमल सार्ड
background printing	पृष्ठभूमि मुद्रण	पुत मन्डर च्हेपड डी
background program	1. प्रष्ठभूमि क्रमादेश 2. परोक्ष क्रमादेश	पुत मन्डर प्रोग्रडड, पुत मन्डर डरनड
backing storage (=auxiliary storage)	सहायक भंडारण	डुकेड डु खडर (डडडड डु खडर)
back issue	पूर्व अंक	डरत शडडर
back lining	पीठ अस्तर	पुत अस्तर
back margin	पिछला हाशडडड, पश्च उडडंत	पुत हाशडडड, पुत कनर
back of title page	आखडडड पृष्ठ का पश्च डडड	एनडनक डुतड डरक
back spacing	पश्चीडन	पुत डवलु
back strip	पीठ डटुडकड	पुत डुत
back title	पश्च आखडडड	पुत एनडन
back up	डुतुडकर, डैकअड	डुतु कन, डुतु डडड
backup copy	डुतुडकर डुरतुड, डैकअड कडुडडी	पुत कडुडडी

backup file	پूर्तिकر فاइल	پوت دفتر، بيڪ اپ مٹل
backup memory	پूर्तिकر سْمُرتي	پوت ياداشت، پوت رٹن بانہ
Bacon's chart of learning	بِڪن كا اَبِبيگم چارٹ	بيڪن سنڌ بيچھن چارٹ
bandwidth	بَئڊ چَؤڙاڙي	بيئڙوڙتھ
banned book	نيڀيڏھ پُستڪ	ممنوع ڪتاب
bar code	رَخيڪا ڪُٽ، بار ڪوڊ	بار ڪوڊ
bar code printer	رَخيڪا ڪُٽ مُدڪ، بارڪوڊ پرنٽر	بار ڪوڊ پرنٽر، بار ڪوڊ چھاپن مشين
bar code reader	بارڪوڊ رِيڊر	بار ڪوڊ رِيڊر، بار ڪوڊ پرن وول
bar code scanner	رَخيڪا ڪُٽ ڪرمويڪشڪ	بار ڪوڊ سڪينر
bar coding	بار ڪوڊن	بار ڪوڊ دين
bar printer	رَخيڪا مُدڪا	بار پرنٽر
base address	آधार پتا	بنيادي پتہ
base number	آधार سَنخيا	بنيادي نمبر، بنيادي شمار
basic class	مُولِوَرگ، آधारڪ وِرج	بنيادي جماعت، بنيادي وِرگہ
basic classification	مُولِ وِرجِيڪرڻ	بنيادي درجہ بندي، بنيادي باگنئے
basic entry	مُولِ پِروِشِطِي	بنيادي اندراج
basic facet	مُولِ پِڪش	بنيادي موڪھ
basic input/output	آधारِي نِوِش/نِوِرگم	بنيادي رٹن/نتيجہ، بنيادي رٹن/پھالہ وٹ
basic instruction	آधारڪ اِنُودِش	بنيادي ٻڌايت
basic law	مُولِ نِيام	بنيادي قانون
basic plan	مُولِ يِوِجنا	بنيادي مُنصوبہ

basics	मूलभूत तत्व	بنیاد
basic structure	मूल संरचना	بنیادی ساخت، بنیادی بناوٹ
basic subject	मूल विषय	بنیادی موضوع
basil	मेष चर्म	بُبر، تلسی
bastard title (=half title)	संक्षिप्त आख्या	نیم عنوان
batch control record	प्रचय नियंत्रण अभिलेख	چکھ کا پہ رٹن ریکارڈ، بیچ کنٹرول ریکارڈ
batch mode	बैच मोड	چکھ طرز، بیچ موڈ
batch operating system	प्रचय संक्रिया प्रणाली	چکھ چلاؤ نظام، بیچ آپریٹنگ نظام
batch processing	समूह प्रक्रमण	چکھ عملوں، بیچ پروسیسنگ
baud	बाँड	बा ڈ
bay guide	वीथी संदर्शिका, बे गाइड	ہاوکھ نشانہ
beam deflection	किरणपुंज विक्षेपण	زڑن بند وتہ ڈلن
behavioural issue	व्यवहारपरक मुद्दा	وٹیر معاملہ
benchmark	निर्देश-चिह्न	معیاری
bespeaking	अग्रिम-मांग	حکم، فرمایش
best seller	बहुविक्रीत	مشہور کتاب، عام بکلو کتاب
biannual	अर्ध वार्षिक, छमाही	ششماہی
bias	झुकाव, अभिनति	مانل
bias phase relation	अभिनति प्रावस्था संबंध	پتی رشتہ جکاو
bias relation	अभिनति संबंध	رجحانی رابطہ، رجحانی رشتہ
bibelot	गुटका (छोटी पुस्तक)	یتھ مول کم آسہ (لوکٹ کتاب)
bible style	बाइबल शैली	مقدس کتابہ طرزس پیٹھ

biblia pauperum	सचित्र बाइबल	تصویری بائبل
bibliogenesis	ग्रंथनिर्माण	کتابہ شایع کر نک فن
bibliograph	ग्रंथसूचीकार	کتابی خاکہ
bibliographer	ग्रंथसूचीकार	کتاب نامہ ماہر
bibliographic	ग्रंथपरक, ग्रंथात्मक	کتاب شناسی 'کتابیاتی
bibliographical activities	ग्रंथपरक गतिविधियाँ	کتاب شناسی خدمت، کتابیاتی خدمت
bibliographical agency	ग्रंथपरक अभिकरण	کتابیاتی ادار
bibliographical apparatus	ग्रंथपरक उपस्कर	کتابیاتی ترکیب
bibliographical classification	ग्रंथपरक वर्गीकरण	کتابیاتی باگنے
bibliographical control	ग्रंथपरक नियंत्रण	کتابیاتی بیان
bibliographical control and organisation	ग्रंथपरक नियंत्रण तथा व्यवस्थापन	کتابیاتی بیان نہ تنظیم
bibliographical data	ग्रंथपरक आंकड़े	کتابیاتی مواد
bibliographical description	ग्रंथपरक विवरण	کتابیاتی وضاحت
bibliographical details	ग्रंथपरक ब्योरा	کتابیاتی ویژہ نئے
bibliographical entity	ग्रंथपरक तत्व	کتابیاتی وجود
bibliographical guide to biography	जीवनचरित संदर्शिका ग्रंथसूची	کتاب نامہ باوک
bibliographical index	ग्रंथपरक अनुक्रमणिका	کتابیاتی اشاریہ
bibliographical make up	ग्रंथपरक स्वरूप	کتابیاتی بناؤٹ
bibliographical organisation	ग्रंथपरक व्यवस्थापन	کتابیاتی تنظیم

bibliographical periodicals	ग्रंथपरक पत्रिका	کتابیاتی رسالہ
bibliographical project	ग्रंथपरक परियोजना	کتابیاتی منصوبہ
bibliographical reference	ग्रंथपरक संदर्भ	کتابیاتی حوالہ
bibliographical reference process	ग्रंथपरक संदर्भ प्रक्रिया	کتابیاتی حوالیاتی عمل
bibliographical review	ग्रंथपरक समीक्षा	کتابیاتی تبصر
bibliographical service	ग्रंथपरक सेवा	کتابیاتی خدمت
bibliographical source	ग्रंथपरक स्रोत	کتابیاتی ماخذ
bibliographical survey	ग्रंथपरक सर्वेक्षण	کتابیاتی جائز
bibliographical tool	ग्रंथपरक साधन	کتابیاتی ترکیب
bibliographical work	ग्रंथसूचीपरक कार्य	کتابیاتی عمل
bibliographic center/centre	ग्रंथसूची केंद्र	کتابیاتی مرکز
bibliographic classification (BC)	बिब्लियोग्राफिक क्लासिफिकेशन, ग्रंथपरक वर्गीकरण	ببلیوگرافک کلاسیفیکیشن (بی سی)
bibliographic control	ग्रंथपरक नियंत्रण	کتابیاتی تفصیل، کتابیاتی بیان
bibliographic data	ग्रंथपरक आंकड़े	کتابیاتی مواد
bibliographic database	ग्रंथपरक आंकड़ा-संचय	کتابیاتی موادج ترتیب وار سومیرن (کتاب شناسی ڈاٹابیس)
bibliographic description	ग्रंथपरक विवरण	کتابیاتی ویژہ
bibliographic detail	ग्रंथपरक ब्योरा	کتابیاتی وضاحت
bibliographic entity	ग्रंथपरक तत्व	کتابیاتی وجود

bibliographic format	ग्रंथपरक संरूप	कनाबिाती बीत
bibliographic index	ग्रंथ अनुक्रमणिका	कनाबिाती अशारीे
bibliographic information	ग्रंथपरक सूचना	कनाबिाती डान
bibliographic instruction	ग्रंथपरक अनुदेश	कनाबिाती डदरत
bibliographic purpose	ग्रंथपरक उददेश्य	कनाबिाती मकसद
bibliographic record	ग्रंथपरक अभिलेख	कनाबिाती रिकारुड
bibliographic reference	ग्रंथपरक संदर्भ	कनाबिाती डुवाल
bibliographic service	ग्रंथपरक सेवा	कनाबिाती डडमरु
bibliographize	ग्रंथसूडी बनाना	कनाब नामे सारी
bibliography	1. ग्रंथसूडी 2. ग्रंथविडान	कनाब नामे
bibliography and reference service	ग्रंथसूडी एवं सदरभ सेवा	कनाब नामे ते डुवालती डडमरु
bibliography of bibliographies	ग्रंथसूडीरुी की ग्रंथसूडी	कनाब नामन डुनद कनाब नामे
Bibliolater	ग्रंथडूडक	कनाब डुस
Bibliolatory	ग्रंथ डूड	कनाब डुसती
bibliological	ग्रंथविडानातुडक	कनाब शनस
Bibliologist	ग्रंथविडानी	कनाब शनस डडर
Bibliology	ग्रंथविडान	कनाब शनस
Bibliomania	ग्रंथुनुडद	कना डे कडुड
Bibliometric	ग्रंथडुडतीड	कना डे कनुडरन
Bibliometry	ग्रंथडुडती	कना डे कनुडरनक डलु
bibliometric study	ग्रंथडुडतीड अधुडडन	कना डे कनुडरनक डलुलल
Bibliopegic	डललुद संडंधी	डलुद सारी डुनद डलु

Biblioepgist	जिल्दसाज़	جلد ساز
Bibliopegy	जिल्दसाज़ी	جلد سازی
Bibliophile	ग्रंथ प्रेमी, पुस्तक प्रेमी	کتابه عاشق
bibliophilism	पुस्तक प्रेम	کتابه عشق
Bibliophobia	ग्रंथभीति	کتابه تصرف
Bibliopoesy	पुस्तकनिर्माण	کتابه باته
Bibliopole	दुर्लभ ग्रंथ विक्रेता	نایاب کتابه کهن وول
Bibliopoly	दुर्लभ ग्रंथ विक्रय	نایاب کتابن بُند مهبر
Bibliosoph	ग्रंथविद्	کتاب فلسفه
Bibliotaph	ग्रंथकृपण	کتاب ژور تھا ون وول
Bibliotheca	1. पुस्तकालय 2. ग्रंथसूची	کتابه سومیرن 'کتاب خانه
bibliothecal classification	विन्यासात्मक वर्गीकरण	کتاب باگنه
bibliothecary	पुस्तकाध्यक्ष, पुस्तकालयाध्यक्ष	کتاب گر ' کتابن بُند محفوظ خانه
Bibliotheque	पुस्तकालय	کتاب گر
bibliotherapy	पुस्तक चिकित्सा	کتابی علاج
Bibliothetic	ग्रंथविन्यासात्मक	کتابی پاراو
bidirectional printing	द्विदिश मुद्रण	دُپاس چهاप
biennial	द्विवार्षिक	دُ وُبر
bifurcate classification	द्विविधा वर्गीकरण	دُशा خل बागنه
bifurcation	द्विविभाजन	दु शाख
bilingual	द्विभाषी	दु زبان
bilingual dictionary	द्विभाषीय शब्दकोश	दु زبانی لغت

Bill	1. بیل 2. विधेयक	حساب پرچہ، بل
Bimonthly	पाक्षिक, अर्धमासिक	دُمایی
Binary	द्वि-आधारी	دُپاسل
binary arithmetic operations	द्वि-आधारी अंकगणितीय संक्रिया	دُپاسل حساب عمل
binary code	द्वि-आधारी कोड, द्वि-आधारी कूट	दُپاسل کوڈ
binary coded decimal	द्वि-आधारी कोडित दशमलव	दُپاسل کوڈ اعشاریہ
binary coded decimal system	द्वि-आधारी कोडित दशमलव पद्धति	दُپاسل کوڈ اعشاریہ
binary coded notation	द्वि-आधारी कोडित संकेतन	दُپاسल کوڈ علامت
binary coding	द्वि-आधारी कोडन	दُपاسल कोڈ
binary conversion	द्वि-आधारी परिवर्तन	दُपاسल پهرنے
binary counter	द्वि-आधारी गणक	दُपاسल گنزرन
binary digit	द्वि-आधारी अंक	दُपاسल عدد
binary half adder	द्वि-आधारी अर्ध योजक	दُपاسल نصف جمع करन वोल
binary notation	द्वि-आधारी संकेतन	दُपاسल علامत
binary number	द्वि-आधारी संख्या	दُपاسल نمبر
binary number system	द्वि-आधारी संख्या पद्धति	दُपاسल نمبر نظام
binary operator	द्वि-आधारी संकारक	दُपاسल عامل
binary operation	द्वि-आधारी संक्रिया	दُपاسल عمل
binary synchronous communication	द्वि-आधारी तुल्यकालिक संचार	दُपاسल ہمکال و اتناویر

binder	जिल्दसाज	جلد گر
binder's board	जिल्दी गत्ता	جلد ساز تختہ
binder's date	जिल्द तारीख	جلد ساز صندوق
binder's paste	लेई	جلد ساز مایہ
binder's ticket	जिल्दसाज लेबल	جلد ساز ٹکٹ
binder's title	जिल्दसाज आख्या	جلد ساز عنوان
bindery	जिल्दसाजी कक्ष जिल्दसाजी विभाग	جلد گروان
binding	1. जिल्दसाजी 2. जिल्दबंदी	جلد
binding book	जिल्दबंदी रजिस्टर	جلد سازی
binding department	जिल्दसाजी विभाग	جلد سازی محکمہ
binding division	जिल्दसाजी प्रभाग	جلد سازی شعبہ
binding edge	जिल्द कोर	جلد آند
binding margin (=stitching margin)	जिल्द हाशिया (=सिलाई हाशिया)	جلد حاشیہ، جلد کنار
binding proof	जिल्दबंदी प्रूफ	جلد بندی प्रوف
binding record	जिल्द विवरण	جلد रकारڈ
binding register	जिल्दसाजी रजिस्टर	جلد دفتر
binding sample (=binding specimen)	नमूना जिल्द, जिल्दसाजी नमूना	جلد نمونہ
binding sequence	जिल्द अनुक्रम	جلد ترتیب
binding slip	जिल्दसाजी पर्ची	جلد پرچہ
binding with circuit edges	गोल कोर की जिल्द	गोलानी کنار वोल جلد سازی

bind tooling	जिल्द अलंकरण	جلد لکھائی ول
bind with cords	धागे से सीना	رزدار جلد
bio-bibliographical catalogue (=bio bibliography)	जीवनी ग्रंथसूची	سوانح عمری کتاب نامہ
bigraphee	जीवनी नायक, जीवनचरित नायक	سوانح وول
biographical catalogue	जीवनी ग्रंथसूची जीवनचरित ग्रंथसूची	سوانح عمری فہرست
biographical dictionary	जीवनी कोश	سوانح عمری لغت
biographical entry	जीवनी प्रविष्टि	سوانح اندراج
biographical index	जीवनी अनुक्रमणिका	سوانح عمری اشار
biographical source	जीवनचरित स्रोत	सوانح عمری माخذ
biography	जीवनचरित, जीवनी	सوانح عمری
biography file (=who's who file)	जीवनचरित फाइल (=परिचायिका फाइल)	سوانح عمری دفتر (= کس چھ کیاہ مثل)
bipartite	द्विभागी	دُشاخِل
bipolar	द्विध्रुवी	دُ اندل، دُ پاسل، قطبین
bipolar memory	द्विध्रुवी स्मृति	दुपاسل یاداشت
birch bark	भोज की छाल	بُرز ورق
Biscoe Time Number	बिस्को समय संख्या	بسکو وقتہ شمار
bit	द्वयंक, बिट	پار، ذرہ
bit location	द्वयंक स्थान	ذرہ جاے
bit rate	द्वयंक दर	ذرہ میزان
bit string	द्वयंक शृंखला	ذرہ تسلسل

biweekly	1. पाक्षिक 2. अर्ध-साप्ताहिक	دُ یہ ہفتہ
blank character	रिक्त संप्रतीक	کور اچھر
blank cover	खाली आवरण	خالی پوش ' خالی دج
blank diskette	रिक्त नम्यिका	خالی ڈسکیٹ
blanking	उभरी छपाई	کور
blank leaf	कोरा पन्ना	کور کاڈ
blank page	कोरा पृष्ठ	کور ورق
blind blocking	गर्भित मुद्रण ठप्पा (बिना स्याही)	کور تھوس (سیاہی وراے)
blind index	अदृश्य अनुक्रमणिका	کور اشاریہ
blind reference	अंध निर्देश	کور حوالہ
block	1. खंड 2. ब्लॉक, ठप्पा	ویوٹھ ڈبہ، بلاک
block accession	सामूहिक परिग्रहण	ڈبہ اندراج
block arrangement (=block plan)	स्थूल व्यवस्थापन (=पुस्तकों का)	ڈبہ ترتیب (ڈبہ ترتیب)
block letters	1. बड़े अक्षर 2. साफ अक्षर	ویوٹھ حرف
block plan	स्थूल व्यवस्थापन (पुस्तकों का)	ویٹھن حرفن بند منصوبہ
block printing	ठप्पा छपाई	ویوٹھ چھاپی
blurb	आवरण परिचय	مبالغہ آمیز
board binding	गत्ते की जिल्द	تختہ جلد سازی
board label	लेपित लेबल	تختہ پرچہ
body of entry	प्रविष्टि संरचना	اندر اُج دایر

bold face	मोटे अक्षर	ويٹھی اچھر
bone folder	मोड़ पटरी, बोन फोल्डर	بون فولڈر
book	ग्रंथ, पुस्तक	کتاب
book acquisition	पुस्तक संप्राप्ति	کتاب حاصل کرن
book arrangement	ग्रंथ व्यवस्था (पन), ग्रंथ विन्यास	کتابه ترتيب
book automobile	पुस्तक वाहन	کتابه گاڈی
book band	पुस्तक पट्टी	کتابه بينڈ
book bin	पुस्तक धानी	کتاب صندوق
book binder	जिल्दसाज़	کتابه جلد ساز
book box	पुस्तक पेटी	کتابه ڈبه
book brace (=book-end)	पुस्तक अवलंब	کتابه اند
book budget	पुस्तक बजट	کتابه بجٹ
book capacity (=shelf capacity)	पुस्तक-धारिता (=निधानीक्षमता)	کتابه گنجایش
book card	पुस्तक कार्ड	کتابه کارڈ
book case	पुस्तक केस	کتابه کیس، کتابه قالب
book catalogue	पुस्तक प्रसूची	کتابه فهرشت
book classification	पुस्तक वर्गीकरण	کتابه باگنه
book cloth	जिल्द कपड़ा	کتابه کپڑ
book club	पुस्तक क्लब	کتابه کلب
book collection	पुस्तक संग्रह	کتابه ژار، کتابه سومیرن
book conveyor	पुस्तक वाहन	کتابه پکه ناون آلہ
book cover	पुस्तक आवरण	کتابه پوش

book cradle	पुस्तक धारक	کتابہ منزل
book dealer	पुस्तक व्यापारी	کتابہ باپاری
book delivery	पुस्तक वितरण	کتاب سوزن
book display	पुस्तक प्रदर्शन	کتاب نمایش
book display case	पुस्तक प्रदर्शन केस	کتابہ نمایش قالب
book distributor	पुस्तक वितरक	کتابہ باگروان وول
book drive	पुस्तक प्राप्ति-अभियान	کتابہ ڈریव
book elevator	पुस्तक उत्थापक	کتابہ بیر
book-end paper (=book lining paper)	पुस्तक अवलंब अस्तर कागज (=अंत्य कागज)	کتابہ اند (کتابہ اسٹر काकड)
booketeria	स्वसेवापुस्तकालय, बुकेटीरिया	مل وُرق
book exhibition	पुस्तक प्रदर्शनी	کتابہ نمایشگاه
book exhibit rack	पुस्तक प्रदर्शन रैक	کتابہ نمایش الماری
book fair	पुस्तक मेला	کتابہ مالہ
book form	ग्रंथाकार, पुस्तकाकार	کتابی صورت
book holder	पुस्तक धारक	کتابہ گیر
book hunter	पुस्तक अन्वेषी	کتابہ شکاری
book index entry	पुस्तक निर्देशी प्रविष्टि	کتابہ اشار اندراج
book inventory	पुस्तक सूची	کتابہ فہرست
book issue	पुस्तक निर्गम	کتابہ پہہ ڊن
book jacket	पुस्तक आवरक, पुस्तक जैकेट	مل ورق
book label	पुस्तक लेबल	کتابہ پرچہ

booklet	बुकलेट, पुस्तिका	کتابچہ
book lift	पुस्तक उत्थापक, पुस्तक उत्थापन	کتابہ نلٹی
book lifter	1. पुस्तक वाहक 2. पुस्तक उठाईगीर	کتابہ نلن وول
book lifting	पुस्तक उठाईगीरी	کتابہ نلنچ عمل
book-lining paper (=book-end paper)	अस्तर कागज़ (अंत्य कागज़)	کتابہ अस्तर काक
book list	पुस्तक सूची, ग्रंथसूची	کتابہ فہرست
book lover	पुस्तक प्रेमी, ग्रंथप्रेमी	کتابہ شوقین
bookmaker	लिक्खाड़	کتابہ بناون وول
book mark	पुस्तक चिह्न	کتابہ نشانه
book mobile	पुस्तक वाहिनी	کتابہ حرکت آلہ؛ یک موبایل
book number	पुस्तक अंक	کتابہ نمبر؛ کتابہ شمار
book on loan	उधार पर पुस्तक	کتاب بہہ دنی
book paper	किताबी कागज़	کتابہ काक
book piracy	साहित्यिक चोरी	کتاب ژور نی
book plate	बुक प्लेट	کتابہ مجمہ؛ کتابہ پلیٹ
book selection	पुस्तक चयन	کتابہ ژار
book selection card	पुस्तक चयन पत्रक	کتابہ ژار کارڈ
book selection committee	पुस्तक चयन समिति	کتابہ ژار کمیٹی
book selection process	पुस्तक चयन प्रक्रिया	کتابہ ژار عمل
book selection tools	पुस्तक चयन साधन	کتابہ ژار اوزار؛ کتابہ ژار اسباب

book selector	पुस्तक चयनकर्ता	کتابہ ژارن وول
book seller	पुस्तक विक्रेता, ग्रंथ विक्रेता	کتابہ کنن وول ' کتابہ باپار
book selling	पुस्तक विक्रय	کتابہ کننه
book shop	पुस्तकों की दुकान	کتابہ وان
book stack	पुस्तक स्टैक	کتابہ الماری
book stamp	पुस्तक मोहर	کتابہ موہر
book stand	पुस्तक स्टैन्ड	کتابہ میز
book stock	ग्रंथ संग्रह, पुस्तक संग्रह	کتابہ انبار
book store	पुस्तक भंडार	کتابہ خزانه
book support	पुस्तक अवलंब	کتابہ ڈکھ
book tag	बुक टैग	کتابہ ٹکٹ
book trade	पुस्तक व्यापार	کتابہ باپार
book trade directory	पुस्तक व्यापार निर्देशिका	کتاب باپार ڈारिक्टरी
book trade journal	पुस्तक (प्रकाशन) व्यापार पत्रिका	کتاب बापार رساله
book transaction	1. खाता लेन-देन 2. पुस्तक लेन-देन	کتابه لین دین
book tray	पुस्तक ट्रे	کتابہ مجمع
book trolley	पुस्तक ट्रॉली	کتابہ وتنه گُر
book trough	पुस्तक द्रोणी	کتابہ ٹپ
book turnover	पुस्तक निर्गम आवर्त	کتابہ وٹن
book week	पुस्तक सप्ताह	کتابہ ہفتہ
bookworm	1. किताबी घुन 2. ग्रंथ-व्यसनी, किताबी कीड़ा	کتابہ کیوم

boolean	بُولیَیَن	بُولین
boolean function	بُولیَیَن فَاڈِل	بُولین عَمَل
boolean logic	بُولیَیَن تَرک	بُولین مَنطِق
boolean operation	بُولیَیَن سَنکریَا	بُولین عَمَلَوَن
boolean operator	بُولیَیَن سَنکَارک	بُولین عَامَل
booting	سَوتِیَآن	وَزَنآو
bootstrap memory	سَوتِیَآنِی سَمُتِی	وَزَنآو حَافِظَه، وَزَنآو رِثَن بَانَه
boot strapping	سَوتِیَآن	وَزَنآو مَظَاہِر
borrow	اُدھَار لَیَنآ، آدَاان کَرَنآ	وُزَم، پَہ
borrower	گُہِیَتَا، آدَاَتَا	وَزَم نَنہ وول، پَہ نَنہ وول
borrower number	گُہِیَتَا سَنخِیَا	پَہوول سَمَار
borrower's card	گُہِیَتَا کَارڈ	پَہ کَارڈ، وَزَمک کَارڈ
borrower's card number	گُہِیَتَا کَارڈ سَنخِیَا	پَہ کَارڈک سَمَار
borrower's index	گُہِیَتَا سُوچی	پَہ وَاَلین بَنَد اِشَارِیہ
borrower's number	گُہِیَتَا کَرَمَانک	پَہ وول سَمَار
borrowing privilege	پُستَک آدَاان اَدِیَکَار	پَہ وول حَق
bottleneck	گَتِیَوَرِوَدھ	رِکَاوٹ تَہوَر
bottom edge	نِیچَلِی کُور	ژِکِیک کُونہ، بُونِم کُونہ
bottom margin	نِیچَلَا هَاشِیَا	بُونِم حَاشِیہ
bound	جِلْدبَنَد	جِلْد بَنَد
bound volume	سَجِلْد خَنَد	جِلْد بَنَد کُتَاب
Broad classification bracket	کُوشِٹک	وَسِیع دَرَجہ بَنَدِی بَرَاکٹ، وَسِیع بَاگَنے بَرَاکٹ

Bradel binding	برڈیل جیلڈ	برائل جلد بندی
Braille book	بریل پوستانک	بریل کتاب
branch department	شاخا ویभाग	شعبک شاخ
branches of subjects	ویषय-शाखाएं	موضوعن بُند شاخ
branch instruction	शाखा (चयन) अनुदेश	طبقاتی ہدایت
branch librarian	शाखा पुस्तकाध्यक्ष	شاخ لائبریرین
branch library	शाखा पुस्तकालय	لائبریری شاخ
branch registration (=separate registration)	शाखा पंजीकरण	طبقہ اندراج بندی
branch shelf list	शाखा निधानी सूची	شاخ شلف فہرست
brass rule	पीतल की पट्टी	پوختہ قونون
break-down	ब्रेक डाउन, काम ठप्प होना	پنہ پنہ گڑھن
break-up	विभाजित करना, विभाजन	حصہ بندی
brevity of notation	संकेतन संक्षिप्तता	علامتی ژھوچر
British Library (The)	ब्रिटिश लाइब्रेरी	برٹش لائبریری (دے)
broad classification	स्थूल वर्गीकरण	وسیع درجہ بندی (براڈ کلاسفیکیشن) وسیع باگنے
broader heading	व्यापक शीर्षक	وسیع عنوان
broader term	व्यापक पद	وسیع اصطلاح
broad fillet	चौड़ी पट्टिका	وسیع سر بند
brochure	विवरणिका	کتابچہ
broken order	खंडित क्रम	پہتمڑ ترتیب
broken sequence	खंडित अनुक्रम	پہتمڑ ترتیب

Brown's Classification (=adjustable classification)	ब्राउन वर्गीकरण (=समायोज्य वर्गीकरण)	ब्राउन बाँگنے سکیم
browse	स्वच्छंद अवलोकन	ژ هانڈن
bubble memory	बुदबुद स्मृति	عارضی یاداشت ' عارضی یادا ووتر
buckram	बुकरम	بکرم
budget	बजट	بجٹ
budget process	बजट प्रक्रिया	بجٹ عمل
budgeting	बजट बनाना, बजटन	تخمینہ سازی
buff leather	भैंस का चमड़ा	پوخته دالہ
buffer	1. बफर 2. अंतःस्थ 3. अवरोध	عارضی یاداشت'بفر
buffered amplifier	बफर प्रवर्धक	عارضی وسجار
buffer input/output device	बफर निवेश / निर्गम युक्ति	عارضی تراون/ پهاله وٹھ, عارضی تراون /ماحصل
buffer register	बफर पंजी	عارضی رجسٹر
buffer storage	बफर भंडारण	عارضی ذخیر
bug	बग, दोष	اتهر 'بگ
building	भवन	مندور
building design	भवन डिजाइन, भवन अभिकल्प	مندور نقشہ
built-in	अंतर्निर्मित	अڈرن सीट
bulletin	बुलेटिन	बलٹن'گژٹ
burnished edge	चमकीली कोर	پرزلونی دندر
business	व्यवसाय	کاروبار'تجارت' باپار

business branch	व्यवसाय शाखा	कारوباری شاخ
business information system	व्यवसाय सूचना तंत्र	تجارتی اطلاعاتی نظام
business process re-engineering	व्यवसाय प्रक्रिया पुनर्निर्माण	कारوباری عملہ بند نوو ورتاو
bus network	बस जालक्रम, बस नेटवर्क	بس زال, بس نیٹ ورک
bylaws	उपनियम	قاعد
byline	लेखक-संकेत	اندی وٽھ
by-product	उपोत्पाद	پھالوٽھ ' ما حصل
byte	बाइट	बाइट 'بیٹ

C

cabinet	1. कैबिनेट 2. अलमारी	دراز
cabinet edition (=library edition)	पुस्तकालय संस्करण	دراز چھाप (=लान्बिरी چھाप)
cache memory	द्वुतिका स्मृति	یاداشت صندوق ' یادا وٽر عارضی یادا وٽر جا ے کیش میموری
calculation	परिकलन	حساب کتاب
calculator	परिकलित्र	حساب آلہ ' حساب مشین' حساب گر
calf leather	बछड़े का चमड़ा	وڑھ سند مسلہ
call	आह्वान, कॉल (फोन)	بُلاؤ ' کال ' طلب ' آلو
call forwarding	कॉल अगेषण	काल بروپنه کن سوزن
calligraphy	सुलेखन, सुलेख	کتابت ' خطاطی

calling program (= programme)	आह्वान क्रमादेश	बلا و دستور
call instruction	आह्वान अनुदेश	बला و برنامه
call number	बोध संख्या	काल नमिर ' طلب نमیر ' بلاو نمبر ' آلو شمار
call waiting	आह्वान प्रतीक्षा, प्रतीक्षित कॉल	انتظار کال
Caneveri binding	केनवरी जिल्द	किनوری جلد سازی
canon	अभिनियम	معیار
canon for characteristics	अभिलक्षणों के लिए अभिनियम	خصوصیت باپت معیار
canon for differentiation	विभेदन के लिए अभिनियम	فرق کر نہ باپت معیار
canon for succession of characteristics	अभिलक्षण अनुक्रम अभिनियम	خصوصیاتی سلسلہ باپت معیار
canon of ascertainability	निर्धार्यता अभिनियम	پراونک معیار
canon of book number	पुस्तक संख्या अभिनियम	کتابی شمار مشخص کرنک معیار
canon of classics	श्रेण्य ग्रंथ अभिनियम	کلاسیک آسنک معیار
canon of classification	वर्गीकरण अभिनियम	باگرے معیار
canon of collection number	संग्रह संख्या अभिनियम	سومبرن شمار معیار
canon of concomitance	सहवर्तिता अभिनियम	لازم ملزوم آسنک معیار
canon of concreteness	मूर्तता अभिनियम	ٹھوس آسنک معیار
canon of consistency	संगति अभिनियम	پیہم آسنک معیار

canon of consistent sequence	संगत अनुक्रम अभिनियम	پیہم ترتیب معیار
canon of context	प्रसंग अभिनियम	تناظرک معیار
canon of coordinates	समकक्ष वर्ग अभिनियम	ہم پلہ آسنک معیار
canon of cross classification	प्रति-वर्गीकरण अभिनियम	عبوری ب باگنے معیار
canon of currency	प्रचलन अभिनियम	رواج آسنک معیار
canon of decreasing extension	ह्रासी विस्तार अभिनियम	وُسعت ژومراونک معیار
canon of differentiation	विभेदन अभिनियम	فرق کرنک معیار
canon of distinctiveness	सुस्पष्टता अभिनियम	امتیازیک معیار
canon of enumeration	गणन अभिनियम	ویژہنا وک معیار
canon of exclusiveness	अनन्यता अभिनियम	انحصارک معیار
canon of exhaustiveness	निःशेषता अभिनियम	شرحی معیار
canon expressiveness	अभिव्यंजकता अभिनियम	ظاہر سپد نک معیار
canon of favoured sequence	वांछित अनुक्रम अभिनियम	مراعتی ترتیب آسنک معیار
canon of filiatory sequence	सहसंबंधानुक्रम अभिनियम	نسبی ترتیبک معیار
canon of helpful sequence	अनुकूल अनुक्रम अभिनियम	مفید ترتیبک معیار
canon of homonym	समनाम अभिनियम	ہم آواز آسنک معیار
canon of hospitality	ग्रहणशीलता अभिनियम	مہمان نواز نک معیار
canon of hospitality in array	पंक्तिगत ग्रहणशीलता अभिनियम	صفن متر مہمان نواز نک معیار

canon of hospitality in chain	शृंखलागत ग्रहणशीलता अभिनियम	سلسلن منز مهمان نواز نك معيار
canon of local variation	स्थानीय विभिन्नता अभिनियम	مقامی فرق آسنك معيار
canon of mixed notation	मिश्र संकेतन अभिनियम	رله مله علامت معيار
canon of mnemonics	स्मरणयुक्त अभिनियम	ياد وترس مدد كرنك معيار
canon of modulation	परिवर्तन अभिनियम	تاويل كرن معيار
canon of non-hierarchical notation	असोपानिक संकेतन अभिनियम	غير سلسله علامت معيار
canon of permanence	स्थायित्व अभिनियम	مسنقل روزن معيار
canon of pure notation	शुद्ध संकेतन अभिनियम, अपरिवर्तनीयता अभिनियम	شود علامت معيار
canon of relativity	सापेक्षता अभिनियम	نسبت آسنك معيار
canon of relevance	प्रासंगिकता अभिनियम	مطابقت معيار
canon of relevant sequence	प्रसंगोचित अनुक्रम अभिनियम	تر تیبی مطابقت معيار
canon of relevant succession	प्रासंगिक अनुक्रमण अभिनियम	نسبی سلسله معيار
canon of reticence	संयतता अभिनियम	اعتدال پسندی معيار
canon of singularity	एकलता अभिनियम	اوگنارک معيار
canon of subordinate classes	उपवर्ग अभिनियम	ذیلی طبقه معيار
canon of synonym	समानार्थी अभिनियम	لفظه بشرک معيار
canon of uniformity	एकरूपता अभिनियम	بشراونك معيار

canons for array	पंक्ति अभिनियम	صفه بندی معيار
canons for chain	शृंखला अभिनियम	سلسله بندی معيار
canons for document	प्रलेख वर्गीकरण अभिनियम	دस्ताویز بندی معيار
canons for terminology	शब्दावली अभिनियम	اصطلاحی معيار
canons of cataloguing	प्रसूचीकरण अभिनियम	فہرست سازی معيار
capacity	क्षमता	توڑھ
capacity of reader	पाठक क्षमता	قاری سنز توڑھ
caption title	मुख्य शीर्षक	سر عنوان
card	कार्ड, पत्रक	कार्ड
cardboard box	गत्ते का बक्स	گتہ ڈبہ
card catalogue	पत्रक प्रसूची	कार्ड فہرس
card form	कार्ड रूप	कार्ड صورت
cardinal value	मूल बोध मान	اصلی مول
card index	कार्ड सूचक, कार्ड सूची	कार्ड اشاریہ
card loader	पत्रक (क्रमादेश) भारक कार्ड (क्रमादेश) भारक	कार्ड ब्रन آلہ
card pocket	कार्ड जेब, कार्ड पाकेट	कार्डक چند ہ
card punching	कार्ड छिद्रण	कार्ड स زود کرن
card service	पत्रक सेवा	कार्ड خدمت
card system	कार्ड पद्धति	कार्ड نظام
card test	कार्ड परीक्षण, पत्रक परीक्षण	कार्ड परकھ
card-to-magnetic tape converter	कार्ड चुंबकीय टेप परिवर्तक	कार्ड پیٹھہ میقناطیسی - ٹیپس منز پھرن

caret	लोपचिह्न, काकपद	نشانه
carrel	1. अनुसंधान कक्ष 2. अध्ययन कक्ष	پرن کوٹھر
cart bibliography	मानचित्रसूची	نقشه کتاب نامه
cartographer	मानचित्रकार	نقشه نویس
cartography	मानचित्रविज्ञान	نقشه نویسی
cartouche title	कार्तूश शीर्षक, कार्तूश आख्या	کارتوس عنوان
cartridge	संपुटिका, कार्ट्रिज	کاترچ
cartridge disk	संपुटिका चक्रिका	کاترچ ڈیسک
cartridge tape drive	कार्ट्रिज टेप ड्राइव, संपुटिका टेप चालित्र	کاتریج ٹیپ گوٹھ
case study	1. व्यक्ति अध्ययन 2. केस अध्ययन	خاص مطالعه، کیس مطالعه
cassette	कैसेट	کیسٹ
catalogue	1. प्रसूची, कैटलॉग 2. सूचीपत्र	فہرست
catalogue cabinet	कैटलॉग कैबिनेट	فہرست کابین
catalogue card	प्रसूची पत्रक, सूचक कार्ड	فہرست कारڈ
catalogue code	1. कैटलॉग कोड, प्रसूची कोड 2. प्रसूची संहिता	فہرست دستور
catalogue directory	प्रसूची निर्देशिका	فہرست رہنما نامه
catalogue drawer	प्रसूची दराज	فہرست دراز
catalogue of persons and places	व्यक्तियों और स्थानों का सूचीपत्र	شخصن ته جا به فہرست

catalogue of publications	प्रकाशन सूची	مطبوعاتی فہرست
catalogue tray	प्रसूची ट्रे	فہرست مجمع
cataloguing	प्रसूचीकरण	فہرست سازی
cataloguing-in-publication	प्रकाशनाधीन प्रसूचीकरण	اگرچہ فہرست سازی
cataloguing-in-source	प्रकाशनगत प्रसूचीकरण	اگرچہ فہرست سازی
cataloguing rules	प्रसूचीकरण सिद्धांत	فہرست سازی قاعد
catch letter	सूचक अक्षर	شناختی اچھر
catch stitch	पक्की सिलाई	شناختی تروپ
catch title	सूचक आख्या	شناختی عنوان
category	वर्ग, संवर्ग	طبقہ
categorisation	संवर्गीकरण	طبقہ بندی
cathedral binding	कैथेड्रल जिल्द	کٲٲٲٲرل جلد سازی
cathode ray storage	कैथोड किरण भंडारण	کٲٲٲوڈ زر ذخیرہ
cathode ray tube display	कैथोड किरण नलिका प्रदर्श	کٲٲٲوڈ زر ٹیوب نمایش
CD-ROM (Compact Disk-Read Only Memory)	सीडी-रोम (संहत डिस्क-केवल पठन स्मृति)	سی ڈی- روم (کیمیپکٹ ڈیسک ریڈ آنلی میموری)
CDS/ISIS	सीडीएस/आईएसआईएस	سی - ڈی - ایس / اے - ایس -
cease	समाप्त होना, अंत	بند
cellophane	सेलोफेन	سیل فون
cellular mobile telephone network	कोष्ठकीय चल टेलीफोन जालक्रम	سیل موبایل ٹیلیفون زال

census and survey report	जनगणना एवं सर्वेक्षण रिपोर्ट	مردم شماری تہ جائیز رپورٹ
census bureau	जनगणना ब्यूरो	مردم شماری دفتر
central catalogue	केंद्रीय प्रसूची	مرکزی فہرست
central control unit	केंद्रीय नियंत्रण एकक	مرکزی کنٹرول انگ
centralized acquisition	केंद्रीकृत अधिग्रहण	مرکزی حصولیابی
centralized cataloguing	केंद्रीकृत प्रसूचीकरण	مرکزی فہرست سازی
centralized data processing	केंद्रीकृत आंकड़ा प्रक्रमण	مرکزی موادی عمل
centralized processing	केंद्रीकृत प्रक्रमण	مرکزی عمل آوری
centralized registration	केंद्रीकृत पंजीकरण	مرکزی اندراج
central library	केंद्रीय पुस्तकालय	مرکزی کتاب گر
central memory	केंद्रीय स्मृति	مرکزی یاد ووٹر
Central Processing Unit (CPU)	केंद्रीय प्रक्रमण एकक, सेंट्रल प्रोसेसिंग यूनिट (सीपीयू)	مرکزی عمل آوری انگ، سینٹرل پروسیسنگ یونٹ (سی پی یو)
central shelf list	केंद्रीय निधानी सूची, केंद्रीय शेल्फ सूची	مرکزی شلف فہرست
central terminal	केंद्रीय टर्मिनल	مرکزی ٹرمینل
centered entry	केंद्रीभूत प्रविष्टि	مرکزی اندراج
centered heading	मध्यवर्ती शीर्षक	مرکزی عنوان
centre note	मध्य टिप्पण	مرکزی توجہ، مرکزی یادداشت، مرکزینوٹ
certified bindery	प्रमाणित जिल्दघर	سند یافت جلد سازی
certified tape	प्रमाणित टेप	مستند ٹیپ

Cess	उपकर	सेस
chain	शृंखला	सلسله ' زنجير ' بانكل
chain library	शृंखला पुस्तकालय	كتب خانه بانكل
chain formation	शृंखला निर्माण	सلسله سازی
chain indexing	शृंखला अनुक्रमणीकरण	सلسله وار اشار سازی
chaining	शृंखलन	सلسله بناؤن
chaining search	शृंखलाबद्ध अन्वेषण	सلسله ژهاړ
chain of classes	वर्गशृंखला	ورگه سلسله
chain printer	शृंखला मुद्रित	सلسله وار چهاپ مشين ' सلسله وار चहाप گر
chain procedure	शृंखला प्रक्रिया	सلسله وار اشاريه طريقه
chain stitch	शृंखला सीवन, जुजबंदी	جالكدوزی ' جز بندی ' زنجير تروپ ' بانكله تروپ
chain with gap	सविवर शृंखला	ژهين دار سلسله ' ژهين دار بانكل
chairperson	1. अध्यक्ष 2. सभापति	صدر ' سربراه
chalk manner (=crayon manner)	चाक पद्धति (=क्रेयॉन पद्धति)	چاک بيو
changed name	परिवर्तित नाम	بدلومت ناو
changed title	परिवर्तित आख्या	بدلومت عنوان
character	संप्रतीक	شخصیت ' اچهر
character blink	संप्रतीक एकांतरदर्श	اچهر ژار
character key	संप्रतीक कुंजी	اچهر کونز
character position	संप्रतीक स्थिति	اچهر حیثیت ' اچهر مقام
character printer	संप्रतीक मुद्रित्र	اچهری چهاپ گر

character string	संप्रतीक शृंखला	اچھري رشته
characterised	अभिलक्षित	شخصومت
characteristics	अभिलक्षण विशेषता	خصوصيات
charcoal paper	चारकोल कागज़	ژنه کا کد
charge-sheet	आरोप पत्र	اتهام نامه، فرد جرم
charging card	निर्गम कार्ड, आगम कार्ड	امانتی کارڈ
charging department	निर्गम विभाग	امانتی محکمہ
charging desk	निर्गम डेस्क	امانتی ڈیسک
charging file	निर्गम संचिका	امانتی فایل
charging guide	निर्गम संदर्शिका	امانتی رہنما نامہ
charging machine	निर्गम मशीन	امانتی مشین
charging system	आगम-निर्गम प्रणाली	امانتی نظام چارٹ
chart	चार्ट	چاٹ
chart of learning	अभिगम चार्ट	بیچھن چاٹ
charter roll	अधिकारपत्र, खर्चा	فہرست بنڈل
cheap book	1. सस्ती पुस्तक 2. बाजारु पुस्तक	سستہ کتاب
cheap edition	सस्ता संस्करण	سستہ چھाप
check	जांच	جانچ
check character	जांच संप्रतीक	جانچ اچھر
check list	जांच सूची	جانچ فہرست
checking programme	1. जांच प्रोग्राम 2. जांच क्रमादेश	جانچ برنامه
check-in-system	अंतःतंत्र जांच	جانچ نظام
chemical treatment	रासायनिक उपचार	کیمیائی ورتاو

children's book week	बाल साहित्य सप्ताह	شرین ہند کتابہ ہفتہ
children's department	बाल विभाग	شرین ہند محکمہ
children's library	बाल पुस्तकालय	شرین ہند کتاب گھر
chip	चिप	چپ 'ریز
choice	1. विकल्प 2. वरण	مرضی، اختیار
chrestomathy	संकलनिका	منتخب سومیرن
chronograph	काललेखी	وق درج کرن آلہ
chronological	कालक्रमानुसार, कालानुक्रमिक	زمانی ترتیب
chronological arrangement	कालानुक्रम विन्यास	زمانی ترتیب
chronological device	कालानुक्रमिक युक्ति	زمانی دسگاہ
chronologically	कालक्रमानुसार	زمانہ وار
chronological order	कालानुक्रम	زمانی ترتیب
chronology	1. कालानुक्रम 2. कालानुक्रमिकी	زمانہ شماری، تاریخ شماری
chrysography	स्वर्णाक्षरलेखन	سونہ تحریر
church library	गिरजाघर पुस्तकालय	گرجہ لائبریری
chute	ग्रंथसर्पिका	زوال
cinofilm	चलचित्र	گر بناونہ آمر فلم
circuit	परिपथ	تار نظام
circuit reliability	परिपथ विश्वसनीयता	تار نظام پڑھ
circuit switching	परिपथ स्विचन	تار نظام بدلاؤ
circular bracket	वृत्त कोष्ठक	گول برکت
circular line	वृत्त रेखा	گول خط

circulating collection	चलसंग्रह	گردش سومیرن
circulating library	परिचालन पुस्तकालय	گردش کتاب گر
circulation	1. परिचालन 2. प्रचार	گردش
circulation activity	परिचालन गतिविधि	گردشی عمل
circulation control	परिचालन नियंत्रण	گردشی تنظیم
circulation counter	परिचालन पटल	امانتی باگرن جاے
circulation department	1. परिचालन विभाग 2. प्रसार विभाग	امانتی محکمہ
circulation desk	परिचालन डेस्क	امانتی ڈیسک
circulation record	परिचालन अभिलेख	امانتی دستاویز
circulation section	परिचालन अनुभाग	امانتی سیکشن
circulation work	परिचालन कार्य	امانتی काम
citation	उद्धरण	حوالہ
citation analyses	उद्धरण विश्लेषण	حوالیاتی تجزیہ
citation index	उद्धरण अनुक्रमणिका	حوالیاتی اشاریہ
citation order	उद्धरण क्रम	حوالہ ترتیب
citation study	उद्धरण अध्ययन	حوالیاتی مطالعہ
cite	उद्धरण देना	حوالہ دن
cited	उद्धृत	حوالہ दتمत
city directory	नगर निर्देशिका	شہرک پے پتہ نامہ، شہری رہنما نامہ
clandestine literature	गोपनीय साहित्य	گمنام ادب
clandestine press (=secret press)	गुप्त मुद्रणालय	گمنام چھاپ
class	वर्ग	ورگہ، مضمون

class comprehensive works in... note	'व्यापक कृतियों को... के अंतर्गत वर्गीकृत करें' निर्देश	جامع مضمونن متعلق --- ہدایت
classed library	वर्गीकृत पुस्तकालय	بندش دار کتاب گر
class elsewhere note	'अन्यत्र वर्गीकृत करें' निर्देश	مبدل ورگہ ہدایت
class entry	वर्ग प्रविष्टि	ورگہ اندراج
class guide	वर्ग निर्देशिका	ورگہ رہنما' ورگہ ہلوك
class here note	'यहाँ वर्गीकृत करें' निर्देश	ورگس متعلق ہدایت
classic	गौरव ग्रंथ, श्रेण्य ग्रंथ, आद्य ग्रंथ	قدیم تہ اعلیٰ
classical author	श्रेण्य लेखक	اعلیٰ لکھاری
classical edition	श्रेण्य संस्करण	اعلیٰ اشاعت
classics	श्रेण्यग्रंथ	قدیم تہ اعلیٰ
classification	वर्गीकरण	ہاگنے 'درجہ بندی
classification by dichotomy	द्विवर्गीकरण	دو پاسل درجہ بندی 'دو پاسل ہاگنے
classification by size	आकार अनुसार वर्गीकरण	میڑ درجہ بندی 'میڑ ہاگرن
classification code	वर्गीकरण संहिता	ہاگنے کوڈ' ہاگنے نظام
classification schedule	वर्गीकरण तालिका	ہاگنے شیڈول' ہاگنے خاکہ
classification scheme (=classification system)	वर्गीकरण पद्धति वर्गीकरण प्रणाली	ہاگنے سکیم (=ہاگنے نظام)
Classificationist	वर्गीकरणविद्	ہاگنے ماہر
classificatory language	वर्गीकरण भाषा	ہاگنے زبان
classified	वर्गीकृत	ہاگنے دار

classified arrangement	वर्गीकृत विन्यास	बाग्नं त्रतिब
classified bibliography	वर्गीकृत ग्रंथसूची	बाग्नं क्ताब नाम
classified catalogue (=class catalogue)	वर्गीकृत प्रसूची	बाग्नं र फहरसुत (= डरुगु डनुड फहरसुत)
classified filing system	वर्गीकृत फाइल पद्धति	बाग्नं त्रतिबु नुडडु
classified method	वर्गीकृत विधि	बाग्नं डुरिडु
classified order	वर्गीकृत क्रडु	बाग्नं त्रतिब
classifier	वर्गीकरणकार	बाग्नं डुर
class index entry	वर्ग निर्देश प्रविष्टि	डुडुडु अशरुडु अडुररुग
class letter	वर्ग संकेताक्षर	डुडुडु अडुडु
class notation	वर्ग संकेतन	डुडुडु नुशरनुडु डुडुडु डुडुडु डुडुडु
class number	1. वर्गीकरण संखुडु 2. वर्ग संखुडु	बाग्नं शडुडु
classroom collection	ककुशर डुडुडुडुडु संगुरह	कुकुसर रडुडु सुडुडुडुडु
classroom librarian	ककुशर डुडुडुडुडुडुडुडुडु	कुकुसर रडुडु लरनुडुडुडुडुडुडुडुडुडु लरनुडुडुडुडुडुडुडुडुडु
clay tablet	डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडु, कुडुडु डुडुडुडुडुडुडु	डुडुडुडुडुडुडुडुडु
clearing house for documentation	डुरलुडुडुडु वुडुडुडुडुडु केंडुर	डुडुडुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडुडु
client	1. डुडुडुडुडुडुडुडु 2. डुडुडुडुडुडुडुडु	डुडुडुडुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडुडुडुडु
clientele	1. डुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडु 2. डुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडु	डुडुडुडुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडुडुडुडु
clipping section	ककुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडु	डुडुडुडुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडुडुडुडु
clipping service	ककुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडु	डुडुडुडुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडुडुडुडुडु
closed access	डुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडुडु	डुडुडुडुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडुडुडुडुडु

closed classification	सूक्ष्म वर्गीकरण	نزدیکی درجہ بندی
closed proximity	समीपता	نکھہ
closed access	अप्रवेश्य	نزدیک و انتاویر
closed array	पूरित सरणी	بند صفہ آرائی
Closed Circuit Television (CCTV)	संवृत परिपथ टेलीविजन (सीसीटीवी)	کلوزڈ سیرکیٹ ٹیلی ویجن (سی سی ٹی وی)
closed joint	दढ़ जोड़, दढ़ संधि	نزدیکی جوڑ
closed list	संवृत सूची	بند فہرست
closed reserve	आरक्षित संग्रह	نکھہ رزہرن
cloth binding	वस्त्र जिल्द, कपड़े की जिल्द	کپرو جلد سازی
cloth joint	वस्त्र जोड़	کپرو بند، کپرو جوڑ
closely related subjects	अतिसंबद्ध विषय	ہم آہنگ موضوع
cluster analysis	गुच्छ विश्लेषण	گروبی تجزیہ
co-author	सहलेखक	معاون لکھار
coaxial cable	समाक्ष केबल	کواکسل کیبل
COBOL (Common Business Oriented Language)	कोबॉल (साधारण व्यवसाय, उन्मुखी भाषा)	کوبال (کامن بیزنس آریئنڈڈ لنگویج)
COBOL programming	कोबॉल क्रमादेशन	کوبال پروگرام عمل، کوبال برنامہ عمل
CODASYL	कोडासिल	کوڈاسیل
code	1. कोड 2. कूट 3 संहिता	کوڈ
coded arithmetic data	कोडित अंकगणितीय आंकड़े	کوڈن منز حسابی مواد
code dictionary	कोड कोश	کوڈ ڈکشنری، کوڈ لغت

coded program (=programme)	कोडित क्रमादेश	कोड ब्रनाम
code of cataloguing	प्रसूचीकरण संहिता	फहरेत सारी कोड 'फहरेत सारी सारी ضابطه' फहरेत सारी रबना
code of conduct	आचार संहिता	ضابطه عمل
code of library ethics	पुस्तकालय आचार संहिता	لائبريري اخلاقن بندا ضابطه' لائبريري اخلاقن بندا कोड
CODEN	कोडेन	कोड न
coder	कोडक	रमर करन वोल
coding	कोडलेखन	रमर करन
co-extensive class number	सह-विस्तृत वर्ग संख्या	बम वसعت طبقه شمار
co-extensiveness	सह-विस्तृति	बम वसعتی
coherent	संगत, संसक्त	मरबوط
collaboration	1. सहयोग 2. सहलेखन	اته واس
collaborator	1. सहयोगी 2. सहलेखक	اته واس ینہ وول
collate	परितुलन करना, मिलाना	مقابلہ کرن
collateral array	संपार्श्विक पंक्ति, संपार्श्विक सरणी	متوازی صفہ بندی
collateral class	संपार्श्विक वर्ग	متوازی طبقہ
collation	पृष्ठादि विवरण	مقابلہ
collected title	सामूहिक आख्या	مجموعی عنوان
collected works	संकलित कृतियां	مجموعی काम
collection	संकलन, संग्रह	सुमब्रन
collection building	संग्रह विस्तार	सुमब्रन कारी

collection development	संग्रह-विकास	सومبرन ووٽھ جو
collection management	संग्रह प्रबंधन	शومبرن نظام
collection number	1. संकलन अंक 2. संग्रह संख्या	सومبرन شمار
collection of rental books	सशुल्क पुस्तकों का संग्रह	क्राइہ کتابہ سومبرن
collection of programmes	1. कार्यक्रम संग्रह 2. क्रमादेश संग्रह	برنامہ سومبرن
collective 'add' note	सामूहिक 'योजक' निर्देश	اجماعی 'جمع' ہدایت
collective biography	जीवनी संग्रह	اجماعی سوانح حیات
collective entries	सामूहिक प्रविष्टियां	اجماعی اندراج
collective instructions	सामूहिक निर्देश	اجماعی ہدایت
collective literature	सामूहिक साहित्य	اجماعی ادب
collective title	समुच्चित आख्या	اجماعی عنوان
collector	1. संग्राहक 2. संकलनकर्ता	جمع کرن وول' تحصیلدار
collocation	संस्थिति	نظم
colon abbreviation	कोलन संक्षेप	کولن ژمرن
Colon Classification	कोलन वर्गीकरण	کولن باگنے
colonial edition	औपनिवेशिक संस्करण	نوآبادیاتی چھاپ
colonial period	औपनिवेशिक काल	نوآبادیاتی دور
colophon	पुष्पिका (अंतिम पृष्ठ पर प्रकाशन विवरण)	ترقیمہ
coloured plate	रंगीन प्लेट	رنگین مجمہ
colour monitor	रंगीन मॉनिटर	رنگین مانیٹر

colour sensitivity	वर्ण सुग्राहिता	रنگج حساسی
columnar classification	स्तंभीय वर्गीकरण	कالمی باگنے
combinational circuit	संयोजी परिपथ	رله مله تار نظام
combinational logic	संयोजन तर्क	رله مله منطق
combination of numbers	संख्या संयोजन	رله مله شمار
comb pattern	कंकत प्रतिरूप	کنگيه طريقه
comma	अल्पविराम, कॉमा	कामا, वाوک
command	समादेश, कमांड	عبور, دسترس, کمانڈ
command control system	समादेश नियंत्रण तंत्र	کمانڈ انتظامی نظام
command language	समादेश भाषा	کمانڈ زبان
command processing	समादेश प्रक्रमण	کمانڈ عمل آوری
comment	टिप्पणी	راے, تبصره
commercial atlas	वाणिज्यिक मानचित्रावली	تجارتی نقشه کتاب
commercial data processing	व्यावसायिक आंकड़ा संसाधन	تجارتی مواد عمل آوری
commercial language	व्यावसायिक भाषा	تجارتی زبان
commercial software	वाणिज्यिक सॉफ्टवेयर	تجارتی سافت وير, تجارتی رم افزا
commission	1. आयोग 2. कमीशन	کمیशन
committee	समिति	کمیٹی
common auxiliary table	सार्व सहायक सारणी	مشترکہ امدادی خاکه
common characteristics	सार्व अभिलक्ष्य, सार्व विशेषताएं	مشترکہ خاصیت

common command language	सार्व समादेश भाषा	مشترکہ عبور زبان
Common Communication Format (CCF)	کॉमन कम्यूनिकेशन फार्मेट, सामान्य संचार फार्मेट (सीसीएफ)	کامن کومیکیشن فارمیٹ (سی سی ایف) مشترکہ اطلاقی صورت
common isolate	सामान्य एकल	مشترکہ جُز؛ عام جز
common language	सामान्य भाषा (कंप्यूटर)	مشترکہ زبان، عام زبان
common storage area	सामान्य भंडारण क्षेत्र	مشترکہ ذخیر حصہ، عام ذخیر
common subdivision	सामान्य उपविभाजन	مشترکہ ذیلی حصہ، عام ذیلی حصہ
common to all	सर्वनिष्ठ	مشترکہ، عام ورتاو
common usage	सामान्य व्यवहार	مشترکہ ورتاو، عام ورتاو
communication	1. संचारण 2. संप्रेषण 3. संचार	اطلاع، آگاہی
communication channel	संचार चैनल, संचार प्रणाल	وانتیارک ذریعہ
communication controller	संचार नियंत्रक	وانتیارک ناظم
communication device	संचार युक्ति	وانتیارک آلہ
communication interface	संचार अंतरापृष्ठ	وانتیارک رابطہ
communication line	संचार लाइन	وانتیار خطہ
communication media	संचार माध्यम	وانتیار واسطہ
communication modem	संचार मोडेम	وانتیار موڈیم

communication network	संचार जालक्रम	وانتیار زال
communication of information	सूचना का संचारण, सूचना संप्रेषण	اطلاعی و انتیار
communication process	संचार प्रक्रिया, संप्रेषण प्रक्रिया	وانتیار عمل
communication satellite	संचार उपग्रह	وانتیار सातिलाईٹ
communication service	संचार सेवा	وانتیار خدمت
communication software	संचार प्रक्रियासामग्री	وانتیار साफ्ट वیر' و انتیار نرم افزا
communication technology	संचार प्रौद्योगिकी	وانتیار ٹیکنولوجی
communication terminal	संचार टर्मिनल	وانتیار ٹर्मल
community	समुदाय	ورگه
community survey	सामुदायिक सर्वेक्षण	عوامی جایز' عوامی سروے
compact shelving	संहत निधानीयन	محکم ترتیب
compact stack	सघन चट्टा, सघन स्टैक	ژیلته المار
compact storage	सघन भंडारण	محکم ذخیر
comparative	तुलनात्मक	تقابل
comparative survey	तुलनात्मक सर्वेक्षण	تقابلی جایز
comparison	तुलना	موازنه
comparison phase relation	तुलना प्रावस्था संबंध	موازنه صورت رسته
compatibility	सुसंगति, संगतता	مطابقت
compilation	1. संकलन 2. अनुभाषण	ترتیب

compilation time	संकलन अवधि	ترتیبی وق
combilator (=compiler)	संकलनकर्ता	ترتیب کار
compiler	1. संकलनकर्ता, संकलक 2. अनुभाषक (कंप्यूटर)	ترتیب کار
compiler entry	संकलनकर्ता प्रविष्टि	ترتیب کار اندراج
complete assortment	पूर्ण वर्ग-समूहन	کامل درجه بندی
complete bibliography	पूर्ण ग्रंथसूची	کامل کتاب نامه
complete division	पूर्ण विभाजन	کامل حصه
complete series	पूर्ण ग्रंथमाला	کامل سلسله
complex	1. जटिल 2. सम्मिश्र	پیچد ، مشکل
complex array isolate	सम्मिश्र पंक्ति वियोजक	پیچد صنفه جز
complex class	सम्मिश्र वर्ग	پیچد طبقه، پیچد مضمون
complex isolate	1. सम्मिश्र वियोजक 2. जटिल वियोजक	پیچد جز
complexity	जटिलता	پیچدگی
complex phenomenon	सम्मिश्र परिघटना	پیچد مظهر، پیچد نمود
complex subject	जटिल विषय	پیچد موضوع
complimentary copy	उपहार प्रति, मानार्थ प्रति	نذرانه کتاب
component	अंग, संघटक, अवयव	جز
composite book	सम्मिश्र पुस्तक	مرکب کتاب
composition	रचना लेख	ترکیب
compound	1. यौगिक 2. संयुक्त	مرکب
compound area number	यौगिक क्षेत्र सख्या	مرکب علاقه شماره
compound catch word	संयुक्त सूचक शब्द	مرکب شناختی اچهر

compound class	संयुक्त वर्ग, यौगिक वर्ग	مرکب طبقہ
compound heading	संयुक्त शीर्षक	مرکب عنوان
compound subject heading	संयुक्त विषय शीर्षक	مرکب موضوعی عنوان
comprehensive abstracting service	व्यापक सारसेवा	جامع خلاصہ کاری خدمت
comprehensive bibliography	व्यापक ग्रंथसूची	جامع کتاب نامہ
comprehensive subject bibliography	व्यापक विषय ग्रंथसूची	جامع موضوعی کتاب نامہ
complete classification	कॉमटे वर्गीकरण	مکمل باگنے
computation	अभिकलन	گنزرن 'کمپیوٹر دیس گنزن
computational	अभिकलनात्मक	گنزرنس متعلق 'کمپیوٹرس متعلق
computational task	अभिकलन कार्य	گنزر اونچ کام
computer	अभिकलित्र कंप्यूटर	کمپیوٹر
computer-aided design	अभिकलित्र सहायित अभिकल्पना	کمپیوٹر - امدادی خاکہ
computer-aided engineering	अभिकलित्र सहायित इंजीनियरी	کمپیوٹر - امدادی انجینئر
computer-aided instruction	अभिकलित्र सहायित अनुदेश, कंप्यूटर एडेड इन्स्ट्रक्शन	کمپیوٹر - امدادی ہدایت
computer-aided manufacture	अभिकलित्र सहायित विनिर्माण	کمپیوٹر - امدادی تھرنے
computer application	कंप्यूटर अनुप्रयोग	کمپیوٹر عمل
computer architecture	अभिकलित्र संरचना	کمپیوٹر تعمیری فن

computer-assisted education	अभिकलित्र सहायित शिक्षा	कम्प्युटर - ہدایتی تعلیم
computer-assisted instruction	अभिकलित्र सहायित अनुदेश	कम्प्युटर - ہدایتی تعاون
computer-assisted learning	अभिकलित्र सहायित अधिगम	कम्प्युटर - नदरिसी تعاون
computer-assisted management	अभिकलित्र सहायित प्रबंध	कम्प्युटर - تعاون تنظیم
computer-assisted teaching	अभिकलित्र सहायित शिक्षण	कम्प्युटर - تعاون नदरिस
computer-based automation	अभिकलित्र सहायित स्वचालन	कम्प्युटर - दसी خود کاری
computer-based education	अभिकलित्र सहायित शिक्षा	कम्प्युटर - दसी تعلیم
computer-based information retrieval	अभिकलित्र सहायित सूचना पुनःप्राप्ति	कम्प्युटर - दसी اطلاعاتی ترسیل
computer-based learning	अभिकलित्र आदारित अधिगम	कम्प्युटर दसी تعلیم ته تربیت
computer code	अभिकलित्र कोड	कम्प्युटर कोड
computer communication	अभिकलित्र संचार	कम्प्युटर و انتیيار
computer communication technology	अभिकलित्र सूचना प्रौद्योगिकी	कम्प्युटर و انتیيار ٹیکنالوجی
computer conferencing	अभिकलित्रमूलक सम्मेलन	कम्प्युटर - दसी کانفرنस
computer console	अभिकलित्र कसोल	कम्प्युटर कंसोल
computer-controlled photo type setting	कंप्यूटर नियंत्रित फोटोटाइपसेटिंग	कम्प्युटर - दसी फोटो اچهر ترتیب

computer crime	अभिकलित्र अपराध	कम्प्युटर अत्र, कम्प्युटर जर्म
computer cryptography	1. अभिकलित्रीय गूढलेखन 2. अभिकलित्रीय गूढलेखिकी	कम्प्युटर रमर शनसुी
computer dependent language	कंप्यूटर-आश्रित भाषा	कम्प्युटर मनखर रान
computer expert (=computer specialist)	अभिकलित्र विशेषज्ञ (=कंप्यूटर विशेषज्ञ)	कम्प्युटर मार
computer functions	कंप्यूटर प्रकार्य	कम्प्युटर कार
computer game	अभिकलित्र खेल	कम्प्युटर गनन
computer generations	अभिकलित्र पीढी	कम्प्युटर पिर
computer graphics	कंप्यूटर ग्राफिक्स, अभिकलित्र आलेखिकी	कम्प्युटर नगर सारु, कम्प्युटर ग्राफिक्स
computer hardware	कंप्यूटर हार्डवेयर, अभिकलित्र यंत्रसामग्री	कम्प्युटर हार्डवेयर
computer independent language	कंप्यूटर निरपेक्ष भाषा	कम्प्युटर आरड रान
computerisation	अभिकलित्रीकरण, कंप्यूटरीकरण	कम्प्युटर आरन
computurised	कंप्यूटरीकृत, कंप्यूटर आधारित	कम्प्युटर आरन
computer network	अभिकलित्र जालक्रम	कम्प्युटर राल
computer language	कंप्यूटर भाषा, अभिकलित्र भाषा	कम्प्युटर रान
computer language symbol	अभिकलित्र भाषा प्रतीक	कम्प्युटर रान आलत
computer learning	अभिकलित्र अधिगम	कम्प्युटर बिचन

computer maintenance	अभिकलित्र अनुरक्षण	कम्प्युटर नगہداشت
computer-oriented language	अभिकलित्र उन्मुख भाषा	कम्प्युटरी زبان
computer personnel	अभिकलित्र कर्मचारी वर्ग	कम्प्युटर का रکن
computer programme	अभिकलित्र क्रमादेश, कंप्यूटर प्रोग्राम	कम्प्युटर بر نامه
computer-readable database	कंप्यूटर पठनीय आंकड़ासंचय	कम्प्युटरी प्रेन वोल مواد صندوق
computer-readable bibliographical database	कंप्यूटर वांछनीय ग्रंथात्मक आंकड़ा संचय	कम्प्युटरी प्रेन वोल کتابیاتی صندوق
computer security	अभिकलित्र सुरक्षा	कम्प्युटर حفاظت
computer simulation	अभिकलित्र अनुकरण	कम्प्युटर شبیه سازی
computer software	अभिकलित्र प्रक्रिया सामग्री, कंप्यूटर सॉफ्टवेयर	कम्प्युटर सॉफ्ट वीर, कम्प्युटर रوم افزا
computer specialist	कंप्यूटर विशेषज्ञ, अभिकलित्र विशेषज्ञ	कम्प्युटर ماہر
computer system	अभिकलित्र तंत्र	कम्प्युटर نظام
computer technology	अभिकलित्र प्रौद्योगिकी, कंप्यूटर प्रौद्योगिकी	कम्प्युटर ٹیکنالوجی
computing centre	अभिकलन केंद्र	कम्प्युटर مرکز
concatenation	संशृंखलन	تسلسل
concealed joint	प्रच्छन्न जोड़	چپتہ جوڑ
concept	संकल्पना	تصور, مفہوم
conceptual	संकल्पनात्मक	تصوری
conceptual hierarchy	संकल्पनात्मक सोपानिकी	تصوری مرتبہ

concise	संक्षिप्त	مختصر
concordance	1. शब्दानुक्रमणिका 2. विषयानुक्रमणिका 3. पदानुक्रमणी	ہم آہنگ، ہم آہنگ نامہ، ہم آہنگ نامہ فہرست، کنکا ڈس
concrete	मूर्त	پوختہ
concrete entity	मूर्त तत्व	پوختہ وجود
concurrent	संगामी	ہم وقت
condemned book	निषिद्ध पुस्तक	عاب دار کتاب
condensation	संघनन	خلاصہ کرن، ژمر اون
conditional	सप्रतिबंध	شرطیہ
conditional stop instruction	प्रतिबंधी विराम अनुदेश	با شرط ٹھہرنج ترتیب
conference	सम्मेलन	کانفرنس
conference agenda	सम्मेलन कार्यसूची	کانفرنس ایجنڈا، کانفرنس برنامہ
conference minute	सम्मेलन कार्यवृत्त	کانفرنس مذاکر
conference proceedings	सम्मेलन कार्यवाही	کانفرنس مذاکرات
configuration	विन्यास	ترتیب
configuration analysis	विन्यास विश्लेषण	ترتیبی تجزیہ
conflation	1. पाठक समेकन 2. समेकित पाठ	تالیف
conflict authorship	कृतित्व विवाद	لکھاری تضاد
conflict management	विवाद प्रबंधन	تضاد انزراون
conformity	अनुरूपता	ہم آہنگی
conjugate	संयुग्मी	واٹھ ون

connecting digit	संयोजक अंक	واٹھ عدد
connecting symbol	संयोगी प्रतीक	واٹھ علامت
connective catalogue (=syndetic catalogue)	संयोगी प्रसूची	واٹھ فہرست
connotation	अर्थ, भाव	معنوی تعبیر
conscience box	अंतःप्रेरणा पेटी	ضمیر صندوق، ضمیر ڈبہ
consecutive	क्रमागत	اڑھین، مسلسل
consensus	मतैक्य	یک رائے و مشترکہ رائے
consequence	परिणाम, फल	نتیجہ
conservation	संरक्षण	رژہراؤن
conservative	रुढ़िवादी	محافظہ
consistency	सुसंगति	مستقل
consol display register	कंसोल प्रदर्श रजिस्टर	کنسول نمائشی بی
console	कंसोल	کنسول
console typewriter	कंसोल टंकित	کنسول ٹایپ ریٹر
consolidate	समेकन	کنے کرُن
consolidated entry	समेकित प्रविष्टि	کنے اندراج
consolidated general entry	समेकित सामान्य प्रविष्टि	عام اندراج یکت
consolidated specific entry	समेकित विशिष्ट प्रविष्टि	خاص اندراج یکت
consolidated trade catalogue	समेकित व्यापारिक सूची	تجارتی فہرست یکت
consortium	सहायता ग्रंथ	(کنسور شیم) تعاونی معاہد
constant number	टचर संख्या	پوختہ عدد، پایدار شمار

constituent class	संघटक वर्ग	الحاقی طبقہ
constructive	रचनात्मक	تعمیری
consultancy service	परामर्श सेवा	مشاورتی خدمت
consultant	परामर्श दाता	مشاور
consumable commodity	उपभोज्य वस्तु	خرچن والی چیز
consumer	उपभोक्ता	گراکھ
contemporary	समकालीन	عصری
content analysis	अंतर्वस्तु विश्लेषण	متنک تجزیہ
content creation	अंतर्वस्तु सर्जन	متنی ایجاد
content designator	अंतर्वस्तु निर्देशकार, कॉन्टेन्ट डेजिग्नेटर	متنی پرزنتھ
content developer	अंतर्वस्तु विकासक	متنی वोटھे בו
content management	अंतर्वस्तु प्रबंधन	متنی انتظام
contents book	विषयसूची पुस्तिका	مفہوم کتاب
contents list	1. अंतर्वस्तु सूची 2. विषय सूची	مفہوم فہرست
contents page	1. अंतर्वस्तु पृष्ठ 2. विषय सूची	متنی صفہ، مفہوم صفہ
context	संदर्भ, प्रसंग	تناظر
contiguity	सामाप्य, समीपता	ربط
continuation	1. उत्तरभाग 2. अनुवर्ती	تسلسل
continuation card	अनुवर्ती कार्ड	مسلسل کارڈ
continuation file	अनुवर्ती फाइल	مسلسل بیہی، تسلسل مثل
continued card	अनुवर्ती कार्ड	جاری کارڈ

continuing education	अनुवर्ती शिक्षा	مسلسل تعليم
continuity	अनवरतता, निरंतरता	مسلسل
continuous array	अविरत पंक्ति	مسلسل صف بندی
continuous pagination	सतत पृष्ठांकन	مسلسل صفه شماری
continuous reregistration	सतत पुनःपंजीकरण	مسلسل نو اندراج
contour line	समोच्चरेखा, परिरेखा	نقشه سطر
contraction	संक्षेपण	بندش
contract system	संविधा पद्धति, ठेका पद्धति	اقرار نامه
control bus	नियंत्रण बस	نگرانی بس
control card	नियंत्रण कार्ड	نگران کارڈ
controlled variable	नियंत्रित घर	نگران تغیر وول جز
controlled vocabulary	नियंत्रित शब्दावली	نگران الفاظ سرمایه
control panel	नियंत्रण पैनल	کنترول پینل
control programme	नियंत्रण क्रमादेश	کنترول برنامه
control sequence	नियंत्रण अनुक्रम	کنترول ترتیب
control statement	नियंत्रण कथन	کنترول بیان
control switch	नियंत्रण स्विच	کنترول سچ
control technique	नियंत्रण तकनीक	کنترول طریقہ کار
control totals	नियंत्रक योग	کنترول میزان
control transfer instruction	नियंत्रण स्थानांतरण अनुदेश	کنترول بدلی ہدایت
control unit	नियंत्रण यूनिट	کنترول انگ
conventional	पारंपरिक	رسمی

conventional services	पारंपरिक सेवाएं	رسمی خدمت
conventional shelving	पारंपरिक पुस्तक- व्यवस्थापन	رسمی ترتیب
conventional time isolate	पारंपरिक काल वियोजक	رسمی وق جز
convergence	अभिसारिता	ملون
conversational compiler	स्वादी संकलक	گفتاری کمپیلر
conversion	रूपांतरण	تبدیلی
conversion programme	रूपांतरण क्रमादेश	بدلا ون پروگرام
converter	रूपांतरक	بلاون وول
conveyor tray	वाहत ट्रे	پکه ناون مجمه
co-occurrence	सह उपस्थिति	بم وجود
co-operating library	सहकारी पुस्तकालय	تعاونی کتب خانہ
co-operation	सहकारिता	اتھ واس کرن
co-operative	सहकारी	اتھ واس
co-operative acquisition	सहकारी अधिग्रहण	اتھ واس प्राون
co-operative bindery	सहकारी जिल्दघर	معاون جلد سازی
co-operative book buying	सहकारी पुस्तक क्रयण	معاون کتاب خرید
co-operative book selection	सहकारी पुस्तक चयन	معاون کتاب ژار
co-operative cataloguing	सहकारी प्रसूचीकरण	معاون فهرست سازی
co-operative storage	सहकारी भंडारण	معاون ذخیر سازی
co-operative system	सहकारी प्रणाली	معاون نظام

co-ordinate	1. समन्वय करना 2. निर्देशांक	ہم پایہ
co-ordination of terms	पद समन्वय	ہم پایہ اصطلاح
copy	1. प्रति 2. प्रतिलिपि	نقل، کاپی
copycat (=photocopy machine)	कॉपीकैट (=फोटोकॉपी मशीन)	فوٹو کاپی مشین
copying	प्रतिलिपिकरण	نقل کرن
copy number	प्रति संख्या	کاپی نمبر، کاپی شماره
copyright	स्वत्वाधिकार, प्रकाशनाधिकार, कॉपीराइट	چھاپن حق
Copyright Act	प्रतिलिप्यधिकार अधिनियम, स्वत्वाधिकार अधिनियम, कॉपीराइट एक्ट	چھاپن حق ایکٹ
copyright deposit	प्रतिलिप्यधिकार निक्षेप	چھاپن حق امانت
copyright library	प्रतिलिप्यधिकार ग्रंथालय, प्रतिलिप्यधिकार पुस्तकालय	چھاپن حق کتب خانہ ' کاپی رایٹ لائبریری
copyright office	प्रतिलिप्यधिकार कार्यालय	چھاپن حق دفتر
cordovan (=goat skin leather)	कार्डोवान (=बकरी का चमड़ा)	ژھاولی مسله
core memory (=primary memory)	कोर स्मृति	بنیادی یاد ووتر
core subject	मूलविषय	بنیادی موضوع
corner marked card	कोणांकित कार्ड	کونہ نشانہ کارڈ
corporate author	निगमित लेखक	اداره لکھاری

corporate body	निगमित निकाय	اداره
corporate entry	निगमित प्रविष्टि	اداراتی اندراج
corporate heading	निगमित शीर्षक	اداراتی عنوان
corporate sector	निगमित क्षेत्र	कार्बारी दायर
corporation library	निगम पुस्तकालय	कार्पोरेशन लायब्ररी
corrected edition	संशोधित संस्करण	اصحیح چهاپ
correlated subjects	सहसंबद्ध विषय	منسلک موضوع، بابمی رسته وول موضوع، ہم آہنگ رسته
correlation	सहसंबंध	ہم آہنگی
corrigendum (=errata, errata slip)	1. शुद्धि पत्र 2. शोधय (मुद्रण) त्रुटि	غلط نامہ
cost allocation	लागत नियतन	مول تعینات
cost benefit	लागत लाभ	مول فایده
cost effectiveness	लागत प्रभाविता	मोलہ بتر، مولہ منابع
costly resources	कीमती संसाधन	मोलہ وسیلہ
cost recovery	लागत वसूली	मोलہ وصولی
cost sharing	लागत सहभागिता	मोलہ باگرن، مولہ اشتراک
cottage binding	कुटीरी जिल्द	گر کُلی جلد سازی
couch roll	नमीशोषी रोल	پلنگ ولتہ
counter	1. गणक 2. पटल 3. काउंटर	कौन्टर
counter duty	काउंटर ड्यूटी, काउंटर सवा	कौन्टर ड्यूटी
course	पाठ्यक्रम	ولتہ، کورس
covering-material	जिल्द सामग्री	वोलٹ سامان، جلد سازی سامان

cover lining	आवरण अस्तर	وولت اسٽر ' جلد اسٽر
cover title	आवरण शीर्षक, आवरण आख्या	جلد عنوان'
cow-calf-principle	काऊ कॉफ सिद्धांत, गोवत्स न्याय	گاو-ووزہ اصول
cradle book (=incunabulum)	क्रेडल बुक (=इन्क्यूनेबुलम)	منزلہ کتاب
craft	शिल्प, दस्तकारी	ہنر
crash finish	खुरदरी जिल्द	کھردار جلد
criteria of classification	वर्गीकरण के मानदंड	باگنے بنز کہوٹ
criterion	कसौटी, मानदंड	کہوٹ
critical	समीक्षात्मक	تنقیدی
critical annotation	समीक्षात्मक व्याख्या	تنقیدی اشار
critical bibliography	1. समीक्षात्मक ग्रंथसूची 2. समीक्षात्मक ग्रंथ विज्ञान	تنقیدی کتب نامہ
critical path management	क्रांतिक पथ प्रबंधन	کرٹکل وٽہ نظام' بہتر وٽہ نظام' کرٹکل پاتہ منیجمنٹ (سی پی ایم)
criticism number	समीक्षा संख्या	تنقیدی شمار
cropped	छिन्नोपात	تراش بین (جلد سازی)
cross check	प्रति जाँच	بیبہ جانچ
cross classification	प्रतिवर्गीकरण	عبوری باگنے
cross reference	प्रतिनिर्देश, प्रतिसंदर्भ	رجوعی حوالہ
cross reference card	प्रतिनिर्देश कार्ड	رجوعی حوالہ کارڈ
cross reference sheet	प्रतिनिर्देश पत्रक	رجوعی حوالہ ورق

cross ruled paper	वर्गांकित कागज	اور یور رولہ کاغذ
cross talk	अप्रासंगिक वार्ता	منز کتھ
crushed levant	चिकना मोरोको चमड़ा	‘क्रिशڈ‘ دالہ، ‘دگومت دالہ‘ منڈومت دالہ
cryptographic	1. गूढ़लेखिकी 2. गूढ़लेखन	رمز‘ ژایہ
cryptonymous book	कूटनामी पुस्तक	رمزی کتاب‘ کرپٹونامی کتاب
cumulate	पराकाष्ठा, उत्कर्ष	सुमिरा ون‘ جمع کرن
cumulated annually	वर्षानुसार समुच्चित	سالانہ सुमिरा ओतھ‘ सालانہ جمع کرतھ
cumulated book catalogue	समुच्चित पुस्तक प्रसूची	جمع شد کتاب فہرست‘ جمع کرمتھ کتاب فہرست
cumulated subject heading	समुच्चित विषय-शीर्ष	جمع شد موضوع عنوان‘ جمع کرمتھ موضوع عنوان
cumulated volume	समुच्चित खंड	सुमिरा ون جلد
cumulation	समुच्चय	सुमिरा ون عمل
cumulative index	समुच्चयी अनुक्रमणिका	جمع شدہ اشاریہ
cumulative list	समुच्चित सूची	جمع شد فہرست
cuneiform	कीलाक्षर	کل خط
cuneiform inscription	कीलाक्षर शिलालेख	کل خطچ کشیدہ کاری
curiosa	अश्लील साहित्य	عجیب کتاب‘ قبیح کتابہ
current	सामयिक	مروجہ
current awareness	सामयिक जागरूकता	جدید زانکاری
current awareness bulletin	सामयिक जागरूकता बुलेटिन	جدید زانکاری نامہ
current awareness list	सामयिक जागरूकता सूची	جدید زانکاری فہرست

current awareness service	सामयिक जागरूकता सेवा	جدید زانکاری خدمات
current bibliographical source	सामयिक ग्रंथसूची स्रोत	جدید کتاب شناسی آگر
current bibliography	सामयिक ग्रंथसूची	جدید کتاب نامہ
current comprehensive bibliography	सामयिक व्यापक ग्रंथसूची	جدید جامع فہرست
current contents	सामयिक विषय सूची	جدید متن، جدید مفہوم
current publication	सामयिक प्रकाशन, नवीनतम प्रकाशन	جدید اشاعت
current selective bibliography	सामयिक वरणात्मक ग्रंथसूची	جدید منتخب کتاب نامہ
current trade bibliography	सामयिक व्यापारिक ग्रंथसूची	جدید تجارتی کتاب نامہ
cursor	प्रसंकेतिक	خطہ ورق 'کرसर'
custom-bound	यथादेश जिल्द वाला	رسمن پابند
customisation	ग्राहकीकरण	ورتाउन
cut-in note	उपांत टिप्पण	निबिरम حاشیہ
cut off date	विभेदक तिथि	آخری تاریخ
cutter classification	कटर वर्गीकरण	کٹر باگنے نظام
cyber crime	साइबर अपराध	सानبر جرم، سानبر اثر
cyber laws	साइबर कानून	सानبر قانون
cybernetics	साइबर विज्ञान	सानبر نیٹक्स (حیا نیات نہ सानبر ارتباطی علم)
cycle	चक्र	زلگر، چرخہ

cyclic indexing	चक्रीय अनुक्रमणीकरण	زلگردار اشاریه، چرخى اشاریه
cyclic shift	चक्रीय स्थानांतर	چرخى انتقال
cyclic store	चक्रीय भंडार	चرخى ذخیر
cyclopaedia	विश्वकोश	دانش نامه، معارف نامه 'دائرة المعارف
cylindrical	बेलनाकार	استوانه، سلنڈرى

D

dagger mark	कटार चिह्न	حواله نشانہ
damaged material	क्षतिग्रस्त सामग्री	خسته مواد، ژهيوئمت مواد، ضایع مواد
damp paper	सीलनयुक्त कागज	رطوبت دار کاغذ، تری دار کاغذ
dash	रेखिका	لوکت خطی علامت، رشته
data	आँकड़ा, डाटा	مواد
data acquisition	आँकड़ा संप्राप्ति	حصول مواد
data acquisition computer	आँकड़ा संप्राप्ति अभिकलित्र	حصول مواد کمپیوٹر
data administration	आँकड़ा प्रशासन	مواد نظام
data analysis	आँकड़ा विश्लेषण	مواد تجزیہ
data analysis display unit	आँकड़ा विश्लेषण प्रदर्श एकक	مواد تجزیہ نمایشی انگ
data attribute	आँकड़ा गुण	مواد خصوصیات
data bank	आँकड़ा बैंक	مواد خزانہ

database	آँكڙاسنچي ڊاٽا بيس	مواد صندوق، مواد تنظيم
database administration	آँكڙاسنچي پرشاسن	مواد صندوق نظام
database creator	ڊاٽا بيس سرجڪ	مواد صندوق پيدا ڪرڻ وول، مواد تنظيم پيدا ڪرڻ وول
database management	آँكڙاسنچي پرबंध	مواد صندوق نظام
database management system	آँكڙاسنچي پرबंधن پدڌتي	مواد صندوق تنظيمي نظام
data capture	آँكڙا پڙهڻ	مواد جمع آوري
data centre	ڊاٽا سينٽر، آँكڙا سينٽر	مواد مرڪز
data collection	آँكڙا سڙهڻ، آँكڙا سڙه	مواد سومبرن
data collection and analysis	آँكڙا سڙه ۽ ويشلهڻ	مواد سومبرن تجزيه
data communication	آँكڙا سچار	مواد ارتباط
data communication equipment	آँكڙا سچار उपस्कर	مواد ارتباطي آلہ
data communication network	آँكڙا سچار جالڪرڻ	مواد ارتباط زال
data communication terminal	آँكڙا سچار ٽرمينل	مواد ارتباط ٽرمينل
data compilation	آँكڙا سنڪلن	مواد ترتيب
data compression	ڊاٽا سڀيڊن	موادڪ دبا، مواد فشار
data control	آँكڙا نينڙڻ	مواد ڪنٽرول، مواد تنظيم
data conversion	آँكڙا رڻپانترڻ	مواد پهرنے
data definition	ڊاٽا پيربهاڻا	مواد تعريف
data delay	آँكڙا ويلنڊ	مواد چ ديری

data density	आँकड़ा घनत्व	مواد گنیر
data description	आँकड़ा विवरण	مواد بیان
data description entry	आँकड़ा विवरण प्रविष्टि	مواد بیان اندراج
data dictionary	आँकड़ा कोश	مواد لغت
data element	आँकड़ा अवयव	مواد جز
data entry	आँकड़ा प्रविष्टि	مواد اندراج
data entry device	आँकड़ा प्रविष्टि युक्ति	مواد اندراج وسیله
data error	आँकड़ा त्रुटि	مواد غلطی
data field	आँकड़ा क्षेत्र	مواد فیلڈ
data file	आँकड़ा संचिका	مواد فائل
data flow	आँकड़ा प्रवाह	مواد روانی
data flow chart	आँकड़ा प्रवाह संचित्र	مواد روانی چارٹ
data flow diagram	आँकड़ा प्रवाह आरेख	مواد روانی شکل
data format	आँकड़ा संरूप	مواد صورت
data gathering tools	आँकड़ा एकत्रीकरण साधन	مواد جمع کرنक وسیله
data harvesting	आँकड़ा सस्यन	مواد لُونن
data hierarchy	आँकड़ा पदानुक्रम	مواد مرتب سازی
data input	आँकड़ा निवेश	مواد بهرن
data interpretation	आँकड़ा निर्वचन	مواد توضیح
data I/O instruction	आँकड़ा निवेश / निर्गम अनुदेश	مواد रتن / پهاله وٹھ ہدایات
data level	आँकड़ा स्तर	مواد سطح
data library	आँकड़ा (क्रमादेश) संग्रह	مواد لائبریری
data management	आँकड़ा प्रबंधन	مواد نظام

data management system	आँकड़ा प्रबंधन पद्धति	مواد تنظيم نظام
data manipulating	आँकड़ा प्रकलन	مواد شیر پار، مواد اتھ صفایی
data masking	आँकड़ा आच्छादन	مواد ژها یہ تھا وُن
data measurement	आँकड़ा मापन	مواد میژ
data migration	आँकड़ा प्रवास	مواد منتقلی
data mining	आँकड़ा खनन	مواد کھنن
data mode	आँकड़ा विधा	مواد طریقہ
data modification	आँकड़ा आरिवर्तन	مواد ترمیم
data name	आँकड़ा नाम	مواد ناو
data navigation	आँकड़ा दिक्चालन	مواد ہاوک
data network	आँकड़ा जाल-क्रम	مواد زال
data observation	आँकड़ा अवलोकन	مواد مشاہد
data organisation	आँकड़ा व्यवस्थापन	مواد نظام
data output	आँकड़ा निर्गम	مواد ماحصل، مواد پہالہ وٹھ
data preparation	आँकड़ा तैयारी	مواد ترتیب
data presentation	आँकड़ा प्रस्तुतीकरण	مواد پیش کرن
data processing centre	आँकड़ा प्रक्रमण केंद्र	مواد عمل مرکز
data processing equipment	आँकड़ा प्रक्रमण उपकरण	مواد عمل آلہ
data protection	आँकड़ा रक्षण	مواد راجھ
data questionnaire	आँकड़ा प्रश्नावली	مواد سوالنامہ
data recording	आँकड़ा अभिलेखन	مواد درج کرن
data recording technique	आँकड़ा अभिलेखन तकनीक	مواد درج کرنक طریقہ کار

data register	आँकड़ा पंजी	مواد رجسٹر
data representation	आँकड़ा निरूपण	مواد نمایندگی
data retrieval	आँकड़ा पुनःप्राप्ति	مواد ترسیل
data security	आँकड़ा सुरक्षा	مواد حفاظت
data sheet	डाटाशीट	مواد ورق
data source	आँकड़ा स्रोत	مواد آگر
data statement	आँकड़ा विवरण	مواد بیان
data station console	आँकड़ा केंद्र	مواد مرکز کنسول
data storage	आँकड़ा भंडारण	مواد ذخیر
data structure	आँकड़ा संरचना	مواد ساخت
data table	आँकड़ा सारणी	مواد ٹیبل، موادخاکه
data terminal	आँकड़ा अंतक, आँकड़ा टर्मिनल	مواد ٹرمنل
data transcription	आँकड़ा अनुलेखन	مواد نقل
data transfer rate	आँकड़ा अंतरणदर	مواد منتقلی شمار
data transmission	आँकड़ा संचरण	مواد ارسال
data type	आँकड़ा प्ररूप	مواد اقسام
data validation	आँकड़ा मान्यकरण	مواد درستنی
data validity	आँकड़ा वैधता	مواد چ تندرسی
date card	दिनांक कार्ड, तारीख कार्ड	مواد कार्ड
date due	देय तिथि, वापसी की तारीख	امید واری تاریخ، واپس کرنک تاریخ
date guide	दिनांक दर्शक	هدایت تاریخ
date of issue	निर्गम तारीख, निर्गम दिनांक	اجرائ کرنک تاریخ

date of publication	प्रकाशन तिथि	शायिक क्रनक तारिख
date slip	दिनांक पर्ची	तारिख सलप' तारिख काकड
date table	दिनांक सारणी	तारिख जडुल' तारिख खाके
day of publication	प्रकाशन दिवस	अशासत दुवे
deactivated	निष्क्रियण	आचे करुन
debug	बगदुष मार्जन	अतरगलुन
decade	दशक	द डुल
decennial	दसवार्षिकी, दसवर्षीय	दुवे वरुी
decentralised data processing	विकेंद्रीकृत आँकडा प्रक्रमण	गुनर मरकुरुी डुवद अल
decimal	दशमलव	अशारुी
decimal base	दशमलव आधर	अशारुी डुनरद
decimal classification	दशमलव वर्गीकरण	अशारुी डुगुने
decimal fraction device	दशमलव युक्ति	अशारुी कुडु वसुलु
decimal notation	दशमलव अंकन	अशारुी नशानु' अशारुी अलमत
decimal number	दशमलव संखुी	अशारुी शडुडर
decimal point	दशमलव डुडुं	अशारुी नकुते
decimal system	दशमलव डुदधतुी	अशारुी नडुडड
deciphering	कूट वरकन	कुशुड करुन
decision factor	नरुणुड कररक	डुवलु अलनुवर
decision-makers	नरुणुडकरुतुी	डुवलु सडुडर
decision making	नरुणुडन	डुवलु करुन
decision table	नरुणुड सारणी	डुवलु डुडुल' डुवलु खाके
declarative statement	धुषणरतुडक कथन	वुडरकुतुी डुडुडर

decode	विकोडन, कूटवाचन	اشار كھولن
decoder	विकोडक, कूटवाचक	اشار كھولن وال
decoding instruction	विकोडक अनुदेश	اشاراتی ہدایت
decreasing concreteness	ह्रासमान मूर्तता	پختگی بنز کمی
decreasing distance	ह्रासमान दूरी	فاصلج کمی
decreasing extension	ह्रासमान विस्तार	وسعتی کمی
decreasing quantity	ह्रासमान मात्रा	مقدار کمی
dedicated index entry	समर्पित निर्देशी प्रविष्टि	وقف اشاریہ اندراج ' خاص اشاریہ اندراج
dedicated line	समर्पित लाइन	خاص سطر
dedicated port	समर्पित संद्वार	خاص بندر ' خاص पोर्ट
dedication	समर्पण	فداکاری
dedication copy	समर्पित प्रति	اهدائی جلد
dedication page	समर्पण पृष्ठ	اهدائی صفہ
default	1. चूक 2. व्यतिक्रम (कंप्यूटर)	غفلت ' قصور
defaulter	चूककर्ता	قصور وار
deficiency	न्यूनता	कمی
degressive description	ह्रासित विवरण	منحرف بیان
delegate	1. प्रतिनिधि 2. प्रत्यायोजित करना, सौंपना, दे देना	نمابند ' ڈیلیگیٹ
deletion	विलोपन	حذف
delink	असंबद्ध करना	زنجیریلہ تراون ' رزیلہ کرن
delivery	वितरण, सुपुर्दगी	پلہ ناون ' وانتاون

delivery department	वितरण विभाग	واتناوک محکمہ
delivery of books	पुस्तक वितरण	کتاب واتہ ناونہ
Delivery of Books Act	पुस्तक परिदान अधिनियम	کتاب جمع کرنک ایکٹ
Delivery of Books and Newspapers (Public Libraries) Act	पुस्तक एवं समाचारपत्र परिदान (सार्वजनिक पुस्तकालय) अधिनियम	کتاب تہ اخبار جمع کرنک (عوامی لائبریری) ایکٹ
delivery room	वितरण कक्ष	واتہ ناون کمر
delivery service	वितरण सेवा	واتہ نارخدمات
delivery system	वितरण पद्धति	واتتیار نظام
delivery van	वितरण वाहन	واتتیار گاڑی
delphi technique	डेल्फी तकनीक	ڈلفی طرز عمل
deluxe binding	डीलक्स जिल्द	ڈ لکس جلد. عمدہ جلد
demodulator	विमाडुलक	غار ترمیم کرن वोल
demography	जनसांख्यिकी, जनांकिकी	علوم مردم شماری
demonstration	निदर्शन, प्रदर्शन	نمائش کرن عمل
demonstration library	निदर्शन पुस्तकालय	نمائشی لائبریری
department	विभाग	محکمہ
departmental catalogue	विभागीय प्रसूची	محکمہ وار فہرست
departmental edition	विभागीय संस्करण	محکمہ اشاعت
departmentalisaion	विभागीकरण	محکمہ
departmentalised library	विभाकीकृत पुस्तकालय	محکمہ تدبیری
departmental library	विभागीय पुस्तकालय	ڈیپارٹمنٹ لائبریری
departemental shelf list	विभागीय शेल्फ सूची	دیپارٹمنٹ شلف فہرست

dependent notation	आश्रित संकेतन	منحصر علامت
dependent series	आश्रित ग्रंथमाला	منحصر سلسلہ
depiction	चित्रण	باونہ
deposit	निक्षेप करना, जमा करना	جمع 'امانت'
deposit copy	निक्षिप्त प्रति	امانتی کاپی، جمع کاپی
deposit fee	प्रतिभूति शुल्क, जमानत	امانتی فیس، جمع کورمت فیس
deposit library	निक्षेप पुस्तकालय	امانتی لائبریری، جمع क्रनानچ لائبریری
deposit station	निक्षेप केंद्र	امانتی جائے، جمع کرن جائے
deposited book	निक्षिप्त पुस्तक	جمع क्रमڑ کتاب
depositor	जमाकर्ता, निक्षेपी	جمع کرن وال
depository	निक्षेपागार, निक्षेप स्थल	امانت دار، 'مخزن' خزانه
depository catalogue	निक्षेप प्रसूची	खزانہ فهرست
depository collection	निक्षेप संग्रह	खزانہ سومیرن
depository library	निक्षेप पुस्तकालय	खزانہ لائبریری
depth classification	गहन वर्गीकरण	सरین باگنے
depth schedule	गहन अनुसूची	सरین شیڈول
derived	व्युत्पन्न, प्राप्त	अख कورमत 'मشتق'
drome style	डिरोम शैली (अलंकरण)	पچهने طرز، بوایی بندرگاه طرز
descending sequence	अवराही अनुक्रम	وسون ترتیب
descending sort	अवरोही छंटाई	وسون قسم
descriptive atlas	वर्णनात्मक मानचित्रावली	توضیحی نقشہ کتاب
descriptive bibliography	वर्णनात्मक ग्रंथसूची	توضیحی کتاب نامہ

descriptive cataloguing	वर्णानात्मक वर्गीकरण	توضیحی فہرست سازی
descriptive classification	वर्णानात्मक शब्दकोश	توضیحی باگنے
descriptive dictionary	वर्णानात्मक तत्व	توضیحی لغت
descriptive element	वर्णानात्मक नाम	توضیحی عنصر
descriptive name	वर्णानात्मक सांख्यिकी	توضیحی ناو
descriptive statistics	वर्णानात्मक सर्वेक्षण	توضیحی اعداد و شمار
descriptive survey	निरूपक	توضیحی جائز
descriptor	वांछित ग्रंथसूची	واصف
designate	1. मनोनीत 2. उपाधि देना	تعین کرن
designated	वांछित अनुक्रम	تعین شدہ
desired sequence	व्यक्ति कार्यतालिका	پسندیدہ ترتیب
desk schedule	डेस्क टॉप	ڈیسک جدول ' ڈیسک خاکہ
desk top	गंतव्य स्थान	ڈیسک روے
destination	गंतव्य संचिका	منزل، ہدف، مقصد
destination file	गंतव्य पर्ची	مقصد چ بہی
destination slip	वियुक्त प्रति	مقصد چ سلپ
detached copy	विकसित देश	الگ کرمز کاپی
developed country	विकास	وونٹیومت ملک، آباد ملک
development tool	विकास साधन	وونہہ بو
device	1. युक्ति 2. मुद्रक चिह्न	سامانہ، ترکیب
Dewey Decimal Classification (DDC)	इयूई दशमलव वर्गीकरण	ڈیوی اعشاریہ باگنے (ڈی ڈی سی)

Dewey decimal system	इयूई दशमलव पद्धति	ڈیوی اعشاریہ نظام
diacritical marks	विशेषक चिह्न	تشخیصی نشانہ
diagnosis	निदान	تشخیص
diagnostic programme	निदानकारी प्रोग्राम	تشخیصی برنامه
diagram	आरेख	شکل
dialect dictionary	बोली शब्दकोश	بولہ لغت
DIALOG (vendor)	डायलाग (वेंडर)	ڈायलाग (وینڈر)
dial-tone	डायल टोन	ڈायल-ٹोन
dial-up-mode	डायल-अप-मोड	डायल मोड्स स मंत्र
Dickman Charging System	डिकमैन, देय-आदेय पद्धति	ڈकमिन امانتی نظام
dictionary	कोश, शब्दकोश	لغت
dictionary catalogue	1. वर्णानुक्रमिक प्रसूची 2. शब्दकोशीय प्रसूची	لغتہ فہرست
dictionary of anagrams	वर्ण विपर्यय शब्दकोश	تحریف لفظہ لغت، مقلوب لفظہ لغت
dictionary of biography	जीवनचरित कोश	سوانح حیات لغت
dictionary of punctuation	विराम-चिह्न कोश	بولہ نشانہ لغت
dictionary of quotations	सूक्ति कोश	دیپ لغت
dictionary of slang	अपभाषा शब्दकोश	غار معروف لفظہ لغت
difference engine	डिफरेंस इंजन (कंप्यूटर)	تقابلی انجن
difference relation	विभेद संबंध	تقابلی رشتہ
differential facet	विभेदात्मक पक्ष	تفاضلی موکھ

differentiate	विभेद करना	مقابلہ
differentiation	विभेदन	امتیاز کرن
diffusing screen	विसारी पट	منتشر کرن وول پردہ
digest	सारसंग्रह, डाइजेस्ट	خلاصہ نامہ
digest service	सारसंग्रह सेवा	خلاصہ نامہ خدمات
digit	अंक	عد د
digital clock	अंकीय घड़ी	عد دی گر
digital computer	अंकीय अभिकलित्र	عد دی کمپیوٹر
digital converter	अंकीय परिवर्तक	عد دی پھرنے
digital library	डिजिटल पुस्तकालय, डिजिटल लाइब्रेरी	ڈیجٹل لائبریری
digital signal	अंकीय संकेत	عد دی اشار' عد دی علامت
digital to analog conversion	अंकीय अनुरूप रूपांतरण	عد دی پٹھہ قیاسی پھرن
digitisation	अंकीकरण	عد دی صورت کرن
dimension	1. आयाम 2. विमा	پہلو
diode	डायोड	ڈیوڈ
direct access	प्रत्यक्ष अभिगम	مستقیم رسائی' سید سیود رسائی
direct access storage device	प्रत्यक्ष अभिगम भंडारण युक्ति	سید سیود ذ خیر د سیاب وسیلہ
direct entry	प्रत्यक्ष प्रविष्टि	سید سیود اندراج (مستقیم اندراج)
directing	निर्देशात्मक, निर्देशक	هدایت کرن؛ رہنمائی کرن
directing elements	निर्देशक अवयव	ہدایتی عنصر
directing section	निर्देशक अनुभाग	ہدایتی حصہ

directional guidance	दिशात्मक निर्देश	ہدایتی رہنمائی
direction number	سूचकांक	ہدایتی شمار
direction word	निर्देशक शब्द	ہدایتی لفظ
directorate	निदेशालय	نظامت دفتر، ڈائریکٹوریٹ
directory	निर्देशिका	رہنما نامہ
discarded book	निराकृत पुस्तक	ردی کتاب
discarded material	निराकृत सामग्री	ردی مواد
disc drive	डिस्क ड्राइव	ڈیسک گوٹھ
disciplined approach	अनुशासित उपागम	منظم روش
disconnected	असंबद्ध	ڑھینہ گومت
discontinued entry	स्थगित प्रविष्टि	ڑیٹتھ اندراج
discontinued notice	स्थगन सूचना	اشتہار التوا
discount	बट्टा	چھوٹ/ کمی / نرمی
discourse	1. कथन 2. प्रोक्ति	بیان/ گفتگو
discovery	खोज	ایجاد
disk	डिस्क	ڈسک
diskette	डिस्कट	ڈسکٹ
Disk Operating System (DOS)	डिस्क प्रचालन तंत्र (डॉस)	ڈسک عمل نظام (ڈاس)
disk storage	डिस्क भंडारण	ڈسک ذخیر
dislocating	विस्थापित करना	ڑینہ گڑھن
dispatch	प्रेषण	سوزن، روانہ کرن
display bard	प्रदर्शन पट्ट	نمائشی بارڈ
display rack	प्रदर्शन रैक	نمائشی طاقت
display stand	प्रदर्शन स्टैंड	نمائشی الماری

display terminal	प्रदर्शन टर्मिनल	نمائشی ٹرمنل، ڈسپلے ٹرمنل
display van	प्रदर्शन वाहन	نمائشی گاڑی
display work	प्रदर्शन कार्य	نمائشی کام
dissemination	प्रसार	پہلاؤ، عام کرن
dissemination of information	سूचना प्रसार	شیچہ عام کرنی، شیچہ پہلاؤ
dissertation	शोधनिबंध	مقالہ
distinction	1. विभेद 2. विशेष योग्यता	امتیاز
distinct location	विशिष्ट स्थिति	امتیازی جاعے
distorted structure	विरूपित संरचना	لبرومت ساخت
distortion	विरूपण	لبراون
distributed computing	वितरित अभिकलन	منقسم کامپیوٹری
distributed data processing	वितरित आंकड़ा प्रक्रमण	منقسم مواد عمل
distributed data-processing network	वितरित आंकड़ा प्रक्रमण जालक्रम	منقسم مواد عمل زال
distributed memory	वितरित स्मृति	منقسم یاداشت، منقسم یاددا وتر
distributed network	वितरित जालक्रम	منقسم زال
district library	जिला पुस्तकालय	ضلعی لائبریری
diverse forms	विविध आकार	متنوع بیت
diversification	विविधीकरण, विविधता	متنوع
divide like	सदृश विभाजन	تقسیم بہ حساب
divided catalogue	विभाजित प्रसूची	تقسیم شد فہرست
divinity edges	प्रसृत कोर	قدرتی کونہ، الابی کونہ

division	1. विभाजन 2. मंडल 3. प्रभाग	भागों 'तقسیم
divisional librarian	मंडल पुस्तकाध्य, मंडल पुस्तकालाध्यक्ष	ضلعی لائبریرین
divisional library	1. प्रभाग पुस्तकालय 2. मंडल पुस्तकालय	ضلعی لائبریری
division of work	कार्य विभाजन	کامہ بند تقسیم
doctoral dissertation	शोध प्रबंध	تحقیقی مقالہ
document	प्रलेख दस्तावेज	دستاویز
documentalist	प्रलेखकर्ता	دستاویز ساز
documentary research	प्रलेखीय शोध	دستاویزی تحقیق
documentary source	प्रलेखीय स्रोत	دستاویزی مأخذ
documentation	प्रलेखन	دستاویز سازی
documentation and information service	प्रलेखन एवं सूचना सेवा	دستاویزی تہ اطلاعاتی خدمات
documentation centre	प्रलेखन केंद्र	دستاویزی مرکز
documentation list	प्रलेखन सूची	دستاویزی فہرست
documentation programme	प्रलेखन क्रमादेश	دستاویزی بر نامہ
documentation source	प्रलेखन स्रोत	دستاویز مأخذ
document back-up- service	प्रलेख पूर्तिकर सेवा	دستاویزی محفوظ کرنک خدمات
document bibliography	प्रलेखीय ग्रंथसूची	दस्ताویزی کتاب نامہ
document delivery	प्रलेख वितरण प्रलेख सुपुर्दगी	दस्ताویز واتہ ناون
document number	प्रलेख संख्या	दस्ताویز شمار 'دस्ताویز نمبر

document profile	प्रलेख रूप रेखा	दस्ताویز بر نامه
document retrieval	प्रलेख प्रतिनयन	दस्ताویز ترسیل
document supply	प्रलेख आपूर्ति	दस्ताویز واٹرن
document supply centre	प्रलेख आपूर्ति केंद्र	दस्ताویز فراہمی مرکز
donation	दान	عطیہ
donation book	दान पंजिका	عطیہ کتاب
donation record	दान अभिलेख	عطیہ ریکार्ड، عطیہ یادداشت
donor's list	दाता सूची	عطیہ دهند فہرست
door checker	द्वार जांचकर्ता	سنتری
dormitory library	आवास पुस्तकालय	خواب گاه لا ئیبری
dorse	पृष्ठ भाग	پردک پوت طرف
DOS (Disk Operating System)	डॉस (डिस्क ऑपरेटिंग सिस्टम)	ڈاس (ڈسک کنٹرول نظام)
dot	बिंदु	نقطہ
dot-character printer	बिंदु संप्रतीक मुद्रित	نقطہ اچہر چہاپ
Dot Matrix Printer (DMP)	बिंदु मैट्रिक्स मुद्रित (डीएमपी)	نقطہ میٹرکس چہاپ (ڈی ایم پی)
dotted plate	बिंदुकित प्लेट	نقطہ دار پلیٹ
double acting card catalogue cabinet	द्विमुखी पत्रक प्रसूची कैबिनेट	دُ موکھل کارڈ فہرس کیبنٹ
double book	अर्धपृष्ठ-मुद्रित पुस्तक	دوگن کتاب
double document	दोहरा प्रलेख	دوگن دستاویز
double entry	दोहरी प्रविष्टि	दوگن اندراج
double entry charging system	दोहरी प्रविष्टि निर्गम पद्धति	دگن اندراجی امانتی نظام

double exposure	دوہرا उद्भासन	دوگنی نمائش
double faced	द्विमुखी	زبتھل، دُبْتھیل
double faced catalogue cabinet	द्विमुखी प्रसूची कैबिनेट	دُ موکھل فہرس الماری
double fold	दोहरा मोड़	دوگنہ تہہ
double leaded	द्वि-अंतरित	دلیڈ ل
double perforated film	द्विछिद्रित फिल्म	دوگنی زد د دار فلم
double setting (=resetting)	पुनर्विन्यास (=मुद्रण)	دبار شیرن (بیہ شیرن)
double spread title page	द्विपृष्ठीय छपाई वाला आख्या पृष्ठ	دوگنہ وپر تہ عنوان صفہ
double title page	आख्या पृष्ठयुग्म	دوگنہ عنوان صفہ
double sided bookcase	द्विमुखी पुस्तक केस	دُبْتھیل کتا بہ ڈبہ
double space	दुगुना अंतर	دوگنہ جاے
doublette	यथार्थ प्रतिरूप	جور، دوگن
doubtful ownership	संदिग्ध स्वामित्व	شک آور ملکیت
downward arrows	अधोमुखी तीर	نمراوتہ تیر
draft	प्रारूप	مسود
D-RAM (Dynamic Random Access Memory)	डी-रैम (गति यादृच्छिक अभिगम स्मृति)	ڈی- ریم (ڈائنامک ریٹم ایکسس میموری)
drawing	आरेखण	تصویر کشی
drop headed	अनुमहाशीर्ष	ڈراپ ہیڈڈ (گوڈنیکس صفس منز کینہ سطر تراوت شروع کرن)
drop headline	सोपानी शीर्ष	گوڈ سرخی
drop letter	दीर्घाक्षर	گوڈ لفظ تراومت

drum printer	ड्रम मुद्रित	ڈرم چھاپ
dry method	शुष्क विधि	خشک طریقہ
due date	देय दिनांक, देय तिथि	امیدواری تاریخ واپس کرنک تاریخ
due date slip	देयतिथि पर्ची	امیدواری کاغذ واپس کرنچ سلپ
dues	देय राशि	تنخواہ
dumb terminal	मूक टर्मिनल	گنگ ٹर्मल
dummy book	डमी पुस्तक	مصنوعی کتاب
dummy system	डमी प्रणाली	مصنوعی نظام
duplex ledger	दुपत्ती खाता	دوگنہ کہا تہ
duplicate copy	दूसरी प्रति, अनुलिपि	مشابہ جلد، نقلی جلد
duplicate entry	दूसरी प्रविष्टि, अनु- प्रविष्टि	مشابہ اندراج
duplicate sequence	अनुलिपि अनुक्रमण	مشابہ ترتیب
duplicate title	द्वितीय आख्या	مشابہ عنوان، نقلی عنوان
duplicating	अनुलिपिकरण	مشابہ بناؤن
duplication	1. द्विआवृत्ति, दुहराव 2. अनुलिपिकरण	هو بہو، نقل
durable	स्थायी, टिकाऊ	دایمی، مضبوط
dust cover	जिल्द आवरण, धूलरोधी आवरण	ملہ ورق
duster	झाड़न	صافہ
dusting	झाड़-पोंछ	گرد تِلن
dust jacket (=book jacket)	धूलरोधी जैकेट (=पुस्तक जैकेट)	پٹھم ورق

dynamic allocation	गतिक नियतन	متحرک تقسیم
dynamic map	گतिदर्शी मानचित्र	متحرک نقشہ
dynamic programming	गतिक क्रमादेशन	متحرک بر نامہ داری
Dynamic Random Access Memory (D-RAM)	अभिगम स्मृति (डी-रैम)	لچک دار غار انفاقی وانتہ باپت رٹن بانہ (ڈائنامک رینڈم ایکسس میموری) (ڈی - رام)
dynamic theory of classification	वर्गीकरण गतिक सिद्धांत	لچک دار باگنے فکر

E

earlier number	पूर्व संख्या	گوڈ شمار
earlier title	पूर्व आख्या	گوڈ عنوان
early sheets	अग्रिम पत्रक	گوڈ ورق
earmarked	निर्धारित	تقسیم سپد مت، باگر اومت
econometrics	अर्थमिति	اقتصادی شما ریات
economy	1. मितव्यय, किफायत 2. अर्थव्यवस्था	اقتصادیات
editing	संपादन	مرتب کرن
editing package	संपादन पैकेज	مرتب کرنج ترکیب
edition	संस्करण	چہاپ
edition area	संस्करण विवरणक्षेत्र	چہاپن دائرہ
edition bindery	संस्करण जिल्दघर	چہاپن جلد سازی
edition operator	संपादन प्रचालक	چہاپن وول

edition statement	संस्करण विवरण	چهاب بيان
editio princeps	प्रथम संस्करण	گوڈ نک چهاب
editor	संपादक	مدیر، ایڈیٹر
editorial	1. संपादकीय 2. अग्रलेख	اداریہ
editorial direction	संपादकीय निर्देश	ادار یاتی ہدایات
editor of series entry	ग्रंथमाला संपादक प्रविष्टि	سلسہ اندراجک مدیر
educational and professional qualifications	शैक्षिक एवं व्यावसायिक अर्हताएं	تعلیمی تہ پیشہ ورانہ صلاحیت
education policy	शिक्षा नीति	تعلیمی پالیسی
EE-PROM (Electrical Erasable Programmable Read Only Memory)	ई ई-प्रोम (विद्युत व्यामार्जनीय क्रमादेश पठन मात्र स्मृति)	ای ای- پروم (الیکٹریکل اریزیبل پروگراممبل ریڈ آنلی میموری)
effective decade	प्रभावी दशक	موثر د بیل، اجرا وول د بیل
effectiveness	प्रभाविता	اثر دار
efficiency	दक्षता, कुशलता	قابلیت
efficiency measure	दक्षता माप	قابلیت پرکھاونی
efficient	दक्ष	قابلیت وول قابل
eight step method	अष्ट सोपान विधि	آٹھ بود طریقہ
elaborate	विस्तृत	وستار
e-learning	ई-अधिगम	برقی تدریس عمل ' ای لرننگ
electric stylus	विद्युत लेखनी	برقی طرز
electromagnetic relay	विद्युत चुंबकीय रिले	برقی نشریات
electronic computer	इलेक्ट्रॉनिक कंप्यूटर	الیکٹرانک کمپیوٹر

electronic library	इलेक्ट्रॉनिक पुस्तकालय	برقی کتب خانہ، ای کتب خانہ، ای لائبریری
electronic mail (e-mail)	इलेक्ट्रॉनिक मेल इलेक्ट्रॉनिक डाक सेवा (ई-मेल)	برقی ڈاک (ای میل)
electrostat	इलेक्ट्रॉस्टैट	الیکٹروسٹیٹ
element	1. तत्व 2. घटक, अवयव	جُز
elements of management	प्रबंधन तत्व	انتظامی جز
elephant folio	एलिफैंट फोलियो	تہود ورق
elision marks (=omission marks)	लोपचिह्न	نہنلون نشانہ
'elsewhere' note	'अन्यत्र' निर्देश	'بیس جایہ' یاداشت
elucidate	व्याख्या करना, स्पष्ट करना	ویژہنے
embarking	आरोहण	نویر، روانہ سپدن، شروع
emblem book	परिचित्र पुस्तिका	علامتی کتاب
embodied	समाविष्ट सन्निहित	شکومت، جسمومت
embossing stamp	समुद्भरण मुहर	نقشہ دار مہر
embroidery binding	कसीदेदार जिल्द	چھٹل جلد سازی
em dash	एम डैश	ایم ڈیش
emergency light	आपातकाल प्रकाश	فوری بتی، ایمر جینسی بتی
empirical	अनुभवजन्य, आनुभविक	تجرباتی
employee magazine	कर्मचारी पत्रिका	ملازم رسالہ
empty and emptying digit	रिक्त तथा रिक्तकारी अंक	خالی تہ خالی کرون عدد
empty digit	रिक्तांक	خالی عدد

empty digit device	रिक्तांकी युक्ति	खالی عدد
emptying substantive digit	रिक्तकारी मुख्यभागीय अंक	खالی करون بنيادی عدد
em quad	एम-भरक	ایم کاڈ؛ ایم جای
enact	अधिनियम बनाना	عملاون
enamel binding	इनेमल जिल्द	अडल जल्द सारी
enamels	मीनाकारी	रुड
enchiridion	संक्षिप्त ग्रंथ	ख़ास दस्ती क़ताब
encode	कोडन, कूटलेखन	नशाने بدل
encyclopaedia	विश्वकोश	क़ामूस؛ انسايكلوپीडيا
encyclopaedic dictionary	विश्वकोशीय शब्दकोश	क़ामूसी لغت
endeavour	प्रयास	क़وشश
end leaf	अंत्य पत्र	पुत सफ़े
end matter	अंतिम अंश	पुत मुाद
end note	अंत टिप्पी	पुत याददाशत
endowment fund	अक्षय निधि	चंद्؛ عطिये؛ ख़ारात
endowment library	अक्षय निधि पुस्तकालय; धर्मार्थ पुस्तकालय	ख़ाराती क़तब ख़ाने
end paper	पोस्तीन	पुत काख़द्
end user	लक्ष्य उपयोक्ता	पुत उरताु न उुल؛ पुत استعمال करन उुल
energy category	ऊर्जा श्रेणी	करक़ती उरग़े
energy facet	ऊर्जा पक्ष	करक़ती मुक़े
energy isolate	ऊर्जा एकल	करक़ती ज़
enforcement	प्रवर्तन, लागू करना	عملاون

engraved	उत्कीर्ण	केहन्त
engraved title page	उत्कीरण मुखपृष्ठ	केहन्त عنوان صفه
engraver	उत्कीर्णक	केहन वोल
engraving	उत्कीर्णन	केहन
engraving needle	उत्कीर्णक सूची	केहन सृन
enlarged edition	परिवर्धित संस्करण	कशاد اشاعت
enlargement ratio	परिवृद्धि अनुपात	कशاد مقدار
enquiry desk	पूछताछ डेस्क	पर्सान ڈيسک
enrolled account	कुंडलीबद्ध लेखा	केहाने اندراج
enrolment	नामांकन	अندراج
enrolment of readers	पाठक नामांकन	परन वालिन बुंद اندراج
enter key	प्रवेश कुंजी	अरुने कुने
enterprise	उद्यम	तुवानाई बन्द बगाड
entitled	1. आख्यायुक्त 2. हकदार	عنوان، حقدار
entropy	1. ऐन्ट्रॉपी 2. परिक्षय	तुडहे, तु आनाई, ताकत
entry	प्रविष्टि	अंदराज
entry element	प्रविष्टि अवयव	अंदराज जु
entry point	प्रवेश बिंदु	अंदराज नकते
entry statement for author	ग्रंथकार प्रविष्टि विवरण	लेकहारी अंदराज
entry word	प्रविष्टि शब्द	لفظ اندراج
enumeration	परिगणना	وضاحت
enumerative bibliography	परिगणनात्मक ग्रंथसूची	وضاحتی کتابنامه
enumerative classification	परिगणनात्मक वर्गीकरण	وضاگتی باگنے

enumerative classification system	परिगणनात्मक वर्गीकरण पद्धति	باڳڻے باڳڻے نظام
enumerative device	परिगणनात्मक युक्ति	وضاحتی آلہ، وضاحتی تدبیر
enunciate	प्रतिपादित करना, प्रतिपादन रना	بیان کرن
enunciation	प्रतिपादन	بیان
environment	1. परिवेश 2. पर्यावरण	ماحول
ephemeral	अल्पकाल संग्रह	عارضی
ephemeral material	अल्पकालिक सामग्री	عارضی مواد
ephemerides	1. दैनिकी 2. पंचांग	نجومی جنتری
epilogue	उपसंहार	انندت
episcope	ऐपिस्कोप, अपार चित्रदर्शी	معرفت شناسی مشین (ایسکوپ)
epistolaria (=sacred book)	धर्मग्रंथ (=पवित्र ग्रंथ)	مقدس کتاب
epithet	नाम, विशेषण	لقب
epitome	सार, निष्कर्ष, संक्षेप	خلاصہ کتاب، مُز کتاب
epitomiser entry	संक्षेपक प्रविष्टि	خلاصہ کاری بُند اندراج
epitomize	संक्षेप करना	کتاب خلاصہ کرن
epoch	काल, युग	عهد، زمانہ
epoch making	युगांतकारी	زمانہ ساز، عهد نگار
equivalent binary digit	तुल्य द्विआधारी अंक	بیو دشاخِل عدد
equipment	उपस्कर	سامانہ
equity	साम्या, समता	یکسانیت
equivalent binary digits	तुल्य द्विआधारी अंक	یکسان دُشاخِل عدد

eradication	उन्मूलन	ختم کرن
erotica	अश्लील ग्रंथ	لولہ کتہہ، عاشقانہ بات
errata	शुद्धिपत्र	غلطی نامہ
erratic pagination	अनियमित पृष्ठांकन	غلط صف بندی
error correcting code	त्रुटि-संशोधन कोड	غلط درستی کرنک کوڈ
error prone	त्रुटि संभावी	غلطی ویترا
error routine	त्रुटि नेमका	معمولچ غلطی
erudite	पांडित्यपूर्ण	عالم
esparto	एस्पार्टो (घास)	काغذ بناونक اکھ گاسہ (ایسپارٹو)
esprit de corpse (=team feeling)	दल भावना	جماڑ احساس
essay periodical	एकलनिबंध पत्रिका	مضمونی رسالہ
essential characteristics	अनिवार्य अभिलक्षण	لازمی خاصیت
essentail feature	अनिवार्य स्वरूप	لازمی طرح
establishment	स्थापना	محکمہ
etching	निक्षारण	کھنڈن
ethnic numbers (=linguistic numbers)	भाषा समक	نسلی شمار (لسانی شمار)
ethics	आचारशास्त्र	اخلاقی
etymological dictionary	व्युत्पत्ति कोश	اشتقاقی لغت
evaluation	मूल्यांकन	تجزیہ، مول
even illumination	सम अलंकरण	بیوے گا سراون
even numbered page	सम संख्या पृष्ठ	جف صفہ شماری

even page	समांकी पृष्ठ, सम पृष्ठ	طاق صفه
everyday approach	नित्य-प्रति उपागम	دوه دشک و طيرء
every reader his/her book	'प्रत्येक पाठक को उसकी पुस्तक'	"پرتھ قاریس پنی کتاب"
evolution	क्रमिक विकास	ارتقا
evolutionary order	क्रमिक विकास-क्रम	انقایی ترتیب
exact size	यथार्थ आमाप	صحیح ناپ
exchange	विनिमय	تبادل
exchange centre	विनिमय केंद्र	تبادل مرکز
exchange of librarians	पुस्तकालय अध्यक्षाँ का विनिमय	لايبريرين بند تبادلہ
exchange system	विनिमय प्रणाली	تبادل نظام
exclusive	अनन्य	مُجھ تهاون، کُن تهاون
exclusiveness	अनन्यता	مُجھ گی
execution	निष्पादन	تعمیل
executive department	कार्यपालक विभाग	تعمیل محکمہ
exercise	अभ्यास	مشق' ورزش' گردان
exhaustive	सर्वगपूर्ण	جامع' وضاحتی
exhaustive division	1. नि:शेष विभाजन 2. सर्वसमावेशी विभाजन	جامع حصہ
exhaustively	नि:शेषतः	جامع انداز
exhaustiveness	1. नि:शेषता 2. सर्वसमावेशिता	جامعیت
exhibit rack	प्रदर्शन रैक	نمایشی الماری
exhibition	प्रदर्शनी	نمایش

exhibition case	प्रदर्शन केस	نمایشی خانہ
exhibition room	प्रदर्शन कक्ष	نمایشی کمر
existing	विद्यमान	وجودی
existing system	विद्यमान पद्धति	وجودی نظام
exit counter	निकास काउंटर	نیرنک کونٹر
expansive classification	विस्तारी वर्गीकरण	ایکسپانسیو کلاسفیکیشن
expeditiously	शीघ्रता से	فوری، جلدی
expenditure	व्यय	خرچہ
experiment	प्रयोग	تجربہ
experimental phase	प्रायोगिक प्रावस्था	تجرباتی مرحلہ
experimental research	प्रयोगात्मक शोध	تجرباتی تحقیق
expertise	विशेषज्ञता	مہارت
expert system	विशेषज्ञ प्रणाली	مہارتی نظام
expiration date	समापन तारीख	معیاد موکلن تاریخ
explanation	व्याख्या	ویژہنے، وضاحت کرن، روشن کرن
explanatory note	व्याख्यात्मक टिप्पणी	ویژہنے نوٹ
explanatory reference	व्याख्यात्मक निर्देश	ویژہنے حوالہ، وضاحتی حوالہ
exploitation	1. समुपयोग, समुपयोजन 2. दोहन	استحصا
exploiting phase	समुपयोजन प्रावस्था	استحصالی مرحلہ
explosion	1. विस्फोट 2. बाहुल्य	دھماکہ
exponential growth	1. चरघातांकीय वृद्धि 2. अतिशय वृद्धि	اسیاتی ووتہ بو، نمایاں ووتہ بو

exposure	1. उद्भाषण 2. जानकारी	خارجی، زانکاری
exposure time	उद्भासन काल	خارجی وق، زانکاری وق
expressed thought	अभिव्यक्त विचार	خارجی فکر
expressiveness	अभिव्यंजकता	बाوته کاری
expurgated edition	परिष्कृत संस्करण	شیرته اشاعت
extended	विस्तारित	پهالوتہ، وشعت دتہ
extension	विस्तार	اضافی، پهالو، وسعتی، وسجار
extension card	सतत पत्रक	اضافی कारڈ
extension library	विस्तार पुस्तकालय	اضافی لایبری
extension library service	पुस्तकालय विस्तार सेवा	اضافی لایبری خدمت، وسجار لایبری خدمت
extension service	विस्तार सेवा	اضافی خدمت، وسجار خدمت
extension work	विस्तार कार्य	اضافی کام، وسجار کام
extensively	विस्तार में	اضافی طور، وسعت سان، وسجار سان
external characteristics	बाह्य अभिलक्षण	خارجی خاصیت، ظاہری خاصیت
external form	बाह्य स्वरूप	خارجی بیت
external memory (=secondary memory)	बाह्य स्मृति	خارجی یادا ووٹر، فرعی یادا ووٹر (ثانوی یادا ووٹر)
external modem	बाह्य मोडेम	خارجی موڈیم
external reader	असदस्य पाठक	خارجی قاری
external storage	बाह्य भंडारण	خارجی ذخیر
extra binder	उत्कृष्ट जिल्दसाज	فالتو جلد ساز، بریمانہ جلد ساز

extra binding	उत्कृष्ट जिल्दसाजी	فالتو جلد سازی، بریمانہ جلد سازی
extra copy	अतिरिक्त प्रति	فالتو نقل، علاو نقل
extracted article	पुनर्मुद्रित लेख, अतिरिक्त मुद्रित लेख	ژورمت مقاله، افتباسی مقاله
extract note	उद्धृत टिप्पणी	ژور مت نوٹ، افتباسی نوٹ
extra illustrated edition	अतिरिक्त चित्रित संस्करण	فالتو ویژہنت اشاعت
extra illustration	अतिरिक्त निदर्शन	فالتو ویژہنے
extrapolation	बहिर्वेशन	استنباط کرن، فالتو اندراج کرن
extrapolation in array	पंक्ति में बहिर्वेशन	استنباطی اندراج صفن منز، فالتو نیبیر اندراج صفن منز
extrapolation in chain	शृंखला में बहिर्वेशन	استنباطی اندراج سلسله منز، فالتو نیبیر اندراج سلسله منز
extra ticket (=supplementary ticket)	अतिरिक्त टिकट	فالتو ٹکٹ
extrinsic features	बाह्य लक्षण	خارجی انہار

F

fabric	1. रचना 2. कपड़ा	کپر، مواد
facet	1. पक्ष 2. मुख	موکھ، پہلو
facet analysis	पक्ष विश्लेषण, मुख विश्लेषण	موکھ تجزیہ
facet device	पक्ष युक्ति, मुख युक्ति	موکھ آلہ، موکھ تدبیر

faceted classification system	मुखाश्रित वर्गीकरण पद्धति	मोकھ باڱنے نظام
faceted notation	पक्षात्मक संकेतन	मोकھ علامت
faceted system	पक्षात्मक पद्धति	मोकھ نظام
facet formula	पक्ष सूत्र, मुख सूत्र	मोकھ फारमूला
facetiae	अशिष्ट परिहास ग्रंथ	ظریف کلام 'لطیفہ'
facetilization	पक्षकरण	मोकھ वर्ताव
facet relation	पक्ष संबंध, मुख संबंध	मोकھ रश्ते
facet synthesis	पक्ष संश्लेषण, मुख संश्लेषण	मोकھ मूलोन
facsimile	प्रतिकृति, अनुलिपि	نقل، ہو بہو کاپی
facsimile binding	प्रतिकृति जिल्द	نقلی جلد سازی
facsimile reprint (-facsimile reproduction)	प्रतिकृति पुनर्मुद्रण	नقلی चहाप
facsimile transmission	प्रतिक्रमण प्रेषण	नقلی त्रसिल
fact finding	तथ्यान्वेषण	پزرن
factors	1. कारक 2. गुणक	جُز
factual	तथ्यात्मक	اصلی, पوز
factual book	तथ्य बोधिनी	पुस्तक
factum	तथ्य	واقعہ بیان کرن
faculty reading room	संकाय अध्ययन-कक्ष	استاذن بند پرम कक्ष
fair copying declaration	न्याय्य प्रतिलेखन घोषणा	صحیح استعمال کرنक اعلان
fairy story (=fairy tale)	परी कथा	परिन बन्दास्तान

festchrift	1. अभिनंदन 2. अभिनंदन ग्रंथ	یادگاری دستاویز
fetching instruction	आनयन अनुदेश	تر بیت پراونی
fictitious name	कल्पित नाम	اپزناو
fiction	1. कथा साहित्य 2. गल्प	افسانه
FID (Federation of International Documentation)	एफआईडी (प्रलेखन का अंतर्राष्ट्रीय परिसंघ)	ایف آئی ڈی (فیڈریشن آف انٹرنیشنل ڈاکومنٹیشن)
FIID (Federation of International Information and Documentaition)	एफआईआईडी (फेडरेशन ऑफ इंटरनेशनल इन्फॉर्मेशन एंड डाक्युमेंटेशन), अंतर्राष्ट्रीय सूचना और प्रलेखन का परिसंघ	ایف آئی ڈی (فیڈریشن آف انٹرنیشنل انفارمیشن اینڈ ڈاکومنٹیشن)
Field	क्षेत्र	فیلڈ
field length	क्षेत्र दैर्घ्य	فیلڈ زیچھر
field practice	क्षेत्राभ्यास, क्षेत्रकार्य	فیلڈ عمل
field representative	क्षेत्र प्रतिनिधि	فیلڈ نماینده
field select table (FST)	क्षेत्र वरण सारणी (एफएसटी)	فیلڈ سیلیक्शन ٹیبل (ایف ایس ٹी), 'فیلڈ منتخب خاکہ'
field survey	क्षेत्र सर्वेक्षण	फیلڈ جانزه
field terminator	क्षेत्र समापक	फیلڈ اندک
field visitor	क्षेत्र परिदर्शक	مآدانی معاینه کار
fifth generation	पंचम पीढ़ी	پونزّم نسل
figure	1. आकृति 2. अंक	شکل

file	1. فاइल करना, दाखिल करना (क्रि.) 2. फाइल, संचिका (सं.)	بہی، مٹل، فائل
file control	संचिका नियंत्रण	فائل کنٹرول
file control system	संचिका नियंत्रण पद्धति	فائل کنٹرول نظام
file conversion	संचिका रूपांतरण	فائل بدلاؤ
file information retrieval	संचिका सूचना प्रतिनयन	فائل اطلاعاتی بازیافت فائل
file layout	संचिका विन्यास	فائل خاکہ
file maintenance	संचिका अनुरक्षण	فائل رکھ رکھاؤ
file management	संचिका प्रबंधन	فائل نظم
file management system	फाइल प्रबंधन तंत्र	فائل ترتیبی نظام
file organization	संचिका व्यवस्थापन, संचिका संगठन	فائل ترتیب
file processing	संचिका प्रक्रमण	فائل کاری عمل
file search	संचिका खोज	فائل ژھارنی
file security	संचिका सुरक्षा	فائل حفاظت
filiatory arrangement	संबद्ध व्यवस्था	نسلی ترتیب، نسبی ترتیب
filiatory sequence	संबद्ध प्रशाखन अनुक्रम	نسلی سلسلہ، نسبی سلسلہ
filigree initial	तारकशी प्रथमाक्षर	طلہ چھاون، طلہ لاگنگ دسلاہ کرن
filing	1. फाइल करना 2. क्रमस्थापन	برپاے، پرن
filing code	फाइल कोड	برپاے کوڈ، پرون کوڈ
filing method	फाइलिंग विधि	برپاے ول، پرون ول
filing of cards	कार्ड लगाना	برپاے کارڈ، پرون کاڈ

filing of entries	प्रविष्टियों का विन्यास	پرون اندراج
filing term (=filing word)	प्रविष्टि शब्द	پرون اصطلاح
Film	चलचित्र, फिल्म	فلم
film facsimile	फिल्म प्रतिकृति	نقلی فلم
film library	फिल्म लाइब्रेरी, फिल्म संग्रहालय	فلم لایبری
film roll	फिल्म रोल	فلم گوٹہ
film splicer	फिल्म संयोजनक	فلم واٹن وول
film strip	फिल्म स्ट्रिप, फिल्म पट्टी	فلم پتہ
film strip library	फिल्म पट्टी संग्रहालय	فلم پتہ لایبری
film viewer	फिल्म अन्वीक्षक	فلم وچهن وول
finding list	खोज तालिका	لبن فہرست
finding tool	खोज उपकरण	لبن آلہ
fine art publisher	कलाग्रंथ प्रकाशक	فنون لطیفہ اشاعت کرن وول
fine calculator	जुर्माना परिकलक	جرمانہ حساب کرنک آلہ
fine slip	जुर्माना पर्ची	جرمانہ تلم
finish	इति, समाप्ति	خاتمہ
finish printing	1. स्वच्छ मुद्रण 2. मुद्रण समाप्त करना	अखरी چھपाई عمل
finishing	अंत, आखिरी	شفافیت
Firm	व्यवसाय, प्रतिष्ठान, फर्म	پایہ دار
first copy	प्रथम प्रति	گوڈ کاپی
first generation	प्रथम पीढ़ी	گوڈ نیک نسل

first impression	प्रथम मुद्रण	گوڈ نیک چھاپ
first indention	प्रथम हाशियांतर	گوڈ نیک हाशियہ
first level of description	प्रथम स्तरीय विवरण	ابتدائی درجیچہ ویژہ
first line index	प्रथम पंक्ति अनुक्रमणिका	گوڈ نیک فہرست
first link	प्रथम कडी	گوڈ نیک واٹھ
first printing	प्रथम मुद्रण	گوڈ चहाप
first separate edition	प्रथम पृथक् संस्करण	گوड نیک بیون اشاعت
first vertical	प्रथम शीर्ष	गुड निक عمودی خط
first word entry	प्रथम पद प्रविष्टि	गुड لفظ اندراج
fiscal	अर्थ संबंधी, राजकोष संबंधी	مالی
fission	विखंडन	पھटन
Fist	हस्तचिह्न, फिस्ट	मोठे
five laws of library science	पुस्तकालय विज्ञान के पांच नियम	लायब्रیری सायन्सक पांझह اصول
five-yearly	पंचवार्षिक	पांझह वर
fixed book collection	नियत पुस्तक संग्रह	मقرر کتاب سومبرन
fixed field	सुनिश्चित क्षेत्र	मقرر फیلڈ
fixed location	1. स्थिर स्थान 2. नियत स्थान	मقرر जाे
fixed word order	नियत शब्द-क्रम	मقرر लفظ ترتیب
flange	1. गोट 2. झलर 3. कोर, फ्लेंज	फ्लिंज (चहापेयी प्लिथ हाशिये)
Flap	आवरक	غلاف
flat back	समतल-पीठ, चपटी पीठ	बमवारकमर

flat proof	1. रंगक्रम प्रूफ 2. कच्चा प्रूफ	ہموار چھپایی عمل
flat pull (=rough pull)	कच्चा प्रूफ	ہموار لمن (= ناہموار لمن)
flat stitching	पास्वर् सिलाई	سیود ٹیب
fleuron	1. पुष्प मुद्रण 2. पुष्प चित्रसज्जा	پوش بیو پا راو
flexibility	लचीलापन	نرمی، لچک
flexible classification	नम्य वर्गीकरण	لچکدار باگنے
flexible notation	नम्य अंकन नम्य संकेतन	لچکدار علامت
flexible sewing	नम्य सिलाई	لچکدار ٹیب
fliers	विज्ञापन पर्चा, विज्ञापन पत्रक	وژھ پرنگ
floor case	फर्श केस, फ्लोर केस	فرشی الماری
floppy disk	फ्लॉपी डिस्क	فلاپی ڈسک
floppy drive	फ्लॉपी ड्राइव	فلاپی ڈرایو
floral ornamentation	पुष्प-चित्रसज्जा	پوش آرایش
floret (=flower=printer's flower=type flower)	पुष्पक	لوکٹ پوش (=پوش = چھاپہ پوش)
flourish	अक्षर की लहर	ترقی، پھلن
flow chart	प्रवाह संचित्र, फ्लो चार्ट	فلو چارٹ، روانی چارٹ
flow charting	प्रवाह संचित्रण	فلوٹ چارٹ عمل، روانی چارٹ عمل
flow chart symbol	प्रवाह संचित्र प्रतीक	فلو چارٹ علامت، روانی نقشہ علامت
flowers	फूलछापे	پوش

flow-line map	प्रवाहगतिक मानचित्र	فلو لاین نقشہ، روانی-سطر نقشہ
flush	संप्रवाही, बेहाशिया	آبہ چھوک، بکہ آبہ جوی
fly-title (=half title)	संक्षिप्त आख्या	نصف عنوان
focus	फोकस, संकेंद्र	مرکز، مرکزی توجہ
fold	1. मोड़. (सं.) 2. मोड़ना (क्रि.)	وٹن، تہ کرن
folded leaf	मुड़ा हुआ वरक, मुड़ा हुआ पन्ना	وٹتہ ورق
folder	1. फोल्डर 2. मुड़ाई मशीन	فولڈر، لفافہ، پوشہ
folders	आवरक	فولڈر، لفافہ، پوشہ
folding book	मुड़वां पुस्तक	وٹوین کتاب
folding map	मुड़वां नक्शा, वलित मानचित्र	وٹوین نقشہ
folding plate	मुड़वां चित्र	وٹوین مجمہ، وٹوین تصویر
fold symbol	मोड़ प्रतीक	وٹوین علامت
foliated	बेलबूटेदार	برگ دار
folio	जुड़ा, फोलियो	ورق
folio edition	फोलियो संस्करण	ورقہ اشاعت
folio line	फोलियो रेखा	ورقہ سطر
folklore	लोक-गाथा	لکہ باؤتہ
follow block (=follower=follower block)	अनुगामी रोधक (=अनुस्थापक)	لار تہ گڑھن والی سُنَد بلاک (= پتہ پتہ پکن وول = پتہ پتہ پکن وول سُنَد بلاک)
follow-up	अनुवर्तन	لار تہ گڑھن، پتے روزن

follow-up notice	अनुवर्ती नोटिस	پتے روزن نوٹس، خبر گیری نوٹس
Font	फॉन्ट टाइप वर्ग, मुद्राक्षर वर्ग	قالب، فانت
font scheme	टाइप वर्ग योजना, मुद्राक्षर वर्ग योजना	قالب ترتیب، قالب سکیم
fool proof	त्रुटि रहित	بربان وول
foot band	निचला बैंड	بنم بینڈ
foot line	पाद पंक्ति	بنم سطر
foot note	पाद टिप्पणी	بنم نوٹ
foot of the page	पृष्ठ पाद, पन्ने का निचला भाग	صفک بنم حصہ
fore edge	अग्रकोर, अग्र हाशिया	بر ونهم اند
foreign book	विदेशी पुस्तक, विदेशी मुद्रित पुस्तक	غار ملکی کتاب
forename	प्रथम नाम	گوڈ नाو
foreword	प्राक्कथन	گوڈ क्थे
forgery	जालसाजी, कूटरचना	چر دستخط
Form	फार्म, प्रपत्र	बیت، قالب
format	संरूप, फॉर्मेट	बनाوٹ, بیت، قالب
formatting	संरूपण, फॉर्मेटिंग	قالب بندی، बनाوٹ کرن
form card	प्रारूप कार्ड	فارم कार्ड، قالب कार्ड
form class	रूप वर्ग	فارم ورگه، قالب कार्ड
form classification	रूप वर्गीकरण	فارم बाग्ले، قالب कार्ड
form division	रूप विभाजन	فارم حصه، قالب कार्ड
form entry	रूप प्रविष्टि	فارم اندراج، فارم قالب कार्ड

form facet	रूप मुख, रूप पक्ष	فار م موکھ؛ قالب کارڈ
form heading	रूप शीर्षक	فارم عنوان؛ قالب کارڈ
form of entry	प्रविष्टि स्वरूप	اندراج فارم؛ اندراج قالب
form of presentation	प्रस्तुतीकरण स्वरूप	پیشکش کرنک فارم؛ پیشکش کرنک قالب
formulate	सूत्रबद्ध करना, निरूपण करना	ترتیب دین
formulation	निरूपण	ترتیب
fortnightly	पाक्षिक, अर्द्धमासिक	پچھ وار
Fortran	फोरट्रान (कंप्यूटर भाषा)	فورٹران
forwarding	अग्रेषण	برونہ پکھ ناون
fount scheme	टाइप वर्ग योजना, मुद्राक्षरवर्ग योजना	فونٹ خاکه؛ مخزن خاکه
fourth generation	चतुर्थ पीढ़ी	ژورم نسل
fragile	भंगुर	أویل
fragment	1. खंड 2. अपूर्ण सेट का अंक	زر
framework	ढांचा	بناوٹ، ساخت
free access (=open access)	अबाध प्रवेश	آزاد رسائی
free-end paper	ढीला अंतपृष्ठ	آزاد اندم ورق
free indexing language	स्वतंत्र अनुक्रमणीकरण भाषा	آزاد اشاریه زبان
freely faceted classification	मुक्त पक्षीय वर्गीकरण, फ्रीली फैसेटेड क्लासिफिकेशन	آزاد ورگه باگے
freely faceted scheme	मुक्त पक्षीय पद्धति	آزاد ورگه اسکیم

French guard (printing)	ف्रेंچ گارڈ (مطبعہ)	فرنچ چھپائی
French rule	ف्रेंچ پटरी	فرانسی قاعد
frequency	1. आवृत्ति 2. प्रकाशनावधि	فریکینسی، تکراریت، پھریت
frequently	बारंबार, अक्सर	تکراری، پھری پھری، اکثر
fresh events	नवीन घटना	نو واقعہ
Fresnel screen	फ्रेनेल स्क्रीन, फ्रेनेल पट्ट	فرنسل سکرین، فرنسل پردہ
front board	अगला गत्ता	برونہم بورڈ
front edge	अग्रकोर	برونہم کنار
front end	अग्रंत	برونہم اند
frontispiece	1. अग्रचित्र 2. प्रतिमुख पृष्ठ	گوڈ ویژہنے
front matter	प्रारंभिक सामग्री	بنیادی موضوع
front portion	मुखभाग, अग्रभाग	برونہم حصہ
fugitive facts file	अचिर तथ्य संचिका	ناپایدار پزر مٹل
fugitive material	अस्थायी सामग्री	ناپایدار دستاویز
full binding	पूरी जिल्दबंदी	سالم جلد سازی
full bound	पूरा मद्धा, चर्मबद्ध	سالم جلد
full cataloguing	पूर्ण प्रसूचीकरण	سالم فہرست
full colour	पूर्ण रंजित	برپور رنگ
full face	काला टाइप, स्थूलाक्षर	پور بتہ
full name	पूरा नाम	پور ناؤ
full page illustration	पूर्णपृष्ठ चित्रनिदर्शन	پور صفحہ ویژہنے
full screen editing	पूर्ण पट संपादन	پور سکرین شیر پار

full text	पूर्ण मूलपाठ	پور متن
full-time branch	पूर्णकालिक शाखा	پور وقتی برانچ
functional aspects	कार्य संबंधी पहलू	عملی پہلو
functional requirements	कार्य संबंधी आवश्यकता	عملی ضرورت
function key	फलन कुंजी	عملی कुंز
fundamental category	मूलभूत संवर्ग	بنیادی طبقہ
fundamental law	मूलभूत सिद्धांत	بنیادی قانون
fundamental research	मूलभूत शोध, मूलभूत अनुसंधान	بنیادی تحقیق
furniture	फर्नीचर	فرنیچر
further reading	अतिरिक्त पाठ्यसामग्री	مزید پرن
fused link	विलयित कड़ी	شٹھیو مت لنک، شٹھیو مت زنجیر
fused number	एकीकृत संख्या	शٹھیو مت عدد
fusion	विलयन	امتزاج، ادغام، واٹھ
fuzziness	अस्पष्टता	گچر

G

gadget	पत्रिका, गैजेट	الہ
galley system	गैली पद्धति	گیلی نظام
galley type	गैली टाइप	گیلی طریقہ
gap	लुप्तांश	ڑھین
gap card	लुप्ति कार्ड	ڑھین कार्ड

gap device	रिक्ति युक्ति, लुप्तांश युक्ति	ژ هين وسيله
gateway	प्रवेशद्वार	برن، بوڈ دروازه
gauffering (=goffering)	संवारना	پار او
gauge	1. प्रमाप 2. गेज	ميژ
gazetteer	1. गजेटियर 2. भौगोलिक कोश	سرکاری دستاويز
gelatine	जिलेटिन	جيلاتين
gelatine process	जिलेटिन प्रक्रम	جيلاتين عمل
general catalogue	सामान्य प्रसूची	عام فهرست
general circular	सामान्य परिपत्र	عام اطلاع
general class	सामान्य वर्ग	عام درجه
general cross reference	सामान्य अंतर्निर्देश	عام ورگه حواله
general directory	सामान्य निर्देशिका	عام لغت
general entry	सामान्य प्रविष्टि	عام اندراج
general handbook	1. सामान्य पुस्तिका 2. सामान्य नियमावली	عام دستى كتاب
generalia	विविध	عام ويژهنے
generalia class	विविध वर्ग	عام ويژهنے درجه بندي
general index	साधारण अनुक्रमणिका	عام اشاريه
general material description (GMD)	सामान्य सामग्री विवरण (जीएमडी)	عام موادچ ويژهنے
general phase relation	सामान्य प्रावस्था संबंध	عام صورت रسته
general purpose	1. सामान्य उद्देश्य 2. व्यापक उद्देश्य	عام مقصد

general purpose computer	व्यापक उद्देश्य अभिकलित्र	عام مقصد کمپیوٹر
general purpose software	व्यापक उद्देश्य सॉफ्टवेयर	عام مقصد سافٹ ویئر
general reference	सामान्य निर्देश	عام حوالہ
general relation	सामान्य संबंध	عام رشتہ
general secondary entry	सामान्य गौण प्रविष्टि	عام ثانوی اندراج
general serial publications	सामान्य क्रमिक प्रकाशन	جرید
general special table	सामान्य विशिष्ट सारणी	عام تہ خاص خاکہ
general stock taking	माल की सामान्य पड़ताल, सामान्य स्टॉक मिलान	عام مالی پڑताल
general title	सामान्य आख्या	عام नाو
general to specific	सामान्य से विशिष्ट की ओर	عام پیٹھ خاص
general usage	सामान्य उपयोग	عام ورتاو
generated address	जनित पता	وہ تلافونہ آمت نیب
generation	पीढ़ी	نسل
generic class index entry	सजातीय वर्ग निर्देश प्रविष्टि	عام ورگہ اندراج
generic name entry	सजातीय नाम प्रविष्टि	عام नाو اندراج
generic relation	जाति संबंध	عام रشتہ
generic term	जातीय पद	عام اصطلاح
generic title	सजातीय आख्या	عام عنوان
geographical device	भौगोलिक युक्ति	ارضیاتی آلہ

geographical dictionary	भौगोलिक कोश	ارضی لغت، ارضی ڈکشنری
geographical entry	भौगोलिक प्रविष्टि	ارضیاتی اندراج
geographical numbers	भौगोलिक संख्या	ارضیاتی اعداد
geographical source	भौगोलिक स्रोत	ارضیاتی ماخذ
geographical subdivision	भौगोलिक उपविभाजन	ارضیاتی ذیلی تقسیم
geographical zone	भौगोलिक अंचल	ارضیاتی علاقہ
geographic filing method	भौगोलिक क्रमास्थापन विधि	ارضیاتی پورن طریقہ
giant computer	बृहत् अभिकलित्र	بوڈ کمپیوٹر
gift	उपहार	تحفہ
gift accession book	उपहार परिग्रहण रजिस्टर	تحفہ اندراج بہی
gift periodical	उपहार पत्रिका	تحفہ رسالہ
Gigabyte (G.B.)	गिगाबाइट	گیگا بائیٹ (جی بی)
gild	सुनहरा बनाना	سونہری
gild by hand	हाथ से सुनहरा बनाना	اتھ سٹی سونہری
gilding in the press (=gold pressing)	प्रेस द्वारा सुनहार बनाना	چھاپ خانہ سنہری
girdle book	मेखला-बद्ध पुस्तक	کمر بند کتاب
GIS (Global Information System)	जीआईएस (सार्वजनिक सूचना प्रणाली)	جی اے ایس (عالمی اطلاع نظام)
given name	प्रदत्त नाम	کورمت ناو
glair	ग्लेयर	گلیر، شفاف
glassine paper	कांची पत्र, ग्लैसीने कागज	چھکے کاغذ

glazed grease proof paper	चमकदार ग्रीजरोधी कागज	چھک کاغذ
glazed morocco	काचित मोरक्को चमड़ा	زوتہ ون
global	1. सार्वत्रिक 2. भूमंडलीय	عالمی
global village	विश्व ग्राम	عالمی گام
globe	ग्लोब, भूगोलक	عالم
glossary	1. परिभाषा कोश 2. शब्दसंग्रह, शब्दावली	اصطلاحی لغت
glossy paper	चमकीला कागज	زوتہ ون کاغذ
goal	उद्देश्य	مدعا
goals and objectives	लक्ष्य और उद्देश्य	مدعاتہ مقصد
coat skin	अजाचर्म	ژهاول مسئلہ
gold pressing	प्रेस द्वारा सुनहरा बनाना	سونہری دباو
gospel book	सुसमाचार पुस्तक	الہامی کتاب
Gothic	1. गॉथिक 2. गॉथिक टाइप, काला टाइप	جائبل
governance	शासन	نظام
governing body	शासी निकाय	انتظامی ادار
government	सरकार शासन	حکومت، سرکار
government document	राजकीय प्रलेख	सरकार
government fund	सरकारी निधि	سرکاری فنڈ
government publication	राजकीय प्रकाशन	سرکاری اشاعت
government report	शासकीय प्रतिवेदन	سرکاری رپورٹ
gracer's chisel	उत्कीर्णक छेनी	ژھیون

gradation	कोटिनिर्धारण, श्रेणीकरण	درجه بندی
graded service	पदक्रमानुसार सेवा	خدمتوں بہتر درجه بندی
grade library	कक्षा पुस्तक-संग्रह	درجه بند کتب خانه
grade one and a half braille	इयोढी श्रेणी ब्रेल	بریل کتاب: اکھ نہ نیم دور
grade three braille	तृतीय श्रेणी ब्रेल	بریل کتاب: त्रियम دور
grade two braille	द्वितीय श्रेणी ब्रेल	بریل کتاب: دویم دور
gradual division	क्रमिक विभाजन	وار وار باگنے ' تدریجی تقسیم' قدمہ قدمہ تقسیم
gradus	पिंगल कोश	گرڈس
grained	दानेदार	दानه دار
graining	दानेदार बनाना, ग्रेनिंग	दानه دار बनान
grain leather	बिंदुकित चर्म, ग्रेन चमड़ा	दानه دار चमर
gramophone library	ग्रामोफोन लाइब्रेरी	ग्रामाफोन लायब्रیری
grangerise	ग्रॅगरीकरण, चित्र संयोजन	شکله
grangerised book	चित्र संयोजित पुस्तक	شکله دار کتاب
grand-in-aid	सहायता अनुदान	امدادی رقم
granulated paper	कणिकायित कागज़, रवेदार कागज़	दानه دار کاغذ
graph	आरेख, ग्राफ	گراف
graphic	आरेखीय, ग्राफिक	شکله دار 'گرافیک' فن دار
grasp	पकड़, समझ	فہم' اخذ
gratis	निःशुल्क, मुफ्त	مفت
grease spotted	वसा-चिह्नित	گریسی نٹھنی
greater extension	अधिक विस्तार	زبردس وسجار
green film	कम सूखी फिल्म	گرین فلم

grey literature	अव्यावसायिक साहित्य	کم یاب مواد
grievance committee	शिकायत समिति	شکایت کمیٹی
gripper margin	पकड़ का हाशिया	ریلک حاشیہ
grolieresque	ग्रोलियरी जिल्द	جلدک اکھ قسم
groove	खांचा	نال
ground work	आधार कार्य	بنیادی کام
group	समूह	چھوके
group notation	समूह संकेतन, समूहांकन	چھوके علامت
group notation device	समूह संकेतन युक्ति, समूहांकन युक्ति	چھوके علامت طریقہ, چھوके علامت آلہ
growing organism	वर्धनशील संस्था	वوتھोन زو
growth	वृद्धि	वوتھो ' वाश
guarantor's card	गारंटीकर्ता कार्ड	ضمانتی کارڈ
guard (=book guard)	पुस्तक रक्षी	حفاظت (کتابہ بنز حفاظت)
guard binding	सुरक्षा जिल्द	کتاب رڑھرن वूल
guard book catalogue	रक्षक पुस्तक प्रसूची	حفاظتی کتابہ فہرست
guidance	मार्ग-दर्शन	رهبری
guide	1. गाइड 2. संदर्शिका 3. मार्ग दर्शक	رهبر ' وٹہ ہاوک
guide card	संदर्शक कार्ड	رهبر کارڈ
guide letter	निर्देश अक्षर	وٹہ ہاوک چٹھی
guidelines	दिशानिर्देश, मार्गदर्शक सिद्धांत	ہدایات
guide word	निर्देश शब्द	ہدا یٹی لفظ
guiding principle	निर्देशक सिद्धांत	ہدایتی اصول

guinea edge	गिनी कोर	گینیه اند
gutter margin	भीतरी उपांत	اندرم حاشیہ

H

hagionym	आर्षनाम	خص اکس پر بیزگار سند ناو
half binding	अर्धचर्म जिल्द	نصف جلد
half cloth	अधकपड़ा, अर्धवस्त्र	نصف کپڑ
half dark type	आधा काला टाइप	نصف گیشوم بیو
half leather	अर्धचर्म	نصف دالہ
half-monthly	अर्धमासिक	پچھ وار
half title	1. संक्षिप्त आख्या 2. संक्षिप्त शीर्षक	ذیلی عنوان
half title page	अर्ध मुखपृष्ठ	ذیلی عنوان वोल صفہ
half-tone	हाफ टोन	اوڈے ٹلہ تراو
half volume	अर्ध खंड, अर्ध संपुट	نصف جلد
half yearly	अर्धवार्षिक	شہ ریوت
Halt	विराम	تھور، توقف
halt instruction	विराम अनुदेश	توقف کرنک ہدایت
hand book	पुस्तिका, हैंडबुक	دستی کتاب
hand composition	हाथ कंपोज करना	دستی بناوٹ
hand-copied book	हस्तांकित पुस्तक	تحریری کتاب
hand gravure	हस्त उत्कीर्ण चित्र, दस्ती नक्काशी	اتھ سٹی کھنتھ

hand tooling	हस्त अलंकरण, हँड टूलिंग	اتھ آلہ
hand writing	हस्तलेख	تحریر
handwritten card	हस्तलिखित पत्रक	اتھ سٹی لیو کہمت کارڈ
handwritten document	हस्तलिखित दस्तावेज	اتھ لیو کہمت دستاویز
handy atlas	सुवाहय एटलस, छोटा एटलस	دستی ایٹلس
hanging indention	सोपानी हाशिया	الوند حاشیہ
hang-up	अनियोजित विराम	الوند
hard copy	मुद्रित प्रति, हार्ड कापी	کتابی صورت
hard disk	हार्ड डिस्क, अनम्य डिस्क	ہارڈ ڈسک
Hardener	दृढीकारक, कठोरकारक	سخت کرن وول ماده
Hardware	हार्डवेयर	ہارڈ ویर (کمپیوٹر مشین آلہ) سخت افزا
Harleian style	हार्लीय शैली	ہبرلین سٹائل
Harvard system	हार्वर्ड पद्धति	ہارورڈ نظام
head-cap	शीर्षचर्म	کلہ پوش
heading	शीर्षक	عنوان
heading section	शीर्षक परिच्छेद	عنوان حصہ
Headline	1. मुख्य समाचार 2. शीर्ष पंक्ति 3. शीर्षक	سرخی
head note	शीर्ष टिप्पणी	پیٹھم نوٹ، پیٹھم یادداشت
head of catalogue division	अध्यक्ष प्रसूची प्रभाग	فہرستک شعبک زیوٹھ
head ornament	अभिशीर्ष अलंकरण	خاص وس، ٹیکہ
head title	शीर्ष आख्या	خاص عنوان

heat screen	ऊष्मारोधी	حرارتی سکرین
hectograph process	हेक्टोग्राफ प्रक्रम	چھا پن بیکنوگراف عمل' بیکنوگرافی عمل
Hegel Classification	हेगल वर्गीकरण	ہیگل باگنے
helpful order	सहायक क्रम	مفید ترتیب
helpful sequence	सहायक अनुक्रम	مفید ترتیب
heraldic device	कुलचिह्न युक्ति	شیچھ انن وول آلہ
heterogeneous	विषम	نا جور، نا ہموار
heterogeneous network	विषमांगी जालक्रम	نا ہموار زال، نا ہموار نیٹ ورک
Heuristic	अन्वेषणात्मक स्वानुभविक	انزراونک ول
Heuristic Method	स्वानुभविक विधि	عام انزراونک ول
heuristic programming	स्वानुभविक प्रोग्रामन	عام انزراونک برنامہ
heuristic search	स्वानुभविक खोज	عام انزراون ژھانڈ
hexadecimal	षोडश आधारी	ہیکزا ڈیسمل طریقہ
hierarchical	पदानुक्रमिक	مرتب وار
hierarchical chain	पदानुक्रमिक शृंखला	مرتبہ رز، مرتبہ سلسلہ
hierarchical data base	पदानुक्रमिक डाटाबेस	مرتبہ وار خزانہ، مرتبہ سلسلہ صندوق
hierarchical model	पदानुक्रमिक प्रतिरूप, पदानुक्रमिक मॉडल	مرتبہ سلسلک نمونہ
hierarchical network	पदानुक्रमिक जालक्रम	مرتبہ وار زال
hierarchical notation	1. पदानुक्रमिक संकेतन 2. सौपानिक संकेतन	مرتبہ وار علامت
hierarchical pattern	पदानुक्रमिक प्रतिमान	مرتب وار باگنے

hierarchical relation

hierarchical relation	पदानुक्रमिक संबंध	مرتبہ وار رشتہ
hierarchical tier	पदानुक्रमिक सोपान	مرتبہ وار صف
hierarchy	पदानुक्रम	مرتبہ
hieronym	गोत्रनाम	متبرک خاندان لقب
high level language	उच्चस्तरीय भाषा	تهد پایچ کمپیوٹرزبان
high quality	उच्च गुणवत्ता	اعلا معیار
high speed	तीव्र चाल	تیز رفتار
hinged stack	कब्जेदार स्टैक	قبضہ دار الماریہ، قبضہ دار سٹیک
historical bibliography	1. ग्रंथवृत्त 2. ऐतिहासिक ग्रंथसूची 3. इतिहास संबंधी ग्रंथसूची	تاریخی کتاب نامہ
historical dictionary	1. इतिहास संबंधी कोश 2. ऐतिहासिक कोश	تاریخی لغت
historical handbook	इतिहास संबंधी हैंडबुक इतिहास संबंधी पुस्तक	तاریخی دستی کتاب
historically	ऐतिहासिक दृष्टि से	तاریخی طور
historical perspective	ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य	तاریخی तनाظر
historical research design	ऐतिहासिक अनुसंदान डिजाइन	तاریخی تحقیقی خاکہ
historical sequence	ऐतिहासिक अनुक्रम	तاریخی ترتیب
historical subdivision	ऐतिहासिक उपविभाग, ऐतिहासिक उपविभाजन	तاریخی ذیلی حصہ
history card	वृत्तकार्ड	तاریخی कार्ड
hit rate	हिट रेट	ہٹ ریٹ
holding section	उपलब्धि अनुच्छेद	در دس حصہ، موجود دستا ویز حصہ

holdings	1. संग्रह 2. उपलब्धियां	دردس دستا ويز، موجود دستا ويز
holdings card	उपलब्धि-कार्ड	موجود دستا ويزن بند कार्ड
holiday guide	पर्यटन संदर्शिका, हॉलिडे गाइड	چھٹیہ فہرست، چھٹیہ رہنما
holiday issue	अवकाश निर्गम	چھٹیہ رسالہ
home bindery	पुस्तकालय जिल्दघर	گر کلی جلد سازی
home library (=house library)	गृह पुस्तकालय	گریک کتب خانہ
home use	गृहोपयोग	گر ورتाؤ
home-made	गृहनिर्मित	گر کلی
homogeneity	1. सजातीयता 2. समांगता	یکسانیت
homogeneous	1. सजातीय 2. समांगी	یکسان، بیو
homogeneous network	समांगी जालक्रम	بیوزال
homograph	समलेख (शब्द)	ہوموگراف
homonym	समनाम (शब्द)	ہم آواز
homonymous heading	समनाम शीर्षक	ہم آواز عنوان
honorary	1. अवैतनिक 2. मानद	اعزازی
honorific word	आदरसूचक पद आदरसूचक शब्द	اعزازی لفظ
horizontal	क्षैतिज	افقی، غار عمودی
hospitable	ग्राह्य	مہمان نواز، قدر شناس
hospitality	ग्राह्यता	قدر شناسی، مہمان نوازی
hospitality in array	पंक्ति ग्राह्यता	صفتن بنز مہمان نوازی
hospitality in chain	शृंखला ग्राह्यता	سلسلہ بنز مہمان نوازی

hospital library	अस्पताल पुस्तकालय	شفاخانه لایبری
host class	ग्राह्यता वर्ग	میزبان طبقه
host computer	मुख्य कंप्यूटर	میزبان کمپیوٹر
host document	आकार प्रलेख	میزبان دستاویز
host number	ग्राह्यता संख्या	میزبان شمار
house journal	गृह पत्रिका, संस्था पत्रिका	گر جرید
house keeping	गृह प्रबंध	انتظام داری
house keeping operation	गृह प्रबंध कार्य	انتظام داری عمل
house library (=home library)	गृह पुस्तकालय	گر لایبری
house magazine	संस्था पत्रिका	گر رساله
house organ	मुखपत्र	گر رساله
House papers	संसदीय पत्र	ग्रक کاغذ
hub	केंद्र	مرکز
human cost	मानव लागत, श्रम लागत	انسانی مول
human intervention	मानवीय हस्तक्षेप	انسانی مداخلت
humanities	मानविकी	انسانی علوم
human knowledge	मानव ज्ञान	انسانی علم
human thought	मानव विचार	انسانی فکر
humid	आर्द्र	اودر، نم
humidity	आर्द्रता	أدریر، نمی
humorous newspaper	हास्य समाचारपत्र	مزاحیه اخبار
hung-hinged shelf	लटकने वाला कब्जेदार शेल्फ	الوند قبضه دار الماری
hybrid	संकर	مخلوط ' پیوند

hybrid computer	سंकर कंप्यूटर	مخلوط کمپیوٹر
hybrid library	سंकर पुस्तकालय	مخلوط لائبریری
hybrid network	سंकर جालکرم	مخلوط زال
hymnal	स्तुति संग्रह	مناجاتی
hymn book	भजनावली, भजन ग्रंथ, भजन पुस्तक स्तुति संग्रह	मनाجاتी کتاب
hyphen	योजक चिह्न	ہایفن
hyphenated surname	योजक चिह्नित कुलनाम	یایفن دارخاندانی ناو
hypothesis	परिकल्पना	مفروضہ
hypothetical	परिकल्पित	مفروضی

I

IASLIC (Indian Association of Special Libraries and information Centres)	आईएसलिक (इंडियन एसोसिएशन ऑफ स्पेशल लाइब्रेरीज एंड इन्फॉर्मेशन सेंटर्स)	آئی اے ایس ایل آئی سی (ہندوستانی خاص لائبریری تہ اطلاعاتی مرکز بنند انجمن)
IATLIS (Indian Association of Teachers in Library and Information Science)	आईएटलिस (इंडियन एसोसिएशन ऑफ टीचर्स इन लाइब्रेरी एंड इन्फॉर्मेशन साइंस)	آئی اے ٹی ایل آئی ایس (ہندوستانی لائبریری تہ انفارمیشن ووسٹادن بنند انجمن)
IBM (International Business Machine)	आईबीएम (इंटरनेशनल बिजनेस मशीन)	آئی بی ایم (انٹرنیشنل بیزنس مشین)
idea plane	वैचारिक धरातल	تصوری سطح
identification	अभिज्ञान	پرزنتھ

identification card	अभिज्ञान पत्रक	پرزنڈ کارڈ
identification number	अभिज्ञान संख्या	شناختی شمار
identifier	अभिज्ञापक	شناخت کرن वोल
identifier word	अभिज्ञापक शब्द	شناختی अچेर
identity card	पहचान पत्र	پرزनڈ कारڈ
ideographic characters	भावचित्राक्षर	نظریاتی، تصویری अچेर
ideological	सैद्धांतिक, वैचारिक	نظریاتی، تصویری
ideology	विचारधारा	نظریه
idioms dictionary	मुहावरा कोश	محاور لغت
IFLA (international Federation of Library Association and Institutions)	इफ्ला (इंटरनेशनल फेडरेशन ऑफ लाइब्रेरी एसोसिएशंस एंड इन्स्टीट्यूशंस)	آئی ایف ایل اے (انٹرنیشنل فیڈरیشن آف लाबरीरी ایسوسی ایشن اینڈ انسٹیٹوشینز)
IIRS (Interactive Information Retrieval System)	आईआईआरएस (अन्योन्यक्रिया सूचना एवं पुनः प्राप्ति तंत्र)	آئی آئی आर ایस (انٹر ایکٹیव् इन्फार्मیشن रीट्रिवोल सिस्टम)
ILA (ndian Library Association)	आईएलए (भारतीय पुस्तकालय संघ)	آئی ایل اے (ہندوستانی کتب خانہ انجمن)
illogical structure	अतार्किक संरचना	غار منطقی بناوٹ
illustrate	1. दृष्टांत 2. चित्रण	ویژہنا ون
illustration	1. दृष्टांत, उदाहरण 2. चित्र 3. निदर्श चित्र, निदर्शन	ویژہنے
illustrative book	चित्र पुस्तक	ویژہنا وتھ کتاب
illustrator	चित्रकार	ویژہنا ون वोल
illustrator entry	चित्रकार प्रविष्टि	ویژہنا ون वोल اندراج

image capturing	प्रतिबिंब प्रग्रहण	شکل پراون
image processing	प्रतिबिंब प्रक्रमण	شکلہ عمل آوری
imaginary indention	काल्पनिक हाशियांतर	تصوری حاشیہ
imaginative literature	कल्पनापरक साहित्य	تصوری ادب
imitation binding	कृत्रिम जिल्दसाजी	تقلیدی جلد سازی
imitation leather	कृत्रिम चर्म	تقلیدی چمرہ
immediate universe	पूर्वलोक	نکھہ رشتہ
impetus	प्रोत्साहन	عزم
implementation	कार्यान्वयन	عملان، اجرا کرن
implied	अंतर्निहित	ضمنی
important feature	महत्वपूर्ण लक्षण	بنیادی خاصیت
imposition	विन्यरत करना, इम्पोज करना	ٹھوسن، پشراون
impositor	विन्यासकर्ता, इम्पोजकर्ता	ٹھوسن وول، پشرن وول
impression	1. आवृत्ति 2. छाप	چھاپ 'نقشہ
imprimatur	मुद्रणानुज्ञप्ति, छपाईनामा, मुद्रणादेश	چھाप، نقشہ
imprint	1. प्रकाशन विवरण 2. छाप	چھाप
imprint area	प्रकाशन विवरण क्षेत्र	چھاپہ جائے
imprint date	प्रकाशन तिथि	چھاپہ وق
imprint section	प्रकाशन विवरण खंड	چھاپہ حصہ
improper placement	अनुपयुक्त व्यवस्थापन	نامناسب جاے
improved technology	उन्नत प्रौद्योगिकी	بہتر ٹیکنالوجی
improvement	सुधार	شیر پار

inadequate	अपर्याप्त	ناکافی
in boards	गत्ते में कटी जिल्द	جلد سازی بُند اکھ قسم
inclusion note	समावेश टिप्पणी	شامل نوٹ
inclusive edition	1. समावेशी संस्करण 2. अद्यतन संस्करण	شامل ایڈیشن
inclusive notation	समावेशी अंकन	شامل علامت
inclusive number	समावेशी संख्या	شامل شمار
incompatibility	असंगति	متضاد
incomplete set	1. अपूर्ण ग्रंथमाला 2. अपूर्ण ग्रंथ	نامکمل سیٹ
incomplete title	अपूर्ण आख्या	نامکمل عنوان
inconsistency	विसंगति, असंगतता	غار استوار
incorporate	समाविष्ट करना, सम्मिलित करना	शامل کرن
increasing complexity	वर्धमान जटिलता, बढ़ती जटिलता	اضافی پیچیدگی
increasing distance	वर्धमान दूरी, बढ़ती दूरी	بڑوں دوریر
inculcate	1. हृदयंगम करना 2. अंतर्निवेश	وو پداون
incunabula	अति प्राचीन ग्रंथ इनक्यूनैबुला	غار رسمی کتاب
indelible ink	अमित स्याही	نه مثن واجن میل، پوخته میل
indent	1. अंतःहाशिया 2. मांगपत्र	حاشیه
indentation	हाशिया	حاشیه تراون
indenture	विलेख	حاشیه

independent auxilliary table	स्वतंत्र सहायक सारणी	آزاد امدادی خاکہ
independent series	स्वतंत्र ग्रंथमाला	آزاد سلسلہ
index	1. अनुक्रमणी, अनुक्रमणिका 2. सूची 3. सूचक	اشاریہ
indexed file	अनुक्रमणीकृत प्रतिलिपि, इन्डेक्सड फाइल	اشاریہ مثل 'اشاریہ فائل'
index entry	1. निर्देश प्रविष्टि 2. अनुक्रमणिका प्रविष्टि	اشاریہ اندراج
indexer	अनुक्रमणिका, अनुक्रमणीकार	اندرज کرن वول
indexing	1. अनुक्रमणीकरण 2. सूचीकरण	اشاریہ سازی
indexing bulletin	अनुक्रमणिका, अनुक्रमणीकरण बुलेटिन	اشاریہ سازی ब्लटन
indexing language	अनुक्रमणीकरण भाषा	اشاریہ سازی زبان
indexing periodical	अनुक्रमणीकरण पत्रिका	اشاریہ سازی رسالہ
indexing service	अनुक्रमणीकरण सेवा	اشاریہ سازی خدمت
index librorum porhibitorum (=index purgatorius)	निषिद्ध ग्रंथ अनुक्रमणिका	انڈیکس لبرورम पुरिबिथोरम (=انڈیکس प्रजमथोरिस) (ممنوع رومن کتھالک کتابہ فہرست)
index map	सूचक मानचित्र	اشاریہ نقشہ
index number	1. सूचकांक 2. निर्देशी संख्या	اشاریہ شمار
index number section	1. सूचकांक परिच्छेद 2. सूचकांक खंड	اشاریہ شمار جائے

index of persons	व्यक्ति-अनुक्रमणिका	شخصیاتی اشاریہ
index purgatorius	निषिद्ध ग्रंथ अनुक्रमणिका	انڈیکس پرجمٹورिस (ممنوع رومن کتھالک کتابہ فہرست)
index sequential file	सूचक अनुक्रमिक संचिका	ترتیبی اشاریہ مثل
index term	सूचक पद	اصطلاحی اشاریہ
index to classification	वर्गीकरण अनुक्रमणिका	باگنے بند اشاریہ
index to newspaper	समाचारपत्र अनुक्रमणिका	اخبارن بند اشاریہ
index of periodicals	पत्रिका अनुक्रमणिका	رسالن بند اشاریہ
index translation	अनुवाद अनुक्रमणिका	ترجمن بند اشاریہ
index verborum	शब्दानुक्रमणिका	انڈیکس وربوٹیم
Indian Science Abstracts	इंडियन साइंस एब्सट्रैक्ट्स	انڈین سائنس ایبسٹریکٹس (ہندوستانی ساینس مژ)
indicative abstract	संकेतसूचक सार	ہاوک مژ
indicator chart	सूचक संचित्र/चाई	ہاوک چاٹ
indicator digit	संकेतक अंक	ہاوک عد د
indigenous	देशी, देशज	مقامی
indirect	अप्रत्यक्ष	غار مستقیم ' کج
indirect subdivision	अप्रत्यक्ष उपविभाग	غار مستقیم ذیلی حصہ کجذیلی حص
indispensable	अपरिहार्य	لازمی، ضروری، واجب
individual	1. व्यक्ति, व्यक्तिवाद 2. व्यष्टि	فرد، منفرد
individual bibliography	व्यक्तिगत ग्रंथसूची	شخصی کتاب نامہ، فردی کتاب رامہ
individual entry	व्यक्तिगत प्रविष्टि	انفرادی اندراج، فردی اندراج

Individualisation	1. व्यष्टिकरण 2. वैयक्तिकीकरण	انفرآدیت
individualised heading	व्यष्टिकृत शीर्षक	منفرد عنوان
individualised word group (in heading)	शीर्षकगत व्यष्टिकृत पद	منفرد لفظن بُند انبار (عنوانس اندر)
individualising element	व्यष्टिकारक पद, व्यष्टिकारक तत्व	انفرآदیت جُز
individual language	व्यष्टि भाषा	منفرد زبان
individual literature	व्यष्टि साहित्य	منفرد ادب
individual work	कृति विशेष, व्यक्तिगत कृति	منفرد काम
Indo-Arabic numerals	भारतीय अरब संख्यांक	بند - عربی اعداد
Indology	भारत विद्या, भारतीय विद्या	ہندوستان شناسی، علوم ہندوستان
induction	1. प्रवेश 2. शामिल करना, मिलाना	قیاس، مقدمہ، انڈکشن، گوڈ زان
industrial revolution	औद्योगिक क्रांति	صنعتی انقلاب
inexperienced	अनुभवहीन	نا تجربہ کار
infancy	शैशवकाल	بالہ بین
inflammable film	ज्वलनशील फिल्म	دزونی فلم
influence relation	प्रभाव संबंध	متاثر کرن وول رشتہ
influencing phase relation	प्रभावी प्रावस्था संबंध	متاثر کرن وول बाہمی رشتہ
influx	प्रवाह	زج، تاثير
informatics	सूचना विज्ञान	اطلاع شناسی

information	सूचना जानकारी	اطلاع
information access management	सूचना अभिगम प्रबंधन	اطلاعاتی و انتارک نظام
information acquisition	सूचना संप्राप्ति	اطلاعات प्राون
information age	सूचना युग	اطلاعات زمانه
information aggregator	सूचना संकलनकर्ता	اطلاع جمع کرن वोल
information agreement	सूचना अनुबंध	اطلاعاتی اقرار नामه
information analysis	सूचना विश्लेषण	اطلاعاتی تجزیه
information analysis centre	सूचना विश्लेषण केंद्र	اطلاعاتی تجزیه کرن वोल مرکز
information analyst	सूचना विश्लेषक	اطلاعاتی تجزیه نگار
information and documentation	सूचना एवं प्रलेखन	اطلاعات ते دستاويز
information audit	सूचना संपरीक्षा	اطلاعاتی جانچ
information bit	सूचना बिट	اطلاعاتی रू
information broker	सूचना ब्रोकर	اطلاعاتی डराल
information card	सूचना कार्ड	اطلاعاتی कार्ड
information centre	सूचना केंद्र	اطلاعاتی مرکز
information channel	सूचना चैनल, सूचना वाहिका	اطلاعاتی ذریعه
information commission	सूचना आयोग	اطلاعاتی कमिशन
information communication	सूचना संप्रेषण, सूचना संचार	اطلاعاتی مواصلات
information consolidation	सूचना समेकन	اطلاعاتی يکت

information consultant	सूचना परामर्शदाता	اطلاعاتی مشیر
information consumer	सूचना उपभोक्ता	اطلاعاتی گراکھ
information container	सूचना धारक	اطلاعاتی रत्न बाने
information culture	सूचना संस्कृति	اطلاعاتی طور طریقہ اطلاعاتی تہذیب
information customer	सूचना ग्राहक	اطلاعاتی گراکھ
information dissemination	सूचना प्रसार	اطلاعاتی پہलाओ
information economics	सूचना अर्थशास्त्र	اطلاعاتی معیشت
information economy	सूचना अर्थव्यवस्था	اطلاعاتی معیشت
information entropy	सूचना परिक्षय	اطلاعاتی رفتار پیمانہ
information explosion	सूचना विस्फोट	اطلاعاتی پہलाओ
information flow	सूचना प्रवाह	اطلاعاتی روانی
information gathering habit	सूचना एकत्रण प्रवृत्ति	اطلاعات سومبر نک طریقہ
information habit	सूचना प्रवृत्ति	اطلاعاتی طریقہ
information infrastructure	सूचना आधारिक संरचना	اطلاعاتی ڈांचे
information interchange	सूचना विनिमय	اطلاعاتی لین دین
information management	सूचना प्रबंधन	اطلاعاتی نظم
information marketing	सूचना विपणन	اطلاعاتی تجارت
information needs	सूचना आवश्यकताएँ	اطلاعاتी ویڑهنے
information network	सूचना जालक्रम, सूचना नेटवर्क	اطلاعاتी زال

information network charges	सूचना जालक्रम प्रभार	اطلاعاتی زالہ مول
information network service	सूचना जालक्रम सेवा	اطلاعاتی زالہ خدمت
information piracy	सूचना चौर्य	اطلاعاتی ژور
information policy	सूचना नीति	اطلاعاتی پالیسی
information processing and management	सूचना प्रक्रमण एवं प्रबंधन	اطلاعاتی نظم نہ عمل
information product	सूचना उत्पाद	اطلاعاتی پیداوار
information professional	सूचना व्यवसायी	اطلاعاتی پیشہ ور
information provider	सूचना प्रदाता	اطلاع دہ وول
information quality	सूचना गुणवत्ता	اطلاعاتی معیار
information resources preservation	सूचना संसाधन परिरक्षण	اطلاعاتی وسیلہ نہ رژرن وول
information retrieval	सूचना पुनःप्राप्ति	اطلاعات باز یافت کرن
information retrieval system	सूचना पुनःप्राप्ति तंत्र	اطلاعات باز یافت کرنک نظام
information science	सूचना विज्ञान	اطلاعاتی سائنس
information security	सूचना सुरक्षा	اطلاعاتی حفاظت
information separator	सूचना विभाजक	اطلاعاتی علا حیدگی
information society	सूचना समाज	اطلاعاتی سماج
information source	सूचना स्रोत	اطلاعاتی ماخذ
information specialist	सूचना विशेषज्ञ	اطلاعاتی مآبر
information storage	सूचना संग्रह, सूचना संग्रहण	اطلاعاتی ذخیر کرن

information storage and retrieval	सूचना संग्रहण एवं पुनःप्राप्ति	اطلاعاتی ذخیرہ بازیافت کرن
information system	सूचना तंत्र	اطلاعاتی نظام
information technology	सूचना प्रौद्योगिकी	اطلاعاتی ٹیکنالوجی
information worker	सूचना कार्यकर्ता	اطلاعاتی وابستہ فرد
information abstract	सूचनात्मक सार	اطلاعاتی خاکہ
infra-red film	अवरक्त फिल्म	انفراریڈ فلم
infra-red ray	अवरक्त किरण	انفرारिड रेड
Infrastructure	आधारिक संरचना	ڈھانچہ
inherent quality	अंतर्निहित गुण	موروٹی صفت
Inhospitable	अग्राह्य	غار قدر شناس
in-house	संस्थानिक	داخلی اندر
in house information service	आंतरिक सूचना सेवा	داخلی اطلاعاتی خدمت
INIS (International Nuclear Information System)	इनिस् (इन्टरनेशनल न्यूक्लियर इन्फॉर्मेशन सिस्टम)	آئی این آئی ایس
initial	आरंभिक, प्रारंभिक	دسلابہ، گوڈ، بنیادی
initial instruction	आरंभिक अनुदेश	بنیادی ہدایت
initial letter	आद्यक्षर	گوڈ نیک حرف
initials	आद्यक्षर	علامت
initiate	1. प्रारंभ करना 2. दीक्षा देना	دسلابہ
initiating fresher	नवागन्तुक को दीक्षा देना, नव शिक्षु को दीक्षा देना	نویں دسلابہ

ink-jet-printer	स्याही جेट मुद्रित, इंक जेट प्रिंटर	انک جٹ پرنٹر
inner form	आंतरिक आकार, आंतरिक स्वरूप	داخلی آکار
inner indentation	अंदरूनी हाशिया	داخلی حاشیہ
innovative idea	नवप्रवर्तक विचार	नیرل خیال
innovator	नवप्रवर्तक	نویں کالم کرن وول
input area	निवेश क्षेत्र	تراون جاے
input instruction	निवेश अनुदेश	تراون ہدایت
input output buffer	निवेश-निर्गम बफर	تراون / پراون ذخیر
input/output channel	निवेश/निर्गम वाहिका	تراون وٹھ
input/output device	निवेश/निर्गम युक्ति	تراون / پراون آلہ
input output library routine	निवेश/निर्गम संग्रह नेमका	تراون/ پراون لایبری معمول
input section	निवेश स्टेशन	تراون جاے
input unit	निवेश इकाई	تراون جُز
inscribed copy	हस्ताक्षरित प्रति	لیچھمڑ کاپی
INSDOC (Indian National Scientific Documentation Centre)	इन्सडॉक (भारतीय राष्ट्रीय वैज्ञानिक प्रलेखन केंद्र)	آئی این ایس ڈی او سی (انسڈاک)
insert	अंतःपत्र	داخل
inserted card	निवेशित कार्ड	داخلہ کارڈ
inserted leaf	निवेशित पत्र	داخلہ ورق
insertion	निवेशन	مداخلت
insertion mark	निवेशन चिह्न	داخلہ نشانہ (علامت)

in-service training	सेवाकालीन प्रशिक्षण	خدمات تربیت
inset	दृश्यांश	وصل
insetter	अंतर्वेशक	وصل کرن वول
inside cover	आंतरिक आवरण	غلافه اندر
inside margin	पिछला हाशिया, पृष्ठ उपांत	حاشیاس اندر
inside strip	जोड़ पट्टी	حاشیه ریل
INSPEC	इंस्पेक	آئی این ایس پی ای سی (انسپیک)
installation	1. अधिष्ठापन 2. संस्थापन	نصب کرن
Instantaneously	तत्क्षण	فوری
Institut International de Documentation	अंतर्राष्ट्रीय प्रलेखन संस्थान	انسٹی ٹیوٹ انٹر नیشنल डी ڈाकु मिन्टिशन
institutional directory	संस्थागत निर्देशिका	ادارتی رہنما
Institutionalisation	संस्थायन	ادار سازی
institutionalised	संस्थायित	ادار सा रیت
institutional library	संस्थागत पुस्तकालय	ادार च लाँब्रیری
instruction	अनुदेश	ہدایت
instruction address	अनुदेश पता	ہدایت پتہ
instruction area	अनुदेश क्षेत्र	ہدایت علاقہ
instruction code	अनुदेश कोड	ہدایت कोڈ
instruction format	अनुदेश फॉर्मेट, अनुदेश संरूप	ہدایت صورت
instruction modification	अनुदेश आपरिवर्तन	ہدایت تجدید کاری

instructor's reading room	अनुदेशक पठन कक्ष	ہدایت کارسند کمر
instrument	यंत्र, उपकरण	آلہ، اوزار
intaglio	1. उत्कीर्ण आकृति 2. उत्कीर्ण छपाई	آکار
intaglio engraving	उत्कीर्ण आकृति	آکار کنتہ، آکار ووتلاون
intaglio printing	उत्कीर्ण छपाई	آکار چہاپن
integer notation	पूर्णांक अंकन	گرند علامت
integral treatment	समाकलित विवेचन	گرند ورتाؤ
integrated chip	एकीकृत चिप	کئی زچ
integrated circuit	एकीकृत परिपथ	کئی تار نظام
integrated pattern	एकीकृत प्रतिरूप	کئی صورت
integrated software	एकीकृत सॉफ्टवेयर	کئی سافٹ ویئر، کن کئی نرم افزا
integrated theory	एकीकृत सिद्धांत	کئی فلسفہ
integration	एकीकरण	کئی کرن، متحد گژن
intellectual work	बौद्धिक कार्य	عقلی کام
intelligible error message	बोधगम्य त्रुटि संदेश	قابل فہم غلطی پیام
intensity	तीव्रता	شدت
intensive	1. गहन 2. तीव्र	شدید
intensive service	गहन सेवा	شدید خدمت
interaction	अंतर-क्रिया, अन्योन्य क्रिया	پانہ و آن تبادلہ
interactive	अन्योन्य क्रियात्मक	تبادلہ آرائی
Inter-branch loan	अंतःशाखा आदान	شاخن منز وزم

intercalation	अंतर्निवेशन, अंतर्निविष्टि	جنتری مطلق
interchange	अंतर्विनिमय	ادلی بدلی، تبادلہ
interclass	अंतर्वर्ग	بین جماعت
interdisciplinary	अंतर्विषयी	بین مضامین
interface	अंतरापृष्ठ	اتصالی رابطہ
Interfile	इंटरफाइल, अंतर क्रम	انٹرفाइल
inter-governmental	अंतः शासकीय	بین سرکار
interior decoration	आंतरिक सजावट	اندرم सजावट
interlacing	अंतर्ग्रथित करना	اندری ٹیب
inter-leaf	अंतःपत्र	پوت ورق
inter leaving	अंतःपत्रण	اندم صفہ
interlending	अंतरादान	داخلی ورتाؤ
inter library cooperation	अंतरा पुस्तकालय सहयोग	بین لائبریری تعاون
inter library loan	अंतरा पुस्तकालय आदान	بین लायब्ररी وظم
inter lingual dictionary	अंतरभाषिक शब्दकोश	بین زبان لغت
interlinking	अंतःसंबंधन	داخلی رابطہ
intermediary	मध्यस्थ, इंटरमीडियरी	منزم
intermediate facet	मध्यवर्ती पक्ष, मध्य पक्ष	منزم موکھ
intermediate print	मध्यम छपाई, मध्यम मुद्रण	منزم चहाप
intermediate service	माध्यमिक सेवा	منزم خدمت
intern	प्रशिक्षु	اندرین، معاونی ژاٹھ
internal characteristics	आंतरिक अभिलक्षण	اندرم خاصیت

internal criticism	आंतरिक समीक्षा	اندرونی تنقید
internal form	आंतरिक स्वरूप	اندرونی ہیئت
internal memory	आंतरिक स्मृति	اندرم یادداشت
internal storage	आंतरिक भण्डारण	اندرم ذخیر
international bibliographical control	अंतर्राष्ट्रीय ग्रंथीय नियंत्रण	بین الاقوامی کتاب نما تنظیم عمل
international catalogue card	अंतर्राष्ट्रीय प्रसूची कार्ड	بین الاقوامی فہرست کارڈ
international copyright	अंतर्राष्ट्रीय कापीराइट, अंतर्राष्ट्रीय प्रकाशनाधिकार	بین الاقوامی حق جہاپ
international gazetteer	अंतर्राष्ट्रीय भौगोलिक कोश, अंतर्राष्ट्रीय गजेटियर	بین الاقوامی جغرافیائی لغت
international information network	अंतर्राष्ट्रीय सूचना जालक्रम	بین الاقوامی اطلاعاتی زال
international information system	अंतर्राष्ट्रीय सूचनातंत्र	بین الاقوامی اطلاعاتی نظام
International Information System for Agricultural Sciences & Technology (AGRIS)	कृषि विज्ञान एवं प्रौद्योगिकी अंतर्राष्ट्रीय सूचना तंत्र इंटरनेशनल इन्फॉर्मेशन सिस्टम फॉर, एग्रिकल्चरल साइन्सेज एंड टेक्नोलॉजी (एग्रिस)	انٹرنیشنل انفارمیشن فار اگریکلچرل سائنسز اینڈ ٹکنالوجی (اگرس) بین الاقوامی علوم زراعتی اطلاعتی نظام)
international network	अंतर्राष्ट्रीय जालक्रम	بین الاقوامی زال
international organisation	अंतर्राष्ट्रीय संगठन	بین الاقوامی ادار
international yearbook	अंतर्राष्ट्रीय वार्षिकी	بین الاقوامی سالنامہ
internet	इंटरनेट	انٹرنٹ

internet key-board	इंटरनेट कुंजी पटल	انٹرنٹ لفظ پٹ
internet technology	इंटरनेट प्रौद्योगिकी	انٹرنٹ ٹیکنالوجی
interpersonal	पारस्परिक	بین انفرادی
interpolated link	अंतर्वेशित कड़ी	منز اضافی وتھ
interpolated note	अंतर्वेशित टिप्पणी	منز اضافی یاداشت
interpolating digit	अंतर्वेशक अंक	منز اضافی عدد
interpolation device	अंतर्वेशन युक्ति	منز اضافی منز وسیلہ
interpolation of heading	शीर्षकों का अंतर्वेशन	اضافی سرخی
interpose	अंतरस्थापन	مداخلت
interpretation	निर्वचन, व्याख्या	ویژہنا ون، تفسیر کرن
interpretative information	व्याख्यात्मक सूचना	ویژہنے اطلاع، تفسیری اطلاع
interpretative knowledge	निर्वचनात्मक ज्ञान	ویژہنے علم، علم تفسیر
interpreter	भाषांतरकार, दुभाषिया	ویژہنے کار، مفسر
inter-relation	अंतःसंबंध, परस्पर संबंध	بین رابطہ
interrogation mark	प्रश्नचिह्न	سوالیہ علامت
inter-subject	अंतर विषय	بین موضوعی
inter-subject phase relation	अंतर विषय प्रावस्था संबंध	بین موضوعی صورت را بطہ
inter-urban circulation	अंतर्नगरीय परिचालन, अंतर्नगरीय देय आदेय	بین شهری پہالو
interval	अंतराल	وقفہ
interview method	साक्षात्कार विधि	انٹرویو طریقہ
interview process	साक्षात्कार प्रक्रिया	انٹرویو عمل

intra-array phase relation	अंतरा पंक्ति प्रावस्था संबंध	بين نظم صورت را بط
intra-class phase relation	अंतरा वर्ग प्रावस्था संबंध	بين جماعت صورت را بطه
intra facet phase device	अंतरामुख कला युक्ति, अंतःपक्ष प्रावस्था युक्ति	بين موکھ مرحلہ وسیلہ
intra-facet phase relation	अंतरा मुख प्रावस्था संबंध	بين موکھ مرحلہ رابطه
intrinsic features	आंतरिक लक्षण	
introduction	1. भूमिका, प्रस्तावना 2. परिचय	گوڈ کتھ، تعارف
invalid	अविधिमान्य	غار موزون ، نا منظور، فرسود
invention	आविष्कार	ایجاد
inventory	वस्तु सूची	فہرست
inventory control	वस्तु सूची नियंत्रण	فہرست کاری تنظیم
inverted entry	व्युत्क्रमित प्रविष्टि	پہرته اندراج
inverted file	व्युत्क्रमित फाइल	پہرته مثل، پهرته فائل
inverted heading	व्युत्क्रमित शीर्षक	پہرته سرخی
inverted order	व्युत्क्रमित क्रम	پہرته ترتیب
inverted title	व्युत्क्रमित आख्या	پہرته عنوان
invoice bill	बीजक बिल	رسید پرچی
irregular chain	अनियमित शृंखला	بے ترتیب سلسلہ
irrelevant characteristics	अप्रासंगिक अभिलक्षण	غار مناسب خصوصیات
irremovable auxiliary word	अवर्जनीय सहायक शब्द	نه متن وول ڈکھ، اچھر

ISBD (International Standard Bibliographic Description)	आईएसबीडी (अंतर्राष्ट्रीय स्टैंडर्ड बिब्लियोग्राफिक डेस्क्रीप्शन, अंतर्राष्ट्रीय मानक ग्रंथीय विवरण)	अनी ایس بی ڈی (انٹرنیشنل سٹیٹنڈارڈ ببلیوگرافک ڈیسکرپشن) (بین اقوامی معیاری کتابیاتی وضاحت)
INBN (International Standard Book Number)	आईएसबीएन (अंतर्राष्ट्रीय मानक ग्रंथ संख्या, इंटरनेशनल स्टैंडर्ड बुक नंबर)	अनी این بی این (انٹرنیشنल سٹیٹنڈारڈ بک نمبر) (بین اقوامی معیاری کتاب شمار)
ISDS (International Serial Data System)	आईएसडीएस (अंतर्राष्ट्रीय क्रमिक आंकड़ा पद्धति इंटरनेशनल सीरियल डेटा सिस्टम)	अनी ایس ڈی ایس (انٹرنیشنल सीरियल ڈाटा सिस्टम) (بین اقوامی سسله مواد نظام)
isochronic map	समकालिक मानचित्र	زمانی نقشه
isogonic chart	समदिक्पात चार्ट, तुल्यकोणी चार्ट	فرضی چارٹ
isolate	1. वियोजक 2. एकल	جز
isolate at telescoping point	अंतर्वेधस्थान वियोजक	جُز دوربين کس نکتس پُٹھ
isolate idea	एकल विचार	جُز تصور
ISSN (International Standard Serial Number)	आईएसएसएन (अंतर्राष्ट्रीय मानक क्रमिक संख्या, इंटरनेशनल स्टैंडर्ड सीरियर नंबर)	अनी ایس ایس این (انٹرنیشنल سٹیٹنڈारڈ सीरियल نمبر) (بین اقوامی معیاری سلسله شمار)
issue	1. अंक 2. निर्गम 3. देय	إجرا
issue counter	निर्गम पटल, देय पटल	اجرا كونٹر
issue guide	निर्गम संदर्शिका	اجرا اهدايت
issue record	निर्गम अभिलेख	اجرا دستاويز
issue-return	देय/आदेय	اجرا- واپسی

issue system	देय पद्धति	اجرا نظام
issuing agency	निर्गमन अभिकरण	اجر آئی اختیار
issuing authority	निर्गमन प्राधिकारी	اجر آئی ادار
Issuing body	निर्गमन निकाय	اجر آئی ادار
issuing department	निर्गमन विभाग	اجر آئی شعبہ
iterative search	पुनरावृत्त खोज	पہری پہری تحقیق کرن

J

jacket	जैकेट, आवरक	पथम ورق، جيڪٹ
Jansenist style	जैनसेनी शैली (जिल्दसाजी)	جانسیسٹ سٹائل
Japanese vellum	जापानी वत्सचर्म, जापानी वेलम	जा पानी का घड
job analysis	कार्य विश्लेषण	कामे تجزیہ
job description	कार्य विवरण	कामे تذکر
job flow control	कार्य प्रवाह नियंत्रण	कामे روانی نظام
job management	कार्य प्रबंधन	कामे نظام
job processing	कार्य संसाधन	कामे عمل
joint author	संयुक्त लेखक, सह-लेखक	مشترکہ لکھاری
joint author entry	सहलेखक प्रविष्टि, संयुक्त लेखक प्रविष्टि	مشترکہ लکھारी اندراج
joint catalogue	संयुक्त प्रसूची	مشترکہ فہرست
joint collaborator	संयुक्त सहयोगी	مشترکہ یاور

joint collaborator entry	संयुक्त सहयोगी प्रविष्टि	مشترکہ باور اندراج
joint compiler	सह-संकलनकर्ता	مشترکہ ترتیب
joint heading	संयोजित शीर्षक	مشترکہ سرنامہ
joint personal author	व्यक्तिगत सहलेखक	مشترکہ ذاتی لکھاری
joint translator	संयुक्त अनुवादक	مشترکہ مترجم
journal	1. शोध-पत्रिका, जर्नल 2. दैनिकी	جرید
journal articles	शोध-पत्रिकाओं के लेख	جرید مقالہ
justification	औचित्य	دلیل
juvenile book	किशोर पुस्तक	نوجوان کتاب
juvenile encyclopedia	किशोर विश्वकोश	نوجوان ہند کاموس
juvenile library	किशोर पुस्तकालय	نوجوان ہند لائبریری
juvenile literature	किशोर साहित्य	نوجوان ہند ادب
juvenilia	1. प्रारंभिक रचनाएँ 2. किशोर साहित्य	نوجوان 'بچہ
juxtaposition	संस्थिति, साथ-साथ रखना	واٹت روس

K

Karnataka Public
Libraries Act

कर्नाटक सार्वजनिक
पुस्तकालय अधिनियम,
कर्नाटक पब्लिक
लाइब्रेरीज ऐक्ट

कर्नाटक लाइब्रेरी ऐक्ट

kbps (kilobyte per second)	(केबीपीएस किलोबाइट प्रति सेकंड)	के بی پی ایس (کلو بیٹس فی سکینڈ)
keepsake	उपहार-ग्रंथ	رژہرن موکہ
kerf	खांचा, खात	کھش
kenel term	मूल पद	مرکزی اصطلاح
kernel title	बीज आख्या	مرکزی موضوع
key	1. कुंजी 2. संकेत	کونز
key board	कुंजी पटल	کونز بوڈ
key pad	कुंजी पैड	کی پیڈ
key phrase	मुख्य वाक्यांश	اہم محاور
key term	प्रमुख पद	اہم اصطلاح
key title	मुख्य आख्या	اہم عنوان
key word	मुख्य शब्द	اہم لفظ
kilobyte	किलोबाइट	کلو بائٹ
Knowledge Information Processing System (KIPS)	ज्ञान-सूचना प्रक्रमण तंत्र (किप्स)	کے اے پی ایس
knowledge	ज्ञान	علوم
knowledge classification	ज्ञान वर्गीकरण	علمی باگنے
knowledge explosion	ज्ञान-विस्फोट	علمی دہاؤ
knowledge ware house	ज्ञान भंडार	علمی گودام
known item	ज्ञात वस्तु	زانی چیز
known order	ज्ञात क्रम	زانیاب
kraft paper	क्राफ्ट पेपर, बाँसी कागज	کرافٹ کاغذ

L

label	1. लेबल, नामचिप्पी 2. सूचक	لیبل 'علامت'
labelling	लेबल लगाना	لیبل لاگن
labelling device	लेबल युक्ति	لیبل لاگनक आल
laboratory	प्रयोगशाला	तजربة गاه
labour intensive	श्रमप्रधान	कामे बन्ड श्दत
lacing in	फीताबंदी	फीन्ते गन्डन
ladder	सोपान	बिर्
lamination machine	पटलन यंत्र	वल्ते करन्ज मशिन
lamination	1. लैमिनेशन, पटलन 2. स्तरीकरण	वल्ते करन
LAN (Local Area Network)	लैन (लोकल एरिया नेटवर्क), स्थानीय क्षेत्र जालक्रम	लान (मकामी एलाकिये जाल)
language	भाषा	जबान
language barrier	भाषागत बाधा	जबान ठुहिन
language bibliography	भाषा ग्रंथसूची	जबान क्ताब नामे)
language compiler	भाषा संकलक	जबान त्रतिब
language dictionary	भाषा कोश	त्रतिब ल्गत
language facet	भाषा पक्ष	ल्गत वरग
language isolate	भाषा वियोजक	ल्गत जुज
language number	भाषा संख्या	जबान नम्बर

language recorder	भाषा अभिलेखक, भाषा अभिलेखित्र	زبان تحریر کرن وول
language standardiser	भाषा मानककार	زبان معیاری بناون وول
language subdivision	भाषा उपविभाग	زبان بند ذیلی حصہ
language table	भाषा सारणी	زبان हाके
language translator	भाषा अनुवादक	زبانہ ترجمہ
laptop (=Notebook)	लैपटॉप	लाप टाप (=याददाशत کتاب)
large paper	1. बड़ा कागज़ 2. बड़े कागज़ वाली पुस्तक	زیٹھ काغذ
large scale integration	व्यापक एकीकरण	تهد بیمانک یکت
laser printer	लेजर प्रिंटर, लेजर मुद्रित	لیزر پرینٹر
last link	अंतिम कड़ी	آخرم رز
later-in-evolution	विकास क्रम में उत्तरवर्ती	ارتقائی ترقی؛ ارتقائی ژیری
later-in-time	काल क्रम में उत्तरवर्ती	وقتج ژیری
latest effective decade	अंतिम प्रभावी दशक	رواں دهیل
launching	1. प्रारंभ करना 2. प्रमोचन करना	رونمائی
law of impartiality	निष्पक्षता नियम, निष्पक्षता सूत्र	غیرجانبداری ہند قانون
law of interpretation	व्याख्या सूत्र, व्याख्या नियम	توجیہی قانون
law of osmosis	परासरण सूत्र, परासरण नियम	آسما سس قانون
law of parsimony	मितव्ययिता नियम	کم اصرف قانون
law of symmetry	सममिति नियम, सममिति सूत्र	ہم آراستگی قانون

laws of library science	ग्रंथालय विज्ञान के सूत्र, पुस्तकालय विज्ञान के सूत्र	لائبریری سا پنسک قانون
layer	परत, स्तर	سطح
lay out	अभिन्यास	طرح سازی
lay out man	अभिन्यास कर्ता	طرح ساز
leader dots	संदर्शक बिंदु	رہنما نقطہ
leader writer	अग्रलेखकार	رہنما لکھاری
leading article	अग्रलेख	رہنما مقالہ
leading line	अग्र पंक्ति	رہنما رکھ، رہنما سطر
leading section	अग्र परिच्छेद	رہنما طبقہ
lead terms	प्रमुख पद	ضروری اصطلاح
leaflet	पुस्तिका	کتابچہ
lean type	पतला टाइप	اوڑھ
learned library	विद्वत्पुस्तकालय	معتبر لائبریری
leased line	पट्टाधृत लाइन	کرایہ لائن
least concrete sector	न्यूनतम मूर्त खंड	کم پوختہ طبقہ
leather bound	चर्मबद्ध	چمیرو جلد
lecture hall	व्याख्यानशाला	لیکچر ہال
ledger catalogue	खाता प्रसूची	فہرست رجسٹر
legal deposit	विधिक निक्षेप	قانونی جمع آوری
legal issue	विधिक मुद्दा	قانونی اجرا
legend	संकेतिका	افسانہ، علامتی توضیح، روایتی کہانی، سکھ یا کند کاری عنوان
legislation	1. विधान 2. विधिनिर्माण	قانون سازی

legislative organ	विधायी अंग	قانون سازی عضو
legislature	विधानमंडल	قانون سازیه
lending	परिदाय	ووزم دین
lending collection	परिदाय संग्रह	مستعار سومبرن
lending department	परिदाय विभाग	مستعار شعبه
lending division	परिदाय प्रभाग, देय आदेय प्रभाग	مستعار حصه
lending library	परिदाय पुस्तकालय	مستعار لا ئیریری
lending service	परिदाय सेवा	مستعار خدمت
let-in-note	उपांत टिप्पण	متن نیبر لوکتن ته وٹهن لفظن منز پیراگراف اند س پیٹھ حاشیہ
letter	अक्षर, अक्षरांकन करना	لفظ 'چهٹی' ا چهر
letter-by-letter	अक्षरशः	حرف بحرف
lettering	अक्षर (सं.) उकेरना, अक्षरांकन (क्रि.)	لفظت' کتابه پشتس طلب نمبر درج کرن
Lettered proof	अक्षरांकित प्रूफ	कند هه कारی ثبوت
letters close	राजमुद्रित पत्र	چٹھे बन्द' حکمرانه خط بمع مهر
letters patent	एकस्व पत्र, लेटर्स पेटेंट	لیٹرس س پیٹنٹ (حکمرانه سند دسی گارنتی خط)
letter symbol	अक्षर-प्रतीक	لفظ علامت
levant	लीवांत चमड़ा	لیونٹ چمره، مشرقی چمره
levels of description	विवरण के स्तर	توضیحی سطح
levels of management	प्रबंधन के स्तर	انتظامی سطح
lexicographer	कोशकार	لغت نویس

lexicography	1. शब्दकोश निर्माण 2. कोश कला	لغت نویسی
lexicology	कोशविज्ञान	علم لغت
lexicon	1. शब्दकोश, शब्दसंग्रह 2. शब्द समूह	لغت، قاموس
librachine	सचल पुस्तकालय	لیبر چین
librametric	पुस्तकालय सांख्यिकी	لائیبری ته علم ریاضی
librarian	पुस्तकालयाध्यक्ष, पुस्तकाध्यक्ष	لائبریرین
librarianship	पुस्तकाध्यक्षता, पुस्तकालयाध्यक्षता	لائبریرین شپ، کتابداری
library	पुस्तकालय, ग्रंथालय	کتاب خانہ
library act	पुस्तकालय अधिनियम	لائبریری ایکٹ
library activities	पुस्तकालय गतिविधियां	کتاب خانچه کامہ
library administration	पुस्तकालय प्रशासन	نظام کتاب خانہ
library and information science	पुस्तकालय एवं सूचना विज्ञान	علوم کتاب ته اطلاع رسائی
library and information system	पुस्तकालय एवं सूचना तंत्र	لائبریری ته اطلاع نظام
library archives	1. पुस्तकालय अभिलेख 2. पुस्तकालय अभिलेखागार	لائبریری آرकाइवز، کتاب خانہ محافظ خانہ
library association	पुस्तकालय संघ	کتاب خانہ انجمن
library association (UK)	लाइब्रेरी एसोसिएशन (यूके)	کتاب خانہ انجمن (یو کے)
library authority	पुस्तकालय प्राधिकारी	لائبریری حاکم
library automation	पुस्तकालय स्वचालन	لائبریری خود کاری

library binding	پوستکالयी جيلد	لائبريرى جلد سازى
library bound	پوستکالयी جيلدبندى	کتب خانہ باپت جلد سازى
library brochure	پوستکالয় विवरणिका	لائبريرى کتابچہ
library building	پوستکالয় भवन	لائبريرى مندور
library card	गृहीता कार्ड	لائبريرى کارڈ
library catalogue	پوستکالয় प्रसूची	لائبريرى فہرست
library cess	پوستکالয় उपकर	کتب خانک مجوز
library classification	پوستکالয় वर्गीकरण	کتاب باگنے
library classification scheme	پوستکالয় वर्गीकरण पद्धति	کتب باگنے سکيم
library client	پوستکالয় उपयोगकर्ता	قارى
library collection	پوستکالয় संग्रह	لائبريرى سومبرن
library committee	پوستکالয় समिति	لائبريرى کمیٹی
library consciousness	پوستکالয় चेतना	لائبريرى حساسیت
library consortium	پوستکالय सहायता संघ	کتب خانہ شرکت کارى، لائبريرى کنسوريشم
library cooperation	پوستکالय सहयोग	کتبخانہ انھواس
library development	پوستکالय विकास	کتب خانہ بڑاؤ، کتب خانہ ترقى، کتب خانہ وٹھہ بو
library directorate	پوستکالय निदेशालय	لائبريرى انظاميه
library edition	پوستکالय संस्करण	لائبريرى ايڈيشن، کتاب خانہ چھاپ
library enhanced services	پوستکالय विस्तारित सेवाएं	لائبريرى وسجار خدمات
library ethics	پوستکالय आचार नीति	لائبريرى اخلاقيات
library facility	1. پوستکالय सुविधा 2. संग्रह सुविधा	لائبريرى سهوليات

library fee	पुस्तकालय शुल्क	لائبریری فیس
library finance	पुस्तकालय वित्त, पुस्तकालय वित्त व्यवस्था	لائبریری مالیات
library fund	पुस्तकालय कोष	لائبریری فنڈ
library furniture	पुस्तकालय फर्नीचर	لائبریری फर्निचर
library guide	पुस्तकालय संदर्शिका	کتاب خانک ہدایت نامہ
library hand	1. पुस्तकालय कर्मी 2. पुस्तकालय सुलेक	لائبریری خوش خط
library holding	पुस्तकालय संग्रह	لائبریری ذخیر
library hour	1. पुस्तकालय समय 2. पुस्तकालय का घंटा	لائبریری وق
library infrastructure	पुस्तकालय आधार संरचना	لائبریری ساز وسامان
library legislation	पुस्तकालय विधान	کتاب خانن متعلق قانون سازی
library licence	पुस्तकालय अनुज्ञप्ति, पुस्तकालय लाइसेंस	لائبریری लाسن, کتاب خانہ اجازت
library loan	पुस्तकालय परिदाय	لائبریری लोन, کتاب خانہ وظم
library management	1. पुस्तकालय प्रबंधन 2. पुस्तकालय प्रबंध	کتاب خانکی منتظم
library manpower	पुस्तकालय कर्मी	کتاب خانہ عملہ
library manual	पुस्तकालय नियम पुस्तक	لائبریری دستورنامہ
library model	पुस्तकालय प्रतिरूप	لائبریری نمونہ
library movement	पुस्तकालय आंदोलन	لائبریری تحریک
library network	पुस्तकालय जालक्रम	لائبریری زال, کتاب خانہ زال
Library of Congress	लाइब्रेरी ऑफ काँग्रेस	لائبریری ऑफ काँग्रेस

Library of Congress card	لاइبریری آف کانگریس کارڈ	لائبریری آف کانگریس کارڈ
Library of Congress classification	لاइبریری آف کانگریس वर्गीकरण	لائبریری آف کانگریس
library organization	पुस्तकालय संगठन	نظام کتب خانہ
library period	पुस्तकालय समय	کتب خانن ہند دور
library personnel	पुस्तकालय कर्मचारी वर्ग	کتب خانک عملہ
library planning	पुस्तकालय आयोजन	لائبریری منصوبہ بندی
library policy	पुस्तकालय नीति	لائبریری پالیسی
library profession	पुस्तकालय व्यवसाय	لائبریری پیشہ
library programme	1. पुस्तकालय कार्यक्रम 2. संग्रह क्रमादेश	کتب خانہ پروگرام
library publicity	पुस्तकालय प्रचार	کتب خانہ پارے
library record	पुस्तकालय अभिलेक	لائبریری بہی کہاتہ
library reinforced binding	1. पुस्तकालय पक्की जिल्दसाजी 2. पुस्तकालय पक्की जिल्द	لائبریری مضبوط جلد سازی
library resources	पुस्तकालय संसाधन	لائبریری وسائل
library routine	1. पुस्तकालय चर्चा 2. (कंप्यू) संग्रह नेमका	لائبریری کام کار
library rules	पुस्तकालय नियम	لائبریری اصول
library school	पुस्तकालय विद्यालय	لائبریری سکول
library science	पुस्तकालय विज्ञान	لائبریری سائنس؛ علوم کتاب داری
library services	पुस्तकालय सेवाएं	کتب خانہ خدمات

library software	1. पुस्तकालय प्रक्रिया सामग्री 2. संग्रह प्रक्रिया सामग्री	لائبریری سافٹ ویئر لائبریری نرم افزا
library staff	पुस्तकालय कर्मचारी वर्ग	لائبریری عملہ
library standards	पुस्तकालय मानक	لائبریری معیار
library statistics	पुस्तकालय आंकड़े पुस्तकालय सांख्यिकी	لائبریری اعداد تہ شمار
library sub-routine	संग्रह उपनेमका	لائبریری ذیلی کام کار
library subscription	1. पुस्तकालय अभिक्रय 2. पुस्तकालय अभिदान, पुस्तकालय शुल्क	لائبریری شرکت، لائبریری اخبار قیمت، لائبریری شرکت
library survey	पुस्तकालय सर्वेक्षण	لائبریری سروے، لائبریری محاسبہ
library tape	संग्रह टेप	لائبریری ٹیپ
library technique	पुस्तकालय तकनीक	لائبریری ٹیکنیک، لائبریری طریقہ کار
library tools and techniques	पुस्तकालय उपकरण एवं तकनीक	لائبریری آلہ تہ ٹیکنیک
library values	1. पुस्तकालय योग्यता 2. पुस्तकालय मूल्य	لائبریری قدر ' لائبریری شایستگی
library van	पुस्तकालय वाहन	لائبریری گاڑی
licence leaf	अनुमति पृष्ठ	لاسن ورق
licensed software	अनुज्ञप्त सॉफ्टवेयर	لاسنه وول سافٹ ویئر، اجازتی نرم افزا
likeness	समानता, सादृश्य	بشر
limited cataloguing	सीमित प्रसूचीकरण	محدود فہرست سازی
limp binding	नरम जिल्द, नरम जिल्दबंदी	لمپ جلد سازی

line and staff position	पद-सोपान एवं कर्मचारी पद-स्थिति	رکھہ تہ عملہ تنظیمی عمل
linear arrangements	रेखीय व्यवस्था	عمودی ترتیب ' رکھہ ترتیب
linear programming	रेखीय प्रोग्रामन	عمودی برنامه سازی
line printer	लाइन मुद्रित्र	لاइन پرنٹر ' سطری چھاپ مشین
linguistic analysis	भाषा शास्त्रीय विश्लेषण, भाषा विश्लेषण	لسانی تجزیہ
linguistics	भाषा विज्ञान	لسانیات
linguistic tools	भाषा विज्ञान के उपकरण, भाषायी उपकरण	لسانی آلات ' लسانی ترکیب
link	लिंक, कड़ी	واٹھ
linked sub-routine	संबद्ध उपनेमका	واٹھت ذیلی طور طریقہ
linocut	लाइनोकट (मुद्रण)	لینوکٹ (چھपायी منزل लिनो सिम कन्दकारी)
List	सूची	فہرست
listing	सूचीबद्ध करना	فہرست سازی
list of contents	विषय सूची	عنوانن بُند فہرست ' متہ فہرست
list price	सूची कीमत	چھاپی مول
literary page	साहित्यिक पृष्ठ	ادبی صفہ
literature	1. साहित्य 2. वाङ्मय	ادب
literature explosion	साहित्य बाहुल्य	ادبی بہتات
literature search	साहित्य की खोज	ادبی ژہار
literature survey	साहित्य सर्वेक्षण	ادبی جائیز
lithographic paper	शिलामुद्रण कागज	چھاپہ کاغذ

lithogravure	लिथोग्रेवर, शिलोत्कीर्णन	کنہ چھاپ، لیتھو گراویر
lithoprint	शिलामुद्रित	کِل چھاپ
litigation	मुकदमेबाजी	مقدمہ بازی
litterateur	साहित्यकार	ادیب
livres a vignettes	द्राक्षाचित्रित पुस्तकें, अंगूर चित्रित पुस्तकें	اردبہہ صدی منز چھाप گمڑ کتابہ
loan	परिदाय	वोزم
loan collection	परिदाय संग्रह	वोزم वसुलियायी
loan department (=lending department)	परिदाय विभाग	वोزم दन्क شعبे
loan desk (=circulation desk)	परिदाय डेस्क	वोزم दन्क دفتر
loan fee	परिदाय शुल्क	वोزم फिस
loan period	परिदाय अवधि	वोزم मुक حد
loan statistics	परिदाय आंकड़े	वोزم मुक अعداد و شمار
lobby	1. दीर्घा 2. पक्ष, पक्ष-समर्थन	वु' डालान' पियारन कमे
Local Area Network (LAN)	स्थानीय क्षेत्र जालक्रम, लोकल एरिया नेटवर्क (लैन)	लुक्ल अरिया زال (लान)
local bibliography	स्थानीय ग्रंथसूची	मقامी کتابیات
local circulation	स्थानीय परिचालन	मقامी लिन दिन
local directory	स्थानीय निर्देशिका	मقامी डान्रिक्टरी
local history collection	स्थानीय इतिहास का संग्रह	मقامी त्वा रिख सुम्बरन
local lending	स्थानीय परिदाय	मقامी बियुन दिन

local library	स्थानीय पुस्तकालय	مقامی کتب خانہ
local library authority	1. स्थानीय पुस्तकालय- प्राधिकारी 2. स्थानीय पुस्तकालय प्राधिकरण	مقامی لا ئبریری حاکم
local meaning	स्थानीय अर्थ	مقامی مطلب
local services	स्थानीय सेवाएं	مقامی خدمات
local systems phase	स्थानिक प्रणाली दशा	مقامی نظام مرحلہ
local variation	स्थानिक विभिन्नता	مقامی پھییر
locating	खोजना	پرزنا ون ، ژها رن
location	अवस्थिति, स्थान, स्थिति	جاءے
locational facilities	अवस्थिति संबंधी सुविधाएं	علاقائی سهولیات
location index	अवस्थिति सूचक	علاقائی اشاریه
location mark	अवस्थिति चिह्न	مقامی نشانه
location number	अवस्थिति संख्या	مقامی نمبر
locking up	परिबंध, कसना (मुद्रण)	قلف بند
locus section	1. स्थान अनुच्छेद 2. स्तान निर्देशन परिच्छेद	مکانی حصہ
log off (=log out)	लॉग ऑफ, सत्रान्त (=लॉग आउट)	بند کرن (نییر نیرن)
log on (=log in)	लॉग ऑन, सत्रारम्भ (=लॉग इन)	اندر اژن، داخل سپدن
logic	तर्क	وجه، منطق
logical	तर्क संगत, तार्किक	وجوبی، منطقی
logical arrangement	तर्कसंगत क्रमबद्धता	وجوبی ترتیب، منطقی ترتیب
logical order	तर्कसंगत क्रम	وجوبی ترتیب، منطقی ترتیب

logical procedure	تَرْكَسَگاتِ وِیْذِی	وِجوبِی طَرِیْقَه 'مَنْطَقِی طَرِیْقَه
logical design	تَرْكِ اَبْهِكْکَلْط	وِجوبِی گَرْن 'مَنْطَقِی گَرْن
logical diagram	تَارْکِیْکِ اَآرِیْخ	وِجوبِی شَکْل 'مَنْطَقِی شَکْل
logical flow chart	تَارْکِیْکِ طَرَاھِ سَچِیْز	وِجوبِی رَوَا نِی شَکْل
long range reference service	دِیْرْجِکَالِیْنِ سَندَرْبِ سَوَآ	زِیْثِھِ حَوَالَه جَاتِی خَدْمَات
loomed	اَسْطَپْط	کَپَرِ وِوْنِنِ مَشِیْنِ سِیْتِ 'غَالِبِ گُومْتِ
loop	لُوپِ, پَآش	گَنْڈِ
loop network	پَآشِ جَالِکْرَم	گَنْڈِنِ بُنْدِ زَال
loose leaf	خُولَا پُورْٹ	پِلَهِ وِرْقِ
loose leaf book form	اَزْجِلْدِ پُوسْتِکِ	ڈِ جَمْرِ کِتَابِ بَهِ بَنْزِ تَرْتِیْبِ
lower link	لُؤْآرِ لِیْنِکِ, نِیْچِلِی کِڈِی	بُومِ گَنْڈِ
low level language	نِیْمْنِ سْتَرِ بَآشَا	سَرِنِ طَبَقِچِ زَبَانِ (لُؤْ لِیُولِ زَبَانِ)
loyalty oath	نِیْشْٹَا شَپْثِ	وَعْدِ وِفَا, وِفَا دَارِی بَا وِنِی
luxury binding	وِشِیْشْٹِ جِیْلْدِ	کَھَسْتِھِ جِلْدِ سَآزِی 'تَھِزِ جِلْدِ بَنْدِی

M

machine	یَنْزَرِ, مَشِیْنِ	مَشِیْنِ
machine assisted	مَشِیْنِ-سَھَایِیْتِ, یَنْزَرِ-سَھَایِیْتِ	مَشِیْنِی تَعَاوُنِ
machine code	یَنْزَرِ کُودِ	مَشِیْنِی کُودِ
machine dependent	مَشِیْنِی_اَشْرِیْتِ, یَنْزَرِ_اَشْرِیْتِ	مَشِیْنِہِ پِیْٹِھِ دَارِ وِمْدَارِ

machine independent	मशीन निरपेक्ष, यंत्र निरपेक्ष	मशीनہ ورآے
machine instruction	मशीन भाषा अनुदेश	मशीनी ہدایات
machine language	मशीन भाषा, यंत्र भाषा	मशीनी زبان
machine readable	यंत्र-पठनीय	मशीनہ پرنس قابل
machine readable catalogue	यंत्र-पठनीय प्रसूची	मशीनہ پرنस قابل فہرست
machine readable database	यंत्र-पठनीय डाटाबेस	मशीनہ پرنस قابل مواد صندوق
machine readable form	यंत्र-पठनीय रूप	मशीनہ پرس قابل صورت
machine readable medium	यंत्र-पठनीय माध्यम	मशीनہ पرنस قابل ذریعہ
machine readable records	यंत्र-पठनीय रिकॉर्ड	मशीनہ دسی پرنक कार्ड
machine readable version	यंत्र-पठनीय रूपांतर	मशीनी ترجمہ
machine run	मशीन दौर, यंत्र निष्पादन	मशीन چلन
machine translation	यंत्रानुवाद	मशीनी ترجمہ
machine word	मशीन शब्द, यांत्रिक शब्द, यंत्र शब्द	मशीनी لفظ
macro bibliography	बृहद् प्रलेश संदर्भ-सूची, बृहद् ग्रंथ सूची	बोडू کتاب نامہ
macro copying	स्थूल प्रतिलिपिकरण, मैक्रोकॉपीङ्ग	बोडू نقل
macro document	बृहद् प्रलेख	बोडू دستور
macro instruction	स्थूल अनुदेश	बोडू ہدایات
magazine	पत्रिका	رسالہ

magazine boom	पत्रिकाओं की अतिवृद्धि	رسالج پارے
magazine bubble	मैग्नेटिक बबल चुंबकीय बुलबुला	مقناطیسی بلبه
magnetic character	चुंबकीय संप्रतीक	مقناطیسی اچهر
magnetic disk	चुंबकीय डिस्क	مقناطیسی ڈیسک
magnetic drum	चुंबकीय ड्रम	مقناطیسی طبله
magnetic ink character recorder (MICR)	चुंबकीय स्याही संप्रतीक रिकॉर्डर (एम आई सी आर)	ایم آئی سی آر
magnetic media	चुंबकीय माध्यम	مقناطیسی ذریعہ
magnetic memory	चुंबकीय स्मृति	مقناطیسی یا داشت
magnetic storage	चुंबकीय भंडारण	مقناطیسی ذخیر
magnetic strip	चुंबकीय पट्टी	مقناطیسی پٹ
magnetic tape	चुंबकीय टेप	مقناطیسی ریل
magnetic tape cartridge	मैग्नेटिक टेप कार्ट्रिज	مقناطیسی ٹیپ کا ٹرچ
magnetic tape cassette	मैग्नेटिक टेप कैसेट	مقناطیسی ریلہ ڈبہ
magnetic tape drive	चुंबकीय टेप ड्राइव	مقناطیسی ٹیپ ڈ्रिव
Maharashtra Public Libraries Act	महाराष्ट्र सार्वजनिक पुस्तकालय अधिनियम	مہاراشٹر عوامی لائبریری ایکٹ
mail merge (=file merge)	मेल विलय, संचिका विलय	ڈاک مخلوط (= فائل ادغام)
mailing list	पतों की सूची	ڈاک فہرست
main card	मुख्य पत्रक	بنیادی کارڈ
main catalogue	मुख्य प्रसूची	بنیادی فہرست
main class	मुख्य वर्ग	بنیادی طبقہ

main entry	मुख्य प्रविष्टि	بنیادی اندراج
mainframe computer	बृहत् अभिकलित्र	मिन फ्रिम कम्प्युटर
main heading	मुख्य शीर्षक	بنیادی سرنامہ
main library	केंद्रीय पुस्तकालय	مرکزی کتب خانہ
main memory (=core memory)	मुख्य स्मृति (=अभ्यंतर स्मृति)	بنیادی یاد وُوتر (مرکزی یاد وُوتر)
main programme	मुख्य प्रोग्राम, मुख्य क्रमादेश	بنیادی प्रोग्राम
main routine	मुख्य नेमका	اہم کام
main stay	मुख्य स्थान	رکھ رکھاو
maintain	रख-रखाव करना	शिरन
main title	मुख्य आख्या	بنیادی عنوان
maintenance	रख-रखाव	रकھ رکھاو, شیر پار
maintenance file	अनुरक्षण फाइल	शिरपार फائل
major	प्रमुख	बोड, अہم
major disciplines	मुख्य विषय	اہم شعبہ
majuscule	बृहदक्षर	कपिटल حرف
management	प्रबंध, प्रबंधन	انتظامیہ
Management Information System (MIS)	प्रबंध सूचना तंत्र	ایم آئی ایس (مینیجمنٹ انفارمیشن سسٹم) (انتظامی اطلاعاتی نظام)
management specialist	प्रबंधन विशेषज्ञ	مأبر انتظامیہ
managerial	प्रबंधकीय	منتظم, انتظامی
managing	प्रबंधन	انتظام کرن
mandate	आज्ञा	اختیار, حکم

mandated	आज्ञापित	اختيار د تمت ' حکم د تمت'
mandatory	आज्ञापनक	اختیاری ' لازمی
manifestation	अभिव्यक्ति	اظہار
manifold	1. बहुआयामी 2. मैनिफोल्ड	طرح دار، ہمہ پہلو، بسیار پاسل
manila paper	मनीला पेपर	منیلا پیپر (کاغذک اکھ قسم)
manipulation	1. हस्तकौशल 2. जोड़-तोड़, छल-साधन 3. (कंप्यूटर) प्रकलन	اوری یوری ' ماہرانہ تدبیر' ژٹن واٹن
manual	1. नियमावली, नियम पुस्तिका 2. लघु ग्रंथ 3. हस्तचालित	دستی کتاب ' اٹھو د سیس
manual circulation system	हस्तचालित परिचालन प्रणाली	اٹھ سٹی گرد ش نظام ' اٹھ سٹی پھرانون نظام
manual system	हस्तचालित प्रणाली	اٹھ نظام
manuscript	पांडुलिपि, हस्तलिखित ग्रंथ	مخطوط
manuscript book	पांडुलिपि हस्तलिखित पुस्तक	اٹھ سٹی لیچھمڑ کتاب
manuscript library	पांडुलिपि पुस्तकालय	مخطوطا کتب خانہ
map	मानचित्र, नक्शा	نقشه
map pin	मानचित्र पिन	نقشه پین
mapping of universe of knowledge	ज्ञान जगत् का चित्रण	علمی کایناتج نقشہ برداری
map rack	मानचित्र रैक	نقشه الماری
marbled edged	अबरीदार कोर	ماربل دندر

machine readable catalogue (MARC)	मशीन-पठनीय प्रसूची यंत्र-पठनीय प्रसूची (मार्क)	मार्क (मशिन रिडिबिल क्लियाग) (मशिन डिस प्रिन्स قابل فہرست)
margin	हाशिया, पार्श्व	حاشیہ
marginal head	उपांत शीर्षक	حاشیہ سرنامہ
marginal note	हाशिया टिप्पणी, उपांत टिप्पणी	حاشیہ نویسی
marketing	विपणन	بازار
marking up	चिह्नित करना	مول پران
marks of omission	विलोपन चिह्न	سهو نشانہ
mass communication	जनसंचार	ذرائع ابلاغ
massive	बृहद्, विशाल, भारी	گوب 'وزنی
mass production	बड़े पैमाने पर उत्पादन, पुज उत्पादन	واریا یاداو
mass storage	विपुल भंडारण	وارिया ذخیر
master card	मास्टर कार्ड, मुख्य पत्रक	ماسٹر کارڈ
master catalogue	मास्टर प्रसूची, प्रधान प्रसूची	بنیادی فہرست
master file	प्रधान फाइल, प्रधान संचिका	بنیادی فائل
master library tape	प्रधान लाइब्रेरी टेप, प्रधान संग्रह टेप	بنیادی लाइब्रेरी टیپ
Master microfilm card	मुख्य माइक्रोफिल्म कार्ड	بنیادی माइक्रो फिल्म कार्ड
master negative film	मूल नेगेटिव फिल्म	ماسٹر नेगेटिव फिल्म
master programme file	प्रधान प्रोग्राम फाइल, प्रधान क्रमादेश फाइल	بنیادی پروग्राम फائل

master sheet	मुख्य पत्र	بنیادی ورق
material	सामग्री, द्रव्य, पदार्थ	مواد
matter	1. वस्तु पदार्थ 2. टाइप (सामग्री)	ماده
matter category	पदार्थ श्रेणी	ماده طبقه
matter facet	पदार्थ पक्ष	ماده موکه
maximum	अधिकतम	زیاد کھوتہ زیاد
MBO (Management By Objectives)	एमबीओ (उद्देश्यानुसार प्रबंधन)	ایم بی او (منیجمنٹ بیے اوبجیکٹیوز (ہدف دیس انتظام)
Mc Colvin's principle	مैकॉल्विन का नियम	ایم سی کولون سند اصول
Meccano set principle	مैकेनो सेट सिद्धांत, मैकेनो सेट का नियम	میکنو سیٹ اصول
mechanical charging	यांत्रिक निर्गम	مشینی اجرا کرن
mechanical counter	यांत्रिक गणक	مشینی काون्टر
mechanical discharging	यांत्रिक आगम	مشینی طور واپس رٹن
mechanical process	यांत्रिक प्रक्रिया	مشینی عمل
mechanics library (=apprentices library)	प्रशिक्षु पुस्तकालय, कर्मकार पुस्तकालय)	مشینی لائبریری
mechanisation	यंत्रीकरण, मशीनीकरण	مشینی طریقہ
mechanisation of arrangement	व्यवस्थापन यंत्रीकरण	ترتیب ہنز مشینی طریقہ
mechanising	यंत्रीकरण	مشینی طریقہ پانہ ناون
mechanism	1. तंत्र 2. क्रियाविधि	طریقہ کار
media	मीडिया, संचार माध्यम	ذرائع ابلاغ

media file	मीडिया फाइल	ذرائع ابلاغ فائل
medical library	आयुर्विज्ञान पुस्तकालय	طبی لائبریری
medium catalogue	मध्यम प्रसूची	درمیانی فہرست
medium faced type	मध्यम आकार का टाइप	درمیانی ہتھ وول چہا پ حرف
meeting	बैठक, सभा	میٹنگ، نشست،
megabyte	मैगाबाइट	میگا بائٹ
membership	सदस्यता	رکنیت
membership card	सदस्यता पत्रक, सदस्यता कार्ड	رکنیت کارڈ
membership list	सदस्यता सूची	رکنیت فہرست
memo	ज्ञापन	یادداشت
memoir	संस्मरण	یادگار
memorandum	ज्ञापन	یادداشت
memorial volume	स्मारक ग्रंथ, स्मृति ग्रंथ	یادگاری نمبر
memory	स्मृति	یادداشت
memory address register	स्मृति पता रजिस्टर	یا داشت پے رجسٹر
mending	मरम्मत, सुधार	شیر پار
mental process	मानसिक प्रक्रिया	ذہنی عمل
menu driven	मैन्यूचालित	فہرستہ دیس عملون، منو دیس عملون
mercantile library	व्यावसायिक पुस्तकालय	تجارتی کتب خانہ
merge	विलय होना, संयोजित करना	ملون، ادغام، امتزاج
merger book	संयोजित पुस्तक	ملون کتاب، ادغامی کتاب

merging	विलयन	‘मलन’ ادغام کرن
Merill book number	मैरिल पुस्तक संख्या	मिरल کتاب شمار
message queuing	संदेश पंक्तीयन	पागम लान
message routing	संदेश अनुमार्गण	पागम वाताऊन
metal corners	धातु कोण, धातु कोणिक जिल्द	मعد نی کونہ
metallography	धातु मुद्रण	علم معد نیات
metal ornaments	धात्वलंकार	मعدنی زیور
method	विधि	طریقہ
method of complement	पूरक प्रणाली	عطیہک طریقہ
method of details	विवरणात्मक विधि	طریقہ تفصیل
methodology	कार्यप्रणाली	طریقہ کار
Metropolitan Area Network (MAN)	महानगरीय क्षेत्र जालक्रम (मैन)	मिन (मिथ्रोपालिथन अरिया निथ वरक) (शहरी علاقہ زال)
micro	सूक्ष्म, माइक्रो	लुकٹ
micro bibliography	सूक्ष्म ग्रंथसूची	लुकٹ کتابیات
micro card	माइक्रोकार्ड, सूक्ष्मकार्ड	लुकٹ कार्ड
micro computer	माइक्रो कंप्यूटर	लुकٹ कम्प्युटर
micro copy	सूक्ष्मप्रति	लुकٹ نقل
micro copying technique	सूक्ष्म प्रतिलिपिकरण तकनीक	नقل کرنक طریقہ
micro document	सूक्ष्म प्रलेख	लुकٹ दस्तावيز
microfiche	माइक्रोफिश	माइक्रोफिश
microfiche catalogue	माइक्रोफिश प्रसूची	माइक्रोफिश फहरस्त
microfiche reader	माइक्रोफिश पठित्र	माइक्रो पرن मशिन

micro field	سूक्ष्म विषय क्षेत्र	مایکرو فیلڈ
micro film	سूक्ष्म फिल्म, सूक्ष्म चित्र	لوکٹ فلم
microfilm copy	سूक्ष्म फिल्मप्रति	فلمی نقل
microfilm library	माइक्रोफिल्म लाइब्रेरी	مایکرو فلم کتب خانہ
microfilm projector	सूक्ष्मचित्र प्रक्षेपित्र, माइक्रोफिल्म प्रक्षेपित्र	مایکرو فلم پرو جیکٹر
microfilm reader	माइक्रोफिल्म पठित्र	مایکرو فلم پرن مشین (ریڈر)
microfilm sheet	माइक्रोफिल्म शीट	مایکرو فلم شیٹ
microform	सूक्ष्म रूप, माइक्रोफॉर्म	ژوم ٹومز صورت، مایکرو صورت
micrographic services	सूक्ष्मलेखीय सेवाएं	ژو ٹو مژ صورتہ خدمات ت، مایکرو گرافک خدمات
micrographics	सूक्ष्मलेखिकी	ژومراون صورتہ علم
micrography	सूक्ष्मलेख विज्ञान	ژومراونہ طریقہ
micro-opaque	सूक्ष्म अपारदर्शी	گچر ژومراونہ صورت
micro-opaque-card	माइक्रो-ओपेक-कार्ड	گچر ژومراونہ کارڈ
microphoto documentation	सूक्ष्मचित्र प्रलेखन	لوکٹ شکلہ دستاویزی
micro-photography	सूक्ष्मफोटोग्राफी	لوکٹ تصویر کشی
microplate	सूक्ष्म प्लेट, माइक्रोप्लेट	لوکٹ پلیٹ
microprocessor	सूक्ष्म संसाधक, माइक्रोप्रोसेसर	لوکٹاوان آلہ
microrecording	सूक्ष्माभिलेखन	باریک ریکارڈنگ، با ریک تحریر
microproduction	सूक्ष्मचित्र पुनरुत्पादन	باریک پیداوار
microseal	माइक्रोसील	لوکٹ مہر
Microsoft	माइक्रोसॉफ्ट	مانکرو سافٹ

microstat	माइक्रोस्टेट	لوکٹ کا پی کرن
microstrip	माइक्रोस्ट्रिप, सूक्ष्म पट्टी	لوکٹ پत्र
micro-test	सूक्ष्म परीक्षण	مختصر جانچ
micro-text	माइक्रोटेक्स्ट, सूक्ष्म पाठ्यांश	مختصر متن
microthought	सूक्ष्म विषय	مختصر خیال
microversion	सूक्ष्म संस्करण	مختصر نسخہ
mimeograph	अनुलेख	مختصرن چھاپ کرنک طریقہ
memorgraphed	अनुलेखित	کِل چھاپ
miniature	लघुचित्र, लघुरूप	لوکٹ
miniature edition	लघु संस्करण	ژھوٹ ایڈیشن
miniaturisation	लघु चित्रण, लघुरूपण	ژھوٹرن
mini computer	मिनी कंप्यूटर	لوکٹ کمپیوٹر
minification	लघुकरण	ژومرن
minion	छोटा टाइप, मिनियन	(منین) چھاپی حرفک اکھ غار رسمی ناو چھاپی حرفک' چھاپی حرفک متروکہ ناو
minutes book	कार्यवर्तत पुस्तिका	کاروائی کتاب
MIS (Management Information System)	एमआईएस (प्रबंधन सूचना प्रणाली, प्रबंध सूचना तंत्र)	ایم آئی ایس
misbound	गलत जिल्दी, अपबंधित	غلط جلد بند
miscellanea	विविध-निबंध-संग्रह	متفرقہ
miscellany	प्रकीर्णिका, विविधा	متفرقہ جات

missal	1. मिसल 2. प्रार्थना पुस्तक	مِثَل
missing isolate	विलुप्त वियोजक	نه اته ینه وول جُز
misuse	दुरुपयोग	غلط استعمال
mitigation	अल्पीकरण, न्यूनीकरण	مِثاوان
mixed composition	मिश्र टाइप-विन्यास	رله ميله مضمون
mixed notation	मिश्र अंकन	رله ميله نشان
mixed symbol	मिश्रित प्रतीक	رله ميله نشان
mnemonic	स्मृति-सहायक, स्मारक	يادو وٽريڪ
mnemonic characteristics	स्मरणजनक अभिलक्षण	ياد ووتريڪ اصول
mnemonic code	स्मारक कोड	ياد ووتريڪ طريقه
mnemonic device	स्मरण युक्ति	يادو تريڪ آلہ
mnemonics	1. स्मारिकी 2. स्मृति संकेत 3. स्मरण-युक्ति	ياد ووترڪ اعداد
mobile librarian	चलपुस्तकाध्यक्ष, चलपुस्तकालयाध्यक्ष	پهپيرون ڪتاب خانه
mobile library	चलपुस्तकालय	گشتی لائبریری
mobilisation	जुटाना	سبزر ڪرن
Model Public Library Act	मॉडल सार्वजनिक पुस्तकालय अधिनियम	ماڈل پبلڪ لائبریری ایکٹ
modem	मॉडेम	ماڈم
mode of formation of subjects	विषय निर्माण विधि	مضمون تهفه ٻيڪ طريقه
modernisation	आधुनिकीकरण	جديدیت
modern library	आधुनिक पुस्तकारलय	جديد لائبریری

modification	आशोधन, परिवर्तन, सुधार	بدلاو
modular	प्रतिरूपकीय, माँडुलर	تانه دار
modulation	प्रतिरूपण	ماڈیولیشن (اکہ صورتہ پٹھہ بیس صورتس پھرن)
module	प्रतिरूपक	تان' کنى حصہ
momentum	संवेग	حرکت
monastic library	मठ पुस्तकालय	مذہبی کتب خانہ
monitor	परिवीक्षण करना, मॉनीटर	مانیٹر
monitoring	परिवीक्षण	راچہ راوٹھ
monochrome	इकरंगा	کنے رنگہ' یک رنگی
monochrome monitor	इकरांगा मॉनीटर	کنے رنگہ مانیٹر
monogram	मोनोग्राम	نشانه' مونو گرام
monograph	विनिबंध	کنی موضوع کتاب' مونوگراف
monograph series	विनिबंध माला	کنی موضوع کتاب سلسلہ' مونوگراف سلسلہ
monotony	1. नीरसता 2. एकरसता	پہر پھر وزن' بتھ کن ین' مونوٹونی
monthly periodical	मासिक पत्रिका, मासिकी	ما ہانہ رسالہ
mordant	रंगबंधक	تیزہ (پلیٹ کھروچنہ باپت)
more concrete sector	अधिक मूर्त विषय	زیاد واضح قطعہ
Morocco	मोरोक्को (चमड़ा)	موروکو (چمرہ)
mortice (=mortise)	चूल, खाँच	مورٹس' بلا ک ترم (حرف صورت داخلہ باپت)
mosaic binding	चितकबरी जिल्द	نقشہ دار جلد (دالہ دیس)
mother board	मदर बोर्ड	مدر بورڈ

motion picture library	चलचित्रालय, फिल्म लाइब्रेरी	فلمن بنز لائبریری
motivation	अभिप्रेरण	آمادگی
motto	आदर्श वाक्य	ہدف، مقصد
movable location	सापेक्ष स्थान	پکہ ون جائے، متحرک جائے
movable type	वियोज्य टाइप	نژون حرفہ صورت ' متحرک حرفہ صورت
movement	1. आंदोलन 2. संचलन	حرکت
MS-DOS (Microsoft Disk Operating System)	एमएस-डॉस (माइक्रोसॉफ्ट डिस्क ऑपरेटिंग सिस्टम)	ایم ایس ڈاس (میکرو سافٹ ڈیسک آپریٹنگ سسٹم)
multidimensional	बहुआयामी	ہمہ پہلو
multidisciplinary	बहुविषयी	کثیر شعبہ جاتی، کثیر موضوعی، واریاہ موضوعی
multifocal book	बहुविषयक पुस्तक	ہمہ پہلو کتاب، واریاہ پہلو کتاب
multifocal document	बहुविषयक प्रलेख	ہمہ پہلو دستاویز، واریاہ پہلو دستاویز
multilingual dictionary	बहुभाषी शब्दकोश	کثیر زبانی ڈکشنری، موضوعی زبانی ڈکشنری
multimedia	मल्टीमीडिया, बहुसंचार माध्यम	ملٹی میڈیا
multimedia keyboard	मल्टीमीडिया, कुंजीपटल	ملٹی میڈیا کی بورڈ
multiple class	बहुविषयक वर्ग	واریاہ جماڑ، واریاہ ورگہ، کثیر ورگہ
multiple corporate heading	बहुविषयी समष्टि शीर्षक	واریاہ ادار وول
multiple series note	बहुग्रंथमाला टिप्पणी	واریاہ سلسلن نوٹ

multiple subject heading (=multiple heading)	बहुविषयी शीर्षक (=बहुशीर्षक)	کثیر عنوان سرخی
multiple synthesis	बहुसंश्लेषण	کثیر ملون
multi-tier stack	बहुस्तरीय स्टैक	واريا طاقچه واجن الماری
multi-user	बहु-उपयोगकर्ता	वारياہ استعمال کرن وول
multivolumed book	बहुखंडीय पुस्तक	वारياہ جلد کتاب
music library	संगीत पुस्तकालय	موسیقی لائبریری
mutilate	क्षति पहुँचाना, क्षत-विक्षत करन	ناقص، معیوب کرن، تحریف کرن

N

name catalogue	नामप्रसूची	ناو فہرست
name entry	नामप्रविष्टि	ناو اندراج
name index	नामानुक्रमणिका	ناوا اشاریہ
name reference	नाम संदर्भ, नाम निर्देश	ناو حوالہ
name title reference	नाम आख्या संदर्भ	नाوتہ عنوان حوالہ
narrative	वृत्तांत	داستان
narrative description	वृत्तांत वर्णन	داستان وضاحت
narrow	संकीर्ण, संकुचित	تنگ
narrow book	अल्पायत पुस्तक	لوکٹ کتاب
narrower	संकीर्ण	نکھ کھوتہ نیوک
narrower term	संकीर्ण पद	نزدیکی اصطلاح

nascent	नवागत, नया	پہتہ ون زیون
NASSDOC (National Social Science Documentation Centre)	نئسڈاؤک (राष्ट्रीय सामाजिक विज्ञान प्रलेखन केंद्र)	نئس ڈاؤک (نیشنل سائنس ڈاکمینٹیشن سینٹر)
national bibliographical sources	राष्ट्रीय ग्रंथसूचीय स्रोत	قومی کتابیاتی مآخذ
national bibliography	राष्ट्रीय ग्रंथसूची	قومی کتابیات
national biography	राष्ट्रीय जीवनीकोश	قومی سوانح
national book centre	राष्ट्रीय पुस्तक केंद्र	قومی کتاب مرکز
national catalogue	राष्ट्रीय प्रसूची	قومی فہرست
national catalogue code	राष्ट्रीय प्रसूची संहिता	قومی فہرست سازی کوڈ
national central library	राष्ट्रीय केंद्रीय पुस्तकालय	قومی مرکزی کتب خانہ
national centre	राष्ट्रीय केंद्र	قومی مرکزی
national depository	राष्ट्रीय निक्षेपागार	قومی تحویل دار
national gazetteer	राष्ट्रीय भौगोलिक कोश, राष्ट्रीय गजेटियर	قومی فرہنگ
national index of translations	राष्ट्रीय अनुवाद अनुक्रमणी	ترجمن ہند قومی اشاریہ
National Informatics Centre (NIC)	राष्ट्रीय सूचना विज्ञान केंद्र (एनआईसी)	نیشنل انفارمیشن سینٹر (این آئی سی)
National Informatics Centre Network (NICNET)	राष्ट्रीय सूचना विज्ञान केंद्र जालक्रम (निकनेट)	نیشنل انفارمیٹکس سینٹر نیٹ ورک (این آئی سی این ای ٹی)
national information network	राष्ट्रीय सूचना तंत्र	قومی مواصلاتی زال

National Information System for Science and Technology (NISSAT)	राष्ट्रीय विज्ञान व प्रौद्योगिकी सूचना प्रणाली नेशनल इन्फॉर्मेशन सिस्टम फॉर साइंस एंड टेक्नोलॉजी (निसात)	نیشنل انفارمیشن سسٹم فار سائنس اینڈ ٹکنالوجی (این آئی ایس ایس اے ٹی)
national library	राष्ट्रीय पुस्तकालय	قومی کتب خانہ
national library of india	भारत का राष्ट्रीय पुस्तकालय	ہندوستانک قومی کتب خانہ
national medical library	राष्ट्रीय आयुर्विज्ञान पुस्तकालय	قومی صحت کتب خانہ
national network	राष्ट्रीय तंत्र	قومی زال
national standard	राष्ट्रीय मानक	قومی معیار
national union catalogue	राष्ट्रीय संघ प्रसूची	قومی کنز فہرست
national year book	राष्ट्रीय वार्षिकी	قومی سالنامہ
natural characteristics	स्वाभाविक लक्षण	قدرتی خصوصیت
natural classification	प्राकृतिक वर्गीकरण	قدرتی درجہ بندی
natural indexing language	प्राकृतिक अनुक्रमणीकरण भाषा, सहज अनुक्रमणीकरण भाषा	قدرتی اشاریاتی زبان
natural language	प्राकृतिक भाषा	قدرتی زبان
natural material	सहज द्रव्य, प्राकृतिक द्रव्य	قدرتی ماد
natural progression	प्राकृतिक श्रेढी	فطری ترقی، فطری عمل
negative copy	निगेटिव प्रति	نگیٹو کاپی
negative film	निगेटिव फिल्म	نگیٹو فلم
negative photograph	निगेटिव फोटोग्राफी	نگیٹو عکس، نگیٹو فوٹو

negative selection (=weeding)	छंटائی	نگیٹو انتخاب ، فوٹو انتخاب (=چھانٹ کرن)
negative stock	نیگٹو سٹاک	نگیٹو سٹاک
neo document	نوی پریکھ	نیوو د سٹا ویز ، جدید د سٹا ویز
net book	نیول-مूल्य पुस्तक	نیٹ بک
net price	نیول کیमत	مختصر مول
network	نیٹورک، تंत्र, जालक्रम	زال
network cost	نیٹورک लागत	زال مول
networking	जालक्रमण, नेटवर्किंग	زالراون
never assigned number	अनिर्धारित संख्या	غار تفویض نمبر
new acquisition	नई संप्राप्ति	نو حصول
new addition	नवागत प्रकाशन	نو جمع ' نو اضافہ
new arrival	नवागत प्रकाशन	نو ورود' نیہ اضافہ کتابہ
new books	नवीन पुस्तकें, नए प्रकाशन	نیہ کتابہ
new edition	नवीन संस्करण	نو چھاپ
new publication	नया प्रकाशन	نو اشاعت
news	समाचार खबरें	خبر
news bulletin	समाचार बुलेटिन	خبرنامہ
news clip	समाचार कतरन	خبر چھانٹ
newspaper clippings	न्यूजपेपर कतरन, अखबार कतरन	خبرنامہ چھانٹ
newspaper clippings service	समाचारपत्र कतरन सेवा	خبر نامہ چھانٹ خدمت
newspaper file	समाचार संचिका	اخبار مٹل

newspaper holder	समाचारपत्र धारक	اخباردان، اخبار گیر
newspaper index	समाचारपत्र अनुक्रमणिका	اخبار اشاریه
newspaper kiosk (=newspaper stall)	समाचारपत्र विक्रय-केंद्र	اخبار سٹال
newspaper rack	समाचारपत्र रैक	اخبار الماری
newspaper rod	समाचारपत्र दंडिका	اخبار رز
newspaper room	समाचारपत्र कक्ष	اخبار کمر
newspaper stand	समाचारपत्र स्टैन्ड	اخبار لور
newsprint	अखबारी कागज	اخبار کاغذ
news release	समाचार प्रकाशनी, प्रेस विज्ञप्ति	خبر بنز اشاعت
news summary	समाचार संक्षेप	خبر ژھوٹرن
news weekly	समाचार साप्ताहिक	ہفتہ وار خبر
new title	नवाख्या	خبر عنوان
new titles	नए प्रकाशन	خبر عنوان ' خبر سرخی
New York point	न्यूयार्क पाइंट	نیو یارک پوینٹ
nickname	उपनाम, मुंबोला नाम	ریژہ، کنیت، مستعار ناو
no dues certificate	अदेयता प्रमाणपत्र	غار واجب ادا سند
node	नोड	نوڈ
nomenclature	नामपद्धति	ناؤ فہرست
non availability	अनुपलब्धता	غار فراہمی
non bibliographic database	ग्रंथ-सूचीतर डाटाबेस	غار کتابی مواد صندوق
non book material	ग्रंथेतर सामग्री	غار کتابی ماد
non-commercial publication	अव्यावसायिक प्रकाशन	غار تجارتی رسالہ

non-consecutive numbering	क्रमहीन संख्यांकन	غار تواتر عدد
non-conventional zone	अरुढ अंचल	غار عالمی زون
non-documentary sources of information	अप्रलेखी सूचना स्रोत, ग्रंथेतर सूचना स्रोत	غار دستا ویزی اطلا عاتی ماخذ
non documentary sources	ग्रंथेतर स्रोत	غار دستا ویزی ماخذ
non-fiction	कथेतर साहित्य, गल्पेतर साहित्य	غار غیر افسانہ
non-formal education	अनौपचारिक शिक्षा	غار روايتی تعليم
non-hierarchical notation	अपदानुक्रमिक संकेतन	غار سلسله مراتب علامت
non-hierarchy	अपदानुक्रम	غار سلسله مراتب
non-linear	अरैखिक	غار عمودی ' غار خطی
non-parliamentary document	असंसदीय प्रलेख	غار پارلیمانی دستाویز
non recurring expenditure	अनावर्ती व्यय	غار متواتر خرچ
non recurring grant	अनावर्ती अनुदान	غار متواتر ग्रान्ट
non-resident member	अनिवासी सदस्य	غار باشند نفر
non-subject entry	विषयेतर प्रविष्टि	غار موضوعی اندراج
NOR element	अथवा पूरक अवयव	नार (این او آر) ایلیमेंٹ، नार جز
NOR gate	अथवा पूरक द्वार	नार गेट
normative principle	मानकीय सिद्धांत	معیاری اصول
norms	मानक	معیار

notation	1. संकेतन 2. अंकन	علامت
notational plane	1. संकेत स्तर 2. अंकन स्तर	علامتی سطح
notational hospitality	संकेत ग्रहणशीलता	علامتن منز مهمان نوازی
notational technique	संकेत तकनीक	نشانه طرز عمل
note	टिप्पणी, नोट	یاد داشت
note area	टिप्पणी क्षेत्र	یاد داشت جاے
note section	1. टिप्पणी अनुच्छेद 2. टिप्पणी भाग	یاد داشت حصہ
not for issue	अदेय	اجرا ورائے
not for sale	अविक्रय	کنہ ورائے
nothing-before-something	कुछ से पूर्व कुछ नहीं	کینہ نہ - برو نہہ - کینہ آستہ
notification	विज्ञप्ति	اشتہار
notion	धारणा	تخیل
novel	1. उपन्यास 2. नवीन	ناول
number	अंक, संख्या	عد د شمار
number building	संख्या निर्माण	شمار سازی
number discontinued	परित्यक्त संख्या	شمار برخاست کرمت
number entry	अंक प्रविष्टि	شمار اندراج
numerical code	संख्यांक कोड, संख्यात्मक कूट	شمار کوڈ، شمار رمز
numerical hierarchy	संख्यात्मक पदानुक्रम	شمار سلسلہ مراتب
numerical device	संख्यात्मक युक्ति, संख्यात्मक साधन	شمار آلہ

O

obituary index	शोकसंदेश अनुक्रमणिका	وفاتی اشاریہ
object	1. उद्देश्य, प्रयोजन 2. वस्तुनिष्ठ	جیز، مقصد، قص
object computer	अभिलक्ष्य कंप्यूटर	مقصدی کمپیوٹر
objective	1. उद्देश्य प्रयोजन अभीष्ट 2. वस्तुनिष्ठ	مقصد، ہدف
object lens (=objective lens=projection lens)	अभिद्श्यक लेन्स	ہدفی اینہ، ہدفی شیشہ (پروجیکٹر شیشہ)
object-oriented programming (OOP)	लक्ष्योन्मुखी क्रमादेशन भा, (ओओपी)	हदफ जेती बरनामे सारी (ओओपी)
object programme	अभिलक्ष्य प्रोग्राम, अभिलक्ष्य	हदफी बरनामे
oblong format	आयत आकार	मस्तطیلی नमونه
obscene literature	अश्लील साहित्य	فحش ادب
obscure	1. अस्पष्ट 2. दुर्लभ	गजर, अने कोठ
obscure title	अस्पष्ट व्याख्या	गपेह एनोन
observation	प्रेक्षण, अवलोकन	مشاہد
obsolescence	अप्रचलन, प्रयोग से हटना	मत्रोक
obsolete entry	अप्रचलित प्रविष्टि	मत्रोक अन्द्राज
obverse cover (=book jacket)	उपरि आवरण, मुख आवरण	कتاب जाकट

OCLC (Online Computer Library Centre)	ओसीएलसी (ऑनलाइन कंप्यूटर लाइब्रेरी सेंटर)	او سی ایل سی (آن لاین کمپوٹر لا بیری سنٹر)
OCR (Optical Character Reader)	ओसीआर (प्रकाशिक संप्रतीक पठित्र)	او سی آر (اوپٹیکل کریکٹر ریڈر)
OCR (Optical Character Recognition)	ओसीआर (प्रकाशिक संप्रतीक पहचान)	او سی او (اوپٹیکل کریکٹر ریڈर ریکوگنیشن)
octave device	अष्टक युक्ति	آٹھ سروول آلہ
octave principle	अष्टक सिद्धांत	آٹھ سروول اصول
ocatavo	अठपेजी	آٹھ سر
odd copy	अपूर्ण सेट का अंक	آڈ کاپی
oddments	विषयेतर, मूलेतर	منفوق کاپی
office automation	ऑफिस ऑटोमेशन, कार्यालय स्वचालन	دفتری خود کاری
official card	आधिकारिक कार्ड	دفتری کارڈ
official handbook	आधिकारिक नियम-पुस्तक	دفتری دستنی کتاب
official organ	मुख-पत्र	دفتری حصہ، دفتری عضو
offline	लाइनेतर, ऑफ लाइन	آف لاین
offprint	अनुमुद्रण	آف پرنٹ (کنہ مقالک دبار چھاپ)
offset	अनुचित्रण, ऑफसेट	آفسیٹ
offset lithography	ऑफसेट लिथोग्राफी	آفسیٹ لیٹھو طریقہ
offset photo lithography	ऑफसेट फोटो लिथोग्राफी	آفسٹ فوٹو پٹھو طریقہ
omnibus review	बहुग्रंथ समीक्षा	پوت سومبرنک تبصر

omnibus volume	ग्रंथावली	مجموعی شمار
on approval	अनुमोदनार्थ	زیر غور
on demand information service	मांग अनुसार सूचना सेवा	فرمایشی اطلاعاتی خدمت
one card system	एकपत्रक पद्धति	اوک کارڈ نظام
online heading	एकपंक्ति शीर्षक	اوک سطری عنوان
on expiration	समाप्ति पर	زیر مرگ، ختم گزن وول
on-going approach	सतत उपागम	پکه ون وطیر
online	1. युगपत 2. लाइन-आरुढ.	آن لین
online communication	लाइन-आरुढ संचार	آن لین کمیونیکیشن
online computer library centre (OCLC)	आनलाईन कंप्यूटर पुस्तकालय केंद्र (ओसीएलसी)	آن لاین کمپوٹر لایبری سنٹر) (او سی ایل سی)
online processing	ऑनलाइन प्रक्रमण	آن لین عمل
online search	ऑनलाइन खोज	آن لین ژھانڈ
online system	ऑनलाइन प्रणाली	آن لین نظام
online telecommunication	ऑनलाइन दूर संचार	آن لین مواصلاتی اطلاع
online union catalogue	ऑनलाइन संघ प्रसूची	آن لین متحدہ فہرست
online vendor	ऑनलाइन विक्रेता	آن لین گاہک
on loan	परिदाय पर	ووژمس پٹھ
onymous	सनाम	नाو، نیب، نشا نہ
ooze leather	मखमली चमड़ा	نرم چمر، اووز چمر
opaque	अपारदर्शी	گٹ

open access	निर्बाध प्रवेश	केहله رسائی ' او پن رسائی
open access system	निर्बाध प्रवेश प्रणाली	پابندی ور آئے رسائی نظام ' کےهله رسائی نظام' او پن رسائی نظام
open array	خۇلی پڻکیت، ساوڪاش پڻکیت	یلہ صفہ بندی
open back	پولی पीठ	केहله پش
open entry	خۇلی پریویشتی	केहله اندراج
opening	अभिमुख	گُل
open-letter proof	रेखित वर्ण प्रूफ	केहله چٹھہ بندٹیوت
open notation	अपूरित संकेतन	یلہ علامت
open reserve	खुला आरक्षित संग्रह	' केहله ذ خیر'
open selection	मुक्त चयन	केहله انتخاب
open-shelf collection	निर्बाध शेल्फ संग्रह	یلہ شلف سومبرن
open system	खुला तंत्र	یلہر نظام
operand	संकार्य	چالو کرن وول' عملون وول
operate	परिचालित करना, कार्य करना, संचालित करना	چالو کرن' عملون
operating system	संचालन तंत्र, ऑपरेटिंग सिस्टम	چالو کرنک نظام' آپریٹنگ سسٹم
operation manual	संचालन मैनुअल, संचालन पुस्तिका	چالو کرنک دستاویز
operation research	संक्रिया विज्ञान	عملی تحقیق' آپریٹنگ سسسٹم
optical character reader (OCR)	प्रकाशिक संप्रतीक पठित्र (ओसीआर)	بصری اچھر پرن آلہ' اوپٹیکل کریکٹر ریڈر (او سی آر)

optical character recognition (OCR)	प्रकाशिक संप्रतीक अभिज्ञान (ओसीआर)	بصرى اچهر پہچان اوپٹیکل کریکٹر ریکاگنیشن (او سی آر)
optical fibre	प्रकाशिक फाइबर	اوپٹیکل فائبر، بصرى ریشہ
optical printing (=projection printing)	प्रकाशिक मुद्रण	اوپٹیکل چھپای، بصرى چھپای
optical system	प्रकाशिक तंत्र	اوپٹیکل نظام، بصرى نظام
optics	प्रकाशिकी	اوپٹیکس، بصر شناسی، نور شناسی، علم گاش
optimum code	इष्टतम कोड	اوپٹیم کوڈ، لازمی کوڈ
optimum output	इष्टतम निर्गत	زیاد ہراؤل، لازمی پہالہ وٹھ
option	विकल्प	انتخاب، پسند، اختیار
optional class index entry	वैकल्पिक वर्ग निर्देशी प्रविष्टि	اختیاری ورگہ اشاریہ ندراج
optional class number	वैकल्पिक वर्ग संख्या	اختیاری ورگہ شمار
opus citatum (op.cit.)	पूर्वोक्त कृति	پٹھہ کنی گومت درج (پ - گ - د) 'اوپس سیٹیٹم (اوپ - سٹ)
opus number	लेखन-क्रमांक, कृति संख्या	موسیقی شمار، اوپس شمار
order	1. आदेश 2. क्रम 3. क्रयादेश	ترتیب
order card	ऑर्डर कार्ड	ترتیب کارڈ
order department	क्रयादेश विभाग	فرمانشی محکمہ
order information	ऑर्डर सूचना	فرمانشی اطلاع، اطلاع ترتیب
ordering	1. क्रमीकरण 2. क्रयादेशन	فرمانش کرن

order of array	पंक्तिक्रम	صفه ترتیب
order of chain	शृंखला क्रम	هائیکله ترتیب 'سلسله ترتیب' زنجیر ترتیب
order of precedence	पूर्वता क्रम	برونهم ترتیب 'مقدمی ترتیب'
order slip	1. क्रयादेश पर्ची 2. ऑर्डर स्लिप	فرمائشی سلیپ 'فرمائشی काक'
ordinal name	वर्गांक	اصلی نام
ordinal number	क्रमसूचक संख्या	اصلی شمار
ordinal symbol	क्रमसूचक प्रतीक	اصلی نشانہ
ordinal value	क्रमसूचक मान	اصلی مول
ordinary composite book	सामान्य संमिश्र पुस्तक	غار معمولی مرکب کتاب
organisation	संगठन, व्यवस्था	ادار
organisation and maintenance	संगठन एवं अनुरक्षण, व्यवस्था एवं रख-रखाव	انتظام ته انصرام
organisation and management	संगठन एवं प्रबंधन	انتظام ته نظامت
organisational chart	संगठनात्मक चार्ट	انتظامی چارٹ
organisational design	संगठनात्मक अभिकल्प	انتظامی ڈیزین
organisational structure	संगठनात्मक ढांचा, संगठनात्मक संरचना	انتظامی ڈھانچه
organisational yearbook	संस्थागत वार्षिक	اداراتی سالنامه
organisation of index	अनुक्रमणिका व्यवस्थापन	اشارک ترتیب
organised library	व्यवस्थित पुस्तकालय	منظم کتب خانه
organization file	संस्थासूचक फाइल	اداراتی مثل'

organ of corporate body	समष्टि निकाय का अंग	ادارک انگ
orientation	अभिविन्यास	جهت
orientation division	अभिविन्यास प्रभाग	جهته تقسیم
orientation programme	अभिविन्यास कार्यक्रम	جهته پروگرام
origin	उद्गम, आविर्भाव, मूल	بنیاد
original	मौलिक, मूल	بنیادی ' اصلی
original binding	मूल जिल्द	بنیادی جلد سازی ' اصلی جلد سازی
original book	मौलिक ग्रंथ, मूल पुस्तक	بنیادی کتاب ' اصل کتاب
original cover	मूल आवरण	گوڈنک ولتھ
original edition (=first edition)	मूल संस्करण (=प्रथम संस्करण)	(गोडनक चेहा प) بنیادی चेहा प (गोडनक चेहा प)
original source (=primary source)	मूल स्रोत (=प्राथमिक स्रोत)	بنیادی مأخذ (پر امری مأخذ)
original work	मौलिक कृति, मूल कार्य	بنیادی काम
originator	उद्भावक, जनक	بنیاد کار
ornamental band	अलंकरण पट्टी, सजावटी पट्टी	سجاوٹی پٹ
ornamental fillet	आलंकरिक पट्टिका	سجاوٹی نشان تراون آلہ
ornamental inside lining (=doubleure)	भीतरी सजावट अस्तर, अंतःअलंकरण	سجاوٹی اندرम अस्तर
orotype	ओरोटाइप, उत्थित टाइप	اوروٹیب
out date (=out of date)	गतावधिक, अप्रचलित, प्रचलन से बाहर	سڈیومت (= زایدالمیعاد)
outer indentation (=first indentation)	बाहरी हाशिया	نیبرم حاشیه (= گوڈنک حاشیه)

out guide	बाह्य संदर्शिका	निरिम रबना نامه
outlier library	बाह्यसेवी पुस्तकालय	निरिम بدايت
outline	रूपरेखा	خاڪه
out of print	अप्राप्य, अलभ्य	غار چهایی
out of turn	बिन बारी	وار ورائے
output	1. निर्गत 2. उत्पादन, उत्पाद	पेहाले व्ठे
output buffer	निर्गम बफर	पेहाले व्ठे बफर
output channel	निर्गम वाहिका	पेहाले व्ठे व्ठे
output control	निर्गम नियंत्रण	पेहाले व्ठे व्ठे نظام
output device	निर्गम युक्ति	पेहाले व्ठे व्ठे طريقه
output record	निर्गत अभिलेख	पेहाले व्ठे रकार्ड, पेहाले व्ठे يادداشت
output routine	निर्गम नेमका	पेहाले व्ठे معمول
outsert	बहिर्वेष्टन	ورقی غلاف، निरिम غلاف
outside margin (=outmargin)	बाहरी हाशिया	حاشیه نیبر
outside source (=outsourcing)	बाह्यस्रोत (=बहिःस्रोतन)	निरिम وسیله
outsourcing	बहिःस्रोतन	निरिम وسیله دیس
outsourcing contract	बाह्यस्रोत अनुबंध	निरिम وسیله ٹھیکه
outsourcing corporate sector	बाह्य स्रोत समष्टि क्षेत्र	निरिम وسیله فیکٹری سیکٹر
oval halftone	ओवल हाफटोन	بیضوی ہاف ٹون
overburdening	अधिक लादना	زیاد بار تراون
overcasting	ऊपरी सिलाई	پیٹھم تروپ

overdevelopment	अतिविकास	بریمانہ ترقی
overdue book	अतिकालदेय पुस्तक	زاید وقتس तथाویمژھ کتاب
overdue charges	अधिदेय शुल्क, विलम्ब शुल्क	زایدالمیعاد جرمانہ
overflow of title page	अतिव्याप्ति	عنوان صفہ نییر
overinking	ज्यादा स्याही लग जाना	زیاد میله वोल
overlap	अतिव्यापन, अतिव्याप्त होना	अके अकस सीत' अशुतराक
overlapping	अतिव्याप्ति	अशुतराकित, अके अकस सीत सिपुन
overnight issue	रात्रिपर्यंत परिदाय	राते बापित अजरा
overplus copies	अधिशेष प्रतियाँ	बुरिमाने जलद
oversewing	ऊपरी सीवन	पिंठे सलूँ
oversewing method	ऊपरी सीवन विधि	पिंठे सलूँ तरीके
oversize book	बृहदाकार पुस्तक	जियद बुडु कताब
ownership mark	स्वत्व चिह्न	मालकाने नशाने
ownership stamp	1. स्वत्व मुद्रा 2. स्वत्व छाप	मालकाने सिल
Oxford corner	ऑक्सफोर्ड कॉर्नर	अकसुफुरडु कारनर

P

package	पैकेज, संकुल	पिकिज
packet device	कोष्ठक युक्ति	पिकट अल' पिकट तुरिब
packet switching	पैकेट स्विचिंग (कंप्यूटर)	पिकट सुज दीस

packet switching data service	پیکٹ سٹوچنگ ڈاٹا سہوا	پیکٹ سوچ ذریعہ مواد خد مات
packing material	پکینگ سامگری	پیکنگ مٹیریل
packing room	پکینگ ککھ	پیکنگ کمر
page	1. پڑھ 2. پوسٹک واکھ	ورق
page break	پڑھ ویکھد	ورق ژینہ گڑھن
page catalogue	پڑھ-پرسوچی	ورقی فہرسٹ
page layout	پڑھ اہمیناس	ورقی بناوٹ
pager	1. پڑھی 2. پاجر	پیجر
pagination	پڑھ-سوخاکن	صفہ شماری کرن
pallet knife	پالٹ کھری	پیلٹ چہر
palm leaves	ٹاڈ پتر	خسر کل وٹہر
pamphlet	پترک، پمفلٹ	کتابچہ
panel stamp	دیلھا موھر	پینل مہر
panaromic catalogue	سرفٹودرشی پرسوچی	سجاوٹی فہرسٹ
paper	1. کاگج 2. آالہخ	ورق
paper board	گلتا، دفتی	گتہ
paper cutter	کاگج چاکو	کاغذ تراش
paperless library	کاگج رھت پوسٹکالہ	کاغذ وراے کتب خانہ، کاغذ روژ کتب خانہ
paper substance	1. کاگج ہار 2. شوڈ سار	کاغذی چیز
paper weight	پپر وٹ، کاگج داہ	کاغذ وزن، پیپر وٹ
Paperback	پپر بک	کاغذی جلد
Papergram	پپر گرام	پیپر گرام

Paperprint	कागजी मुद्रण	काغذی چھاپ
papyrology	1. पांडुलिपी विज्ञान 2. कागज का इतिहास	काغذक علم
Papyrus	पेपाइरस	पिपिरस 'कल कागड
papyrus roll	पेपाइरस रोल	पिपिरस रोल
Paragon	पैरागन	'पिरागुन' कल नमुने
Paragraph	पैराग्राफ, पैरा, अनुच्छेद	पिराग्राफ 'पिरा' बन्द
paragraph break	पैरा समाप्ति	पिरा ग्राफ 'रुहु ठराउन' बन्द 'रुहु ठराउन' पिरा 'रुहु ठराउन
paragraph indentation (=paragraph indentation)	दूसरा हाशिया, पैरा देना	पिराग्राफक 'हाशिये' पिरा 'हाशिये' बन्द 'हाशिये'
parallel classification	समांतर वर्गीकरण	मतुआزی हद बन्दी
parallel computer	समांतर कंप्यूटर	मतुआزی कम्प्युटर
parallel edition	समांतर संस्करण	मतुआزی इडिशन
Parallel port	समांतर पोर्ट	'मतुआزی पोर्ट'
parallel processing	1. समांतर प्रक्रिया 2. समांतर संसाधन	मतुआزی एमल
parallel title	समांतर आख्या	मतुआزی एनुआन
parallel translation	समूल अनुवाद	मतुआزی तुरजेमे
Parameter	प्राचल	पिरा मिथर 'मेगार' म्दरार
parantheses	लघु कोष्ठक	कु सुन 'दु बलल' लुकुठ बुरिकुठ
Parchment	चर्म पत्र, पार्चमेंट	चरुमी कागड
parchment roll	पार्चमेंट कुंडली, पार्चमेंट रोल	चरुमी कागड रोल 'चरुमी कागड गुठे

parent organisation	1. मूल संगठन 2. पैतृक संगठन	بنیادی ادار، مولہ ادار
Parity	समता	برابری، ہشر
Parlance	बोली, वार्तालाप	بول، پنے زبان منز گفتگو
parochial library (=parish library =bray library)	पैरिश पुस्तकालय	پیروشیل لائبریری (محدود چرچ لائبریری)
Part	भाग	حصہ، جز
partial bibliography	आंशिक ग्रंथसूची	اوڈ کتابیات
partial binding (=part binding)	आंशिक जिल्द (बंदी)	اوڈ جلد سازی
partial contents	आंशिक अंतर्वस्तु	اوڈ مفہوم
partial contents note	आंशिक विषय टिप्पण	اوڈی مفہوم یادداشت
partial title	आंशिक आख्या	اوڈ عنوان
part signature (=volume signature)	जिल्द संकेत	اوڈی دستخطک، (= مقدارى دستخطک)
Passive	निष्क्रिय निश्चेष्ट	غیر فعال، مجہول
Password	पारणशब्द, पासवर्ड	پاسورڈ، رمزی حروف
paste grain	लेपित चर्म	پیست دانہ، مایع دانہ
Pastiche	संगृहीत रचना	فنون لطیفہ
pasting down	सटाई	بون کُن چسپان کرن
Patent	एकस्व, पेटेन्ट	پیٹنٹ، حق بنا، بناون حق
Patentee	एकस्वी	پیٹنٹی، پیٹنٹ حقدار
patent information service	एकस्व सूचना सेवा, पेटेन्ट सूचना सेवा	پیٹنٹ اطلا عاتی خدمت
patent right	एकस्वाधिकार	پیٹنٹ حقوق

patent specification	पेटेन्ट विशिष्ट	پیٹنٹ خصوصیت
Patron	संरक्षक	سربراہ
patron record	संरक्षक रिकॉर्ड	سربراہ رکارڈ
Pattern	प्रतिमान, प्रतिरूप, सांचा	طریقہ
pattern book	प्रतिरूप पुस्तक	طریقہ کتاب
Payment	भुगतान	ادا نیگی, بر پائی
peak hours	सर्वाधिक देय-आदेय	پُرشورژبو
peak transactions	सर्वाधिक देय-आदेय	پُرشو لین دین
pedestrian book	सामान्य पुस्तक	رہنما کتاب، وہ ہاونچ کتاب، بے روح کتاب
pedestrian work	सामान्य कृति	وہ ہاونچ کام، بے روح کام
padigree copy	वंशावली प्रति	شجرنامہ
pencil dater	पेन्सिल दिनांकक	پینسل ڈیٹر
Penman	1. सुलेखक, खुशनवीस 2. लेखक	قلم کار
Penmanship	लेखन चातुर्य	قلم کاریت
pen name	उपनाम	تخلص
per capita method	प्रति व्यक्ति विधि	پریتھ نفر طرزس پیٹھ
perfect binding	परिपूर्ण जिल्दबंदी, परिपूर्ण जिल्द	مضبوط جلد سازی
perfect copy	परिपूर्ण प्रति, परिनिष्पन्न प्रति	اصل کاپی، مکمل نسخہ، (چھپائی)
Perfecting	1. दुपीठी छपाई 2. अपरपृष्ठ छपाई	مکمل کرن (چھپائی)
Perfection	परिपूर्णता	اصل ان تکمیل
Performance	निष्पादन	کارکردگی

performance appraisal	निष्पादन मूल्यनिरूपण	कारکردگی साम
performance budgeting	निष्पादन बजट बनाना	कारکردگی خرچہ
performance evaluation	निष्पादन मूल्यांकन	कारکردگی جایزه
performance measures	निष्पादन माप	कारکردگی میز
period bibliography	कालिक ग्रंथसूची	مرحله وار کتابیات
period division	काल विभाजन	وقتچ باگنے، زمانہ تقسیم
Periodical	1. सावधि 2. आवधिक पत्रिका	جرید
periodical bibliography	आवधिक ग्रंथसूची	مرحله وار کتابنامہ
periodical boom	1. आवधिक अतिवृद्धि 2. पत्रिका अतिवृद्धि	جرید بہار
periodical conference	आवधिक सम्मेलन	سلسلہ وار کانفرنس
periodical display rack	पत्रिका प्रदर्शन रैक	جرید نمایش الماری
periodical index	पत्रिका अनुक्रमणिका	جریدک اشاریہ
periodical library	पत्रिकालय	جرید لائبریری
periodical publication	आवधिक प्रकाशन	جرید اشاعت
periodical rack	पत्रिका रैक	جرید الماری
periodical report	आवधिक रिपोर्ट	جرید رپوٹ
periodical review	आवधिक पुनरीक्षण	سلسلہ وار سام
periodical revision	आवधिक पुनरीक्षण	مرحله وار تجدید، مرحله وار اصلاح
Periodicals	आवधिक पत्रिकाएं	جرید
periodicals article	पत्रिका लेख	جرید مقاله

periodicals bibliography	पत्रिका ग्रंथसूची	جرید کتابیات
periodicals check list	पत्रिका जाँच सूची	جرید جانچ فہرست
periodicals reading room	पत्रिका वाचनालय	جریدن مطالعہ کمر
periodicals register	पत्रिका रजिस्टर	جرید رجسٹر
periodicals room	पत्रिका कक्ष	جرید कمر
periodicals routing	पत्रिका परिचालन	جرید باँग्रन
periodicals stock	पत्रिका भंडार	جرید بند انبار
periodical stock-taking	आवधिक माल पड़ताल	جرید جانچ पड़ताल
periodical subject index	पत्रिका विषयानुक्रमणिका	جرید موضوعی اشاریہ
periodical verification	आवधिक सत्यापन	جرید جانچ पड़ताल
Periodicity	आवधिकता	(दور, دوری), काल
period printing	कालानुसारी मुद्रण	दुर चह्यायी
Peripheral	परिधीय, उपांतीय	अंदम
peripheral device	उपांतीय युक्ति	अ नंदम आले
permanent memory	स्थायी स्मृति	मसंतल यद वतर
permanent record film	स्थायी अभिलेख फिल्म	मसंतल रकड फलम
Permutation	क्रम चय	तलकह पिट्ठे, अलठ पलठ, म्हावुअ, त्हरलफ
personal author	वैयक्तिक लेखक	डआती लकहारी
personal authorship	वैयक्तिक कर्तृत्व, वैयक्तिक कृतित्व	डआती लकहारीत
personal bibliography	वैयक्तिक ग्रंथसूची	डआती कताबیات

personal catalogue	वैयक्तिक प्रसूची	ذاتی فہرست
personal computer	वैयक्तिक अभिकलित्र	ذاتی کمپیوٹر
Personalisation	वैयक्तिकीकरण	شخصی بناون، ذاتی بناون
personalised services	व्यक्ति आधारित सेवाएँ	ذاتی خدمات
Personality	व्यक्तित्व	شخصیت
personality category	व्यक्तित्व श्रेणी	شخصیتی طبقہ
personality facet	व्यक्तित्व पक्ष	شخصی موکھ
personality isolate	व्यक्तित्व वियोजक	شخصیتی केन्द्रन
personality level	व्यक्तित्व स्तर	شخصیتی سطح
personal name entry	व्यक्ति-नाम प्रविष्टि	ذاتی नाو اندراج
personal subject	वैयक्तिक विषय	ذاتی موضوع
Personnel	कार्क	عملہ
persons table	जनसारणी	لوکھ خاکہ، لوکھ ٹیبل، شخصیات خاکہ
Perspective	परिप्रेक्ष्य	ظاہری تناسب، نظر یہ
pertinence factor	प्रासंगिकता गुणक	وابستہ عامل
Pervasive	व्यापक	सरایت، نفوذ
Pest	पीड़क	کیوم
Pesticide	पीड़कनाशी	کیمی مار دوار
pet name	प्यार का नाम	محبتی ناو، ٹا ٹھنیا ناو
Phase	1. प्रावस्था 2. कला	صورت
phase device	प्रावस्था युक्ति	صورتی آلہ، صورتی ترکیب
phase relation	प्रावस्था संबंध	صورتی رشتہ
Phenomenon	परिघटना	واقعہ
Philanthropist	परोपकारी, मानवप्रेमी	سخاوتی

Philanthropy	परोपकार, मानवप्रेम	سخاوت
Philologist	वाङ्मयीमांसक	لسانی عالم
philosophical basis	दार्शनिक आधार	فلسفی بنیاد
philosophy and theory	दर्शन एवं सिद्धांत	فلسفہ تہ نظریہ
phoenix schedule	फीनिक्स तालिका	فرضی شیڈول
Phonogram	ध्वनि-चिह्न	आवाज़ रमज़ 'फ़ोनोग्राम
phonograph record library	फोनोग्राफ रिकॉर्ड लाइब्रेरी	आवाज़ रिकॉर्ड लायब्रیری
photo composition	चित्रमुद्रण रचना, फोटोविन्यास	شکلہ بناوٹ 'عکس بناوٹ' گائشہ بناوٹ
photo conductor	प्रकाश संवाहक	فوٹو کنڈکٹر 'گائشہ کنڈکٹر'
Photocopier	फोटोप्रतिलिपित्र फोटोकॉपियर	نقل بناون مشین
Photocopy	फोटोकॉपी, फोटोप्रतिलिपि	نقل کاپی 'فوٹوکاپی' عکسی نسخہ
Photocopying	फोटोप्रतिलिपिकरण	عکس نقل کرن 'نقل کرن' عمل
photo duplication	फोटो अनुलिपिकरण	عکس نقل کرن'
photo editor	छवि संपादक	فوٹو شیرپار عامل
photo facsimile	फोटो प्रतिकृति	تصویری عکس
Photolithography	फोटोलिथो मुद्रण, फोटोलिथोग्राफी	فوٹو چھपायी 'عکسی چھपायी'
Photomicrograph	प्रकाश सूक्ष्मलेख	گائشہ مایکرو گرافی
Photoprint	फोटोछाप	فوٹو چھाप 'عکسی چھाप'
photo reproduction	फोटो पुनर्मुद्रण	فوٹو فرآونی

phrase pseudonym	वाक्यात्मक छद्मनाम	اصطلاحی فرضی ناو، لفظہ بند فرضی ناو
physical bibliography	भौतिक ग्रंथसूची	طبعی کتابنامہ، ظاہری کتابنامہ
physical condition	भौतिक परिस्थिति	طبعی حالت، ظاہری حالت
physical description	भौतिक विवरण	طبعی وضاحت، ظاہری وضاحت
physical facility	भौतिक सुविधा	طبعی سہولیات، ظاہری سہولیات
physical form	भौतिक स्वरूप	طبعی صورت، ظاہری صورت
physical form of document	प्रलेख का भौतिक स्वरूप	دستاویز چ ظاہری صورت
physical infrastructure	भौतिक आधार संरचना	طبعی ڈھانچہ، ظاہری ڈھانچہ
physical verification	प्रत्यक्ष सत्यापन	طبعی جانچ، ظاہری جانچ
Pictorial	सचित्र, चित्रमय	شکلہ واجن، تصویری واجن
pictorial cover	सचित्र जिल्द	شکلہ جلد، تصویری جلد
picture file	चित्र संग्रह	شکلہ فائل، تصویری فائل
picture paper	सचित्र समाचारपत्र	شکلہ ورق، شکلہ کاکد
picture story book	सचित्र कथा पुस्तक	شکلہ واجن د لیلہ کتاب
pig skin	शूकर चर्म	سور مسلہ
Pigeonhole	खाना, कोष्ठ	لوکٹ خانہ
pigeonhole rack	कोष्ठ रैक	الماری
pigeonhole system	खाना पद्धति, कोष्ठ पद्धति	لوکٹ خانہ بناونکی طریقہ
pilot project	1. अग्रगामी परियोजना 2. प्रायोगिक परियोजना	پا پلٹ پروجیکٹ، آزمائشی منصوبہ

pilot study	अग्रगामी अध्ययन	آز مایشی مطالعه
pinhead morocco	दानेदार मोरक्को (चर्म)	दानه دار چمر، موروको
pin mark	सूची-चिह्न	پیوت نشانه
pin pointed	सुनिदेशित	مرکوز
pioneering effort	अग्रगामी प्रयास	گوڈنچ کوشش
piratical edition	अनधिकृत संस्करण, चोर संस्करण	ژر اشاعت، ژرایڈیشن
piratical printer	अनधिकृत मुद्रक, चोर मुद्रक	ژر پرन्टर، ژर چهانن وول
placard catalogue	सूचनापत्रक प्रसूची	جلد فهرست، اعلانی فهرست پلے کارڈ فهرست
place value	स्थानिक मान	مقامی مول
plain title edition (=departmental edition)	विभागीय संस्करण	خالص عنوانی چهाप (=شعبه جا تی چهाप)
Plan	1. नक्षा 2. आयोजना	منصوبه
plane of work	कार्य धरातल	काम बुंद سطح
Planograph	प्लैनोग्राफ, समचित्र	نقش نگاری
Planography	प्लैनोग्राफी, समचित्रण	نقش نگاری کسب
Plate	1. प्लेट, पट्टिका 2. चित्रपृष्ठ	पोटर، مجمه
plate boring machine	प्लेटवेधी मशीन, प्लेटवेधित्र	पोटरिन केहन मशिन
plate cylinder	प्लेट सिलिंडर	पोटर सलन्डर
plate galzed	पट्टिकाकाचित	पोटर चमक
plate mark	प्लेट चिह्न	पोटर नशानه

plate paper	प्लेट कागज	पोटर काغذ
Plethora	अधिकता, विपुलता	غلبه ' افراط
Plotter	आलेखित्र, प्लॉटर	نقشه بناون وول'पلاٹر
Plough	समकर्तक	آله بانى
pocket dictionary	गुटका शब्दकोश, जेबी शब्दकोश	چند ڈکشنरी
Polarisation	ध्रुवीकरण	تضاد، مناظراتى
polemical pamphlet	खंडन-मंडनात्मक पुस्तिका	مناظراتى رساله
politico-historical features	राजनैतिक-ऐतिहासिक विशेषताएं	سیاسى ته تواریخی خصوصیات
Polygot	बहुभाषिक	کثیر زبان
polygot book	बहुभाषिक पुस्तक	کثیر زبانی کتاب
Polygraphic	बहुकर्तक	کثیر شکله دار
Polytopical	बहुविषयक	کثیر موضوعی
popular edition	लोकप्रिय संस्करण	مقبول چهاب
popular library	लोकप्रिय पुस्तकालय	مقبول لائبریری
popular name	प्रचलित नाम, लोकप्रिय नाम	مقبول ناو
portfolio	पोर्टफोलियो	منصب
POSDCORB	पोस्टकोर्ब	پا ڈس کارب
positive stock	पॉजिटिव (फिल्म) स्टॉक	مثبت ذخیر
post coordinate	पश्च समन्वय	مابعد اشتراک
post coordinate indexing	पश्च समन्वयी अनुक्रमणीकरण	ما بعد اشتراک اشاریه
post coordinate indexing system	पश्च समन्वयी अनुक्रमणीकरण पद्धति	ما بعد اشتراکی اشاریاتی نظام

posteriorising common isolate idea	पश्चस्थापक सामान्य वियोजक विचार	पश्ची عمومی اشاریہ تصور عقبی مشترک اشاریہ تصور
Posterity	भावी पीढी	پنه وول نسل
posthumous work	मरणोत्तर कृति	بعد از مرگ کام، مرنه پتچ کام
Postulate	अभ्युपगम	دعویٰ کرُن ، مفروضه
postualte of basic facet	मूलपक्ष अभ्युपगम	بنیادی ورگگ مفروضه
postulate of concreteness	मूर्तता अभ्युपगम	پوخته آسنک مفروضه
postulate of rounds for personality and matter	व्यक्तित्व और द्रव्य आवृत्ति का अभ्युपगम	شخصیت ته ماڈک گردشی مفروضه
postulate of space and time isolate	दिक्काल वियोजक अभ्युपगम	زاینک ته جاینک مفروضه
postulate for facet sequence	पक्षक्रम अभ्युपगम	ورگه ترتیبک مفروضه
postulates for fundamental categories	मूलसंवर्ग अभ्युपगम	بنیادی ورگه مفروضه
postulates of levels	स्तर का अभ्युपगम	مفروضه سوئهری مفروضه
postulate of round	आवृत्ति अभ्युपगम	گردشی مفروضه، چرخ مفروضه
postulational approach	अभ्युपगमनात्मक उपागम	مفروضه رویه
Potential	संभावित क्षमता, संभाव्य, संभाव्यता	بتر، دستگا
Pounce	पाउन्स, आसंजक चूर्ण	چپه، خیز

PPBC (Planning Programming Budgeting System)	पीपीबीएस (योजना कार्यक्रम बजट प्रणाली, प्लानिंग प्रोग्रामिंग बजटिंग सिस्टम)	پی پی بی سی (پلاننگ پروگرامنگ بجیٹنگ سسٹم) (منصوبہ بندی، برنامه داری تہ بجٹ سازی نظام)
Practical	व्यावहारिक, क्रियात्मक, प्रायोगिक	عملی، عملی صورت
practical classification	क्रियात्मक वर्गीकरण	عملی باگنے
practical demonstration	प्रायोगिक प्रदर्शन	عملی نمائش
practical handbook	व्यावहारिक विवरणिका	عملی دستی کتاب
Precedence	पूर्वता, प्रथमता, अग्रता, वरीयता, पूर्व उदाहरण	نمونہ، مثال
Precept	उपदेश, नीति वचन	حکم، فرمان
PRECIS (Preserved Context Indexing)	प्रेसिज (संरक्षित प्रसंग अनुक्रमणीकरण)	प्रेसिस (پریزو ڈ کنٹیکٹ انڈیکسنگ)
Precise	यथार्थ, यथावत्	صریح، مختصر تہ مفید
Precisely	यथावत्	مختصرن، صریحن
Precision	यथार्थता, परिशुद्धता	صراحتن (واضح تہ مفید)
precoordinate indexing	पूर्व समन्वयी अनुक्रमणीकरण	گوڈے طے شدہ اشاریہ
precoordinate indexing system	पूर्व समन्वयी अनुक्रमणीकरण पद्धति	گوڈے طے شدہ اشاریہ نظام
precoordinate subject heading	पूर्व समन्वित विषय शीर्षक	گوڈے طے شدہ موضوعی عنوان
precursor	पूर्वगामी	پیش رو، نقیب
predetermined	पूर्वनिर्धारित	گوڈے مقرر

predetermined sequence	पूर्वनिर्धारित अनुक्रम	گوڈے مقرر ترتیب
Prediction	भविष्यकथन, भविष्यवाणी	پیش گوئی
Predominant	प्रबल, प्रभावी, प्रधान	غالب
Preface	प्रस्तावना	گوڈ کتھ، گوڈ لوگ
preface writer	प्रस्तावना लेखक	گوڈ क्थे लकहार ى
Preference	अधिमान, वरीयता	ترجیح
Prefix	उपसर्ग, पूर्वयोजन	برونه لوگ
prelibrary bound	पूर्व पुस्तकालयी जिल्दबंदी	لا بیریری وائته برونه جلد سازی
preliminary edition	आरंभिक संस्करण	بنیادی اشاعت
preliminary matter	1. पूर्वांग 2. आरंभिक सामग्री	بنیادی مواد
preliminary pages (=preliminary leaf)	आरंभिक पृष्ठ	بنیادی صفه
Prelude	उपोद्घात	گوڈ क्थे
prenatal cataloguing	प्रकाशनपूर्व प्रसूचीकरण	اشاعت برونه فهرست سازی
Preprint	पूर्व-मुद्रित प्रति	چهاپنه برونه
Presentation	प्रस्तुतीकरण	پیشکش، اعلام، اظهار
presentation book plate	उपहार पुस्तक प्लेट	پیشکش کتابه پلیٹ
presentation copy	उपहार प्रति	پیشکش نسخه
presentation of subject	विषय प्रस्तुतिकरण	موضوعه گوڈنے
Preservation	परिरक्षण	رژهرن
press number	प्रेस अंक	چهाप شمار
pressure plate	दाब प्लेट	دباو پلیٹ

presumed author	संभावित लेखक	انکونی لکھاری، فرضی لکھاری
primary access	प्राथमिक अभिगम	بنیادی رسائی
primary bibliography	प्राथमिक ग्रंथसूची	بنیادی کتاب نامہ
primary chain	प्राथमिक शृंखला	بنیادی رز، بنیادی سلسلہ
primary characteristics	प्राथमिक अभिलक्षण	بنیادی خاصیت
primary document	प्राथमिक प्रलेख	بنیادی دستاویز
primary journal	प्राथमिक शोध-पत्रिका	بنیادی رسالہ
primary memory (=main memory =core memory)	प्राथमिक स्मृति	بنیادی یاد و وتر
primary periodical	प्राथमिक पत्रिका	بنیادی رسالہ
primary publication	प्राथमिक प्रकाशन	بنیادی اشاعت
primary source	प्राथमिक स्रोत	بنیادی ماخذ
primary source of information	प्राथमिक सूचना स्रोत	اطلاعاتک بنیادی ماخذ
principal author	प्रमुख लेखक	اصلی لکھاری، بنیادی لکھاری
principal benefit	मुख्य लाभ	بنیادی فائدہ
principal responsibility	प्रमुख दायित्व	بنیادی ذمہ داری
principle of alphabetical sequence	वर्णानुक्रम नियम	اچھر ترتیب اصول
principle of away from position	स्थानापसरण नियम	مقام نشہ دور اصول
principle of canonical sequence	विहित अनुक्रम नियम	ریوا یتی ترتیب اصول

principle of classification	वर्गीकरण नियम	باگنے اصول
principle of exclusiveness	अनन्यता-नियम	انحصارک اصول
principle of geographical order	भौगोलिक क्रम नियम	جغرافیائی ترتیب کی اصول
principle of increasing complexity	वर्धमान सम्मिश्रता नियम	ہرور پیچیدگی اصول، کہسہ وَن ارتقا اصول
principle of inversion	प्रतीपन नियम	برعکس اصول
principle of later in evolution	विकास पश्चता नियम	ارتقا پس منز پوتس آسنک اصول
principle of later in time	काल पश्चता नियम	وقتس منز پوتس آسنک اصول
principle of least effort	प्रयत्न-लाघव नियम	کمی کو شش اصول
principle of left to right	प्रदक्षिणता नियम	کهوری پٹھہ دو چهن اصول
principle of local variation	स्थानीय विभिन्नता नियम	مقامی پھیرک اصول
principle of osmosis	परासरण नियम	جاذ بیت اصول
principle of relative location	सापेक्षिक अवस्थिति नियम	متنا سب مقام اصول
principle of spatial contiguity	दैशिक सामीप्य नियम	مقامی ربط اصول
principle of unity of ideas	वैचारिक एकता नियम	خیالن بند یکتیک اصول
printed catalogue	मुद्रित प्रसूची	چھاپی فہرست
printed catalogue card service	मुद्रित प्रसूची पत्रक सेवा	شائع فہرست کارڈ خدمت
printed document	मुद्रित प्रलेख	چھاپی دستاویز

printed matter	मुद्रित सामग्री, मुद्रित विषय	چھاپ مواد
Printer	1. प्रिंटर 2. मुद्रक 3. मुद्रित्र	چھاپن گر، پرنٹر، چھاپن وان
printer's device (=printer's marks)	मुद्रक चिह्न	چھاپن ترکیب، چھاپن نشانہ
printer's error (=misprint =typographical error)	मुद्रण त्रुटि, छपाई की भूल	چھاپن غلطی
printer's ink (=printing ink)	छापे की स्याही, मुद्रण स्याही	چھاپن سیاہی
printer's slip	मुद्रण पर्ची	چھاپن وان سلپ
print format	मुद्रण संरूप	چھاپن صورت
print formatting language	मुद्रण संरूपित भाषा	چھاپن فارمیٹنگ زبان
printing	मुद्रण	چھاپے
printing press (=printery)	मुद्रणालय	چھاپن گر
print line	मुद्रक विवरण	چھاپे سطر
print products	मुद्रित उत्पाद	چھاپे چیز
print roller	मुद्रण बेलन	چھاپे گوٹہ
priority indicator	प्राथमिकता सूचक	ترجیح باؤک
prison library	कारागार पुस्तकालय	قائد خانہ لائبریری
private association	गैरसरकारी संस्था	ذاتی انجمن، نجی انجمن
private era	गुह्य युग	ذاتی دور، ذاتی کال، نجی دور
private file	निजी फाइल, निजी संचिका	ذاتی فائل، نجی مثل

private mark	निजी चिह्न	ذاتی نشانہ 'نجی نشانہ
privately illustrated (=extra illustrated)	अतिरिक्त चित्रित	ذاتی ویژہنے، ذاتی حاشیہ (مزید ویژہنے)
private press	निजी मुद्रणालय	ذاتی چھاپ خانہ، نجی چھاپ خانہ
private subscription library	निजी अभिदान पुस्तकालय	ذاتی چندچ لانبریری، نجی آمد ن کتب خانہ
privilege issue	विशिष्ट निर्गमन	حق دُنک موضوع، امتیازی موضوع
prize essay	पुरस्कृत निबंध, पारितोषिक निबंध	انعامی مقالہ
prize novel	पुरस्कृत उपन्यास, पारितोषिक उपन्यास	انعامی ناول
problem facet	समस्या पक्ष	مسئلہ ورگہ
problem solving	समस्या समाधान	مسئلہ اُنزرن
problem solving software	समस्या समाधान सॉफ्टवेयर	مسئلہ انزراونک نرم افزا، مسئلہ انزراونک سافٹ ویئر
procedure	क्रियाविधि, कार्यप्रणाली, कार्यविधि, प्रक्रिया	طریقہ کار
procedure manual	कार्यविधि नियमावली	طریق کارچ دستی کتاب
procedure-oriented language	प्रक्रियामूलक भाषा	طریقہ -جہت زبان
proceedings	कार्यवाही	مذاکرات
process	प्रक्रिया, प्रक्रम	عمل
process colour printing	प्रक्रियात्मक रंगीन मुद्रण	رنگین چھاپچ عمل
process of classification	वर्गीकरण प्रक्रिया	باگنے بنز عمل

processing	1. प्रक्रमण 2. संसाधन	عملون
processing department	प्रक्रमण विभाग	عملونک محکمہ
processing station (=processing laboratory)	प्रक्रमण प्रयोगशाला	عملونک مرکز
processor	1. संसाधक 2. संसाधित्र	عملون وول
procurement	प्रापण	حاصل کرن
producer	निर्माता	پیدا کرن وول
product	उत्पाद	पिदाوار، چيز، پهل، حاصل ضرب
product profile	उत्पाद रूपरेखा, उत्पाद प्रोफाइल	पिदावारी प्रोफाइल، पिदावारी खाके تصوير
productivity	उत्पादकता	पिदावारी صلاحيت
profession	व्यवसाय, वृत्ति	पيشه
professional	व्यावसायिक, व्यवसायी	पيشه ورانه
professional directory	व्यावसायिक निर्देशिका	पيشه ورانه डक्شنरी، पيشه ورانه रचना नामه
professional ethics	व्यावसायिक आचार-नीति	पيشه ورانه قدر، पيشه ورانه اخلاق
professional issue	व्यावसायिक मुद्दा	पيشه ورانه معامله
proficiency	प्रवीणता	دسترس
Profile	रूपरेखा, प्रोफाइल	प्रोफाइल، مشخصات، تصويری खाके
profile construction	प्रोफाइल संरचना, रूपरेखा संरचना	प्रोफाइल बनाउट، تصويرी खाके बनाउट
profit-making	लाभकारी	نفع कामون

program budgeting project	कार्यक्रम बजट परियोजना	प्रोग्राम बजटिंग प्रोजेक्ट
program compatibility	प्रोग्राम संगतता, क्रमादेश संगतता	بر نامہ ہم سازی
program compilation	प्रोग्राम अनुभाषण	بر نامہ ترتیب
program control	प्रोग्राम नियंत्रण, क्रमादेश नियंत्रण	بر نامہ نظام
program documentation	प्रोग्राम प्रलेखन, क्रमादेश प्रलेखन	بر نامہ دستاویز
program language	प्रोग्राम भाषा, क्रमादेश भाषा	بر نامہ زبان
programme (=program)	1. क्रमादेश, प्रोग्राम 2. कार्यक्रम	प्रोग्राम, بر نامہ
programmer	क्रमादेशक, प्रोग्रामर	प्रोग्राम ساز, بر نامہ ساز
programme testing	प्रोग्राम परीक्षण, क्रमादेश परीक्षण	प्रोग्राम टेस्टिंग, بر नामہ جانچ
programming	क्रमादेशन, प्रोग्रामन	برنامہ سازی
programming language	क्रमादेशन भाषा, प्रोग्रामन भाषा	بر نامہ زبان
programming library	प्रोग्राम संग्रह	برنامہ لائبریری
programming modification	प्रोग्रामन संशोधन	برنامہ ترمیم
programming technique	प्रोग्रामिंग तकनीक, क्रमादेशन तकनीक	برنامہ ٹیکنیک, بر نامہ طریقہ کار
prohibited book	निषिद्ध पुस्तक, प्रतिबंधित पुस्तक	ممنوع کتاب
prohibitive	निषेधात्मक	रکاوٹی

Project	परियोजना	پروجکٹ
project information file	परियोजना सूचना संचिका	پروجکٹ اطلاعاتی فایل
projection	1. प्रक्षेपण 2. प्रस्तुतीकरण (पूर्व)	نمایش، برآمد، ٹینگ، طرح
projection bulb	प्रक्षेपण बल्ब	نمایشی بلب
projection quality	प्रक्षेप गुण	نمایشی معیار
proliferation	प्रचुर वृद्धि, प्रचुरता	پہالو
properties	गुणधर्म	خصوصیت
property counter	सामग्री पटल	जाيداد كونٹر
proportion	अनुपात	تناسب
proportional method	आनुपातिक विधि	تناسبی طریقہ
proprietary library	स्वाम्य पुस्तकालय	ملکیتی لائبریری
proscribe	निषिद्ध करना	پتہ رتن
protocol	1. संदेशाचार, प्रोटोकॉल 2. नयाचार	پروٹوکال، آداب تہ رسم
prototype	आदि प्रारूप	گوڈ نمونہ، بنیادی نمونہ
provisional edition	अनंतिम संस्करण	عارضی چھپ
psalm book (=psalter)	भजन पुस्तिका	مناجاتی کتاب (= بجهن کتاب)
pseudandry	छद्मपुम्नाम प्रयोग	زن بند فر ضی ناو، زن بند قلمی ناو
pseudo chain	छद्मशृंखला	نقلی رز، نقلی سلسلہ
pseudo link	छद्मकड़ी	نقلی واٹھ
pseudo series	छद्मग्रंथमाला	نقلی سلسلہ
pseudonym	छद्मनाम, कल्पित नाम	فرضی لکھاری ناو

pseudo-weeding	विभागांतरीकरण, स्थलांतरीकरण	نقلی ژار
PSTN (Public Switch Telephone Network)	पीएसटीएन (पब्लिक स्विच टेलिफोन जालक्रम)	پی ایس ٹی این (پبلک سوچ ٹیلیفون نیٹ ورک)
publication	प्रकाशन	اشاعت
publication data	प्रकाशन आंकड़े	اشاعت مواد
publication date	प्रकाशन तिथि	اشاعت تاریخ
publication schedule	प्रकाशन अनुसूची	اشاعت شدّول، اشاعت خاکہ
public catalogue	सार्वजनिक प्रसूची	اشاعت فہرست
public data network	जन आंकड़ा जालक्रम	عوامی مواد نیٹ ورک
public document	1. सरकारी प्रलेख 2. सार्वजनिक प्रलेख	عوامی دستاویز
public fund	लोक निधि	عوامی رقم، عوامی سرمایہ
publicity	प्रचार प्रसार	تشہیر کاری
Public Libraries Act	सार्वजनिक पुस्तकालय अधिनियम	پبلک لائبریری ایکٹ، عوامی کتب خانہ ایکٹ
public library	सार्वजनिक पुस्तकालय	عوامی لائبریری
public library network	सार्वजनिक पुस्तकालय नेटवर्क	عوامی لائبریری نیٹ ورک، عوامی کتب خانہ زال
public network	सार्वजनिक जालक्रम	عوامی زال
public relation	जनसंपर्क	عوامی رابطہ
publish	प्रकाशित करना	شایع
published price	प्रकाशित मूल्य	چھاپتہ مول
publisher	प्रकाशक	شایع کرن وول، پبلشر

publisher binding	1. प्रकाशकीय जिल्दबंदी 2. प्रकाशकीय जिल्द	شایع کرن والی سنز جلد سازى
publisher casing	प्रकाशकीय आवरण, प्रकाशकीय जिल्द	شایع کرن والی سنز غلاف، شایع کرن والی سنز صندوق
publisher's catalogue	प्रकाशक प्रसूची	शایع کرن والی سند فہرست
publisher series	प्रकाशक ग्रंथमाला	शایع کرن والی سنز سلسلہ
publisher's marks (=printer's marks)	प्रकाशक चिह्न (=मुद्रक- चिह्न)	शایع کرن والی سند نشانہ (چھاپن والی سُند نشانہ)
publishing house	प्रकाशन गृह	शایع گر، چھاپ گر
publishing industry	प्रकाशन उद्योग	शایع صنعت'
punch card charging	पंच कार्ड निर्गमन	पंच कार्ड चार چنگ، گند دار कार्ड اجرا
punched card	छिद्रित कार्ड, पंच कार्ड	गंद دار कार्ड
punched card tabulator	छिद्रित कार्ड सारणी यंत्र	गंद دار कार्डखाके
punched card verifier	छिद्रित कार्य सत्यापित्र	गंद دار कार्ड जान्च
punctuation mark	विरामचिह्न	थेहराव नशानہ
purchase order	क्रयादेश	खरिदारी आडर'
purchase price	क्रयमूल्य	खरिदार मूल
purely enumerative classification scheme	शुद्ध परिगणनात्मक वर्गीकरण पद्धति	खालص توضیحی باگنے سکیم
pure notation	शुद्ध संकेतन	खालص علامت

Q

qualified heading	विशेषीकृत शीर्षक	معتبر سرخی، مشروط سوخی
qualifier	विशेषक	معیار، شوط
qualities of notation	संकेतन के गुण	علامتن ہنز خصوصیت
quarterly	त्रैमासिक	ژ ریوت
quasi class	तुल्य वर्ग	شبیہ جماعت، شبیہ ورگہ
query	1. प्रश्न 2. प्रश्नचिह्न	سوال
query language	पृच्छा भाषा	سوال زبان
query processing	पृच्छा संसाधन	سوال عملون
questionnaire	प्रश्नावली	سوال نامہ
quick reference tool	त्वरित संदर्भ साधन	وژہ حوالیاتی ترکیب
quotation	1. उद्धरण, अवतरण 2. भाव, दर	دبیتی
quotations dictionary	उद्धरण कोश	دبتین ہنز لغت
quote	1. उद्धरण 2. भाव बताना	نقل قول
quotes	उद्धरण चिह्न	نقل قول
racial-ethnic and national groups	जातीय-नृजातीय एवं राष्ट्रीय समूह	قومی تہ رزادی چھو کہ

R

rack	रैक	रिक 'طاقچه
radix	मूलांक	بنیادی ' آگر
RAM (Random Access Memory)	रैम (यादच्छिक अभिगम स्मृति)	रिम (रिन्डम अिकसस मिमुरी)
ramification	प्रशाखन, बहुशाखन	لنجہ وبراونہ ' شاخ وبراون
random access storage	यादच्छिक अभिगम भंडारण	اربطہ یانترتک خزانه
range of service	सेवा दायरा	خدمت دایر
ranked isolate	श्रेणीबद्ध वियोजक	ترتیب وار جز ' سلسلہ وار جز ' مقام وار جز
ranking	श्रेणी, श्रेणीकरण	ترتیب واری ' رتبہ واری
rare book	दुर्लभ पुस्तक, दुर्लभ ग्रंथ	نادر کتاب
rare book call slip	दुर्लभ पुस्तक मांगपर्ची	نادر کتاب طلب سلپ
rates of reduction	छूट की दरें	نرخچ کمی
rationale	तर्काधार	عقلی
raw film (=raw stock)	कच्ची फिल्म	خام فلم (=خام مال)
raw title	अपरिष्कृत आख्या	خام عنوان
reader	1. पाठक, वाचक 2. पठित्र	قاری ' پرن وول
reader's activity area	पाठक गतिविधि क्षेत्र	قاری عملی میدان
reader's advisory service	पाठक परामर्शी सेवा	قاری ہدایتی خدمت
reader's card	पाठक कार्ड	قاری کارڈ

reader service	पाठक सेवा	قاری خدمت
reader's proof (=first proof)	प्रारंभिक प्रूफ	قاری پرزنو
reader's ticket	पाठक टिकट	قاری ٹکٹ
reading case	पत्रिका मंजूषा	پرن خانه
reading guidance	पठन निर्देशन	پرپنک ہدایت
reading habit	अध्ययन प्रवृत्ति, पठनप्रवृत्ति	پرن عادت
reading list	अध्ययन सूची, पठनसूची	پرनک فہرست
reading machine	पठनयंत्र	پرن مشین
reading material	पठन सामग्री	پرनک مواد
reading room	वाचनालय	پرن کُٹھ
reading table	पढ़ने की मेज	پرن میز
reading unit	पठन एकक	پرن حصہ
read only memory (ROM)	केवल पठन स्मृति	ریڈ آنلی میموری (روم)
readymade class number	पूर्वनिर्मित वर्ग संख्या	تیار شدہ مضمون شمار
ready reference service	त्वरित संदर्भ सेवा	دستی حوالیاتی خدمت
ready reference sources	त्वरित संदर्भ स्रोत	دستی حوالیاتی माخذ
ready reference tool	त्वरित संदर्भ साधन	دستی حوالیاتی माخذ
real time	1. वास्तविक समय 2. सदय अनुक्रिया	پزकال، ازکال، ریل ٹایم
real time computer	सदय अनुक्रिया अभिकलित्र	ازकال کمپیوٹر، ریل ٹایم کمپیوٹر، پزकال کمپیوٹر

real time processing	सद्य अनुक्रिया प्रक्रमण	ازکال عمل، ریل ٹائم عمل، پزکال عمل
rear projection	पश्च प्रक्षेपण, पश्च प्रक्षेप	پشتی نمایش، عقبی نمایش
rearrange	पुनर्व्यवस्थापन	نوسر ترتیب
reasonable time	उचित समय	معقول وق
reback	पुनः पृष्ठयोजन	پوت پھیرن
recall	1. वापस मंगाना, प्रत्याह्वान 2. पुनः स्मरण	پوت صدا، یاد پا ون
recall ratio	वापसी अनुपात, प्रत्याह्वान अनुपात, पुनः स्मरण अनुपात	پوت صدا مقدار، پوت صدا تعداد، یاد پاونک تناسب، باز طلی تناسب، یاد اوری تناسب
recall value	प्रत्याह्वान मान	یاد پاونچ قدر، باز طلی وصف، یاد اوری قدر
recasing	पुनःआवरण लगाना	دُبار سانچہ بناون، دُبار غلاف کرن
receiving desk	अभिग्रहण डेस्क	پراون ڈسک
receiving room	प्राप्ति कक्ष	پراون کمر
recension	पाठ भेद	نو چھاپ
recent	नवागत, अभिनव, नवीन	تاز
reckon	गिनती करना	شمارکرن
reclassification	पुनर्वर्गीकरण	دُبار باگنے
recommendation	संस्तुति	سفارش
recommender	संस्तुतिकर्ता	سفارشہ وول
reconstructed binding	पुनर्नवीकृत जिल्द	نوسر شیو رمت جلد
record	अभिलेख रिकॉर्ड	درج، تحریر

record dictionary	रिकॉर्ड निर्देशिका	یادداشت ڈکشنری، تحریری ڈکشنری
recorded	अभिलिखित	تحریری علم
recorded knowledge	ज्ञान	علم
recording	अभिलेखन	تحریر کرن
recording density	अभिलेखन घनत्व	تحریری گنر، گنرسان لیکھن
record keeping equipment	अभिलेख रक्षण उपकरण	تحریر کرنک وسیلہ
record updation	अभिलेख अद्यतनीकरण	تحریری تازا راون
recovering	पुनरावेष्टन	پراون
recreational reading	मनोविनोदार्थ वाचन	تفریحی پرنے
recruitment	भर्ती	برتی
rectangular	आयताकार	ژکونل شکل، مستطیلی
rectification	परिसंशोधन	ڈرستی
recto recurring	1. अग्रपृष्ठ 2. दाहिनापृष्ठ आवर्ती	پہر پھر برونہم (صفہ) متواتر برونہم (صفہ)
recurring expenditure	आवर्ती व्यय	پہر پھر خرچہ 'متواتر خرچہ'
recurring grant	आवर्ती अनुदान	پہر پھر امداد، متواتر امداد، متواتر گرانٹ
red printing	लाल छपाई	لال چھپائی
reduction	ह्रासीकरण, तनुकरण, अल्पीकरण	کمی
reduction photography	लघुकरण फोटोग्राफी	ژھو چر فوٹو کاری
reduction ratio	लघुकरण अनुपात	ژھو چر تعداد
redundancy	अतिरिक्तता	فضول، بے کار

reference	سंदर्भ	حوالہ
reference assistance	سंदर्भ सहायता	حوالیاتی امداد
reference assistant	سंदर्भ सहायक	حوالیاتی مددگار
reference book	سंदर्भ पुस्तक	حوالیاتی کتاب
reference bulletin	संदर्भ बुलेटिन	حوالیاتی خبر نامہ
reference card	संदर्भ पत्रक	حوالیاتی کارڈ
reference catalogue	संदर्भ प्रसूची	حوالیاتی کارڈ
reference counter	संदर्भ पटल	حوالیاتی میز
reference department	संदर्भ विभाग	حوالیاتی شعبہ
reference division	संदर्भ प्रभाग	حوالیاتی محکمہ
reference enquiry	संदर्भ पूछ-ताछ	حوالیاتی پرژہ گار
reference function	संदर्भ क्रियाकलाप	حوالیاتی کام، حوالیاتی وظیفہ
reference interview	संदर्भ साक्षात्कार	حوالیاتی دیدار، حوالیاتی انٹرویو
reference librarian	संदर्भ पुस्तकाध्यक्ष	حوالیاتی لائبریرین
reference library	संदर्भ पुस्तकालय	حوالیاتی لائبریری
reference mark	निर्देश चिह्न	حوالیاتی نشانہ
reference material	संदर्भ सामग्री	حوالیاتی مواد
reference quality	संदर्भ गुण	حوالیاتی معیار
reference question	संदर्भ प्रश्न	حوالیاتی سوال
reference reading list (=reading list)	संदर्भ-पठन सूची	حوالیاتی پرن فہرست
reference room	संदर्भ कक्ष	حوالیاتی کمر
references	संदर्भ निर्देश	حوالہ جات
reference section	संदर्भ अनुभाग	حوالیاتی شعبہ

reference service	संदर्भ सेवा	حوالیاتی خدمت
reference slip	संदर्भ पर्ची	حوالیاتی तلم
reference source	संदर्भ स्रोत	حوالیاتی مأخذ
reference tool	संदर्भ साधन	حوالیاتی مأخذ
reference work	संदर्भ कार्य	حوالیاتی عمل ' حوالیاتی काम
referral	निर्देशपरक	सुपुर्द गी
referral centre	निर्देशपरक सेवा केंद्र	सुपुर्द गी مرکز
referral service	निर्देशपरक सेवा	सुपुर्द गी خدمत
referred from	...द्वारा निर्दिष्ट	सुपुर्द कورमत ' حواله کورمت
referred to	...को निर्दिष्ट	सुपुर्द सपुर्द ' حواله سپد مت
reflectography	परावर्त लेखन	मशینی نقل
reflex copying (=reflection copying=contact printing)	परावर्त लेखन, संपर्क- मुद्रण	मशینی نقل
reformation	सुधार	درستی
refresher course	पुनश्चर्या पाठ्यक्रम	تجدیدی تربیت ' تازگی تربیت ' ریف्रेशर کورس
region	क्षेत्र	علاقه
regional bibliography	क्षेत्रीय ग्रंथसूची	علاقائی کتاب نامہ
regional encyclopedia	क्षेत्रीय विश्वकोश	علاقائی قاموس
regional library system	क्षेत्रीय पुस्तकालय पद्धति	علاقائی لایبریरी نظام
register	पंजिका	کھاتہ ' بهی ' رجسٹر
register system	पंजिका पद्धति	' رجسٹر نظام ' کھاتہ نظام ' بهی نظام

registration	पंजीकरण	اندراج کرن
registration card	पंजीकरण कार्ड	اندراج कार्ड
registration file	पंजीकरण फाइल	اندراج बेہی، اندراج مٹل
regular binding	नियमित जिल्द	عام جلد سازی، باقاعدہ جلد سازی
regularity	नियमितता	مستقلی، باقاعدہ
regulation	विनिमय	قاعد، قانون
regulatory	विनियामक	बाقاعدگی
reinforced binding	1. सुदृढ़ जिल्द, पक्की जिल्दसाजी 2. सुदृढ़ जिल्दबंदी	مضبوط جلد سازی
reissue	पुनर्निर्गमन, पुनःजारी करना	बिहे اجرا کرن
related subject	संबंधित विषय	منسلک موضوع
related term	संबंधित पद	منسلک اصطلاح
relationship	संबंध	رشته داری
relative classification	सापेक्ष वर्गीकरण	اضافی باگنے
relative index	सापेक्ष अनुक्रमणिका	اضافی اشاریہ
relative location	सापेक्षिक स्थान	اضافی جاے
relative relief map	सापेक्ष उदभृत मानचित्र	اضافی برجسته نقشہ
relativity	सापेक्षता	نظریہ
reliability	विश्वसनीयता	اعتباریت
relief map	उभरा मानचित्र, उभरा नक्शा	امدادی نقشہ
relief printing	उदभृत मुद्रण	امدادی چھाप
relocation	पुनःस्थान निर्धारण	نو جاے रٹن

remainder	अवशेष	باقی، باقی ماند'
remarque proof	कलाकार प्रूफ	نقشه تهرے، حاشیہ نشانیہ
remedial reading	उपचारार्थ पठन	اصلاحی پرنے
reminder	स्मरणपत्र, अनुस्मारक	یاد دہی
remote	दूरस्थ, सुदूर	दूर
remote access data processing	सुदूर अभिगम आंकड़ा संसाधन	दूर رسایی مواد عمل سازی
remote batch processing	सुदूर प्रचय संसाधन	दूर موچھ عملون
remote console	सुदूर कन्सोल	दूर कन्सोल
remote control	रिमोट कंट्रोल, सुदूर नियंत्रण	दूर कन्ट्रोल
remote processing	सुदूर प्रक्रमण	दूर عملون'
remote sensing	सुदूर संवेदन	दूर زانن، रिमोट سینسگ
remote testing	सुदूर परीक्षण	दूर ازماون، دور جانچ
removal slip	निष्कासन पर्ची	خارج کر متر ٹلم
remuneration	पारिश्रमिक	مخنتانہ، معاوضہ
renaissance	पुनर्जागरण	نشات ثانیہ، ترقی بند دور
rendering	प्रस्तुतीकरण	ورتاو
renew	नवीकरण करना	تاز کر
renewal	नवीकरण, नवीयन	تاز کرن
renewal of subscription	चंदा नवीकरण	نوسر چند، نوسر جرید حاصل کرن
renewal slip	नवीकरण पर्ची	تاز ٹلم
rental book	किराये की किताब	کرایہ کتاب
reorienting	पुनःअभिमुखीकरण	نو جہت کرن

repackaging	पुनःसंवेष्टन	نو گڏڻ
repair	मरम्मत	شهرن 'مرمت
repeal	निरस्त करना, निरसन	منسوخ
repeatability	पुनरावर्तनीयता	قابل تکرار
repertory	संग्रह	مخزن 'خزانه
repertory catalogue	संग्राही प्रसूची	مخزن فهرست
repetition instruction	पुनरावृत्ति अनुदेश	تکراری ہدایت
repetitive operation	पुनरावृत्ति संक्रिया	تکراری عمل
rephotograph (=retake)	पुनः फोटो लेना	بہ تصویر کاری
replacement	प्रतिस्थापन	بدلاونہ آمت، جانیشینی
replica	प्रतिकृति	ہشی تصویر، مثلی
report	रिपोर्ट, प्रतिवेदन	اطلاع، خبر، بیان
reporting	रिपोर्टिंग, प्रतिवेदन	نتیجہ، سوزنی، دنی
reporting committee	रिपोर्टिंग समिति, प्रतिवेदन समिति	رپوٹ کمیٹی، بیان کمیٹی
report literature	प्रतिवेदन साहित्य	بیانی مواد
report program	प्रतिवेदन प्रोग्राम	بیانی پروگرام
report writing	विवरण-लेखन, रिपोर्ट- लेखन	بیانی لکھاے
repository	निक्षेपागार	توشہ خانہ
repository collection	निक्षेप संग्रह, निक्षेपागार संग्रह	توشہ خانچ سومبرن
representation	प्रतिनिधित्व	نمایندگی
reprint	1. पुनर्मुद्रण 2. पुनर्मुद्रित प्रति	نو چھاپ

reprinted article	पुनर्मुद्रित लेख	نوچھاپ کورمٹ مقاله
reproduction	पुनरुत्पादन	نوچھاپن، نو چھاپن سلسلہ
reprographic service	प्रतिलिपिकरण सेवा	شکلہ نو چھاپنچ خدمت
reprography	प्रतिलिपिकरण	شکلہ نو سر چھاپنہ
republication	पुनः प्रकाशन	ببہ چھاپ
request file	अनुरोध फाइल	عرضی مثل
request form	अनुरोध फॉर्म	عرضی فارم
requirement	1. मांग 2. अपेक्षा	ضرورت، وبڑھنے
requisition form (=call card=cal slip)	मांग फॉर्म	مانگیگی تلم
requisition slip	मांग पर्ची	مانگیگی وبڑھنے تلم
re-registration	पुनःपंजीकरण	نوو اندراج
rescripting	पुनर्लेखन	نوو تحریر
research	अनुसंधान, शोध	تحقیق
research and development	अनुसंधान एवं विकास	تحقیق تہ ووتہ بو
research book	शोध पुस्तिका	تحقیقی کتاب
research cell	अनुसंधान कक्ष	تحقیقی کوٹھر
researcher	अनुसंधानकर्ता, शोधार्थी	محقق، تحقیق کرن وول
research finding	शोधनिष्कर्ष	تحقیقی نتیجہ
research in progress	शोधप्रगति	تحقیقی ووتہ وواشر
research process	शोधप्रक्रिया	تحقیقی عمل
research proposal	शोधप्रस्ताव	تحقیقی منصوبہ
research report	शोधप्रतिवेदन	تحقیقی بیان
research ticket	अनुसंधान टिकट	تحقیقی ٹکٹ

reservation	आरक्षण	محفوظ کرنچ عمل، رزرویشن
reservation card (=reserve card)	आरक्षण कार्ड	محفوظ کرنक कार्ड
reservation slip	आरक्षण पर्ची	محفوظ करनच थ्लम
reserve card (=reservation card)	आरक्षण कार्ड	محفوظ करनक कार्ड
reserve collection	आरक्षित संग्रह	محفوظ सुमिरन
reserved book (=assigned book)	आरक्षित पुस्तक	محفوظ करनक अमर कताब
reservoir library (=deposit library)	निक्षेप पुस्तकालय	محافظ خانه
reset	पुनःप्रारम्भ, पुनःकंपोज	नोत्रिब
re-set edition	पुनःकंपोज हुआ संस्करण	नो त्रिब
residence hall library (=dormitory library)	आवासीय पुस्तकालय	قیامی کتب خانه
residue	अवशेष, बचत	बाقي
resolving power	विभेदन-क्षमता	अनरानक भूत्र
resource	संसाधन	وسایل
resource sharing	संसाधन सहभाजन, संसाधन सहभागिता	وسایل शراکت، وسایل शراکتی رابطه
respondent	प्रत्यर्थी	जواب दने वोल
response time	अनुक्रिया समय	जوابी وق
responsibility area	दायित्व क्षेत्र	ذمه دارنه علاقه
responsiveness	अनुक्रियाशीलता	जواب दी, रद عمل
responsive service	अनुक्रियात्मक सेवा	जوابी दी, रद عمل خدمت
restart	पुनःप्रारम्भ	नो दुसलाबे, नो सर

restored	पुनःस्थापित	بحال کو رمت
restricted	प्रतिबंधित	محدود
restricted book	प्रतिबंधित पुस्तक	محدود کتاب
restricted loan	प्रतिबंधित परिदाय	محدود قرضہ
resume	1. सारवृत्त 2. पुनरारंभ करना, पुनः शुरु करना 3. पुनग्रहण करना	نوسر شروع کرن، واپس رٹن تعلیمی تہ تجربی خاکہ
retail bookseller	खुदरा पुस्तक-विक्रेता	کتاب فروش، کتابہ کنن وول
retake (photo)	पुनःलेना (फोटो)	نوسر (فوٹو)، بیہ ٹن (فوٹو)
retouched	पुनःसज्जित	ٹھیک کرن، مرمت کرن
retrieval	पुनःप्राप्ति	واپسی، باز یافت، بیہ حاصل کرن
retrieval of information	सूचना पुनःप्राप्ति	رِ اطلاعہک باز یافت
retrieve	पुनःप्राप्त करना	واپس ین، باز یافت
retrospective	पूर्वव्यापी, भूतलक्षी	پوت کالک
retrospective and current information	भूतलक्षी एवं सामयिक सूचना	پوت کالک تہ از چ شیچہ
retrospective bibliographical source	भूतलक्षी ग्रंथसूची स्रोत	پوت کالک کتابی ماخذ
retrospective bibliography	भूतलक्षी ग्रंथसूची	پوت کالک کتابہ
retrospective search	भूतलक्षी खोज	پوت کالک ژ ہائز
retrospective search service	भूतलक्षी खोज सेवा	پوت کالک ژ ہانڈ خدمت
retrospective subject bibliography	भूतलक्षी विषय ग्रंथसूची	پوت کالک موضوعی کتاب نامہ

retrospective trade bibliography	भूतलक्षी व्यापारिक ग्रंथसूची	पोत कालक تجارتی کتاب نامہ
return	वापसी	واپسی
return desk	वापसी डेस्क	واپسی میز
reversal process	व्युत्क्रमी प्रक्रम	पोत عمل
reverse cover (=back cover)	पृष्ठ आवरण	पोत و لت
reverse image	विपर्यस्त प्रतिबिंब	पोत आकार
reverse order	विपरीत क्रम	पोत ترتیب
review	पुनरीक्षण, पुनर्विलोकन, समीक्षा	تبصر، جایز
review committee	समीक्षा समिति	جایز کمیٹی، جایز مجلس
review-copy	समीक्षार्थ प्रति	جایز نقل جایز 'نسخه
reviewing periodical (=review periodical)	समीक्षा पत्रिका	جایز جرید
review periodical	समीक्षा पत्रिका	جایز جرید
revised impression	परिशोधित मुद्रण	تجدیدی آकार
revision	परिशोधन	تجدید
revision policy	परिशोधन नीति	تجدیدی عمل
revisor	परिशोधक	تجدید کار
revolving bookcase	परिक्रामी पुस्तक केस	پہیرون کتابہ الماری
revolving chair	घूमने वाली कुर्सी	پہیرونی کرسی
rewind	1. उलट-लपेट 2. पुनर्वेष्टन	واپس تلتن، واپس پهرن
rewinder	1. उलट लपेटकर्ता 2. पुनर्वेष्टन कर्ता	واپس تلتن وول، واپس پهرن وول

rewind processing	पुनर्विष्टन प्रक्रम	واپس تڻ عمل، واپس پهرن عمل
reworked (=retouched =remodelled)	पुनःसज्जित	दु बार 'नो' तमेर करन
Rider's International Classification	राईड का अंतर्राष्ट्रीय वर्गीकरण	राइडर्स बिन अलवामी बागुने (राइडर्स अन्टरनेशनल क्लासफिकेशन) (हाशिये शाने)
ridge (=flage=shoulder)	1. कोर 2. टाइपपाशर्व	हाशिये (शाने)
right	1. अधिकार 2. दायाँ 3. ठीक, सही, उपयुक्त	सिउद 'सहिब' हकुक
right decision	उपयुक्त निर्णय	सहिब फासुले
right of free import	निःशुल्क आयात अधिकार	माल डरामद कुंरुक हकुक
right of reproduction	पुनरुत्पादन अधिकार	डुबार जेहा पुंक हक
right of translation reserved	अनुवाद अधिकार सुरक्षित	तरजेम कुंरुक महफुज हक
rigid classification	अपरिवर्तनीय वर्गीकरण	महक बागुने
rigidly faceted classification scheme	अपरिवर्तनीय पक्षात्मक वर्गीकरण पद्धति	महक मुकहल बागुने सकिम
rigorous use	अत्यधिक उपयोग	सखत वरताव
ring binding	छल्लेदार जिल्द	वाजे जल्द
ring network	परिधीय जालक्रम	वाजे जाल
risk assessment	जोखिम निर्धारण	खुफ कासन साम
risk management	1. जोखिम प्रबंध 2. जोखिम प्रबंधन	खुफक कासन अन्तजाम
road map	सड़क का मानचित्र	वुते नक्शे
roan	नरम चमड़ा (भेड़)	नरम रङ्गे डार जेमर

role model	आदर्श	وتہ باؤک / نشانی کردار، نمونہ
roll	ناماवली	بوکچہ 'گوٹہ'
rolled edge	बेल्लित कोर	بوکچہ اند
roller	बेलन	رولر، بیلن
roll film	रोल फिल्म	فلم گوٹہ
rolling case	चक्री केस	گوٹہ ڈبہ
rolling stack	चक्री रैक	گاسہ گیڈ
roll of honour	सम्मान सूची	عزت افزایی والین ہند فہرست
Roman alphabet	रोमन वर्णमाला	رومن اچھر
Roman figure (=Roman numeral)	रोमन अंक	رومن گرنڈ
Romanixed spelling	रोमनीकृत वर्तनी	رومن بناومڑ بچہ، رومن بناومڑ لفظن بند اچھر
romantic style binding	रूमानी जिल्दबंदी, रूमानी जिल्द	رومانی طرز چ جلد سازی
rotaprint	रोटाप्रिंट	روٹاپرنٹ (چھاپن مشین کمپنی)
rotation	घूर्णन	پھیرن، نڑھن
rough pull (=flat pull)	कच्चा प्रूफ	تقریبی لمن
round back	गोल पीठ	گول پوت
round corner	गोल कोना	گول کونہ
roundel	वलयाकार	دایراؤن
rounding and backing	गोलाई देना और पीठ निकालना	کونہ وون تہ پش کلن نون
route map	मार्ग मानचित्र	وتہ باؤک

routine	नेमका (कंप्यू), नेमी	معمول
routine jobs	नेमी कार्य	معمولچه कामه
row	पंक्ति	قطار
royalty	स्वामिस्व	رايلى (كتاب يا پيڻينٿ استعمال ڪرڻچ عوضانه رقم)
rubber back binding	रबड़ पीठ जिल्द	ربڏ پوت جلد
rule	नियम	قاعده
run book	प्रचालन पुस्तिका	رن بڪ (كمپيوٽرس منز معمول طرز عمل)
run chart	प्रचालन संचित्र	رن چارٽ (چارٽ گراف ڀتھ وقت آسه اکھ ٻھلو)
run diagram	प्रचालन आरेख	رن ڏاياگرام (چارٽ شڪل ڀتھ وقت آسه اکھ ٻھلو)
running title	सतत आख्या	مختصر عنوان؛ ٻر ڀتھ صفحہ مختصر سرخي

S

sacred book	धर्मपुस्तक	پاڪ ڪتاب، مقدس ڪتاب
sacred scripture	धर्मग्रंथ	پاڪ تحرير، ڪتاب تحرير
sacred work	धार्मिक कृति	پاڪ ڪام، پاڪ ڪام
saddle stitching	बिचली सिलाई	زين سازي
salient feature	प्रमुख विशेषता	نماياں خاصيت
sample	नमूना	نمونہ
sample copy	नमूना प्रति	نمونہ رسخه

sample number (=specimen number)	नमूने का अंक	نمونہ عدد
sampling method	प्रतिचयन विधि	نمونہ سازی
satellite	1. उपग्रह 2. अनुषंगी	सैटिलाइट, सैयार
satellite communication	उपग्रह संचार	सैटिलाइट اطلاع
scalar chain	सोपानिक शृंखला	मिज़दार रज़, मिज़दार सلسله
scale	1. स्केल, पैमाना 2. सोपान	स्केल, फ़ित्हे, मिज़
scale of enlargement (=enlargement ratio)	परिवर्धन, माप	وسجارك 'میز' (= زيٹھر اونك تناسب)
scan	क्रमवीक्षण करना	چھان بین, سکین
scanning	क्रमवीक्षण करना	چھان بین کرن, سکین کرن
scatter	छितराना	منتشر کرن
scatter reference	प्रकीर्ण संदर्भ	منتشر حواله
scattering	प्रकीर्णन छितराव	منتشر
scenario	परिदृश्य	تناظر, نظار
schedule	1. सारणी 2. अनुसूची	قاعد, शिडूल, खाके
schedule marker (=scheduled editor)	तालिका निर्माता, सारणी संपादक	قاعد ساز, शिडूल مدير
schedule mnemonics	सारणी स्मारक	ياد پلون شيدول
schedule of classification	वर्गीकरण सारणी	باگنے خاکه, باگنے شيدول
schmatics	योजनावत्, योजनाबद्ध	سکیمی
scheme	1. योजना 2. पद्धति	سکیم, خاکه

Scheme for classification

Scheme for classification	वर्गीकरण पद्धति	बाग्ले बापत سکیم
scholarship	1. छात्रवृत्ति 2. विद्वत्ता	دانش
school edition	विद्यालय संस्करण	سکول چھاپ
school library	विद्यालय पुस्तकालय	سکول لائبریری ' سکول کتب خانہ
school of thoughts	विचारधारा	خیالن بند مکتب
schrolblatt (=dotted print)	बिंदुकित मुद्रण	نقطہ چھاپ، کل چھاپ
scientific and technical information	वैज्ञानिक एवं तकनीकी सूचना	سائنسی تہ تکنیکی اطلاع
scientific and technical information centre	वैज्ञानिक एवं तकनीकी सूचना केंद्र	سائنسی تہ تکنیکی اطلاعاتی مرکز
scientific basis	वैज्ञानिक आधार	سائنسی بنیاد
scientific management	वैज्ञानिक प्रबंध	سائنسی انتظام
scientific serials	वैज्ञानिक पत्र-पत्रिकाएं	سائنسی جرید
scientometric	विज्ञानमितीय	سائنسی میژجار
scientillation	1. प्रस्फुरण 2. स्फुलिंग	ساینٹیلیشن (پرزلاون عمل)
scope	विषय-क्षेत्र, विस्तार	گنجایش، امکان
scope note	विस्तार टिप्पणी	امکانی نوٹ، امکانی یادداشت
scraper board	खुरच गत्ता	سکرپیر بورڈ
screen	1. पर्दा 2. पटल 3. छानना	पर्ده، سکرین
screen image	पटबिंब	سکرین آکار
scribal copy	लिपिक प्रति	کاتب سُنْد نقل

scrinium	मंजूषिका	सकरिनिम (सलन्डरशकल ढुबे सकरुल डुडुत)
scriptorium	लेखनककुष	कनुडत तड डुरन ललकड कुठुडर
scroll	खरुड, सुडुडी	नुडनुडुन, कडुड रुरु कुनुस वलनुड
search	खुड	डुडनुडुड, तुललश
searchable field	खुडडुडुगुड कुषुतुर	डुडनुडुड डुडलडुड
search expression	खुडकथन, खुड अडुडलवुडकुडत	डुडनुडुड अडुडर
searching	खुडनुड	डुडनुडुड
search process	खुड डुरकुडलडुड	डुडनुडुड डुडल
search profile	खुड डुरुडडडल	डुडनुडुड नुडकुषुड, डुडनुडुड खडकुषुड
search result	खुड डुरलरलनुड	डुडनुडुड ननुडकुषुड
search statement	खुड कथन	डुडनुडुड डुडल
search strategy	खुड डुडकुडत	डुडनुडुड न कुडकुड डुडल
search term	खुडडुड	डुडनुडुड न अडुडल
search tool	खुड डुडकुरण	डुडनुडुड तुुरकुडड
secondary	दुवुडुडुडक, गुरुण	नुडनुडुड
secondary bibliography	गुरुण डुडनुडुडुडुड, दुवुडुडुडक डुडनुडुडुडुडुड	नुडनुडुड कनुड नडुड
secondary document	दुवुडुडुडक डुरलेख	नुडनुडुड दुसुतुडुडड
secondary element	गुरुण अडुडडुड, दुवुडुडुडक अडुडडुड	नुडनुडुड डुडुड
secondary entry	दुवुडुडुडक डुरवलषुडुड	नुडनुडुड अडुडर
secondary memory	दुवुडुडुडक सुडुडुडुडुड	नुडनुडुड डुडुडुडुडुड
secondary periodical	दुवुडुडुडक डुरतुरलक	नुडनुडुड डुरलडुड

secondary publication	द्वितीयक प्रकाशन	ثانوی اشاعت
secondary source	द्वितीयक स्रोत, गौण स्रोत	ثانوی ماخذ
secondary sources of information	द्वितीयक सूचना स्रोत	ثانوی اطلاع ماخذ
secondary storage of device	द्वितीयक भंडारण युक्ति	ذخیر کرنک ثانوی آلہ
second hand copy (=second hand book)	पुरानी प्रति, पुरानी पुस्तक	پرائی کتاب, (پرائی دستی کتاب)
second indention	दूसरा हाशिया	دویم حاشیہ
second law	द्वितीय नियम	दोیم اصول
second level of description	विवरण का द्वितीय स्तर	ثانوی درجہ ویژہ
second round	द्वितीय चक्र	दोیم روند, दोیم दौर
second summary	द्वितीय सारांश	दोیم خلاصہ
secretarial	सचिवालय, सेक्रेटेरियल	سیکریٹیری, دفتری
secretarial library	सचिवालय पुस्तकालय	سیکریٹری लायब्रیری, 'दफتری' कتب خانہ
secret literature	1. गुप्त साहित्य 2. गोपनीय साहित्य	اسرارى ادب
secret page	गुप्त पृष्ठ	اسرارى صفہ, 'مخفی' صفہ, 'خفیہ' صفہ
section	1. खंड 2. अनुभाव (प्रशासन) 3. अनुच्छेद (नियम का)	حصہ
sector	खंड, सेक्टर	'سیکٹر', 'قطعہ', 'ذیلی' حلقہ
sectoral	खंडीय	'قطعہ' وول

sectoral centre	खंडीय केंद्र	قطعك مركز ' حلقه مركز
sector device	खंडयुक्ति	قطعك تركيب ' حلقه وسيله
sectorising digit	खंडसूचक अंक	حلقه بناون وول عدد
security	1. प्रतिभूति 2. सुरक्षा	سلامتی
security deposit	प्रतिभूति जमा	سلامتی سرما يه
'see also' note	'और भी देखिए' टिप्पणी	بيبه وُجهو نوٹ
'see' note/reference	'देखिए' टिप्पणी/'देखिए' निर्देश	'وُجهو' نوٹ / حواله
segment	परिखंड	كهنڈ ' ٹكر ' قطعہ
select bibliography	विशिष्ट ग्रंथसूची	منتخب کتاب نامہ
selected bibliography	चयनित ग्रंथसूची	منتخب کتاب نامہ
selected topics	चयनित विषय	منتخب مضمون
selection	चयन	انتخاب
selection division	चयन प्रभाग	منتخب حصہ بندی
selection section	चयन अनुभाग	منتخب باگے
selective	विशिष्ट चयनित	منتخب
selective dissemination of information (SDI)	चयनित सूचना प्रसारण (एसडीआई)	منتخب اطلاعاتی و انتیيار
select list	चयनित सूची	منتخب فهرست
self charging system	स्व संचालित निर्गम पद्धति	خود کار چارجنگ نظام
semantic relationship	आर्थी संबंध	معنوی رشتہ
semantics	अर्थविज्ञान	معنیات
semantic value	शब्दार्थ-मूल्य	معنوی قدر

semi-annual (=half-yearly)	अर्धवार्षिक	شیے ریت (= اڈی ویر)
semi-automatic	अर्धस्वचालित	निम خود कार
semicolon	अर्धविराम	सिमे कौलन, निम कौल, निम وقفه
semi conductor memory	अर्ध-चालक स्मृति	निम कन्डु क्तर यादाوتر'निम موصل यादाوتر
semi-monthly	1. अर्धमासिक पत्रिका, पाक्षिक पत्रिका 2. पाक्षिक, अर्धमासिक	निम माबानه, पन्डे दोह'पुजे कुड हत
semi professionals	अर्धवृत्तिक	निम पिशुराने
semi-skilled	अर्धकुशल	निम माबर'
seminal isolate idea	बीजभूत वियोजक विचार	बन्यादी त्सुराती कुजे 'सिमनल त्सुराती कुजे
seminal mnemonics	मौलिक स्मृति-संकेत	बन्यादी यादाशत' सिमनल यादाशत
seminar	सेमिनार, गोष्ठी	सिमनार' मडाकरे
semi-weekly	1. अर्ध-साप्ताहिक 2. अर्ध-साप्ताहिक पत्रिका	निम बफ्ते वार
sensitive material	संवेदनशील सामग्री	कुसासु मोद
sensitivity	1. संवेदनशीलता 2. सुग्राहिता	कुसासुयत
separate registration (=branch registration)	पृथक पंजीकरण	बिउन अन्डराज
sequence	अनुक्रम	तुरतुब
sequence number	अनुक्रम संख्या	तुरतुबुी शमार
sequence of signs	संकेत अनुक्रम	तुरतुबुी अशारन बन्ड तुरतुब
sequential access	अनुक्रमिक अभिगम	तुरतुबुी वानुनार

serial	क्रमिक	سلسله وار
serial catalogue	क्रमिक प्रसूची, क्रमिक प्रकाशन-सूची	सلسله وار فهرست
serial number	क्रम संख्या	सلسله وار شمار
serial port	सीरियल पोर्ट	सلسله وار पोर्ट
serial publication	क्रमिक प्रकाशन	सلسله وار اشاعت
serial record	क्रमिक (प्रकाशन) अभिलेख	सلسله وار اندراج
serial relationship	क्रमिक संबंध	सلسله وار رابطه
serials	1. क्रमिक पत्र-पत्रिका 2. क्रमिक प्रकाशन	सلسله وار کتاب, सلسله وار جلد
serials control series	पत्र-पत्रिका नियंत्रण शृंखला	जरिदन बन्द فهرست बन्दी
serials department	क्रमिक प्रकाशन विभाग	जरिद شعبे
series	माला	सلسله
series approach	ग्रंथमाला अभिगम	सلسله وار रويه
series card	शृंखला पत्रक	सلسله कार्ड
series entry	माला प्रविष्टि	सلسله اندراج
series index entry	माला निर्देशी प्रविष्टि	सلسله اشاريه اندراج
series note	माला टिप्पणी	सلسله नोٹ
series title	माला आख्या	सلسله عنوان
service	सेवा	خدمت
service department	सेवा विभाग	خدمت محكمه
service library	सेवा पुस्तकालय	خدمت لابيري
service point	1. सेवा केंद्र 2. वितरण केंद्र	خدمت مرکز

service program/ programme	सेवा कार्यक्रम	خدمت پروگرام، خدمت برنامه
set-off	पीठ-धब्बा, पीठ का दाग	تحريك دنى، وٹس دین، شروع کرن
set of ordinal numbers	क्रमसूचक संख्याओं का समुच्चय	عدد شماری مجموعہ
set of symbols	प्रतीकों का समुच्चय	علامتوں ہند مجموعہ
set solid	ठोस टाइप	وٹہ سیٹ
seventy two mo	बहतर पेजी	دستہ صفہ
sewing through the fold	मोड़ सीवन	تہ تروپ، تہ سلائی، جز بندی تروپ
shared authorship	सहभागी कर्तृत्व	مشترکہ لکھاری
shared cataloguing	सहभागी प्रसूचीकरण	مشترکہ فہرست
shared memory	सहभागी स्मृति	مشترکہ یادآوری
shared responsibility	सहदायित्व	مشترکہ ذمہ داری
sharing	सहभाजन	اشتراک
shaved edges	छँटे हुए किनारे	صاف دند
sheaf binding	पुला जिल्दबंदी	شیف جلد سازی
sheaf catalogue	पुलाबद्ध प्रसूची	شیف فہرست
sheep law	मेषचर्म जिल्द	گبہ قانون
sheep skin	मेष चर्म	گبہ مسلہ
sheet	1. पत्र, पन्ना 2. ताव 3. चादर	ژادر، شیٹ
sheetwise	एकतरफा (मुद्रण)	ژادر حسابہ، شیٹہ حسابہ
shelf	1. शेल्व, निधानी 2. खाना	خانہ، طاقچ

shelf arrangement	निधानी व्यवस्थापन	خانه ترتیب
shelf classification	निधानी वर्गीकरण	خانه باگنه
shelf guide	निधानी संदर्शिका	خانه ٻاوک
shelf list	निधानी सूची	خانه فهرست
shelf list card	निधानी सूची कार्ड	خانه فهرستک کارڈ
shelf mark	निधानी चिह्न	خانه نشانه
shelf reading	निधानी पठन	خانه پرने
shelf rectification	निधानी परिशोधन	خانه درستى
shelf register	निधानी पंजी	خانه بهی
shelf upright	निधानी स्तंभ	عمودی میز
shelving	ग्रंथ विन्यसन, निधानी में रखना	خانه سازی
short bibliography	संक्षिप्त ग्रंथसूची	مختصر کتاب نامہ
short cataloguing	संक्षिप्त प्रसूचीकरण	مختصر فهرست
short letter	लघु अक्षर	ژھوٹ خط، مختصر خط
short range service	अल्पकालिक सेवा	محدود خدمت
Shorts	संपूरक	کچھ، ژھوٹ یزار
short title	संक्षिप्त आख्या	ژھوٹ عنوان، مختصر عنوان
Shot	चित्र, फोटो	داغن، فوٹو، بندوق چلاون
Shrinkage	सिकुडन	ژمٹن
sic (so thus)	एवमेव, यथामूलम	یتھہ کنی
Side	1. पार्श्व 2. पक्ष	طرف، پاس
side bearing	पार्श्व अवकाश	پاسہ ٻاؤک
side head (=marginal head)	पार्श्व शीर्ष (=उपांत शीर्षक)	پاسہ انبار

side note	पार्श्व टिप्पणी	پاسه نوٲ
side stick	पार्श्व पट्टी	پاسه نو
side wire	पार्श्व तारबंदी	پاسه رز
sigillography	मोहरविद्या	مهرن بُند مطالعه
Sign	प्रतीक, चिह्न	نشانہ، اشار
Signature	1. प्रभाग 2. प्रभागांक	دستخط
sign manual	राजहस्ताक्षर	نشانہ کتاب ' اشار کتاب
Silicon	सिलिकॉन	سیلیکان
Silking	रेशमीकरण	ریشمی کرن، ریشماون
silk paper	रेशमी कागज	ریشمی کاغذ
simple base	एकरूप आधार	ساد بنیاد
simplified catalogue	सरलीकृत प्रसूची	آسان فہرست، مختصر فہرست
simplified cataloguing	सरलीकृत प्रसूचीकरण	آسان فہرست سازی، مختصر फہرست سازی
Simulation	अनुरूपण	شبیه سازی
single entry	एकल प्रविष्टि	اوک اندراج
single file system	एकल फाइल पद्धति	اوک فایل نظام
single numerical sequence	एकल संख्यात्मक अनुक्रम	اوک عددی ترتیب
single personal author	एकल वैयक्तिक लेखक	اوک شخصی مصنف
single volumed	एकल खंडीय, एक जिल्दी	کئی جلد
Sixteenmo	सोलहपेजी	شهره صفه
sixty-fourmo	चौंसठपेजी	ژباٲه صفه
Size	1. आकार 2. आमाप	سایز، میژ، ناپ
size rule	आमाप पट्टी	سیزروں، میژ پٲ

skeleton book rack	अनावृत बुक रैक	چارچوبی کتاب الماری، سکيلٹن کتاب الماری
skeleton card	अनावृत पत्रक	چارچوبی کارڈ، سکيلٹن کارڈ
Sketch	रेखांकन	خاکه
slide box	खुलने वाला बक्सा	سليڈ ڈبہ
slide case	खुलने वाला केस	سليڈ کور
slide projector	स्लाइड प्रक्षेपित्र	سليڈ پروجيکٹر
sliding scale	विसर्प स्केल	پھيرونو سکیل
sliding shelf	विसर्पी निधानी	پھيرون شلف
Slip	पर्ची, चिप्पी	تلم
slip cancel	शोधक पर्ची, शोधक चिप्पी	تلمه منسوخی
slip catalogue (=page catalogue)	पृष्ठ प्रसूची	تلمه فهرست
small impression (=limited edition)	सीमित संस्करण	لوکٹ آکار، لوکٹ اشاعت (مختصر چھاپ)
small library	लघु पुस्तकालय	لوکٹ کتب خانہ
small paper copy	लघु आकार प्रति	لوکٹ کاکدک نقل
Smoothed edge	चमकीली कोर	پشل دوند
social library	सामाजिक पुस्तकालय	سماجی کتب خانہ
society library	संस्था पुस्तकालय	تنظیمی کتب خانہ
society publication (=association publication)	संस्था प्रकाशन	تنظیمی اشاعت
socio-cultural information	समाज-सांस्कृतिक सूचना	سماجی، تمدنی

Software	प्रक्रिया सामग्री, सॉफ्टवेयर	सफ्ट वीर, نرم افزا
software development	सॉफ्टवेयर विकास	सफ्ट वीरक वोटहो
software engineering	सॉफ्टवेयर इंजीनियरी	सफ्ट वीर انجیرنگ
software maintenance	सॉफ्टवेयर अनुरक्षण	सफ्ट वीर وچهن داچهن
software package	प्रक्रिया सामग्री पैकेज, सॉफ्टवेयर पैकेज	सफ्ट वीर पीकेज
software reliability	सॉफ्टवेयर विश्वसनीयता	सफ्ट वीर اعتباریت
song book	गीतों की पुस्तक, गीत पुस्तिका	गीون کتاب
sophisticated package	परिष्कृत पैकेज	عالی पीकेज
sophisticated technological gadget	परिष्कृत तकनीकी उपकरण	عالی تکنیکی آلہ
Sort	1. समान टाइप-समूह 2. समान टाइप अक्षर	ژار
Sorting	छाँटना, पृथक् करना	ژارن
sorting tray	छँटाई ट्रे	ژار مجمہ
sought heading	वांछित शीर्षक	مطلوبہ سرخی, ژہارمز موضوع
sought link	वांछित कड़ी	مطلوبہ لنک, ژہارمز رز
Source	स्रोत	مآخذ
source book	स्रोतग्रंथ, आकर-ग्रंथ	ماخذ کتاب
source bibliography	स्रोत ग्रंथसूची	ماخذ کتاب نامہ
source index	स्रोत अनुक्रमणिका	ماخذ اشاریہ
source language programme	स्रोत भाषा प्रोग्राम	ماخذی زبان پروگرام, ماخذی زبان بر نامہ
source material	स्रोत सामग्री	ماخذی مواد

source of information	سूचना س्रोٹ	اطلاعاتی ماخذ
source of subject	विषय स्रोٹ	موضوعی ماخذ
source reference	س्रोٹ संदर्भ	حوالیاتی ماخذ
Space	1. स्थान 2. रिक्त स्थान	جائے
space allocation	स्थान आबंटन	جائے مشخص کرن، جائے تعینی، جائے باگنے
space category	स्थान श्रेणी	جایہ طبقہ
space isolate	स्थान वियोजक	جایہ جُز
space line	लाइन पत्ती, पीतल पत्ती	جایہ سطر
Spacing	अंतरालन, अंतराल छोड़ना	جائے تراون
Span	फैलाव, विस्तार	وسنار، احاطہ
spatial contiguity	स्थानिक सामीप्य	مقامی ربط
special auxiliary table	विशेष सहायक सारणी	خاص امدادی خاکہ
special classification	विशेष वर्गीकरण	خاص باگنے
special collection	विशिष्ट संग्रह	خاص سومبرن
special dictionary	विशिष्ट शब्दकोश	خاص لغت
special edition	विशेष संस्करण	خاص شمار
special facet	विशेष पक्ष	خاص موکھ
specialisation	विशेषज्ञता	خصوصیت
specialised bibliography	विशिष्ट ग्रंथसूची	خصوصی کتاب نامہ
specialised package	विशेष पैकेज	خصوصی پیکیج
special isolate	विशिष्ट वियोजक	خصوصی جز
special isolate idea	विशिष्ट वियोजक विचार	خاص تصویری جُز
special issue	विशेषांक	خاص شمار

special library	विशिष्ट पुस्तकालय	خاص کتب خانہ ' خاص لايبریری
Special Library Association (SLA)	विशिष्ट पुस्तकालय संघ (एसएलए)	خاص لايبریری اتحاد (ایس ایل اے)
special library edition	विशिष्ट पुस्तकालय संस्करण	خاص لايبریری چھाप
special name	विशेष नाम	خاص نام
special number	विशेषांक	خاص شمار
special paging	विशिष्ट पृष्ठांकन	خاص صفہ نمبر دنی
special permission form	विशेष अनुमति प्रपत्र	خاص اجازت نامہ
special reading room	विशिष्ट वाचनालय	خاص پرن کمر
Specials	विशिष्ट वर्ग	خاص ' خصوصی
special statistical source	विशिष्ट सांख्यिकीय स्रोत	خاص اعدادی ماخذ
special title page	विशेष आख्या पृष्ठ	خاص عنوان صفہ
specifically	खासतौर से, विशिष्टतया	خاص طور
specification	लक्षण निरूपण, विनिर्देशन, विशिष्ट	خاصیت
specific entry	विशिष्ट प्रविष्टि	خاص اندراج
specific index	विशिष्ट अनुक्रमणिका	خاص اشاریه
specific period	विशिष्ट अवधि, काल विशेष	خاص काल
specific purpose	विशिष्ट उद्देश्य, उद्देश्य विशेष	خاص مقصد
specific subject	विशिष्ट विषय	خاص موضوع
specific subject entry	विषय विशेष प्रविष्टि	خاص موضوعी اندراج

specimen copy	नमूने की प्रति	نمونہ کا پی
specimen page	नमूना पृष्ठ	نمونہ صفہ
spelling dictionary	वर्तनी शब्दकोश	؟؟؟ لغت
spherical aberration	गोलीय विपथन	گو لائی انحراف
spine	पीठ, पुट्ठा	تہور، پشت (کتابہ بند)
spine back	पीठ अस्तर	تہور کونڈ (کتابہ بند)
spiral binding	सर्पिल जिल्द	سپا یرل جلد سازی
splitting	विखंडन	شگاف، تقسیم
sponsor	1. प्रायोजित करना 2. प्रायोजक	اتھ واس وول
sponsoring body	प्रायोजक निकाय	اتھ واس ادار
spool	चरखी, गरारी	بندر، گر کنی
spool gauge	चरखी-मापी	گر کنی درجہ
spotted	धब्बेदार	نقطہ دار، لکھچن دار
square bracket	दीर्घ कोष्ठक	ژ کونل برکٹ
square paper	वर्ग कागज, वर्गाकित कागज	ژ کونل کاگڈ
S-RAM (Static-Random Access Memory)	एक-रैम (स्थैतिक-यादच्छिक अभिगम स्मृति)	ایس۔ ایم (سٹیٹک۔ رینڈم ایکسس میموری)
stabbing	बगली सिलाई	ویٹھ سلائے (کتابہ بنز)
stack room	संग्रह कक्ष	کتابہ کمر
staff	कर्मचारी वर्ग	عملہ
staff card	कर्मचारी कार्ड	عملک کارڈ
staff formula	कर्मचारी सूत्र	عملک دستور

staffing	कार्मिक व्यवस्था	عمله تعیناتی عمل
staff manual	कर्मचारी नियमावली	عمله دستی کتاب
staff room	कर्मचारी कक्ष	عمله كمر
stage	अवस्था	پڑاو
stained edge	अभिरंजित किनारा	داغی اند
stained top	अभिरंजित शीर्ष	بيرم داغی اند
stamp	1. टिकट 2. मुहर	مهر، ٹکٹ
stamping	मुहर लगाना	مهر تراون
standard bibliographic record	मानक ग्रंथपरक अभिलेख	معيارى كتابى اندراج
standard citation of bibliographic references	ग्रंथपरक संदर्भ के मानक उद्धरण	كتابى حوالن بُند معيارى حواله
standard data format	मानक आंकड़ा संरूप	معيارى موادچ صورت
standard file	मानक संचिका	معيارى फाيل
standard format	मानक संरूप	معيارى صورت
standardization	मानकीकरण	معياريت
standard number	मानक संख्या	معيارى شمار
standard procedure	मानक प्रक्रिया	معيارى قايد
standards	मानक	معيار
standard specification	मानक विशिष्टियां	معيارى خاصيت
standard subdivision	मानक उपविभाजन	معيارى ذیلی حصه
standard term	मानक पद	معيارى اصطلاح
standard title	मानक शीर्षक	معيارى नाو، معيارى عنوان
standard weight	मानक भार	معيارى وزن
standard work	मानक कृति	معيارى काम

stand by	आपातोपयोगी	وقت ضرورت حاضر
standing committee	स्थायी समिति	مقرر کرنے آمز کمیٹی
standing order	स्थायी आदेश	مستقل آڈر
standing vendor	स्थायी विक्रेता	مستقل فراهم کرن وول
star network	स्टार नेटवर्क	تارکہ واٹنے، تارکہ زال
starred	तारांकित	مُدے گنڈتھ
starter	आरंभक	दसلاभे کرن وول
starter digit	आरंभक अंक	اول عد د
state bibliography	राज्य ग्रंथसूची	ریاستی کتاب نامہ
state central library	राज्य केंद्रीय पुस्तकालय	ریاستی مرکزی کتب خانہ
state library	राजकीय पुस्तकालय, राज्य पुस्तकालय	ریاستی کتب خانہ
statement of responsibility	दायित्व कथन	ذمہ داری بُند بیان
state-of-the-art	नवोन्नत, अधुनातन	علمی ترقی بُند احوال
state publication centre	राजकीय प्रकाशन केंद्र	ریاستی اشاعتی مرکز
statistical abstracts	सांख्यिकीय सार	اعدادی خلاصہ
statistical handbook	सांख्यिकीय हैंडबुक	اعدادی کتاب
statistical information	सांख्यिकीय सूचना	اعدادی اطلاع
statistical report	सांख्यिकीय प्रतिवेदन	اعدادی آگہی
statistical source	सांख्यिकीय स्रोत	اعدادی ماخذ
statistics	1. आंकड़े 2. सांख्यिकी	علم اعداد
stencil	1. स्टेन्सिल 2. काव साँचा	سٹینسل
stencil paper	स्टेन्सिल कागज	سٹینسل کاغذ

stop word list	अननुमत शब्द सूची	مسدود لفظن بُند فہرست
storage	भंडारण, संग्रहण	رژہرن
storage allocation	भंडारण नियतन	رژہرن متعین کرن، رژہرن مشخص کرن
storage block	भंडारण खंड, संग्रह खंड	رژہرن قالب
storage capacity	भंडारण क्षमता	رژہرن توڑھ
storage density	भंडारण घनत्व	رژہرن گنر
storage device	भंडारण युक्ति	رژہرن آلہ، رژہرن ترکیب
storage fragmentation	भंडारण खंड करण	رژہرن زر
storage matrix	भंडारण मैट्रिक्स	رژہرن मिٹرक्स
storage structure	भंडारण संरचना	رژہرن ساخت، رژہرن بنا وٹ
stored program	भंडारित क्रमादे	रژہरمت پروگرام، رژہरمت برنامه
stored routine	भंडारित नेमका	रژہरन معمول، رژہरन عام طریقہ
store-house	भंडार ग्रह	ذخیر خانہ، رژہرن گر رژہرن بانہ
straight line	सीधी रेखा, सरल रेखा	سیزوتہ، سیز سطر
strap work	पट्टी सज्जा, फीताबंदी	فیٹہ کام
strategic planning	युक्तिपूर्ण नियोजन	حکمت عملی سان منصوبہ
Strategy	1. कार्यनीति 2. युक्ति	حکمت عملی
Streamline	सुप्रवाही बनाना	سادہ بناون، شوب اننی
String	रज्जु, माला	سلسلہ، رز
string charcter	रज्जु संप्रतीक	سلسلہ اچہر، سٹرننگ کریکٹر
Strip	पट्टी	پتر

strip film (=film strip)

strip film (=film strip)	पट्टी फिल्म, फिल्म पट्टी	پتريفلم
strip microfilm	पट्टी माइक्रोफिल्म	پتر مايكرو فلم
strong room	सुदृढकक्ष, कोषकक्ष	محافظ خانه، گنجینه
structural organisation	संरचनात्मक संगठन	ساختی تنظیم
structural position	संरचनात्मक स्थिति	ساختی حالت، ساختی مقام
Structure	संरचना, ढांचा	ساخت
structure and organisation	संरचना एवं संगठन	ساخت ته تنظیم
structured date	संरचित आंकड़े	ٹھوس تاریخ
student edition	छात्र संस्करण	طالبه علم چهاب
students' library	छात्र पुस्तकालय	طالبه علم کتاب خانه
Study	अध्ययन	مطالعه
study and teaching	अध्ययन एवं अध्यापन	پرن ته پرناون
study circle (=study club)	अध्ययन मंडली	مطالعه دایر
study issue	अध्ययनार्थ निर्गम	مطالعه اجرا
study room	अध्ययन कक्ष	پرن كمر
style guide (=style book)	शैली पुस्तिका	حوالیاتی اسلوب دستور (=حوالیاتی اسلوب کتاب)
style manual (=style book)	शैली पुस्तिका	اسلوب ته حوالیاتی کتاب
style of the house	प्रकाशन-गृह शैली, मुद्रणालय शैली	ناشر اسلوب، پبلشر اسلوب
style of writing	लेखन शैली	لیکھنک اسلوب
stylus	स्टाइलस	سٹیلس، قلم

subaltern genera	मध्यवर्ती जातियाँ	درميانه طبقه (باگنے سکيمه منز پريته طبقس اندر) (ذیلی طبقه، سب الٹيرن جينرا)
sub-branch	उपशाखा	ذیلی شاخ
sub category	उपकोटि, उपश्रेणी	ذیلی ورگه
sub-class	उपवर्ग	ذیلی طبقه
sub division	उपविभाग, उपविभाजन	ذیلی حصه
sub element	उप अवयव	ذیلی جُز
sub entry	उपप्रविष्टि	ذیلی اندراج
sub field	उपक्षेत्र	ذیلی سلسله، ذیلی فيلڈ، ذیلی مادان
sub field identifier	उपक्षेत्र अभिनिर्धारक	ذیلی فيلڈक پرزنته شمار
sub group	उपसमूह	ذیلی چهو که
sub-heading	उपशीर्षक	ذیلی سرخی
sub-index	उपसूचक, उप-अनुक्रमणिका	ذیلیاشاريه
subject	विषय	موضوع
subject analysis	विषय विश्लेषण	موضوعی تجزیه
subject analytical entry	विषय वैश्लेषिक प्रविष्टि	موضوعی تجزیاتی اندراج
subject approach	विषय उपागम	موضوعی رویه
subject arrangement	विषय व्यवस्थापन	موضوعی ترتیب
subject authority file	विषयशीर्षक प्राधिकारिता फाइल	موضوعی اختیاری فایل
subject bibliography	विषयपुरक ग्रंथसूची	موضوعی کتاب نامه
subject card	विषयकार्ड, विषय पत्रक	موضوعی کارڈ

subject catalogue	विषय प्रसूची	موضوعی فہرست
subject cataloguing	विषयपरक प्रसूचीकरण	موضوعی فہرست سازی
subject classification	विषय वर्गीकरण	موضوعی باگنے
subject combination	विषय संयोजन	موضوعی آڈرن
subject contents	अंतर्विषय	موضوعی متن
subject context	विषयप्रसंग, विषयगत प्रसंग	موضوعی تناظر
subject cross reference	विषय प्रतिनिर्देश	موضوعی ورگہ حوالہ
subject description	विषय विवरण	موضوعی ویژہنے
subject device	विषय युक्ति	موضوعی آلہ، موضوعی ترکیب
subject dictionary	विषय शब्दकोश	موضوعی لغت
subject entry	विषय प्रविष्टि	موضوعی اندراج
subject field	विषय क्षेत्र	موضوعی ماڈان، موضوعی فیئلڈ
subject heading	विषय शीर्षक	موضوعی سرخی
subject index	विषय अनुक्रमणिका	موضوعی اشاریہ
subject index entry	विषय अनुक्रमणिका प्रविष्टि	موضوعی اشاریہ اندراج
subject indexing	विषय अनुक्रमणिकरण	موضوعی اشاریہ سازی
subject library	विषय पुस्तकालय	موضوعی کتب خانہ
subject matter	विषय वस्तु	موضوعی مواد
subject reference	विषय निर्देश, विषय संदर्भ	موضوعی حوالہ
subject series	विषय ग्रंथमाला	موضوعی تسلسل، موضوعی سلسلہ

subject specialization	विषय विशेषज्ञता	موضوعی مہارت، موضوعی خصوصیت
subject treatment	विषय प्रतिपादन	موضوعی وطیر
subject word entry	विषय शब्द प्रविष्टि	موضوعی لفظ اندراج
subject yearbook	विषय वार्षिकी	موضوعی سالنامہ
subordinate class	अधीनस्थ वर्ग	ما تحت طبقہ، ذیلی طبقہ
subordination	1. अधीनता 2. उपवर्गीकरण	ماتحتی
subroutine	उपचर्या, उपनेमिका	ذیلی طور طریقہ
subscribe	चंदा या शुल्क देना, ग्राहक बनना	چند دین، خریدار بنان
subscriber	सशुल्क सदस्य	چند دہ وول، خریدار
subscribers' edition	ग्राहक संस्करण	چند دہ وول چہاپ، خریدار چہاپ
subscription	1. चंदा 2. ग्राहकी 3. अभिदान	چند، خریدار
subscription book	ग्राहकी प्रकाशन	خریدار کتاب
subscription library	चंदा पुस्तकालय, सशुल्क पुस्तकालय	چند کتب خانہ
sub series	उपग्रंथमाला	ذیلی سلسلہ
subsidiaries	अनुषंगी (सामग्री)	ماتحت
subsidiary	अनुषंगी	ما تحت، ذیلی
substance	सार, सारांश	جوہر، خلاصہ، جوہر
substance facet	सारपक्ष	موکھ صورت، موکھ انہار
substantial	सारभूत	ذاتی، اساسی، محکم
substantive	मूल	اصلی، حقیقی

substantive digit	मूल अंक	اصلی عدد، حقیقی عدد
sub-subsection	उप-उप अनुभाग	ذیلی زیرین حصہ
sub-system	उप-पद्धति	ذیلی نظام
sub-title (=sub heading)	उप-आख्या (=उप शीर्षक)	ذیلی عنوان
succession	उत्तरवर्तिता	جانیشینی' وراثت
succession of characteristics	अभिलक्षणों की उत्तरवर्तिता	خاصیت بند تواتر
successive	उत्तरवर्ती	तواتر
successive subdivisions	उत्तरवर्ती उपविभाजन	متواتر ذیلی बांकि
successor	उत्तरवर्ती	جانیشिन
suggestion book	सुझाव पुस्तिका	مشور کتاب' تلقين کتاب
suggestion box	सुझाव पेटिका	مشور صندوق
summarising	सारांशीकरण	خلاصہ کرن
summary	सारांश	خلاصہ
summer card (=summer loan (card=vacation card)	अवकाशकाल कार्ड	ग्रमे चैठिन बुंद कार्ड
sumum genus	प्रमुख समष्टि	सम मम जिन्स (وجودी مجموعه)
sunk bands (=sunk cords)	दबी पट्टियां	सरनी टना बे (जल्द सारी)
sunk relief (=cavo relievo)	खात उद्भूत, गहरा उभार	सरून वुतलन (जल्द सारी)
super computer	महा अभिकलित्र, सुपर कंप्यूटर	अली कम्प्युटर

superfluity	अतिशयता	زاید، فراوانی
super-imposed document	अध्यारोपित दस्तावेज	منطبق دستاویز 'پٹھہ' ولمتھ دستاویز
superintendent of branches	शाखा अधीक्षक	ناظم شاخ
superior letters	शीर्षाक्षर	اعلیٰ حرف
supervision	पर्यवेक्षण	نگرانی
supervisor	पर्यवेक्षक	نگران
supervisory control	पर्यवेक्षी नियंत्रण	نگرانی ضابطہ
supplement	1. परिशिष्ट 2. पूरक	اضافی 'ضمیمہ'
supplementary classification	पूरक वर्गीकरण	اضافی 'बागنے' 'ضمیمہ' बागने
supplementary facet	पूरक पक्ष	اضافی 'पेलो' 'اضافی' 'मोक' 'ضمیمہ' 'मोक'
supplementary periodical	पूरक पत्रिका	اضافی 'رسالہ' 'ضمیمہ' 'رسالہ'
supplementary source (=outside source)	पूरक स्रोत	اضافی 'माخذ' 'ضمیمہ' 'माخذ'
supplement catalogue	पूरक सूचीपत्र	اضافی 'फہرست' 'ضمیمہ' 'फہرست'
supplement to encyclopedia	विश्वकोश परिशिष्ट	دانش نامک 'دایرةالمعارف' 'ضمیمہ'
supporting staff	सहायक कर्मचारी वर्ग	معاون عملہ
supra	पूर्वलिखित, पहले	گوڑے 'قبل'
surcharge	अधिभार	اضافی رقم
surfeit of information	सूचना अतिरेक	اضافی اطلاع
surname	कुलनाम	زاتہ

surplus copies	अधिशेष प्रतियां	بریمانہ کاپیہ
surrogate	प्रतिनिधिक	قائم مقام، عوض
survey	सर्वेक्षण	معاینہ، جایز
suspended	निलंबित	معطل
switching circuit	स्विचन परिपथ	سچنگ سرکیٹ ' وژھ وژھ پھیرون تار نظام
switching network	स्विचन जालक्रम	وژھ وژھ پھیرون زال سوچنگ زال
syllabus	पाठ्य विवरण	نصاب
syllabic writing	आक्षरिक लेखन	رکنی تحریر
symbiosis	सह-अस्तित्व	بابمی رشتہ، بابمی واٹھہ پمز یستی
symbol	प्रतीक	علامت، نشانہ
symbolic	प्रतीकात्मक	علامتی
symbolic coding	प्रतीकात्मक कूटलेखन	علامتی رمز سازی
symbolic instruction	प्रतीकात्मक अनुदेश	علامتی ہدایت
symbolic language	प्रतीक भाषा	علامتی زبان
symbolic programming	प्रतीकात्मक क्रमादेशन	علامتی پروگرام سازی علامتی برنامہ سازی
symposium	परिसंवाद	بزم، سمپوزیم
synchronised	समकालिक	ہم زمان، ہم عصر
synchronization	समकालन	یک زمانیت
synchronous	समकालिक	یک زمانی
synchronous communication	समकालिक संचार	یک زمانی ترسیل
synchronus satellite	समकालिक उपग्रह	یک زمانی ستلائیٹ

synecopism	अक्षरलोप	संकोप अزم ' فرضی ناو (یله اچهر بدله نقطه ناون منز استعمال سپید) واٹنے فہرست
syndetic catalogue (=cooective catalogue)	संयोगी प्रसूची	واٹنے فہرست
synonym	पर्याय	مترادف ، ہم معنی
synopsis (=outline)	1. सारसंक्षेप 2. रूपरेखा	خاکہ ، خلاصہ
syntactic relationship	व्याकरणसम्मत संबंध	جملہ رشتہ ' نحوی رشتہ ' ترکیبی رشتہ
syntax	वाक्य विन्यास	جملت ' علم نحو
syntax analysis	वाक्य विन्यास विश्लेषण	جملک تجزیہ ' ترکیب نحوی
syntax diagram	वाक्य विन्यास आरेख	جملچ صورت ' جملچ شکل
synthesis	संश्लेषण	اڈرن ، ترکیبی
synthetic device	संश्लेषणात्मक युक्ति	ترکیبی آلہ ' مصنوعی ترکیب
synthetic feature	संश्लेषणात्मक अभिलक्षण	ترکیبی خاصیت ' مصنوعی خاصیت
synthetic principle system	संश्लेषणात्मक सिद्धांत प्रणाली	ترکیبی اصول نظام ' مصنوعی اصول نظام
system analysis	तंत्र विश्लेषण	نظامک تجزیہ
systematically	व्यवस्थित रूप से	طریقہ نال ' منظم طور
systematic bibliography	व्यवस्थित ग्रंथसूची	منظم کتاب نامہ
systematic catalogue	व्यवस्थित प्रसूची	منظم فہرست
systematic grouping	समूहीकरण	منظم گروپ بندی
systematic isolate (idea)	व्यवस्थित वियोजक (विचार)	منظم جز (تصور)
systematic listing	व्यवस्थित सूचीकरण	منظم اندراج ' منظم فہرست

systematic manner	व्यवस्थित ढंग	منظم طريقه
systematic mnemonics	व्यवस्थित स्मारिकी	منظم ياداشت ' منظم ياداوثر
systematic order	व्यवस्थित क्रम	منظم ترتيب
systematic schedule	व्यवस्थित सारणी	' منظم شڈول ' منظم خاکه' سسٹمیٹک شڈول
system component	प्रणाली घटक	سسٹम حصه
system design	तंत्र अभिकल्प, तंत्र डिजाइन	سسٹم طرح ' سسسٹم نقشه
system engineering	तंत्र इंजीनियरी	سسٹم انجیرنگ
system facet	तंत्रपक्ष	' सسسٹम موکھ ' سسسٹم پہلو'
system flow chart	तंत्रप्रवाह संचित्र	نظام روانی چارٹ' (سسسٹم فلو ' चारٹ)
system input	तंत्रनिवेश	نظامه رثن
system interface	तंत्र अंतरापृष्ठ तंत्र अंतराफलन	نظامه ملون
system interrupt	तंत्र अंतरायन	نظامه خلل
system language	तंत्र भाषा	نظامه زبان ' سسسٹم زبان
system management	तंत्र प्रबंध	نظامه انتظام ' سسسٹم انتظام
system network architecture	तंत्र जालक्रम अभिरचना	سسٹم زال تعمیر
system or ordinal numbers	क्रमसूचक संख्या प्रणाली	نظام یا رتبه شمار
system output	तंत्र निर्गम	نظامه پهاله وٹھ ' سسسٹم پهاله له وٹھ
system program (=system programme)	तंत्र क्रमादेश, तंत्र प्रोग्राम	سسٹم پروग्राम ' सسسٹم برنامه

system requirement	तंत्र अपेक्षा	ससुठु सुसुरुत, ससुठु लुअडडत
system software	तंत्र डुरकुडडड सडडगुडु	ससुठु सडडड वुडर, ससुठु नरड अडुर
system structure	तंत्र संरकनड	नडडड सडडड, ससुठु सडडड डुशुडुडु सडडड

T

table	सडरणी	खडके
table book	सडरणी डुसुतक	डुडुडुसु कडडड, डुडुडुसु खडके, डुडुडुडु
table of contents	वुडडड सुडुडु	नुवन डुरसुत, डुडुडु
table of precedence	अगुनड सडरणी	रुडुतुडु खडके, सुनुतुडु खडके
tabular	सडरणीडुदुध	खडके
tabular form	सडरणीडुदुध रुडु	खडके डुडुडु
tabular statement	सडरणीडुदुध कथन	खडके डुडुडु खडके
tabular work	सडरणी कडरुडु	खडके कडडु
tag	डुरशुनकुकुन, डुडुग	डुडुग, नुडुडुडु
tag converting unit	डुडुग डुरवुतुक इकडुडु	डुडुग डुरनुक अकडुडु
tail edge	तल उडुडुत, नुडुकलड कनुनरड	डुडुत अडु
tailed letter	डुकुकुल अकशर	डुडुत अडुडु
tail margin (=bottom margin)	नुडुकलड डुडुशुडुडु	डुडुतु डुडुशुडुडु
tail ornament (=tailpiece)	तल अलंकरण	डुडुत सडडु

talking book	श्रव्य पुस्तक	کتھ کتاب
tally	मिलान	بشرن ٲیلی
tape alternation	टेप रूपांतरण, टेप प्रत्यावर्तन/एकांतरण	ٲیپ بدلی
tape drive	टेप ड्राइव	ٲیپ ڈریو، ٲیپ گوٲھ
tape file	टेप फाइल, टेप संचिका	ٲیپ فایل
tape lable	टेप लेबल	ٲیپ پرچی، ٲیپ خاکھ
tape unit	टेप यूनिट	ٲیپ یونٹ، ٲیپ اکایی
target	लक्ष्य	نشانه 'حد' ہدف
task force	टास्क फोर्स, कार्यदल	ٹاسک فورس
tassel	फुँदना	گوند، گچھ
TCP/IP (Transmission Control Protocol/ Internet Protocol)	टीसीपी/आइपी (संचरण नियंत्रण संदेशाचार/इंटरनेट संदेशाचार)	ٹی سی پی / اے پی (ٹرانسمیشن کنٹرول پروٹوکال/انٹرنٹ پروٹوکال)
teacher librarian	अध्यापक पुस्तकाध्यक्ष	وسناد لایبریرین
teacher's card	अध्यापक कार्ड	وسناد سند کارڈ
technical assistant	तकनीकी सहायक	تکنیکی مددگار
technical background	तकनीकी पृष्ठभूमि	تکنیکی پوت منظر
Technical Information and Documents Unit (TIDU)	तकनीकी सूचना तथा प्रलेख एकक (टीआईडीयू)	تکنیکی اطلاعاتی دستاویزی یونٹ (ٹی ای ڈی یو)
technical information centre	तकनीकी सूचना केंद्र	تکنیکی اطلاعاتی مرکز
technical journal	तकनीकी शोध पत्रिका	تکنیکی رسالہ
technical library	तकनीकी पुस्तकालय	تکنیکی لایبریری
technical report	तकनीकी रिपोर्ट	تکنیکی رپوٹ

technical section	तकनीकी अनुभाग	تکنیکی حصہ
technical term	तकनीकी पद	تکنیکی اصطلاح
technical work	तकनीकी कार्य	ہنرمند کام، تکنیکی کار
technician	तकनीशियन, तकनीकविद्, प्रविधिज्ञ	ہنر مند، تکنیشن
technique	तकनीक, प्रविधि	ہنرمندی
technologist	प्रौद्योगिकीविद्	تکنیکی ماہر، ٹیکنالوجسٹ
technology	प्रौद्योगिकी	ٹیکنالوجی
technology librarian	प्रौद्योगिकी पुस्तकाध्यक्ष	ٹیکنالوجی لائبریرین
technology policy	प्रौद्योगिकी नीति	ٹیکنالوجی پالیسی، ٹیکنالوجی منصوبہ بندی
telecommunication	दूरसंचार	ٹیلی مواصلات
telecommunication line	दूरसंचार लाइन	ٹیلی مواصلات लाइन
telegraphic abstract	संक्षिप्त सार	مختصر لب لباب، مختصر خلاصہ، ٹیلی
telereference service	दूर संदर्भ सेवा	تیز حوالیاتی خدمت
telescope array	अंतर्विद्ध पंक्ति	دور بین صفہ بندی
telescope box	दूरबीन केस	دور بین صندوق
telescope facet	अंतर्विद्ध पक्ष	دور بین شکل، دور بین موکھ
telescoping	अंतर्वेधन	دور بینی
tall tale title	कथ्य बोधक आख्या	مبالغہ داستان عنوان
tempo	गति	رفتار، تال
temporary binding	अस्थायी जिल्द	عارضی جلد سازی
temporary closing	1. अस्थायी रूप से बंद 2. अस्थायी समापन	عارضی بند کرن

temporary helper	अस्थायी मददगार	عارضی مددگار
temporary slip	अस्थायी पर्ची	عارضی سلیپ، عارضی تر
tender	निविदा	ٹنڈर، پیشکش، نرم
tenets	सिद्धांत	اصول، عقید
tentative	अस्थायी	عارضی 'اندازن'
tenure	कालावधि	दुर कल
terabyte (memory)	टेराबाइट	त्राबा य्ट (यादोत्र)
term	1. शब्द 2. पद 3. अवधि	اصطلاح
term group	पद समूह	اصطلاح चहुक
terminal	टर्मिनल, अंतक	त्रमनल
terminated series	विरमित ग्रंथमाला	अनद यम सلسله
terminology	पारिभाषिक शब्दावली	اصطلاح سازی
tertiary publication	तृतीयक प्रकाशन	त्रयमी दरुग अशात
tertiary source	तृतीयक स्रोत	त्रयमी दरुग माख
tertiary source of information	तृतीयक सूचना-स्रोत	वाततारक त्रयमी दरुग माख
test chart	परीक्षण चार्ट	ट्रयसट खाके, परुके खाके
test data	परीक्षण आंकड़े	ट्रयसट मोद, परुके मोद
test object	परीक्षण वस्तु	ट्रयसट चय, परुकुहण चय
test run	परीक्षण प्रचालन	अरमायशी दुर
testing technique	परीक्षण तकनीक	परुकुहण तरयके कार
tetralogy	1. चतुष्कृति 2. चतुष्टय	त्रु अनभारी
text	मूलपाठ	नصاب
text book	पाठ्य पुस्तक	नصابी कतल
text title	मूलपुस्तक शीर्षक	नصابी अनुन

text book edition	पाठ्यपुस्तक संस्करण	نصابی کتاب اشاعت
text book library	पाठ्य-पुस्तकालय	نصابی کتب خانہ
textual	पाठ्यपरक	متنی؛ نصابی
textual bibliography	मूलपाठीय ग्रंथसूची	متنی کتاب نامہ
textual criticism	पाठालोचन	متنی تنقید
textual information	पाठ्य-पुस्तकीय सूचना	متنی اطلاع
thematic	विषयगत	موضوعی
thematic maps	विषय-परक मानचित्रावली	موضوعی نقشہ
theme	विषय	متن، موضوع
theoretical	सैद्धांतिक	نظریاتی
theoretical class	सैद्धांतिक वर्ग	نظریاتی ورگہ
theory	सिद्धांत	نظریہ
thermo copies	तापीय प्रतियां	حرارتی چھاپ نسخہ
thermography (printing)	1. तापमुद्रण 2. तापीय प्रतिलिपिकरण	حرارتی چھाप
thesaurofacet	वर्गीकृत पर्यायकोश	اصطلاحی موکھ
thesaurus	पर्यायकोश	اصطلاح نامہ
thesis	शोध प्रबंध	مقالہ
thick space	स्थूल अंतरक	کم جاے 'گنیر
thickness copy (-dummy)	पुस्तकाभासी प्रति (=डमी)	نمونہ نسخہ (ڈمی)
thin booklet	पतली पुस्तिका	زأوج کتاب
thin fillet	पतली पट्टिका	زاویئل فلٹ
thin paper (printing)	पतला कागज (छपाई का)	تون کا کد (چھپایی)
third generation	तृतीय पीढ़ी	تریم پیر، تریم بوے

third indention	तीसरा हाशिया	تریم حاشه
third law	तृतीय नियम	تریم قانون
third level of numbers	संख्याओं का तृतीय स्तर	تریمه سوتهر ک عدد
third summary	तृतीय सारांश	تریم خلاصه
thought content	विचारांश	سونچہ مواد
thread gauge	धागे की मोटाई	پنه پیمانہ
threading (=thread stitching)	सूत्रण, धागा डालना, धागा सिलाई	بند کشی (= پنه تروپ)
three-colour process	तीन रंग प्रक्रम	ترچ رنگدار عمل
three-ply	तिपती	ترتبه وول پلے
throw	दूरी	چھکن
throwout	बाह्य प्रसार्य (मानचित्रादि)	نیبرچھکن
thumb book (=bibelot)	गुटका (=लघु पुस्तक)	لوکته شکلہ کتاب (صورتہ کن عمومنا نایاب)
thumb index	अंगुष्ठ सूचक	آकारदार اشاریه
tier	सोपान	طاقچ
tier guide	सोपान संदर्शिका	طاقچ बाوکھ
titled tab-guide (=angle-top=angle top guide)	अभिनत टैब संदर्शिका	عنوان ٹیب عنوان
time category	कालश्रेणी	وق طبقه
time facet	कालपक्ष	وق موکھ
time isolate	कालवियोजक	وق جز
time numbers	समयांक	وق عدد
time record (=date record)	काल अभिलेक (=तारीख रिकार्ड)	وق ریکार्ڈ، وق یادداشت (=) تاریخ یادداشت

time schedule	समय सारणी	وق شڈول، وق خاکه
time scheme	समय योजना	وق پروگرام، وق سکیم، وق خاکه
time stamp	समय मोहर	وق मोबर
timer	समयांकक	وق وچهन آلہ
tinted paper	रंगीन कागज	रنگین काغذ
tipped in	भीतर चिपका पन्ना, अंतर्विष्ट पृष्ठ	جلد س سیٹھ پیوستہ
title	1. आख्या 2. शीर्षक	عنوان
title analytical entry	आख्या विश्लेषणी प्रविष्टि	عنوان تجزیاتی اندراج
title approach	आख्या उपागम	عنوان واتنیار
title caption (=incipit)	आख्या शीर्ष	عنوان سرخی
title card	आख्या कार्ड, आख्या पत्रक	عنوان कार्ड
title catalogue	आख्या प्रसूची	عنوان فهرست
title catalogue system	आख्या प्रसूची प्रणाली	عنوانی فهرست نظام
title edition	आख्यापृष्ठ संस्करण	عنوان اشاعت
title entry	आख्या प्रविष्टि	عنوان اندراج
title file	आख्या फाइल	عنوان फाइल، عنوان मल
title heading	आख्या शीर्षक	عنوان سرخی
title mark	आख्या चिह्न	عنوانक नशाने
title of honour	सम्मानोपाधि	خطابक عنوان
title page	मुखपृष्ठ, आख्या पृष्ठ	सरورक
title piece	आख्या लेबल	عنوان ठकर
title proper	मुख्य आख्या	خاص عنوان

title reference	आख्या निर्देश	عنوان حوالہ
title section	आख्या खंड	عنوان حصہ
title sheet (=title signature)	आख्या पत्रक	عنوان काغذ
title slip	आख्या पर्ची	عنوان پرچہ
title statement	आख्या विवरण	عنوان بیان
title vignette	आख्यापृष्ठ अलंकार	عنوان سجاवण कारी
titling	शीर्षक देना	عنوان سازی
tool	स्रोत, औजार, उपकरण, यंत्र	اوزار، ول، اسباب
tooling (binding)	अक्षर उकेरन	اوزارو दीस सजावण (جلد سازی) ٹولنگ
toll phase relation	उपकरण प्रावस्था संबंध	اوزार مرحله رسته
toothed rack (=cleat)	दाँतेदार रैक	دنده دار الماری
top	शीर्ष, सिरा	بیور، پیٹھم
top edge gilt (TEG)	सुनहरी ऊपरी कोर, मुलम्मा	ٹی ای جی (ٹاپ ایडج ग्लॅट)
top margin	शीर्षोपरांत, शीर्ष हाशिया	ٹاپ حاشیہ
top margin (=head margin)	ऊपरी हाशिया	پیٹھم حاشیہ (سرنامہ حاشیہ)
topic	विषय, प्रकरण, उपविषय	عنوان
topical almanac	स्थानीय पंचांग, विषय पंचांग	عنوانی جنتری
topical bibliography	उपविषय ग्रंथसूची	عنوانی کتاب نامہ
topical collection	उपविषय परक संग्रह	عنوانی سو میرن
topic guide	उपविषय संदर्शिका	عنوانی دستی کتاب، عنوانی وتہ باوک

topographical catalogue	स्थान प्रसूची	محل وقوع فہرست
topographical directory	स्थान निर्देशिका	محل وقوع ڈائریکٹری
topographical index	स्थान अनुक्रमणिका	محل وقوع اشاریہ
topological map	सांस्थितिक मानचित्र	محل وقوع نقشہ
topology	1. संस्थितिविज्ञान 2. संस्थिति	محل وقوع
torn	फटा हुआ	ڑھیونمت
total collection	समग्र संग्रह	کلہم سومبرن
total system	समग्र प्रणाली	مجموعی نظام
tourist guide	1. पर्यटक मार्गदर्शक 2. पर्यटक मार्गदर्शिका	سالانین ہند و تہ پارک
tract	निबंधिका, ट्रैक्ट	رسالہ، ٹریکٹ
trade and business dictionary	व्यापारिक एवं व्यावसायिक निर्देशिका	تجارت تہ کارباری لغت
trade and commerce	व्यापार और वाणिज्य	تجارت تہ کاربار
trade binding (=publisher's binding)	व्यापारिक जिल्द	تجارتی جلد سازی (= ناشر جلد سازی)
trade catalogue (=trade bibliography =trade list =manufacturers' catalogue)	व्यापारिक ग्रंथसूची	تجارتی کتابی ہند فہرست
trade edition	व्यापार संस्करण	تجارتی اشاعت
trade paper (=trade journal)	व्यापार पत्रिका	تجارتی کاکد (= تجارتی رسالہ)
traditional division	पारंपरिक विभाजन	تجارتی تقسیم

transparencies	पारदर्शी	شفا فیڑ
transparent	पारदर्शी	شفاف
transparent base	पारदर्शी आधार	شفاف بنیاد
transparent microcard	पारदर्शी सूक्ष्म कार्ड	شفاف میکرو کارڈ
travel guide	यात्रा मार्गदर्शिका	سفری وتہ باوک
travlling library (=mobile library)	चल पुस्तकालय	सفری लायब्रیری
travelling library department	चल पुस्तकालय विभाग	सفری लायब्रیری محکمہ
treasure room (=rare- book room)	दुर्लभ ग्रंथ कक्ष	خزانہ کوٹھر (= نایاب کتاب کو ٹھر)
treatise	ग्रंथ, प्रबंध	شہرہ آفاق کتاب
treatment	1. निरूपण 2. उपचार 3. प्रतिपादन	سلوک
tree network	वृक्ष जालक्रम	کلی شکلہ زال
trend	प्रवृत्ति	رجحان
trend report	प्रवृत्ति प्रतिवेदन	رجحانی رپوٹ
trial edition (trial issue)	परीक्षार्थ संस्करण	ازمایشی اشاعت (ازمایشی اجرا)
trial print	परीक्षण छपाई	ازمایشی چھاپ
trilogy	त्रयी	ہم سلسلہ ترے کتابہ (مُتَلَّیَّات)
triple entry charging system	त्रिप्रविष्टि निर्गम पद्धति	ترے اندراج چارجنگ نظام ترے اندراج وظم دنک نظام
trolley	ट्रॉली	ٹرالی
truncation	छिन्नन	ژینٹیتہ، ٹرینکیشن
truncation search	छिन्नन खोज	ژینٹیتہ ژہانڈ، ٹرینکیشن ژہانڈ
turned letter	उल्टा अक्षर	اُلْتہ اچھر

tutorial class	अनुशिक्षण कक्षा	مشاورتی کلاس، بیچھن طبقہ
twice a week	अर्धसाप्ताहिक	दو ید یدر ہفتہ متر
two card system	द्विकार्ड पद्धति	ز کارڈل نظام، دو کارڈ نظام
type setting machine	टाइप सेटिंग मशीन	چھاپ سیٹنگ مشین، چھاپ طرح مشین
typewriter	टाइपराइटर, टंकित्र	ٹایپ رائٹر
typical organisational structure	प्ररूपी संगठनात्मक ढांचा	معمول انتظامی ڈھانچہ
typographical error	मुद्रण त्रुटि, टाइप त्रुटि	چھاپن غلطی
typography	1. टाइप मुद्रण 2. टाइप विद्या 3. टाइप विन्यास	چھاپن فن، چھاپن گری

U

ubiquitous	सर्वव्यापी	پرتھ جاہ حاضر
ultimate class	अंतिम वर्ग	آخری ورگہ
ultimately	अंततः	آخر کار
ultimate number	अंतिम संख्या	ابدی عدد
unabridged dictionary	पूर्ण शब्दकोश	جامع لغت
unapproved	अननुमोदित	نامنظور
unassigned number	अनाबंटित संख्या	غیر معین عدد
unclassified	अवर्गीकृत	بے ترتیب
unconditional branch instruction	अप्रतिबंधी अनुदेश	غیر مشروط ذیلی ہدایت
unconventional	अपारंपरिक	غیر رسمی

underbinding	जिल्दबंदी के तहत	زیر جلد سازی
underexpose	कम उद्भासित करना	زیر نمایش
underline	अधोरेखा, अधोरेखांकन, अधोरेखांकित करना	خط کشید
undersized book	लघु आकार पुस्तक	کم اकार کتاب
undertaking	वचनबद्धता	ذمه واری
unfinished book	असमाप्त पुस्तक	نامکمل کتاب، اڈی لیج کتاب
uniform heading	एकरूप शीर्षक	کئی سرخی
uniformity	एकरूपता	کنیر
uniform title	एकरूप आख्या	کئی عنوان
unilingual	एकभाषी	اک زبانی
unindexed	अननुक्रमणित	اشاریه وراے
union catalogue	संयुक्त प्रसूची	مشترکہ فہرست
union catalogue of books	ग्रंथों की संयुक्त प्रसूची	کتابہ مشترکہ فہرست
union catalogue of periodicals	पत्रिकाओं की संयुक्त प्रसूची	رسالہ مشترکہ فہرست
union depository catalogue	संयुक्त निक्षेपागार सूची	مخزن مشترکہ فہرست
union list	संयुक्त सूची	مشترکہ فہرست
union list of serials	पत्रिकाओं की संयुक्त सूची	جرید مشترکہ فہرست
union shelf list	संयुक्त निधानी सूची	مشترکہ شلف لسٹ، مشترکہ शلف فہرست
union trade catalogue	संयुक्त व्यापार प्रसूची	تاجر مشترکہ فہرست
unipartite catalogue	एकभागीय प्रसूची	اوک باگے فہرست
unique copy	अद्वितीय प्रति	بے جور نسخہ

unit	1. इकाई 2. आधार	اوک
unit card	आधार कार्ड, आधार पत्रक	اُوک کارڈ
unit card system	आधार पत्रक प्रणाली	اُوک کارڈ نظام
unit cost	इकाई लागत	اکیک قیمت
unit record	इकाई अभिलेख	اکھ اندراج
unitary class	एकविषयक वर्ग	اُوک ورگ
unitary group	एकविषयक समूह	اکھ چھو کہ
uniterm system	एकपद प्रणाली	اوک اصطلاحی نظام
unity of command	आदेश की एकता	حکمہ بشر
unity of direction	निदेश की एकता	اوک سمتی
unity of ideas	विचारों की एकता	خیالہ یکت
universal bibliography control	सार्वत्रिक ग्रंथसूची नियंत्रण	عالمی کتابیں بُند اندراج
universal bibliography	सार्वत्रिक ग्रंथसूची	عالمی کتابہ نامہ
Universal Copyright Convention	सर्वदेशीय स्वत्वाधिकार अभिसमय	عالمی قرارداد برائے حق تالیف
universal decimal classification (UDC)	सार्वत्रिक दशमलव वर्गीकरण (यूडीसी)	یونیورسل ڈیسیمल کلاشفیکیشن (یوڈی سی)
Universe of knowledge	ज्ञानलोक	علمی کاینات
universe of subjects	विषय जगत	مضمونی کاینات
university library	विश्वविद्यालय पुस्तकालय	یونیورسٹی کتب خانہ؛ دانشگاه کتب خانہ
unnumbered	संख्यारहित	بے نمبر؛ بے شمار
unopened copy	अनखुली प्रति	بند نسخہ

unordered copy	अनादिष्ट प्रति	فرمانه ورأے نسخه
unorganised	अंसगठित अव्यवस्थित	بے ترتیب
unprecedented growth	अपूर्व वृद्धि	بے نظیر ترقی، بے نظیر وسجار
unprocessed book	अप्रक्रमित पुस्तक	اومی کتاب
unpublished	अप्रकाशित	بے چھाप
unravel	सुलझाना, खोलना	انزراؤن
unrecorded book	अनभिलिखित पुस्तक	غاردرج کتاب
unreliable	अविश्वसनीय	غار معتبر
unreturned book	वापस न की गई पुस्तक	واپس کرمز کتاب
unsigned	1. असंकेतिक 2. अहस्ताक्षरित	دستخط روژ
unsought link	अवांछित कड़ी	बे ژهارن واٹھ
update	अद्यतन करना	ताزकरن, नुیر انن
upper cover (=front cover)	मुख आवरण	برونهم ورق, سر ورق
up-to-date	अद्यतन	ताز, جدید
upward	ऊपर की ओर ऊर्ध्वमुखी	ببورکن
usable	उपयोगी	ورتावल
usage dictionary	प्रयोग कोश	ورتा वकھ لغت
usefulness	उपयोगिता	فايد مندی
user	पाठक, उपयोगकर्ता, उपयोक्ता	ورتा वकھ
user approach	उपयोक्ता, उपागम, पाठक उपागम	ورتा वकھ وانتियार, वरता वकھ نقطه نظر

user community	उपयोक्ता समुदाय, पाठक समुदाय	ورتا وکھ جماتھ
user defined	उपयोक्ता परिभाषित	ورتा وکھ बाوتھ
user education	उपयोक्ता शिक्षा, पाठक शिक्षा	ورتा وکھ تربیت
user education programme	उपयोक्ता शिक्षा कार्यक्रम, पाठक शिक्षा कार्यक्रम	ورتा وکھ تربیتی پروگرام
user friendly	उपयोक्ता अनुकूल, पाठक अनुकूल	ورتा وکھ دوس
user group	उपयोक्ता वर्ग, पाठक वर्ग	ورتा وکھ جماعت
user interface	उपयोक्ता अंतरापृष्ठ	ورتा وکھ رابطہ
user orientation programme	उपयोक्ता उन्मुखीकरण कार्यक्रम, पाठक उन्मुखीकरण कार्यक्रम	ورتा وکھ آشنائی پروگرام
user oriented	पाठकोन्मुख	ورتा وکھ جهت
user profile	उपयोक्ता प्रोफाइल, पाठक प्रोफाइल	ورتा وکھ مشخصات، ورتा وکھ تصویر
user requirement	उपयोक्ता आवश्यकता, पाठक आवश्यकता	ورتा وکھ ضرورت
user information need	उपयोक्ता सूचना आवश्यकता	ورتा وکھ شیجھ ضرورت
user interests record	उपयोगकर्ता रुचि अभिलेख, पाठक रुचि अभिलेख	ورتा वکھ دلچسپی रकारڈ
user study	उपयोक्ता अध्ययन	ورتा वکھ مطالعه

V

vacation card	अवकाशकालीन कार्ड	چھٹی نامہ
vacuum tube	निर्वात नली	خالی ٹیوب، ہوا روڑ ٹیوب
value added service	मूल्य वर्धित सेवा	مول بر اونچ خدمت
variable fields	परिवर्ती क्षेत्र	بدلون فیلڈ، قابل تغیر فیلڈ
variable frame	परिवर्तनीय फ्रेम	بدلون ڈھا ڈھا، قابل تغیر ڈھا نچہ
Variant	परिवर्ती	مختلف
variant form of word entry	शब्द प्रविष्टियों का परिवर्ती रूप	نقطہ اندراجک مختلف طریقہ
VDU (Visual Display Unit)	वीडीयू (दृश्य प्रदर्श एकक)	دید مان نمائشی انگ، وی ڈی یو (وجول ڈسپلے یونٹ)
Vendor	विक्रेता	کنن وول
Ventilation	संवातन	ہوادار
Verbal	शाब्दिक, मौखिक	لفظی
verbal extension	शाब्दिक विस्तार	لفظ وبراو
verbal level	शाब्दिक स्तर	لفظی سطح
verbal plane	शाब्दिक धरातल	لفظی سطح
Verdict	अधिमत	فیصلہ
Verification	सत्यापन	تائید، تصدیق
Vernacular	स्थानिक भाषा, देशी भाषा	مقامی
Versatile	1. बहुमुखी प्रतिभा संपन्न 2. बहुमुखी	لچکدار

Versification	पद्य रचना	نظم‌اوان
Version	संस्करण, भाषांतर	باوتها اظهار
verso	1. पश्चपृष्ठ 2. बायां पृष्ठ	اندرم صفه ، اندرم ورق
verso of title page	मुखपृष्ठ का पश्च पृष्ठ	سر ورقك اندرم صفه
Vertical	ऊर्ध्वाकार, खड़ा, खड़ी	وودنه
vertical file	खड़ी फाइल, खड़ी संचिका	وودنه فایل
vertical line	खड़ी रेखा, ऊर्ध्वाकार रेखा	وودنه ریکه
video conferencing	वीडियो सम्मेलन	ویڈیو جلسہ
video tape	वीडियो टेप	ویڈیو ٹیپ
vide supra	पूर्वलिखित देखिए	بہرہم حوالہ (ہ-ح)
view point facet	दृष्टिकोण पक्ष	مکتب خیال پہلو
virtual library	आभासी पुस्तकालय	مجازی لائبریری
virtual memory	आभासी स्मृति	مجازی یادداشت
visible cloth joint	कपड़े का उभरा हुआ जोड़	دیدمان کپڑک گنڈ
visible index	दृश्य अनुक्रमणिका	دیدمان اشاریہ
visible index form	दृश्य अनुक्रमणिका का रूप	دیدمان اشاریہ فارم
visual aid	दृश्य साधन	دیدمان انک سامانہ
visual display terminal	दृश्य प्रदर्श अंतक	دیدمان اننچ جاے (ویڈیو ڈسپلے ٹर्मल)
visual display unit (VDU)	दृश्य प्रदर्श एकक (वीडीयू)	دیدمان انک یونٹ (وی ڈی یو)
Very Large Scale Integration (VLSI)	बृहदस्तरीय एकीकरण (वीएलएसआई)	سٹھا بڈ امتزاج، ویری لارج سکیل انٹیگریشن (وی ایل ایس اے)

Vocabulary	शब्दभंडार, शब्दावली, शब्द समूह	لفظ سرمایہ، اصطلاح خزانہ
vocabulary control	शब्दावली नियंत्रण	اصطلاح تنظیم
Voice Frequency Facility Terminal (VFFT)	वाक् आवृत्ति सुविधा अंतक (वीएफएफटी)	آواز تکرارک سہولیت گاہ (وی ایف ایف ٹی)
Voice Frequency Telegraph System (VFTS)	वाक् आवृत्ति तार तंत्र (वीएफटीएस)	آواز بُند تکرارک دورنگاہ نظام (وی ایف ٹی ایس)
voice recognition software	वाक् पहचान सॉफ्टवेयर	آواز پر زناونک سافٹ ویئر
volatile memory	अस्थिर स्मृति	ناپایہ دار یاداشت
Volume	1. जिल्द, खंड 2. ग्रंथ	جلد
volume facet	जिल्द मुख	جلدک موکھ
volume number	1. खंड संख्या 2. जिल्द संख्या	جلدक شمار
volume signature (=part signature)	जिल्द संकेत	مقداری دستخطک

W

waiting list	प्रतीक्षा सूची	انتظاری فہرست
wall map	भित्ति मानचित्र	دیوار نقشہ
wall picture principle	भित्ति चित्र सिद्धांत	دیوار تصویر اصول
wall shelving	भित्ति निधानी	دیوار شلف
WAN (Wide Area Network)	वैन (वाइड एरिया नेटवर्क)	وین (وائیڈ ایریا نیٹورک)

want list	मांग सूची	مونگمت فہرست
ward library	वार्ड पुस्तकालय	وارڈ لائبریری
warranty period	वारंटी समय, आश्वस्ति समय	گرنتی وق
weakness of the collection	संग्रह की कमियां	سومبرن کمزوری
wear and tear	कट-फट, क्षतिग्रस्त	ژٹہ واٹھ
Webology	वेब विज्ञान	ویبک علم، ویب شناسی
Webometric	वेबमितीय	ویبو میٹرک، ویب
Weedout	छंटाई	چھانٹ کورمت
weeded book	छंटाई की गई पुस्तकें	مٹروک کتابہ
Weeding	छंटाई करना	چھانٹ کرن
Weekly	साप्ताहिक, साप्ताहिक पत्रिका	ہفتہ وار
well documented	सुप्रलेखित	پور دستاویزمت
West Bengal Public Library Act	पश्चिम बंगाल सावर्जनिक पुस्तकालय अधिनियम	ویسٹ بنگال پبلک لائبریری ایکٹ
wet process	आर्द्र प्रक्रिया	اودر طریقہ
whole number	पूर्ण संख्या	پورہ عدد
whole organ principle	अंगांगि-न्याय	مکمل تہ معتبر اصول
wholesale book trade	थोक पुस्तक व्यापार	تھوک کتابہ تجارت
whole stuff	तैयार लुगदी	پور چیز
who's who file (=bibliographical file)	जीवन चरित फाइल	(کوس چھ کیاہ ؟) حیات نامہ، زندگی نامہ
winchester disk	विन्चेस्टर डिस्क	وینچسٹر ڈسک

winchester technology	विन्चेस्टर प्रौद्योगिकी	विन्चेस्टर थिक्नॉलॉजी
wire binding	तारबंदी	तार बोल्ट
wire lines	पतली तार रेखाएँ (कागज पर)	तारलान
with a reduction (=at a reduced price)	घटी कीमत पर	रعايتی (= رعایتی مولى پیٹھ)
wood block	काष्ठ ठप्पा, लकड़ी का ब्लॉक	बچوبلاक
wooden board	काष्ठ तखता, काष्ठ बोर्ड	बचो बोर्ड
wood engraving	काष्ठ उत्कीर्णन	बचे काम
wood letter	काष्ठ टाइप	बचे अचेर
word by word	शब्दशः	حرف به حرف (ترتيب)
word by word alphabetisation	शब्दशः वर्णानुक्रम	لفظ به لفظ ترتيب، لفظی ترتیب
word by word translation (=literal translation)	शब्दशः अनुवाद	حرف به حرفت ترجمه
word entry	शब्द प्रविष्टि	لفظی اندراج
word index	शब्द सूची	لفظ اشاریه
word length	शब्द की लंबाई	لفظ زیچهر
word processing	शब्द प्रक्रमण	لفظه گری، لفظ نگاری
word processing package	शब्द प्रक्रमण पैकेज	لفظه گری پیکیج، لفظ نگاری پیکیج
word processor	शब्द प्रक्रमक	لفظه گری، لفظ نگاری
work book	कार्य पुस्तक	कामه کتاب
working area	कार्यक्षेत्र	काम کرنک دائير
working group	कार्यकारी समूह, कार्यदल	خاص कामه جماعت

work manual	कार्यविधि नियमावली	کامہ قاعد کتاب
work number	कृति संख्या	کامہ شمار
work responsibility schedule	कार्यभार अनुसूची	کامہ ذمہ داری شڈول
Workroom	कार्यकक्ष	کامہ کٹھ
Workshop	कार्यशाला	ورک شاپ، کامہ وان
work slip	कार्यपर्ची	کامہ چٹھی
work space	कार्यस्थान	کامہ جاے
work-up (=black)	काला दाग, काला धब्बा	کربن داغ
world bibliography	विश्व ग्रंथसूची	عالمی کتاب نامہ
world-wide circulation	विश्वव्यापी प्रसार	کل عالمی گردش
worm bore (=worm hole)	कृमि छिद्र	کیمی کھوڈ
worn out binding	जीर्ण जिल्द	آوسیومت جلد
wrap case	वेष्टन केस, रैपकेस	وولتھ کیس
write off	बट्टे खाते डालना	ہذف
Writer	लेखक, रचनाकार	لکھاری
writing material	लेखन सामग्री	لپکھت مواد
xerographical book	जीरोग्राफिक पुस्तक	زیرو گرامی بنز کتاب

X

xerography	शुष्कालेखन, जीरोग्राफी	زیرو گرافی
------------	------------------------	------------

Y

year book	वार्षिकी	ورى کتاب' سال نامہ
year number	वर्ष संख्या	ورى نمبر' سال شمار
yellow book	1. पीत ग्रंथ 2. पीली जिल्द 3. सस्ता उपन्यास	زرد کتاب
young people's edition	बल संस्करण	جوانن بُند چہاپ
young people's librarian	बल पुस्तकाध्यक्ष	جوانن بند لابیریرین
zero based budgeting	शून्य आधारित बजट निर्माण	صفری بجٹ سازی

Z

zonal isolate	मंडलीय वियोजक	علاقک جُز
zone	मंडल	علاقہ' حصہ
zone analysis	मंडल विश्लेषण	علاقک تجزیہ

ISBN 978-81-939664-8-8

**Mobile App of Administrative Terms Glossary is
now available in Google Play Store.**

Step-1: Search CSTT • Step-2: Download • Step-3: Open to use

वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग

मानव संसाधन विकास मंत्रालय (उच्चतर शिक्षा विभाग), भारत सरकार
पश्चिमी खंड-7, रामकृष्णपुरम, नई दिल्ली - 110066.

Commission for Scientific and Technical Terminology

Ministry of Human Resource Development
(Department of Higher Education), Govt. of India
West Block-7, R.K. Puram, New Delhi - 110066.

☎ 011-26105211 • Website: www.csstt.mhrd.gov.in
www.cssttpublication.mhrd.gov.in